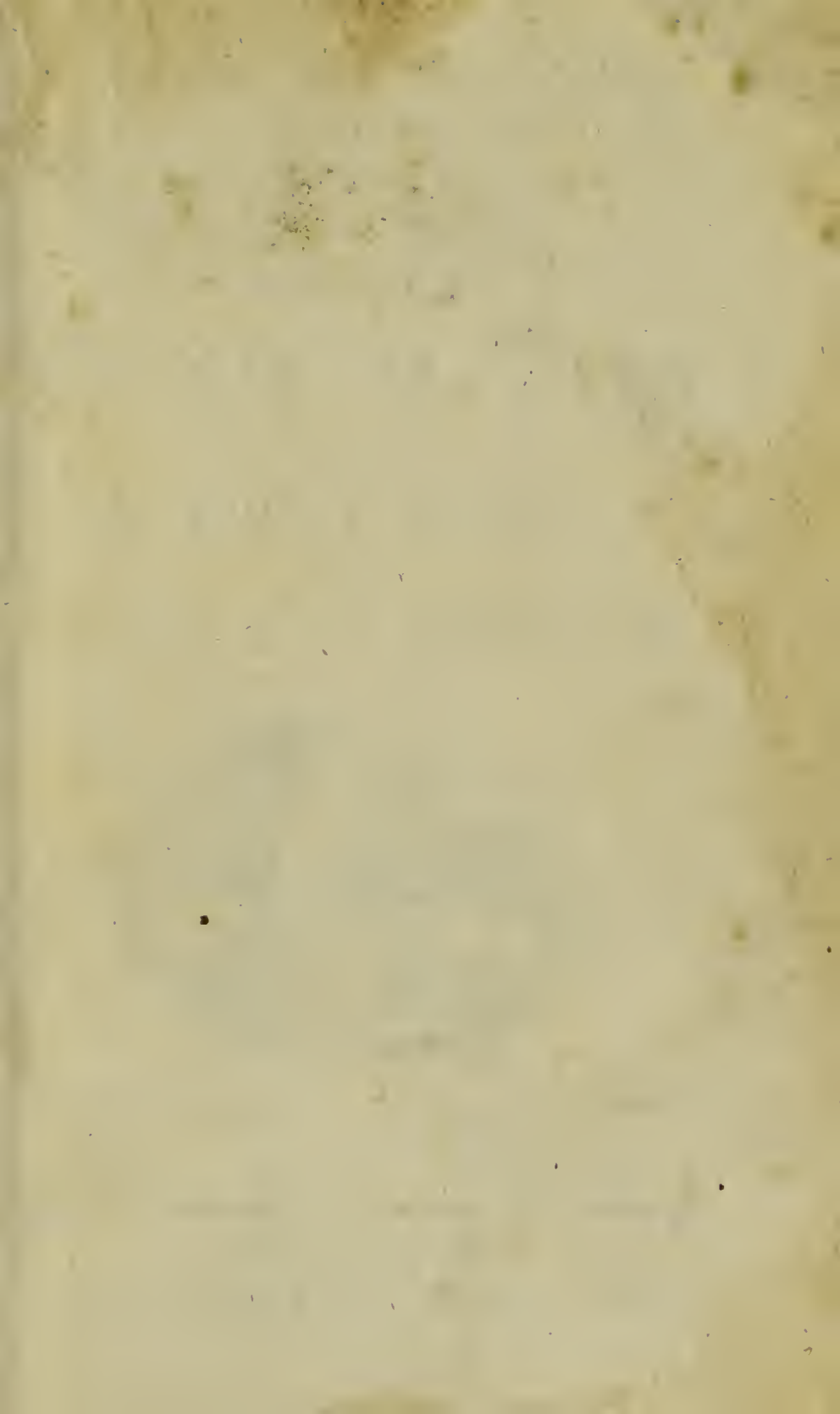


41562/B/1

C. xvii

18/12







42550

JOSEPHI JACOBI PLENCK

*Chirurgiæ Doct̄oris, Chemicæ atque Botanices Pro-  
fessoris publici, ordinarii in Academia chirurgica  
militari, nec non Directoris pharmacopœa-  
rum militarium atque chirurgi status  
militaris supremi.*

TOXICOLOGIA

SEU

DOCTRINA

DE

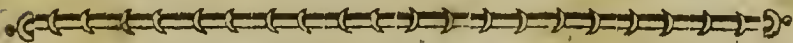
VENENIS ET ANTIDOTIS.



---

Ingens sub minima mole latet malignitas.

SYDENHAM. *Seft. I.*



V I E N N Æ,

Apud Rudolphum Græffer. 1785.



AUGUSTISSIMO

GLORIOSISSIMO

ROMANORUM IMPERATORI

JOSEPHO II.

HUNGARIÆ, BOHEMIÆ; DALMATIÆ, CROA-  
TIÆ, SCLAVONIÆ, HALLICIÆ, NEC NON LODOME-  
RIÆ, BOSNIÆ, SERVIÆ ET BULGARIÆ

REGI APOSTOLICO.

ARCHIDUCI

AUSTRIÆ.

DUCI

BURGUNDIÆ, BRABANTIÆ, MEDIOLANI, STYRIÆ,  
CARINTHIÆ, CARNIOLIÆ, MANTUÆ, PARMÆ, PLACEN-  
TIÆ, LIMBURGI, LUXEMBURGI, GELDRIÆ, QUASTAL-  
LÆ, DUCATUS AUSCHVICENSIS ET ZATOVIENSIS,  
WÜRTEMBERGÆ ET UTRIUSQUE SILESIÆ.

PRINCIPI

SUEVIÆ ET TRANSYLVANIÆ.

MARCHIONI

S. R. IMPERII, BURGOVIÆ, MORAVIÆ, SUPERIORIS  
ET INFERIORIS LUSATIÆ.

COMITI

HABSBURGI, FLANDRIÆ, TYROLIS, NAMURTIÆ,  
FERRETIS, HIBURGÆ, GORITIÆ, GRADISCÆ, AR-  
TESIÆ ET SICULORUM.

LANDGRAVIO

ALSATIÆ.

DOMINO

MARCHIÆ SCLAVONICÆ, PORTUS NAONIS, SALI-  
NARUM, MECHLINÆ ETC. ETC.

DOMINO, DOMINO

CLEMENTISSIMO.

AUGUSTISSIME

IMPERATOR

DOMINE DOMINE

CLEMENTISSIME!



Quamvis scientiarum & artium, quæ ad communem perfectamque populorum felicitatem exiguntur, nulla sit in universis, qua late patent, TUO sceptro subjectis regnis, quæ clementia liberalitateque TUA non fruatur. Nulla tamen magis quam chirurgia, quæ saucio ægrotoque militi medetur, vigorem incrementumque suum TIBI, INVICTISSIME IMPERATOR debet. Luculentissimum, æterneque duraturum Academia chirurgica militaris præbet monimentum, quod jam magna imitatur Russia, tota admiratur Europa, nomenque TUUM seræ reddet posteritati. Hanc scollam tam profusis thesauris, tam benefica, tam liberali extruxisti manu, ut jam nihil profecto deesse nobis videatur ad summum rei chirurgicæ litterariæ culmen adipiscendum. Dignare igitur CLEMENTISSIME DOMINE, ut exiguum hoc impensorum meorum laborum



*Specimen, quod scollæ TUÆ præmaturus le-  
vissimusque fructus est, ad pedes SACRATIS-  
SIMÆ TUÆ MAJESTATIS deponam. Hæc  
clementia me votorum meorum, quo grati ani-  
mi testimonium exhibere valeam, compotem  
reddet & mihi atque cæteris hujus scollæ Pro-  
fessoribus efficacissimus ad præstantiora opera  
molienda erit stimulus. Immortale NUMEN  
TE, AUGUSTAMque FAMILIAM in commu-  
nem subditorum felicitatem. quam diutissime  
conservet.*

*SACRÆ, CÆSAREÆ, REGIÆ,  
APOSTOLICÆ MAJESTATIS*

*Fidelissimus subditus  
JOSEPHUS PLENCK.*



## P R Æ F A T I O .

**T**oxicologiam in epitomen redactam editurus in limine operis eo minus hujus scientiæ necessitatem, utilitatemque adstruere, opus esse arbitror; quum nostro præprimis ævo omnibus artis Hippocraticæ cultoribus notissimum sit, vix ullum elabi annum, quo non mortaliū plures vel culinæ errore aut casu fortuito, aut imperitia medentis, aut impietate malevoli vel vitæ tædio, furiisve conscientiæ agitati toxicum hauriant.

Non rari igitur sunt casus legales, in quibus medicus forensis ad tribunal, quod crimina judicat, opinionem suam de certitudine exhibiti veneni interponere tenetur. Nullum denique malum adeo perpetim vitæ mortaliū insidiatur, nullusque fere morbus promptiorem requirit medelam, quam qui ex hausto provenit veneno. Eo demum felicitatis recentiorum naturæ scrutatorum industria devenit, ut multorum venenorum nomen nostro præprimis ævo terribile esse desinat. Dosis enim utpluri-

## P R Æ F A T I O.

num non benefica Natura venenum a medicamento distinguit.

Multa etenim venena, quæ deleteria ex integro olim habita, hodie tanquam dona pretiosissima in vindicias fanitatis divinitus data veneramur. Multorum enim virtus medicata auxilium adhuc præstat desperatissimis in morbis, in quibus mitiora medicamenta ut plurimum fallunt; exemplo opii, belladonnæ, acniti, præparatorum mercurialium, antimonialium, cantharidum &c.

Hac in medicinæ parte laudem maximam sibi pepererunt viri illustres, qui haud solum vim deleteriam, sed insimul vim medicatam & antidota venenorum recensent. E numero toxicologorum primarii sunt MERCURIALIS, ARDOYNUS, GESNERUS, FRICCIUS, LINDESTOLPE, MEAD, RHEDI, PROGIANI, WEPFERUS, NAVIER, FONTANA, KRAPP, CÆLSI, STOERCK, MURRAY præ omnibus vero *Celeberrimus* GMELIN, cui præstantissimum de venenis opus debemus. Horum virorum dogmata in aphorismos redigi prælectionibusque adaptavi. Sola vero venena hominibus deleteria, non simul ea, quæ animantibus lethalia recensui,





## DE VENENIS GENERATIM.

---

Ens, quod perexigua dosi, corpori humano ingestum aut extus applicatum, vi quadam peculiari morbum gravem vel mortem causat, *Venenum* seu *Toxicum* audit.

Omne venenum solummodo certæ dosi respectu deleterium est, nam atrocissima venena paucis exceptis, in valde exigua dosi sæpe optima sunt medicamenta.

Dantur tamen talia entia, quæ corpus semper destruunt & e quibus nulla dosi medicamento-fa est, ut venenum hydrophobicum, pestilentielle, &c. hinc dantur venena medicamentosa & non medicamenta seu semper deleteria.

Sunt iterum, quæ deglutita non destruant, sed cum aëre ad pulmones delata, vel vulneri instillata enecant. Aer fixus cum musto fermentante copiose deglutitur impune, cum aëre inspirato ad pulmones delatus subito necat. Venenum viperinum ventriculo ingestum impune fertur, vulneri instillatum mortem causat. Sunt denique alia venena, quæ non solum *interne* sed etiam *externe* applicata nocent, ut arsenicum.

Dantur denique venena *communis*, quæ omni homini & cuilibet animali noxam inferunt ut arsenicum, mercurius sublimatus corrosivus. Dantur demum venena *relativa*, quæ vel soli homini vel solis animalibus & sæpe uni solummodo animalium generi nocent. \*

\* Sic *Nux Vomica* brutis non æque hominibus deleteria est; *Aloe* canibus & vulpibus nociva; non homini; *Cocculi indici* piscibus & pediculis deleterii; *Phellandrium aquaticum* equis lethale, bobus innoxium est. *Doronicum* canes necat, rupicapras, alaudas & hyrundines nutrit. Semen *Petrofelini* avibus; *Piper* suibus damnosum est; *Amygdala amara* vulpes, felles & gallinas necat. *Conii maculati* semine sturni, *stramonii* semine phasiani, *lolii temulenti* semine coturnices, *hyosciami* radicibus fues sine damno vescuntur.

Ex his ergo patet quodlibet venenum solummodo agere respectu *doseos*, qua exhibetur, respectu *partis nostri corporis*, cui applicatur & respectu animalis seu *subjecti*, cui propinatur.

*Dividuntur* venena respectu *regni*, e quo depromuntur

in *animalia*, quæ ex regno animali

— *vegetabilia*, quæ ex vegetabili

— *mineralia*, quæ ex minerali desumuntur;

— *halituosa* quæ ex atmosphæra hauriuntur.

Respectu *temporis*, quo venena necant, dividuntur in *velocia*, quæ mortem cito inferunt, ut magna dosis arsenici, sublimati corrosivi vel aëris fixi pulmonibus hausti.

in *lenta*, quæ lentè inducunt mortem, ut *turnina*.

Respectu *indolis principiorum constitutivorum*, quibus venena maximam partem constant, dividuntur

in *acria*, ut *vegetabilia* drastica, corrosiva, *mineralia* acida, alcalina, metallica, & acido-metallica. *Animalia* deleteria, necrotica.

in *narcotica* ut *vegetabilia* quædam

— *narcotico-acria*, quæ utroque principio nocent.

— *halituosa*, quæ halitu noxio suffocant.

— *mechanica*, quæ structura mechanica agunt.

Respectu *symptomatum*, quæ venena producant, habentur

1. *Inflammatoria*, quæ inflammationem & gangrænam inducunt.
2. *Drastica*, quæ sursum ac deorsum primas vias validissime evacuant.
3. *Convulsiva*, quæ convulsiones aut spasmos toto in corpore excitant.
4. *Paralytisantia*, quæ paralytin extremitatum ut saturnina, vel cordis ut laurocerasus inducunt.
5. *Narcotica*, quæ soporem, delirium, amaurosim causant.
6. *Suffocatoria*, quæ suffocant halitu mephitico.
7. *Exsiccantia*, quæ corpus tabe conficiunt, ut saturnina.
8. *Septica*, quæ sanguinem solvunt, putrefaciunt, gangrænam inducunt.

*Diagnosıs generalis* veneni velociter agentis, interne exhibiti, depromitur

1. *Ex subitanea invasione symptomatum*, ut si homo sanus ex ingesto quodam cibo, vel potu vel medicamento, aut re quadam incognita paullo post corripitur vertigine, cardialgia, colica, vomitu, cholera, spasmis, convulsionibus, debilitate, ani-

mi deliquiis aut sopore &c. Aut si labia, lingua, fauces, ventriculus & abdomen cum sensu ardoris intumescant.

2. *Ex saburra egesta*, ut si saburra vomitu vel alvo ejecta masticatam herbam, vel radicem, vel fungum, vel pulverem, falem, succum vel pilulam referat, & si hæc saburra cani, felli, vel gallinæ ad devorandum data animal interimat, aut saltem gravissime afficiat. Sed memoris, venena quædam homines non vero animalia interficere.
3. *Ex cadaveris inspectione*. Si in tali cadavere ventriculus inflatus, vel spasmodice contractus, aut inflammatus vel gangrænosus, vel saltem maculatus inveniatur, absque alia prægressi prius morbi causa.
4. *Ex notitia botanica*. Si in saburra vomitu vel alvo egesta, vel in cadaveris ventriculo inventa, adhuc appareat semen, radix, foliolum, fungus vel pulvis vegetabilis, vel si tale vegetabile in domo denati inveniatur, quod ex notitia botanico-pharmaceutica scimus esse venenatum.
5. *Ex notitia chemica*, si ex adhibito criterio chemico inventi in saburra veneni mineralis indolem inveniamus.



Unicum signum certum dati veneni est *notitia botanica* inventi veneni vegetabilis, & *criterium chemicum* dati veneni mineralis. Cum vero sæpe hæc duo signa certa ob paucitatem inventæ materiæ suspectæ, aut vegetabilis nimium masticati, vel in ventriculo mutati adhiberi nequeant, hinc patet, cur sæpe *judicium* de dato veneno maneat *incertum*.

*Signa specialia* cujuslibet peculiaris veneni adhucdum desiderantur, quorundam vero signa habemus, quæ in speciali venenorum consideratione sumus relaturi.

Possunt venena *quintuplici via* corpus nostrum ingredi.

1. Per os & *œsophagum*, quo forma cibi, potus, medicamenti vel aëris in ventriculum deglutiuntur.
2. — *anum* ope enematis.
3. — *nares* ope odoris.
4. — *pulmones* ope hâlitus inspirati.
5. — applicationem ad *cutem* integram vel læsam.

Ergo respectu *sedis* quam venenum occupât, possunt venena dici *stomachica* — *enterica* — *narina* — *pulmonica* — *cutanea*. Et si ex his viis ipsum sanguinem jam ingressa sunt, *sanguinea* seu in *toto corpore residentia* audiunt.

MEDELA VENENORUM.

Medicamenta quæ venena enervant, *Antidota* & *Alexipharmaca* dicuntur.

Hæc dividuntur

in *generalia*, quæ omnibus venenis conveniunt ut *evacuantia*, *pinguia*, *mucilaginoſa* *plastica*.

— *ſpecifica*, quæ vi ſpecifica venenum enervant.

*Venena gaſtrica*, ſeu quæ in ventriculo ſolo adhuc reſident, optime eliminantur dato vomitorio; *venena vero enterica* ſeu quæ in inteſtiniſ reſident, optime evacuantur purgantibus. Si vero jam valida inflammatio ventriculum vel inteſtina occupet, tunc ſola diluentia, & obvolventia, ut lac, emulſio, ova tenua cocta, oleoſa, pinguia, mucilaginea, aqua tepida copioſiſſime hauſta conveniunt.

*Venena ſanguinea* ſeu ſanguini immixta iisdem remediis circurantur & ſimul datis ſudoriferis & diureticis e ſanguine eliminantur.

*Venena pulmonalia* ſeu halitus noxi pulmonibus hauſti, halitibus contrariis ut acidi alcaliniſ, alcalini acidis, phlogiſtici aëre dephlogiſticato &c. sæpe feliciter deſtruuntur.

*Venena narina* eluuntur e naribus vel mox dictis remediis invertuntur.

Venena *cuti externæ* applicata exigunt ablationem vel suppurationem, qua eliminantur; vel applicationem remedii involventis aut specifici; de quibus in speciali venenorum consideratione dicetur.

Respectu *antidoti* habentur venena, quorum antidota nobis sunt *comperta* & alia quorum antidota *ignoramus*.

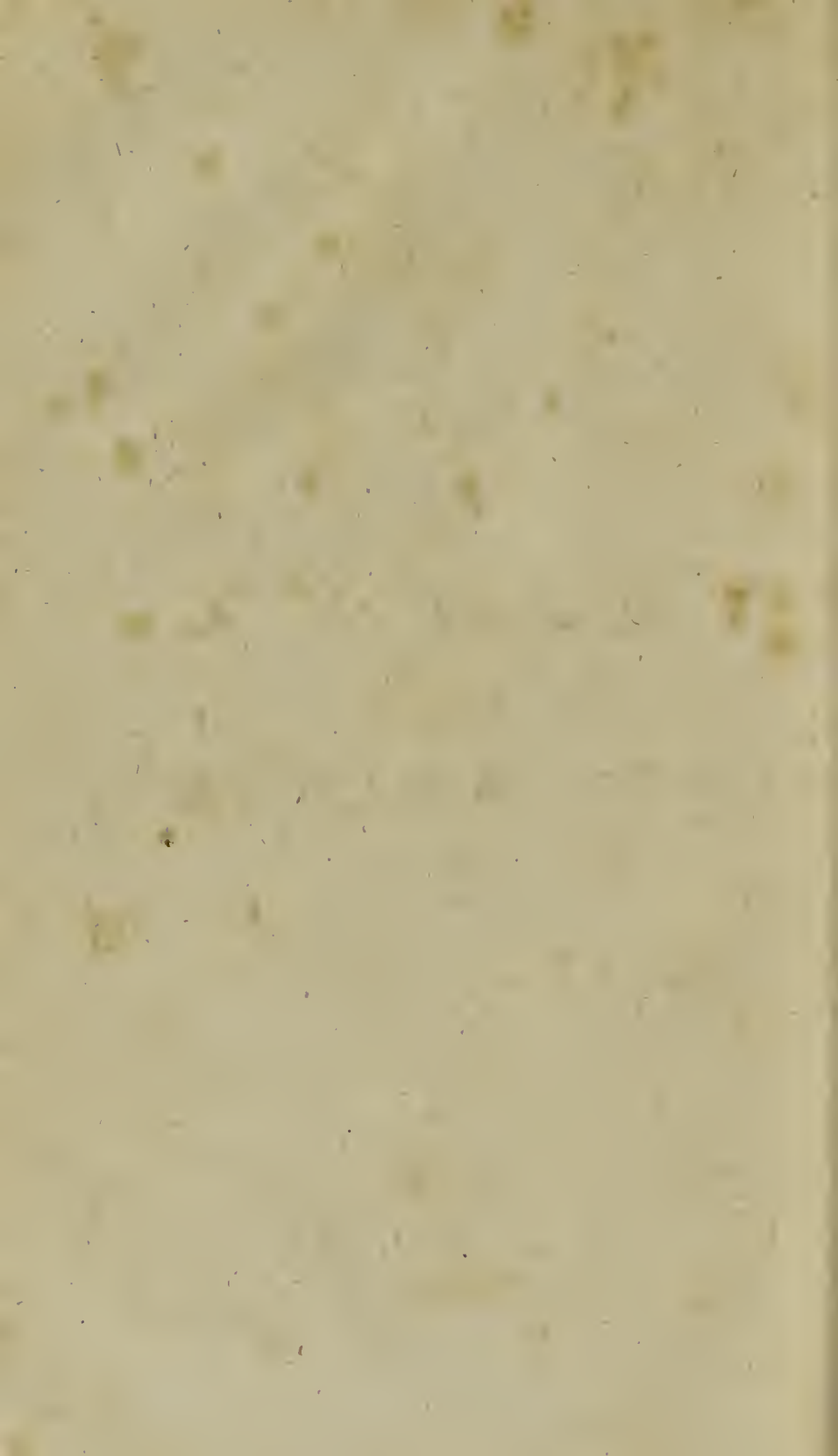


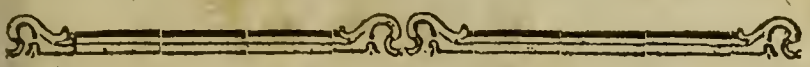


V E N E N A

E X

R È G N O A N I M A L I .





# E L E N C H U S.

---

De venenis animalibus generatim.

## COLUBRI AMERICANI.

- Crotalus horridus *die Schauerschlange.*
- miliarius *der Schleiderschwanz.*
- Dryinas *die Ungezieferschlange.*
- Duriffus *der Klapperer.*
- mutus *der Stumpfschwanz.*

- Coluber Atropos *die Giftschlange.*
- Leberis *der Schlangenbalg.*
- Dipsas *die Durstnatter.*
- Mystericans *die Rumpfnase.*
- Lacteus *der Milcher.*

## COLUBRI ASIATICI.

- Coluber Naja *die Brillenschlange.*
- severus *die Japonische Natter.*
- stolatus *die Schleppennatter.*
- atrox *der Tyran.*
- corallinus *die Corallennatter.*
- Ammodytes *der Sandkriecher.*
- lebotinus *die Kupfernatter.*

COLUBRI AFRICANI.

- Coluber Vipera *die Vipernatter.*  
 ——— niveus *die Schneeschlange.*  
 ——— Haje *die Kropfnatter.*

COLUBRI EUROPÆI.

- Coluber Berus *die Europæische Natter.* Germanicus.  
 ——— Prester *die schwarze englische Natter.*  
           Anglicus,  
 ——— Chersea *die schwedische Natter.* Suecicus.  
 ——— Aspis *die französische Natter.* Gallicus.  
 ——— Illiricus *die illirische Natter.* Italicus.

INSECTA VENENATA.

- Furia infernalis *der Tollwurm.*  
 Meloe vesicatorius *die spanische Fliege.* Cantharis.  
 ——— majalis *der Maywurm.*  
 ——— Proscarabæus *der Zwitterkäfer.*  
 Scorpio affricanus *der africanische Scorpion.*  
 Phalangium araneodes, *die Scorpionenspinne.*  
 Sirex Gigas *die Holzwespe.*  
 Buprestis *der Stinkkäfer.*  
 Aranea domestica *die Hausspinnerin.*  
 ——— Tarantula *die Tarantel.*  
 Pulex penetrans, *der amerikanische Floh.*  
 Culex pipiens, *der Musqueton.*  
 ——— pulicaris, *die Flohmücke.*  
 Culex Lanio, *die Viehtödtende Mücke.*

- Apis mellifica, *die Biene.*  
 Vespa vulgaris, *die Wespe.*  
 ——— Crabro, *die Hornisse.*

V E R M E S   V E N E N A T I.

- Gordius medinensis, *der Hautwurm.*  
 ——— marinus, *der Seewurm.*  
 Hirudo medicinalis venenatus, *der giftige Blutigel.*  
 Tethis marina, *der Meerhase.*  
 Urtica marina, *die Seenessel.*

A M P H I B I A   V E N E N A T A.

- Rana Buffo, *die Kröte.*  
 Lacerta Gecko, *der Gecko.*  
 ——— Salamandra, *der Salamander.*

P I S C E S   V E N E N A T I.

- Tetradon ocelatus, *der gefleckte Stachelbauch.*  
 ——— lineatus, *der gestrichelte Stachelbauch.*  
 Trachinus Draco, *das Petermännchen.*  
 Perca venenosa, *der Giftbarsch.*  
 Raja Pastinaca, *der Pfeilschwanz.*  
 ——— Torpedo, *der Krampffisch, der Zitterrochen.*  
 Gymnotus electricus, *der Zitteraal.*  
 Sparus Pagurus, *die Sackflosse.*

V E N E N A   E X   M O R B O   A N I M A L I S.

- Mytilus edulis venenatus, *die giftige Küchenmuschel.*  
 Ostrea edulis venenatus, *die giftige Küchenaustern.*

**Ovum putridum**, gefaultes Ey.

**Pinguedo rancida**, ranzige Fette.

**Animal putridum**, faules Thierfleisch.

**Virus luis bovillæ**, Thierseuchgift.

—— **rabiosum**, tolles Hundsgift.

—— **variolosum**, Pockengift.

—— **morbillosum**, Maserngift.

—— **scarlatinum**, Scharlachgift.

—— **scabiosum**, Krüzengift.

—— **venereum**, Lustseuchgift.

—— **plicosum**, Wichtelzopfgift.

—— **cancrosum**, Krebsgift.

—— **leprosum**, Ausfazgift.

—— **pestilentielle**, Pestgift.

—— **morborum putridorum**, Gift fauler Krankheiten.







## DE VENENIS ANIMALIBUS GENERATIM.

---

Omne animal vel productum animale, quod corpori nostro ingestum vel externe applicatum mortem aut gravem saltem morbum causat, *venenum* dicitur *animale*.

Regnum animale paucissima suppetitat venena respectu regni vegetabilis & mineralis.

Dividi possunt venena animalia  
in *serpentes venenatos*,

— *Insecta venenata*.

— *Vermes venenatos*.

— *Amphibia venenata*.

— *Pisces venenatos* &

— *animalia ex morbo venenata*.

Ex serpentum classe, quorum *Immortalis LINNÆUS* 132 nobis descriptos dedit, solummodo 24 sunt veneno præditi.

Omnes serpentes venenati ex ordine *Crotalorum* vel *Colubrorum* sunt. Nec *Boæ* nec *Angues*

nec *Amphisbœnæ* nec *Cæcilïæ* fatum dente  
minantur.

**NOSCUNTUR** serpentes venenati, quod in superiori  
mandibula præter dentes omnibus serpentibus  
communes adhuc 2 vel 3 longioribus, pro lu-  
bitu serpentis exferendis vel retrahendis den-  
tibus caninis, exiguo foramine pertusis, gau-  
deant. *Crotali* seu *Caudifonæ* præter hos den-  
tes adhuc crepitaculo, quo cauda terminatur,  
instructæ deprehenduntur.

**VENENUM VIPERARUM** est humor flavus, nec acidus,  
nec alcalinus nec salinus; olei amygdalini  
consistentia gaudens, inodorus, pinguedinis  
recentis sapore præditus, qui in peculiaribus  
foliculis sub basi dentium caninorum locatis  
secretus, sub ipsum hominis vel animantium  
morsum ex caninis viperæ dentibus gingiva-  
rum appressu effluit & vulneri infunditur.

**VIS NOXIA.** Venenum viperarum si degustetur, lin-  
guam non inflammat sed stupefacit; nec de-  
glutitum noxam infert ventriculo, intestinis  
aut reliquo corpori, quod mirum at sanguini  
per vulnus inmixtum lethale est. \* Non ve-

\* Id veteres jam aliquatenus perspexisse ex LU-  
CANO L. IX. v. 517. patet.

*Noxia serpentum est admisto sanguine pestis.*

*Morsu virus habent & fatum in dente minantur,  
Pocula morte carent.*



ro lethale est ipsis viperis a se ipso vel aliis demorsis. Etiam nervis, integumentis, musculis, tendinibus applicatum innoxium est. Nec cuilibet animantium generi nocet. \*

QUANTITAS veneni, quæ ad necanda animalia requiritur pro animalis necandi magnitudine major, minorve requiritur.

SYMPTOMATA maxime consueta sunt partis demorsæ dolor, intumescencia inflammatoria, emphysematosa, gangrænosa; anxietas & languor ingens, sitis, icterus, spasmi, vomitus, vomiturius, diarrhæa, tormina, ventris inflatio; leipothymia, pulsus debilis, intermittens, mors.

Ne vero genus animalium adeo exitiosum in homines cæteraque animantia nimium seiret, nimiumque sese multiplicaret, dedit Providus ac Beneficus CREATOR Indis *ichneumonem*; Americanis *suem*, Europæis *ciconiam*; quæ animalia noxios serpentes avidissime venantur atque sine noxa devorant.

ANTIDOTA SERPENTUM seu remedia *anticolubrina* dividuntur

\* Cel. FONTANA *Traité sur le vènin de la vipere, sur les poisons americains, sur le laurier — cerise. Florence 1781. 2 Tomes.* id variis experimentis solide demonstrat.

in *generalia*, quæ in omnium vel plurium saltem viperarum veneno conveniunt.

— *specialia*, quæ in unius vel alterius viperæ morfu juvant, quodlibet enim viperæ genus *distincto* instructum esse videtur viru.

Ad *generalia* pertinent

1. *Scarificatio* vulneris ope lanceolæ & *extractio* sanguinis ope ventosæ.
2. *Exsuffio* vulneris ope oris. \*
3. *Elutio* vulneris ope muriaë vel urinæ.
4. *Ligatura* partis supra locum vulneris.
5. *Defossio* membri demorfi in terram.
6. *Amputatio* membri demorfi.
7. *Inpersio pulveris cantharidum* & applicatio emplastri vesicatorii ut suppuratio vulneris per 2 vel 3 hebdomades sustineatur. \*\*
8. *Lac & oleum olivarum* magna copia potatum.

\* Apud veteres Pfylli, Lybiæ & Marfi, Italiaë populi hominibus serpente ictis vulnus exfugendo mederi solebant. CELSUS L. V. cap. 27. Sed cave ne ore, ulceroso id fiat.

\*\* *Schwed. Abhandlung* 40 Band p. 100. III. ACRELL duos recenset casus agrorum colubro Chersea demorforum, qui sola applicatione externa cantharidum & usu interno lactis sanitati restituebantur. In cantharidum defectu inspersio tabaci vel salis culinæ vel alius quid acris tentetur.

9. *Theriaca*, *Roob* & *infusum sambuci* pro fudore movendo.

Ad *Anticolubrina specifica* revocantur

1. *Radix Mungos*. Profuit in morſu *Najæ* & aliis colubris *Aſiaticis*. Pulveris drachma una datur interne & externe aqua humectata vulnere applicatur. ✱
2. *Radix Senegæ*. Eſt antidotum in *Crotalophoris* & *Colubris Americanis* nec non in *Cherſea*. Americani radicem maſtictam vulnere imponunt & grana 15 pulveris deglutiunt. ✱✱ Tentetur quid *Polygala vulgaris* & *amara* præſtet, ſi *Polygala Senega* deeſt.
3. *Radix Serpentariæ virginianæ*. Succus deglutitus & ſimul vulnere applicatus morſum venenatiſſimi *Crotali*; Indis *Boiconinga* dicti; enervare fertur. ✱✱✱
4. *Radix Ariſtolochiæ anguicidæ*. Gutta una vel altera ſerpentis ori inſtillata ſerpentem adeo per tempus inebriat, ut impune tractari queat. Pluribus guttis deglutitis ſerpens ſub convulſionibus moritur. Eſt circumforaneorum artificium, qui quæ-

\* *Cel. DARELL diff. de ligno colubrino.*

\*\* *Cel. KERNANDER diff. de Senega. in Ill.*

*LINNÆI amœnit. acad. Vol. VI. p. 214.*

\*\*\* *Cel. GEOFFROY mat. med. T. 2. p. 248.*

stus causa venenatos serpentes tractant, ut plebi spectaculum faciant. Odor radice serpentibus tam ingratus, ut oblata modo radice affugiant. Radix vulneri a serpente inflictio imposita & simul interne usurpata morsus periculum avertere dicitur. \*

5. *Lignum colubrinum* &

6. *Ophioxylum serpentinum* similes ac radix mungos dicitur habere vires in morfu viperarum.

7. *Folia Fraxini*. In ictu Colubri *Chersee* & Colubri *Beri* specificè laudantur. *Externe* folia contusa loco læso applicantur. *Interne* ℥ij succi foliorum cum vino expressorum bis in hora propinantur, donec symptomata remittant. \*\*

8. *Nux vomica* ad ℥j bis de die data in Ceylona ut specificum contra morsum *Najæ* propinatur. \*\*\*

9. *Alcali volatile* tum *simplex*, ut spiritus salis ammoniaci, tum *succinatum*, ut spiritus salis ammoniaci succinatus lacteus, qui *Eau de luce* dicitur in morfu viperæ gal-

\* *Ill. DE JACQUIN sel. stirp. americ. p. 232.*

\*\* *Cel. MONTIN in Schwed. Abh. 26 Band.*

\*\*\* *Cel. LE GRAND in notis ad J. RIBEYR Histoire de l'Isle de Ceylon. p. 154.*

licæ laudatur. ✽ Guttae 10 interne dantur & aliquot vulnere instillantur.

10. Radix gentianæ luteæ &

11. Mercurius gummosus in morfu viperæ Italicæ laudantur. ✽✽

12. Saccharum. In Cajenna contra morsum colubrorum interne & externe adhibent saccharum. ✽✽✽

13. Sal culinare vulnere inspersum in Caudisonæ morfu profuisse fertur.

14. Oleum olivarum. Locus læsus sæpius de die super carbonibus ardentibus oleo inungatur & lavetur. Interne sæpius de die aliquot uncia olei bibantur. ✽✽✽✽ Profuit oleum in morfu *Beri* & *Presteris* nihil vero in *Aspidis* & *Chersee* morfu. An *axungia viperarum* & *butyrum vaccinum* loco olei olivarum in *Bero* & *Prestere* idem præstat?

15. Radix vel folia belladonnæ, quæ generatim in morfu viperæ nuper laudata fuit. ✽✽✽✽✽

\* *Cel. CHARAS experiences de la vipere, & Cel. JUSSIEU in Acad. des scienc. 1747.*

\*\* *Cel. LAURENTI synopsis reptilium emendata p. 210.*

\*\*\* *Ill. RICHTER Ch. Biblioth. 5 B. 2 St. p. 171.*

\*\*\*\* *Ill. MURRAY app. med. Vol. II. p. 48.*

\*\*\*\*\* *Ill. RICHTER l. c. 6 B. p. 169.*



Ex his patet accerrima bella & diffensus authorum æternum de antidotis duraturos sola distinctione specierum serpentum componi posse.

---

## COLUBRI AMERICANI.

### CROTALUS HORRIDUS.

*CROTALUS horridus* L. die *Schauerschlange*.

**HABITAT** in America. Omnibus crotalis provida Natura crepitaculo caudam munivit; ut illius sonitu, dum serpens caudam agit, admonitus quilibet tempestive fugiat a vicino hoste. Denique hic serpens suo fœtore aves, sciuros, aliaque minora animalia adeo stupefacit & consternit, ut in ejus prædam ex arboribus decident, ac si fascinata essent.

**VIS NOXIA.** Est omnium crotalorum venenatissimus. Ab eo fauciati ingentem sentiunt dolorem; respiratio redditur difficilis, summa oritur anxietas, tussis, sputum cruentum: Pulsus fit durus, quandoque celer & debilis. Vulnus inflammatur, dein sphacelescit. Totum demum corpus intumescit ac in putredinem cito abit. Quandoque intra 10 quandoque intra 5 minuta, sapius vero tardius mors sequitur.

ANTIDOTA hucusque tentata fuerunt radix *senega*.

*Lac. Spiritus salis ammoniaci.* ✻ *Sal culinare.* ✻✻

Sues sunt crotalorum infensissimi hostes, hi totum serpentem excepto capite devorant. Tutus est itinerator, qui suem secum habet.

### CROTALUS MILIARIS.

*CROTALUS miliaris* L. *der Schleiderschwanz.*

HABITAT in Carolina.

### CROTALUS DRYINAS.

*CROTALUS Dryinas* L. *die Ungezieferschlange.*

HABITAT in America.

### CROTALUS DURISSUS.

*CROTALUS Durissus* L. *der Klapperer.*

HABITAT in America.

### CROTALUS MUTUS.

*CROTALUS mutus* L. *der Stumpfschwanz.*

HABITAT Surinami.

\* *Journal de Medicine* T. 24. p. 533.

\*\* *Cel. LESKE med. Abhandl. aus den philosophischen Transaktionen* 5 Theil. *Cel. GALE* duos ægrotos caudinos a morsos insperso sale culinari curavit.

VIS NOXIA hujus & præcedentium crotalorum eadem fere ac crotali horridi, hinc

ANTIDOTA eadem.

COLUBER ATROPOS.

COLUBER *Atropos* L. die Giftschlange.

HABITAT in America.

COLUBER LEBERIS.

COLUBER *Leberis* L. der Schlangenbalg.

HABITAT in Canada.

COLUBER DIPSAS.

COLUBER *Dipsas* L. die Durstnatter.

HABITAT in America.

COLUBER MYCTERICANS.

COLUBER *Myftericans* L. die Rumpfnase.

HABITAT in America.

COLUBER LACTEUS.

COLUBER *Lacteus* L. der Milcher.

HABITAT in Indiis.

ANTIDOTA. In colubrorum Americanorum morfu eadem ac in crotalis Americanis tententur Antidota.



COLUBRI ASIATICI.

COLUBER NAJA.

COLUBER *Naja* L. die Brillenschlange.

HABITAT in India orientali. Iratus in utroque cervicis latere cutem adinstar alæ, quæ maculam perspicillum referentem gerit, inflat.

VIS NOXIA. Est omnium colubrorum Asiaticorum venenatissimus. Nudipedes Indi nullum aliud serpentum genus adeo quam Najam timent. Homines a Naja demorsi subito anxietatem cordis & lipothymias patiuntur; neglectoque alexipharmaco convulsi moriuntur. Antidoto serius assumpto partis læsæ gangrænam, difficulter sanabilem raro effugiunt.

ANTIDOTA sunt radix *mungos*, externè & internè applicata. Inimicus summus Najæ est *Vipera Ichneumon*; hoc animal Najam ita sectatur ut felis apud nos murem.

COLUBER SEVERUS.

COLUBER *severus* L. die Japanesische Natter.

HABITAT in Asia.

COLUBER STOLATUS.

COLUBER *stolatus* L. die Schleppennatter.

HABITAT in Asia.

COLUBER ATROX.

COLUBER *atrox* L. *der Tyrann.*

HABITAT in Asia.

COLUBER CORALLINUS.

COLUBER *corallinus* L. *die Corallennatter.*

HABITAT in Asia.

COLUBER AMMODYTES.

COLUBER *Ammodytes* L. *der Sandkriecher.*

HABITAT in Oriente.

COLUBER LEBETINUS.

COLUBER *lebetinus* L. *die Kupfernatter.*

HABITAT in Oriente.

ANTIDOTA. In omnibus Colubris Asiaticis præter  
antidota. generalia radix *mungos* tentanda.

---

COLUBRI AFRICANI.

COLUBER VIPERA.

COLUBER *Vipera* L. *die Egyptische Vippennatter.* *Aspis Cleopatrarum.*

HABITAT in Aegypto. Cæde CLEOPATRÆ, novissimæ Aegypti Reginæ celebris. Inde quotannis accersita Romam pro confectione theriacæ.

COLUBER NIVEUS.

COLUBER *niveus* L. die Schneeschlange.

HABITAT in Africa.

COLUBER HAJE.

COLUBER *Haje* L. die Kropfnatter.

HABITAT in Aegypto inferiore.

ANTIDOTA, tententur anticolubrina generalia & specialia.

COLUBRI EUROPÆI.

COLUBER BERUS.

COLUBER *Berus* L. die Europäische Natter. *Vipera Rhediana*.

HABITAT frequens in Europa. In Germania, Anglia, Italia.

VIS NOXIA. Pars demorsa cito intumescit, ingens languor, anxietas, cardialgia, & vomituritio, cum totius corporis emphysematosa intumescencia & leipothymiis mortem minantur.

ANTIDOTA, præter anticolubrina generalia folia *Fraxini* ✻ & *spiritus salis ammoniaci succinatus*

\* *Cel. MONTIN* in *Schwed. Abh.* 26 Theil plures *Beri* morsu læsos foliis *fraxini* sanatos refert.

*lacteus* feu *Eau de luce* ❁ laudatur. Axungia viperina & oleum olivarum in morſu Berinil juvarunt.

**VIRTUS MEDICATA.** In Germaniæ officinis eſt uſualis pro conficienda theriaca & jure viperino, quæ in virium defectu & variis morbis cutaneis laudantur.

### COLUBER PRESTER.

*COLUBER Preſter* L. die ſchwarze Engliſche Natter. *Vipera Anglicana*.

**HABITAT** in Europa ſeptentrionali præſertim in Anglia.

**VIS NOXIA** aliquantum minor, quam præcedentis.

**ANDITOTA.** *Oleum olivarum* ſpecificè laudatur.

**VIRTUS MEDICATA.** In Angliæ officinis adhibetur.

### COLUBÉR CHERSEA.

*COLUBER Cherſea* L. die ſchwediſche Natter, die Eſping. *Vipera ſuecica*.

**HABITAT** in Coryletis, aliisque fruticofis depreſſis Smolandiæ, Scaniæ nec non in ipſo agro Upſalienſi.

**VIS NOXIA.** Morſus inducit ſymptomata teterrima & mortem.

---

\* *Cel. MARTIN* in *Recueil périodique d'obſervation de Médecine* I. vi. p. 412.

ANTIDOTA. Post scarificationem vulneris & extractionem sanguinis inspergatur vulnus pulvere cantharidum atque tegatur emplastro vesicatorio, ut suppuratione per 2 vel 3 hebdomadas sustineatur. Interne hauriatur magna quantitas lactis. \* Alii radicem senegæ \*\* & folia fraxini \*\*\* laudant. Oleum olivarum profuit nihil. In emphysemate totius corporis & febre gangrænosa optimum forsant erit corpus fimo equino fumante sufficienter tegre. Rustici suecici a chersea in digito manus vel pedis demorſi sibi digitum illico abscindunt.

\* Ill. ACRELL in *Schwed. Abhandl.* 40. Band p. 99. duos ægrotos chersea demorſos sola hac methodo nempe cantharidibus & lacte curavit.

\*\* Ill. LINNÆUS *amœnit. acad. vol. vi p. 214.* in itinere scanico occurrentem habuit feminam ab hac vipera demorſam, obtulit statim oleum olivarum in præscripta contra anglicam dosi. At infelix mulier capta est. Adducit vero vir Illustris exemplum ancillæ suecicæ quæ alvi dejiciendæ causa ruri pone fraxicem secedens a serpente quodam in ipsis muliebribus vulnerabatur. Hæc sub gravissimorum symptomatum satellitio duabus dosibus senegæ convaluit. At non patet certo, an serpens hicce Berus vel Chersea fuit.

\*\*\* *Cel. MONTIN in Schwed. Abhandl.* 26 foliis fraxini excelsioris chersea demorſum sanavit.



COLUBER ASPIS.

COLUBER *Aspis* L. die französische Natter. *Vipera gallica* seu MOYSIS CHARAS.

HABITAT in Gallia in Delphinatu in agro Lugdunensi & Pictaviensi.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA, Alkali volatile *simplex*, ut spiritus falis ammoniaci & *succinatum*, ut spiritus falis ammoniaci succinatus lacteus. Inde aliquot guttæ vulneri imponuntur & hoc linteolo spiritu imbuto tegitur. Interne guttæ 10 in aqua dantur. \* *Oleum olivarum* est in aspide inefficax, \*\*

\* *Cel.* CHARAS in *experienoes de la vipere* alcali volatile primus proposuit. Id peculiari observatione confirmavit *Cel.* JUSSIEUR in *Acad. des sciences* 1747. Spiritum tartari fœtidum ABRAH. BOEK in *Actis suecicis* 1748. efficacem deprehendit.

\*\* *Cel.* GEOFFROY & HUNAUD in numerosis experimentis coram Academia Parisiensi institutis oleum olivarum deprehenderunt inefficax at videtur quod Aspitem vel alium colubrum non vero Prestertem vel Berum adhibuerunt pro experimento. *Cel.* POUTEAU vero, qui in Gallia oleum olivarum cum successu in quatuor vipera commorsis utile deprehendit, aliam forsan viperae speciem quam priores academici adhibuerunt,



COLUBER ILLYRICUS.

*COLUBER illyricus.* \* *Die Illirische Natter, Vipera Italica.*

**HABITAT** in Illyriæ locis montosis maxime circa Castel de Duino.

**VIS NOXIA.** Tetrissima symptomata & mortem inducit.

**ANTIDOTA.** Radix gentianæ & mercurius gummosus censentur specifica. Potest unum vel utrumque mixtum adhiberi. Sequens formula in cuniculis & catulo a colubro demorsis efficacissima fuit deprehensa. Recipe mercurij vivi depuratissimi ℥℥ gummi arabici ℥ij m. terantur invicem in mortario lapideo guttatim instillando aquæ fontanæ ℥iij in mucum, cui adde extracti gentianæ ℥ij sacchari albi ℥ij m. fiat haustus pro una dosi. \*\*

INSECTA VENENATA.

FURIA INFERNALIS.

*FURIA infernalis* L. *der Tollwurm.* Est insectum

\* *Cel.* SCOPOLI in *Anno* V. p. 13. hunc colubrum sic definit: *Coluber scutis abdominalibus 177 & squammarum caudalium paribus 68.* hinc distinctus a *Col. Bero* L. Videtur esse *vipera illyrica* *Cel. LAURETI.* vide ejusdem *specimen reptilium* p. 101,

\*\* *Cel.* LAURENTI l. c. p. 210.

lineam ciliatam, vix duas lineas longam referens. \*

HABITAT in Bothniæ, Sueciæ septentrionalibus vastis paludibus cæspitosis.

VIS NOXIA. Hoc insectum in Sueciâ a solstitio æstivali ad hyemale usque ex æere delabitur & momento citius tum in hominum tum in jumentorum corpora penetrat, atque tam diros excitat dolores, ut miseri homines quandoque intra horæ quadrantem pereant. Dantur tamen qui diutius durant. Cognoscitur locus ex stigmate exiguo, fusco, dolentissimo.

ANTIDOTA. Fenones lac recenter coagulatum parti vulneratæ imponunt, sic dolor remittit & insectum foras prorumpit; Alii cultro locum incidunt, & animal extrahunt. An inspersio cantharidum, vel sublimati non juvaret? Insperio salis ammoniaci cum pulvere tabaci & loci affecti punctura ope acus ab aliis laudatur. \*\*

### CANTHARIS.

MELLOE vesicatorius L. Spanische Fliege.

ODOR teterrimus piceus. SAVOR acris, piceus.

\* *Nova Acta Upsaliensia. Vol. I. p. 44. Furia infernalis & ab ea concitari solitus morbus descripta a D. SOLANDER.*

\*\* *III. BALDINGER neues Magazin 3 Band I St. p. 73.*

**VIS NOXIA.** Cantharides interne majori doſi datæ non ſolum ventriculum, hepar & inteſtina inflammant, ſed princeps earum vis in vias urinarias agit, unde præter vomitum & dyſenteriam torminoſam ſtriis ſanguineis notatam, immenſosque dolores ventriculi, præcordiorum & hypochondrii dextri, ſitim, ſaporem picæum etiam penis erectio moleſta, libido immoderata ſeu inſatiabile coeundi deſiderium, ſtranguria, iſchuria, miſtus cruentus, inflammatio renum, veſicæ, penis & tandem his ipliſ in partibus gangræna, quam mentis alienatio & mors ſequitur.

**ANTIDOTA.** Cantharides adhuc in ventriculo reſidentes emetico & ex inteſtiniſ purgante anti-phlogiſtico eliminantur. Simul ſymptomata lacte, emulſione, oleo, mucilagineo decocto ex ſalep, hordeo, malva, althæa, juſculis pinguibus, ovis forbilibus, clyſmatibus & injectionibus mucilagineis, oleoſis, lacteis compeſcantur. Præſertim vero ut antidotum ſpecificum laudatur *camphora*, quæ in lacte vel emulſione cum gummi arabico danda.

**VIRTUS MEDICATA.** Uſus *internus* cantharidum in hydrophobia, epileſia, tuſſi convulliva,

---

\* *Cel. STOCKAR a NEVFORN diſſ. de uſu cantharidum interno. GOETTINGÆ 1781.*

morbis cutaneis, hydropē, menostasia, lithiasi, enuresi, ischuria renali, ischuria vesicæ paralytica; diabete, gonorrhoea habituali, typho nervoso \* anaphrodisia. Sed abstine a cantharidibus, si febris, inflammatio vel plethora hos morbus causet vel comitetur. \*\*

**DOSIS.** *Pulveris granum unum datur in bolo. Tinctura cantharidum a guttis x ad xxx bis de die cum syrupo altheæ vel mucilage gummi arabici vel emulsione amygdalina exhibetur, quæ formula commodissima est.*

**EMPLASTRUM VESICATORIUM** laudatur in morbis febris absente febre, plethora & inflammatione sanguinea, ut cephalalgia, apoplexia, paralyfi præcipue hemiplexia, epilepsia, vertigine, mania, ophthalmia, amaurosi, morbis aurium, rheumatismo, dolore arthritico vero, podagra, astmate, tussi, incontinentia urinæ \*\*\* ischuria renali. \*\*\*\*

De usu cantharidum chirurgico vide *Pharmacologiam chirurgicam,*

\* *Cel. HOME Clinische Versuche p. 21.*

\*\* *Cel. STOCKAR l. c.*

\*\*\* *Cel. TRALLES usus vesicantium salubris & noxius in morborum medeta. Vratislaviæ 1783. 2 volumina.*

\*\*\*\* *Samml. für Aerzte 3 B. 3 St. p. 453.*

MELOE MAJALIS.

*MELOE majalis* L. der Mayenwurmkäfer.

HABITAT in campis apricis.

VIS NOXIA. *Meloe majalis* puero 6 annorum propinatus, mortem inducebat, antegressa summa anxietate, doloribus colicis, convulsionibus, hæmorrhagia narium, mictu cruento, sanguinis denique excretionem per alvum & cutis poros. \*

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. In morfu canis rabidi ad hydrophobiam avertendam censetur specificus.

MELOE PROSCARABÆUS.

*MELOE proscarabæus* L. der Zwitterkäfer,

HABITAT in campis apricis.

ODOR nullus; SAPOR acris,

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS medicata antihydrophobica. \*\* Vermes mensē Majo colligendi, ea cum cautela, ut for-

\* *Güttinger gelehrte Anzeigen* 1778. Zug. 46 St.

\*\* *Illustre collegium Medicum Berolinense* Anno 1777 jussu REGIS AUGUSTISSIMI publicavit remedium contra rabiem caninam, quod Ipse emerat a rustico Silesiensi. *Meloe proscarabæus* & *Meloe majalis* L.



cupula, leviter absque prellione, ne exsudans mucilago perdatur, capti, statim ollæ vel vitro melle aliquantum repleto, postea bene obturando, immittatur.

DOSIS. Adultis omni hora unum granum hujus infecti cum aliquot granis nitri contriti datur. Continuetur hoc medicamentum, donec urina stranguriosa vel cruenta evadit, simul decoctum mucilaginosum desuper hauriatur. ✻

### SCORPIO AFRICANUS.

*SCORPIO maurus L. der Affrikanische Scorpion.*

HABITAT in Affrica.

VIS NOXIA. Ejus ictum gravissima symptomata, mortemque causare itineratores referunt. Scorpionem vero europæum esse innoxium experimentis demonstratum est. ✻✻ Hinc symptomata ab ictu europæi illata vel a terrore vel ab ictu grandioris cujusdam nervi esse videntur.

principem hujus antidoti virtutem continent. Dolendum, hoc remedium non ea simplicitate gaudere, quæ in specifico desideratur, nec plumbum, quod in ejus compositionem intrat ad usum internum tutum videtur. Vide *Ill. MURRAY med. pract. Biblioth. p. 640.*

\* *Cl. DEHNE Etwas über und wider den tollcn Hundsbiss 1782. p. 68.* dicit solo hoc insecto interne dato sex homines a cane rabido morsos curasse.

✻✻ *Cl. MAUPERTUIS in Academie des sciences 1731,*



ANTIDOTUM esse dicitur *oleum scorpionum* externe applicatum.

VIRTUS MEDICATA. Hoc oleum in dolore nephritico & suppressione urinæ illinitur lumbis, perineo, pubi.

### PHALANGIUM ARANEODES.

*PHALANGIUM araneodes* L. die *Scorpionenspinne*.

HABITAT in Asia & Russia.

VIS NOXIA. Morsi præ dolore perpetim clamant, delirant, dein aponia, risu sardonio & æstu afficiuntur. Pars demorsa præsertim facies vulnerati, intumescit, rubet, livescit & quidam intra biduum vel triduum moriuntur. \*

ANTIDOTA. Plurimi intra aliquot dies evadunt, si vulnus theriaca tegitur, & idem hoc remedium interne detur.

### CULEX LANIÓ.

*CULEX Lanio* L. die *Viechtödtende Mücke*. Die *giftige Beißfliege*.

HABITAT in Russia, in Bannatu Temeswariensi.

VIS NOXIA. Morsu magnum tuberculum excitat. Minimæ hæ muscæ copiosissimæ hominum & animalium intrans anam, narres, fauces, pulmones, quos inflammatione afficiunt; & sic mortem inferunt. \*\*

\* *Neue Nordische Beyträge. 2 Band p. 346.*

\*\* *Loco mox citato. p. 349.*

**ANTIDOTA.** Viatores caput reti oleo betulino inuncto tegunt, hujus olei odor etiam his infectis est infestus.

## SIREX GIGAS.

*SIREX Gigas* L. die größte Holzwespe.

**VIS NOXIA.** Hominibus & brutis suo ictu tuberculum causat, quod intra 24 vel 48 horas mortem infert, ni tuberculum ilico excindatur, ut virus excitata suppuratione larga effluere possit. \*

## PUPRESTIS.

*PUPRESTIS* L. der Stinkkäfer.

**VIS NOXIA.** Deglutitum infectum mortem induxit. \*\*  
Etiam boves aliaque animalia ab hoc deglutito rapiuntur. Est enim hujus acrimonia cantharidi similis.

**ANTIDOTUM.** Oleum, vomitorium.

## ARANEAE DOMESTICA.

*ARANEAE domestica* L. die Haufs-Spinnerin.

**HABITAT** in fenestris domuum non diligenter purgatarum.

\* *Cel. GLASER von der Knottenkrankheit unter dem Rindvieh. Leipzig 1781.*

\*\* *Cel. MONTI medicinishe Diftata. p. 24.*

**VIS NOXIA.** Araneæ punctura inflammationem causare dicitur. Nondum vero experimentis fide dignis evictum araneas cum cibo vel potu deglutitas venenata causasse symptomata.

**ANTIDOTA.** Inflammatio ab araneæ punctura spiritu falis ammoniaci aut essentia castorei illinita sanatur.

**VIRTUS MEDICATA.** Plebs tela araneæ sanguinem e vulnere sistere & fumo telæ accensæ hæmorrhoides dolentes dissipare sibi solet.

## ARANEAE TARANTULA.

*ARANEAE Tarantula L. die Tarantel.*

**HABITAT** in Italia imprimis in Apulia, Barbarie, Oriente.

**VIS NOXIA.** Romæ capta experimenta cum tarantulis docent horum morsum excitare dolorem, dein tumorem livescentem, paucis post diebus crusta nigricante oblitum; accedit somnolentia, cardialgia vel cordis oppressio & dein dolores in singulis corporis articulis; sed nunquam saltandi vel necessitas vel cupiditas demorsos incessit.

**TARANTISMUS** est morbus in Apulia endemius, cujus præcipuum symptoma est inexplebilis saltandi aut choreas agendi cupiditas. Tarantatorum plurimi fatentur se a nulla tarantula

demorsos unquam fuisse, quantum meminerint. ✻

ANTIDOTA. *Interne* dentur diaphoretica. *Externe* applicetur spiritus falis ammoniaci.

PULEX PENETRANS seu AMERICANUS.

*P U L E X penetrans* L. *der amerikanische Flohe*.

HABITAT in America.

VIS NOXIA. Hoc insectum in America degens vix conspicuum est, cutim peregrinantium maxime in cruribus subit, imo quandoque sub unguibus in cutem penetrat. Intra aliquot dies sub epidermide magnitudinem pisi acquirit & partem obsessam subinde ad ossa usque erodit, ideo venenatus a quibusdam censetur.

ANTIDOTA. Curatio exigit, ut insecta hæc quotidie ope cultri acuti ex cute evellantur & locus cinere tabaci combusti inspergatur. Ubi vero totum crus his insectis obsidetur, lintum oleo picis intinctum applicari debet; hoc remedio hæc insecta cito separantur.

\* Ill. SAUVAGES *Nosol.* T. 2. p. 229. & Cel. BÜSCHINGS *Nachrichten von der Tarantel, welche zur gänzlichen Vertilgung des Vorurtheils von der Schädlichkeit des Bisses und der Heilung desselben durch die Musik hinlänglich sind.* Berlin 1782.

CULEX P I P I E N S.

CULEX *pipiens* L. *der Musqueton.*

HABITAT in America & in Europæ locis aquosis.

VIS NOXIA. Ictus causat tuberculum dolentissimum. Advenis in Americam primo anno tot quot ictus oriuntur tubercula; altero autem anno vix amplius ictus nocent. \*

ANTIDOTA, theriaca, spiritus salis ammoniaci.

CULEX P U L I C A R I S.

CULEX *pulicaris* L. *die Flochmücke.*

HABITAT in America.

VIS NOXIA. Ictus rubicundam, ardentissimam maculam cum tumore infert, diu quandoque durantem. \*\*

ANTIDOTA præcedentis.

A P I S M E L L I F I C A.

A P I S *mellifica* L. *die Biene.*

HABITAT in Europæ arboribus cavis, frequentius culta hospitatur in apiariis.

VIS NOXIA. Aculeo venenato pungens infert tuberculum rubrum admodum pruriens. Puer ab agmine apum demorsus pessima febre inflammatoria corripiebatur.

\* Cel. SCHOPFF von der Wirkung des Mohnsafts in der Lustseuche. Erlang. 1781. p. 47.

\*\* Schwed. Abh. 34 Th. p. 352.



ANTIDOTA. Applicatione aquæ frigidæ vel aceti curatur, extracto prius aculeo cuti infixo.

VESPA VULGARIS.

*VESPA vulgaris* L. die *Wespe*.

HABITAT in Europa frequens sub tectis.

VIS NOXIA. Vesparum aculeus guttulam liquidi cujusdam minimam vulnuscule instillat. Pars demorsa paucas intra horas erysipelatoso tumore afficitur. \*

ANTIDOTA. Applicatio aquæ frigidæ vel vegeto-mineralis.

VESPA CRABRO.

*VESPA Crabro* L. die *Hornisse*.

HABITAT in Europæ arboribus cavis seu sub earum radicibus:

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

VERMES VENENATI.

GORDIUS MEDINENSIS.

*GORDIUS medinensis* L. der *Hautwurm*. *Vena medinensis Arabum* seu *Dracunculus Persarum*. \*\*

\* *Cel. FRIZE* *medizinische Annalen* 1 B. p. 265.

\*\* *Cel. GRUNER* de *vena medinensi Arabum* in *Actis Academ. Moguntinæ quæ Erforti est.* an. 1777.



**HABITAT** in utraque India frequens in rore matutino.

**VIS NOXIA.** Est vermis non solum circa Medinam & in Persia sed etiam in omnibus æstuosarum regionum lacubus obuius. In hominum cutem inter lavandum vel ambulandum in aqua lacustri se insinuare solet. Frequentissime crura & scrotum occupat. Hic vermis sæpe ad plurimum pedum longitudinem in tela cellulosa hominis, quem afficit, increfcit, musculorum tractus sequi amat, subinde, quod pejus est, ossa serpentis adinstar amplectitur. Modo unus, modo plures adesse deprehenduntur.

Hic vermis per annum in corpore latitat & præter dolorem loci affecti nullum incommodum facit. Non raro autem tumorem rubentem cum febre plurimum dierum, quæ nuncia est prodituri vermis, excitat. Exsurgit demum in tumore vesica pellucida vel nigricans, ex qua rupta profilit rostellam vermis, qui sensim magis erumpit, & ita extrahi paullatim potest.

**ANTIDOTA.** Curatio exigit, ut tumor cataplasmate lacteo emolliatur, dein ut erumpentis vermis portio circa ligulam rotetur, sic intra 10 circiter dies totus vermis, cavendo ne rumpatur, extrahi potest. Ulcus extracto verme ut aliud curatur.

Enormis vermis longitudo, tarda maturatio, implicatio vermis circa ossa vel musculos, vermis ruptura curationem longiorem & difficiliorem reddunt, Alii *mercurium* laudant. ✽

## GORDIUS MARINUS.

*GORDIUS marinus* L. *der Seewurm.*

**HABITAT** in maris Norvegici piscibus, frequentissimus in visceribus *Clupeæ Halecis* intra pustulam residet.

**VIS NOXIA.** Piscatorum Norvegicorum lepra ab esu horum piscium oriri creditur. ✽✽

## HIRUDO VENENATUS.

*HIRUDO medicinalis* L. *der Blutigel.*

**HABITAT** in aquis dulcibus.

**VIS NOXIA.** *Hirudo medicinalis* ex palude impura captus ac cuti applicatus dolorem inflammationemque causat. ✽✽✽ Cum aqua deglutitus *hirudo* etiam si ex aqua pura haustus sanguinem e ventriculo fugens vomitum cruentum, & inflammationem ventriculi inferre posse creditur.

**ANTIDOTA.** Haustus salis culinaris, olei.

\* *III. RICHTER Chir. Bibl. 5 B. 2 St. p. 171.*

\*\* *III. LINNE diss. de lepra. Vide amœnitat. academ.*

\*\*\* *Cel. SCHMUCKER vermischte Schriften I B. p. 86.*

TETHYS MARINA.

*TETHYS marina* L. *der Meerhase lepus marinus.*

Est vermis mollusca.

HABITAT in mari mediterraneo.

VIS NOXIA. Gravidis & hystericis ob foetorem infesta dicitur esse. At peculiare venenum ut quidam opinantur, alere non videtur. \*

URTICA MARINA.

*MEDUSA æquorea*, L. *die Seenessel. Die Qualle.*

HABITAT in mari.

VIS NOXIA. Est zoophytum gelatinosum, aquæ marinæ innatans, rubellum, quod intensam oculis & manibus tangentibus uredinem & pruriginem excitat, non secus ac urtica vegetabilis, unde vulgo *urtica marina* vocatur.

ANTIDOTA. Spiritus falis ammoniaci, oleum, aqua frigida.

AMPHYBIA VENENATA.

RANA BUFO,

*RANA Bufo* L. *die Kröte.*

HABITAT in Europæ locis nemorosis & ruderatis umbrosis.

\* *Cel. GMELIN T. 3. p. 266. VESPASIANUM hoc verme fuisse enecatam vero simile non esse dicit.*

VIS NOXIA. Urina & succus lactescens verrucarum dorsalium censetur acris atque venenatus. Caro autem bufonum sæpe loco ranarum esculentarum absque noxa comedebatur. \*

ANTIDOTA præcedentis.

## LACERTA GEKO.

*LACERTA Geko* L. *der Gecko*.

HABITAT frequens in Indiis, etiam in domibus.

VIS NOXIA. Pedibus exhalare venenum in esculenta, super quibus repit, & Javanos saliva hujus lacertæ sua tela inficere fertur.

ANTIDOTA præcedentis.

## LACERTA SALAMANDRA.

*LACERTA Salamandra* L. *der Salamander*.

HABITAT in Europa australiori.

VIS NOXIA. Hoc animal venenatum non esse experimenta docuere. \*\*

Salamandram in igne vivere antiquitus ferebatur, at animal e poroso suo corpore lac fundit, quod igne in formam perlæ induratur, quo mors aliquo tempore arcetur.

\* *Ill. SPIELMANN mat. med.*

\*\* *Cel. MAUPERTUIS in Academie des sciences,*

PISCES VENENATI.

TETRADON OCELLATUS.

*TETRADON ocellatus* L. der gefleckte Stachel-  
bauch.

HABITAT in Asiæ & Aegypti aquis dulcibus.

VIS NOXIA. Caro est venenata. Venenum piscis  
acuitur ramulo Illicii decoctioni piscis addi-  
to, quo nefando artificio multi sibi mortem  
accelerare dicuntur. \*

ANTIDOTUM. Vomitoria. Dein detur rex ama-  
roris. \*\*

TETRADON LINEATUS.

*TETRADON lineatus* L. der gestrichelte Stachel-  
bauch.

HABITAT in Nilo.

VIS NOXIA. Carnis esus est noxius. Aculei abdo-  
minis censentur venenati, pungunt urticatione  
in gangrænam abeunte, si cura negligatur.

ANTIDOTUM præcedentis.

TRACHINUS DRACO.

*TRACHINUS Draco* L. das Petermännchen.

HABITAT in Oceano septentrionali.

\* Ill. MURRAY *app. medicam.* T. 3. p. 564.

\*\* *Cel.* RUMPF T. 2. p. 49.



**VIS NOXIA.** Piscis hujus spinas dorsales puncturas venenatas inferre scribitur. \*

**PERCA VENENOSA.**

*PERCA venenosa* L. der Giftbarsh.

**HABITAT** in America.

**VIS NOXIA.** Caro in Anglia censetur venenata.

**ANTIDOTA.** Vomitorium, succus citri.

**RAJA PASTINACA.**

*RAJA Pastinaca* L. der Pfeilschwanz.

**HABITAT** in Europa.

**VIS NOXIA.** Hic piscis, fato *Ullyssis* infamis, caudæ aculeo venenato vulnus difficillimæ sanationis inducere dicitur.

**RAJA TORPEDO.**

*RAJA Torpedo* L. der Krampffisch, der Zitterroche.

**HABITAT** in mari mediterraneo sinus Persici.

**VIS NOXIA.** Si quis manu piscem tangit, ingenti stupore brachii afficitur.

**GYMNOTUS ELECTRICUS.**

*GYMNOTUS electricus* L. der Zitteraal.

\* Cæl. BARTHOL. *Acta Hafniens.* Vol. 3. obs. 48.



HABITAT in Surinamo aliisque Americæ meridionalis ostiis fluviorum.

VIS NOXIA. Qui hunc piscem manu vel baculo præsertim cujus manubrium metallicum est, tangit, ingenti percussione dolorifica ab exeunte fulmine electrico afficitur. Imo a majore pisce & cujus vis electrica non ab iterato tactu fuit debilitata homo tangens prosterni solet. Hoc pisce in scapho constituto, digito aquæ immisso per 15 pedes sentitur tremor, hinc natantes a tactu piscis vel aquæ eum circumdantis commotione electrica percussi submergi possunt. Si quis piscem cera sigillatoria tangit, nullam subit percussionem brachii. Esus carnis ejus censetur suspectus.

### SPARUS PAGURUS.

*SPARUS Pagurus* L. die Sackflosse.

HABITAT in oceano.

VIS NOXIA. Censetur venenatus.\*

ANTIDOTA. Emeticum, succus citri.

## VENENA EX MORBO ANIMALIS.

### MYTILUS VENENATUS.

*MYTILUS edulis* L. die Küchenmuschel.

\* *Phylosophical. Transactionis* Vol. 65. p. 544.  
*Cel. ANDERSON de piscibus venenatis in mari australi.*

HABITAT in oceano,

VIS NOXIA. Mytili quandoque ex morbo, qui omnibus testaceis communis est, evadunt *venenati*, hi comesti anxietatem, convulsionem, tremorem, capitis intumescenciam, maculas in cute efflorescentes, delirium & febrem producant,

ANTIDOTA sunt acetum, succus citri, piper præmisso vomitorio. \* Mytili recentes in aqua salita per horam retenti tuto in cibum adhiberi possunt. \*\*

### OSTREA VENENATA.

*OSTREA edulis* L. *Auster*.

HABITAT in oceano europæo.

VIS NOXIA. Ostrea eo tempore, quo ova pariunt, innumeris vermiculis rubicundis replentur & summe nocent in cibum adhibitæ.

ANTIDOTA præcedentis.

### OVUM PUTRIDUM.

*OVUM gallinæ domesticæ* L. putrescens, *gefau-*  
*tes Ey*.

VIS NOXIA. Ova antiqua ut plurimum partim inania & subputrida sunt, hinc pravi odoris & saporis. Si valde putrescunt, vomituri-

\* *Gothaische Gel. Zeitung*. 1782. p. 6.

\*\* *Cel. SCHERFF Anzeige der Rettungsmit.* p. 206.

onem, diarrhœam, tormina, anxietates, horripilationem & febrem putridam producunt.

ANTIDOTA præmissò vomitorio dentur acida, antiseptica.

### PINGÜEDO RANCIDA.

*PINGÜEDO rancida, ranzige Fette*

VIS NOXIA. Rancescens pinguedo ventriculo ingesta in primis viis pyrosin, cardialgiam, colicam, febrem ardentem causat. \*

ANTIDOTA. Evacuantiâ, saccharum, aër fixus, magnesia aërata.

### ANIMAL PUTRIDUM.

*ANIMAL putridum, faules Thierfleisch,*

VIS NOXIA. Nihil potentius humores nostros corrumpit quam putrilago ventriculo vel vulnere ingesta. Cibûs putridus nauseam, vomitionem, virium prostrationem, irritabilitatis deletionem, febrem putridam causat. *Tungusi & Baratti* sagittas suas putrida avis carne inficiunt. Lympha scorbutica in ventrem effusa adeo acris fuit, ut chirurgorum digitos excoriaret. \*\*

ANTIDOTA. Ingesta putrilago vomitorio excutitur, dein acida, antiseptica.

\* *Ill. GAUBII institut. pathol. p. 320.*

\*\* *Memoires de l'academ. des sciences. 1699. p. 176.*

MIASMA LUIS BOVILLÆ.

Est virus, quod luem bovillam generat. *Thierseuchen Gift.*

VIS NOXIA. Homines interdum sub incauta pecorum ægrotantium medicatione vel a detractione pellis mortuorum, imo etiam coriarios alutam e pellibus demortuorum animalium fabricantes inficit & febrem putrido-inflammatoriam cum bullis ichorosis aut papulis nigris, partem cui insident, valde inflammantibus excitat.

ANTIDOTA. Interne præmissis purgantibus *Elixir Hierneri* detur. Loca inflammata cespite vivo contegi debent. ✻

VIRUS RABIOSUM.

Est venenum sui generis quod in animalibus præfertim canibus a causa adhuc ignota quandoque nascitur. *Hundswuthgift.*

Solummodo genus caninum animalium sua sponte rabiosum fit, homo & reliqua animantia sola communicatione virus inficiuntur.

---

\* *Acta Holm.* 1764. & *Ill. HARTMANN sciagraphia morborum.* Aboæ 1779. p. 140. &c. Rusticus quidam in suecia bono cum successu defodit boves & equos ægrotantes in terram levem & solutam, arenaque vel humo texit, quo facto animalia intra paucas horas convaluisse dicuntur.

CAUSÆ, quæ rabiem canibus inducunt nondum certo cognitæ. Permagnus aëris calor vel frigus, aut horum subitaneâ vicissitudo. Esus carniûm putridarum, potus aquæ corruptæ; fames, sitisque diu tolerata; potulentorum fervidorum aut gelidorum æstuante corpore ingurgitatio; cursus velocissimus diu continuatus. Salacitas nimia; coitus petulantior aut in cæstro venereo prohibitus. Ira nimis commota, vel tristitia canis vâlda pro causa assignantur.

Male accusantur *vermes*, hi enim frequentissime in cadaveribus canum etiam non rabiosorum reperiuntur.\* Nec *vermiculus sublingualis* (qui tendinosa, musculis vicina, ope telæ cellulosæ adnexa substantia est, qua longa & tenuis canum lingua firmari & in motibus adjuvari videtur\*\*) catulis non exemptus rabiei causa statui potest. Hac enim substantia dudum exsecta rabies tamen observata legitur.\*\*\*

SIGNA CANIS RABIDI. Nascente in canibus rabie sequentia signa se offerunt.\*\*\*\* Tristitia, cibi

\* Ill. VAN SWIETEN in *comment.* §. 1134.

\*\* *Cel. MORGAGNI Epistol.* 8. n. 35.

\*\*\* *Cel. JAMES treatise on canine madness.*

p. 202.

\*\*\*\* *Cel. UIBERLACHER diss. de hydrophobia. Viennæ 1783, p. 13.*



potusque inappetentia, tardus legnisque vocantē herō accessus; fuga hominum atque amor solitudinis latebrarumque; murmuratio, ululatus, nullus autem latratus; ingressus languidus subtutubans, caput somnolentum, nutans, aures, caudaque demissæ, oculi tristes, lachrymosi; nares muco madidæ, stillantes, os apertum, lingua sordibus obducta. Hic primus est mali gradus, ex quo autem rabies certo prædici nequit, cum eadem symptomata etiam in aliis canum morbis observentur.

Ex secundo autem rabiei gradu certior hauritur diagnosi. Hac subeunte canis omnem cibum, maxime autem potum averfatur, vocem quamcunque non percipit, neminem ne herum quidem suum amplius cognoscit, oculos nunc flammeos, trucesque contendit rotatve, inquietus est, accessuros indignatur, accedentes autem mordet; emaciatur, improbe masticat, ore hiante spumat, linguam fordidam, plumbeamque exserit, anhelat, aquam & omne aquosum horret, domicilium, qua data porta fugit; profugus contentis oculis, demissa cauda celerrime & recta plerumque via decurrit; anni vel fluvio si forte occurrit, territus terga vertit, obvia quæque plerumque invadit; mordet; canes, a quibus odoratu procul certissime noscitur, summo terrore incusso in fugam conjicit; viribus fractis,

vacillans, somnolenti, ebriive instar incedit, consumptis collabatur; collapsus quasi terræ affixus jacet, raro resurgit & membra resoluta trahit, convellitur, moritur.

Alter hicce gradus raro in diem tertium, rarissime in quartum & sæpe vix per triginta horas fertur.

Enarrata rabiei phœnomena sunt symptomata *febris acutæ nervosæ* seu febris symptomatibus mere nervosis stipatæ.

Si contingat, ut de rabie canis occisi vel mortui dubitetur, tunc frustum carnis elixæ, quod gingivis & ori canis mortui bene affricatum fuit, cani sano offeratur; hic cum clamore carnem oblatam repudiare, si canis mortuus rabidus fuit, sin minus avide comedere dicitur. Cum autem canes, quidquid cadaver caninum olet, nisi fame coacti respuere soleant, hinc alii micam panis vulneri inflicto imponunt, inde eam gallinæ propinant, quæ panem vel repudiare vel ab ejus esu rabida fieri dicitur, si canis rabie laboravit.

MODUS, quo rabies canum & rabiei communicatio præcaveri possit, exigit

1. ut canum non absolute necessariorum numerus imminuatur.
2. — causæ rabiei a canibus removeantur.

3. — canis rabidus in via occurrens occyflime occidatur, & rabiofi canis domuncula & quidquid ejus faliva contaminari potuit, igni sub dio excitato committatur.
4. — canis cujus valetudo fufpecta eft, *inclu-*  
*datur*, & fi rabie incipiente affectus videretur, variis remediis antihydrophobicis propinatis tentamina fiant a peritis medicis vel chirurgis, ut virtus horum remediorum certior reddatur.
5. Homo autem ab animale rabido demorfus illico vulnus aqua falita, urinave probe eluat, cepam difciflam applicet, aut ferro ignito urat & ad medicum vel chirurgum peritum confugiat.

MODI, quibus virus rabiofum homini *communicari* potest, funt.

1. *morfu* vel leviffimo etiam animalis vel hominis rabidi.
2. *ofculo*, quo faliva venenata hominis faniori ingeritur.
3. *lambitu* corporis venenata faliva etiam dudum exficcata infecti.
4. *Adfperfione* falivæ venenatæ ad cutim nudam, nifi illico abluatur.

SEDES VENENI in fola faliva effe videtur. Indubiis enim obfervatis conftat, carnem, lac, fanguinem animalis rabidi affumi; cutem hydropho-

phoborum etiam sudore madentem tangi, cadavera hydrophoborum aperiri, vulnera instrumento, quo animal rabiosum occisum fuit, infligi; coitum denique celebrari posse, quin hydrophobia subsequatur. \*

**TEMPUS**, intra quod *actuofum* fieri virus communicatum incipit, varium est. Nunquam ante primum, raro ante tertium, sæpe circa octavum, sæpissime circa *quadagesimum* a veneno suscepto diem hydrophobia compareret. Subinde post plures menses imo annos inopinatè erumpit. Eò citius compareret, quo vulnus, inflictum glandulis salivalibus propius est; hinc citius a vulnere faciei, tardius a vulnere artuum. Si canis saliva sub morfu vestitui deterfa inhæret, adeo, ut dens solus & detersus mordeat; nulla infectio contingit. Accessu causarum excitantium malum citius erumpit.

**SIGNA RABIEI IN HÖMINE.** Vulnera canè rabido inflictæ ut plurimum cito & facile sua sponte consolidantur. Dum vero virus communicatum actuofum fieri incipit; plerumque in parte demorsa prima signa comparent. Vulneris consolidati cicatrix prurit, dolet, ardet, rubet; hinc inde elevatur, aspera & inæqualis

---

\* *Cel.* UIBERLACHER l, c. authores hujus sententiæ allegat.

fit, sæpe etiam dehiscit, & rubellam, atramve foetentem, acrem saniem stillat, carnem quasi fungosam & corrupto sanguine farctam, labia autem retorrida exhibet; ambitus intumescit & mollescit. Simili modo vulnus contagio acturo nondum cicatrifatum mutatur. Si cuidam parti absque vulnere virus communicatum fuit, hæc dolere & rubere incipit. Circa locum demorsum & vicinia dolores pungentes, pressorii, vagi, quasi rheumatici percipiuntur, qui deinde trium, quatuorve dierum spatio ad caput usque ascendunt; vertiginem faciunt & hydrophobiam brevi secuturam nunciant. Tunc sequitur.

Lassitudo, gravitas, mœstitia; amor solitudinis, inquietudo, frequens leipothymia; suspiria; anxietas; pectoris constricção; respiratio difficilis; vox interrupta, tremula, mox acuta, mox gravis; faucium angustatio; inappetentia; colica; alvus inordinata; urina aquosa aut sponte fluens, aut difficilime mittenda; cutis sicca, aspera; facies pallida contracta; frigus continuum, musculorum tremor, maxillæ inferioris motitatio, aut ad superiorem arcta appressio; somnus inquietus, insomniis horrendis, convulsione, rigore aut calore febrili turbatus; pulsus aut immutatus, aut debilis, parvus, inæqualis, intermittens. Hic est *primus morbi gradus, die stille Wuth,*



quam post aliquot dies vel septimanas *secundus morbi gradus*, die *offenbare Wuth*, excipit.

Hoc subeuntē frigus recedit & calor æqualis per totum corpus diffunditur; is brevi caput, fauces & locum demorsum tanto ardore afficit, ut ægerrime feratur. Pulsus fortissimus & celerrimus fit, hujus febris vehementia subinde tanta est, ut delirium, convulsiones, apoplexiam & mortem inducat. Subinde nulla febris adest, sed frigus & syncope frequens. Tandem sitis & potus desiderium accedit, sed aquæ & omnis aquosi deglutitio impossibilis est. Subinde fieri quidem potest, sed insigni cum difficultate & acerrimo cum dolore. Si siti urgente tentatur aquæ hauritus, horror, anxietas, convulsio furorve sequitur. Aquæ etiam conspectus, nomen & quidquid aquæ idæam renovat, res pellucida ut speculum, glacies, vitrum, splendidus culter &c. ferri nequit, et tremores musculorum, faciei distorsiones, summam respirandi angustiam &c. creat. Offa autem solida plerumque facile, citoque deglutitur, & sæpe avide commeditur. Ipsa saliva, quæ magna copia in os fluit, cum horrore longe exspuitur. Ineluctabile adstantes conspuendi vel etiam mordendi desiderium sæpissime per vices invadit. Satyriasis & libidinosa feminis ejaculatio viros, nymphomania fæminas frequenter afficit. Quidam de-

lirant, alii præ anxietate aufugere vel mortem sibi inferre tentant; aliis tamen mens sana est, adeo ut adstantibus consulant, ut a morfu & sputo suo caveant, ut vincula sibi injici petant. Alii nec lucem nec levissimum aëris motum perferre valent, alii bilem nigricantem vomunt, &c. spumosa saliva os circumfluit; lingua arida & aspera ex ore prominet, vox rauca interrumpitur, perit.

Omnia hæc symptomata continuo pejora fiunt, tandem corpus vel convulsionibus agitur, vel spasmo riget vel paralyfi resolvitur, pulsus vacillat, deficit, respiratio summo molimine peragitur, sudor gelidus & viscidus per totum corpus exit & mors finem miserrimæ vitæ imponit.

Raro vel nunquam hic morbus, ab accessu aquæ metus computando quartum diem excedit. Subinde hydrophobia *periodice* per plures menses recurrrens observata fuit. \*

CADAVERUM INSPECTIO inflammationem in faucibus vel aliud vitium raro deprehendit, œsophagus valde angustus & contractus, uvula in velum introtracta spasmi post mortem etiam persistentis testimonium præbet hydrophobiam morbum esse *mere nervosum* a viru canino excitatum.

---

\* *Cel. HILDANI obs. chirurg. cent. I. p. 65.*  
& *Miscell. cur. dec. I. anni 9. p. 118.*

CURATIO hominis ab animale rabido demorſi duplex eſt.

1. *propylaſtica* ſeu hydrophobiam arcens.
2. *therapeutica*, ſeu hydrophobiam jam præſentem curans.

MEDELA PROPHYLACTICA requirit, ut venenum e vulnere illico auferatur aut in eo deſtruatur. Aut ſi jam e vulnere abſorptum eſſet, ut antidoto vel iners reddatur vel aptis remediis expellatur.

Ablatio & deſtructio veneni exigit, ut fiat illico.

1. *Elyſio vulneris* cum ſale & aceto. *Scarificatio* & *cucurbitæ* applicatio, qua venenum cum ſanguine extrahitur.
2. *Exuſtio vulneris* ope cauterii, vel pulveris pyrii, qui vulnere impleto accenditur, lapidis cauſtici \* butyri antimonii.
3. *Absciſſio* vel *excifio* partis demorſæ.
4. *Suppuratio* ſex ſeptimanarum, qua virus e vulnere eliminatur. Hæc optime inſperſis cantharidibus, vel unguento cantharidum emplaſtro veſicatorio tecto ſuſtinetur. \*\*

Methodus abſorptum venenum iners reddendi vel expellendi eſt multiplex.

\* *Cel. MEDERER ſyntaxma de rabie canina. Friburgi 1783. p. 36. &c.*

\*\* *Cel. SCHMUKER Ch. Wahrnehmungen. 2 Theil.*

1. *Methodus mercurialis.* Interne detur *mercurius gummosus*, \* vel *dulcis* vel *turpethum minerale*. Externe vulnus & ambitus unguento mercuriali deligetur. Vel adhibeantur frictiones more in syphiliticis solito.
2. — *diuretica.* Interne cantharides, vel earum tinctura, in infuso corticis peruviani, vel Meloe majalis aut Meloe Proscarabæus \*\* aut Nitrum cum oxymelle squillitico dentur. Etiam cepearum cru-

\* Ego feminae 27 annorum a cane rabido in crure fauciatæ ter de die per 6 septimanas 5 pillulas e mercurio gummoso dedi, & vulnera unguento digestivo cum neapolitano mixto deligavi. Vidi hanc fœminam post duos annos sanam adhuc & vegetam. Canis certo rabidus fuit, idem enim momordit venatorem, qui hydrophobus periit. *Frater DU CHOISEL* inunctionibus mercurialibus, quibus omni decimo die catharticum mercuriale interposuit, trecentos ab animali rabido demorsos restituisse & iisdem binos jam hydrophobos e mortis faucibus eripuisse dicit. *Method of treating persons bit by mad animals* 1765. Interim tamen non infallibile mercurius est remedium, nihil enim præstitit aliquoties. V. VAUGHAN in *Samml. für pr. Aerzte, & Medical Esais* T. 5. P. 2. p. 590. ubi mercurius hydrophobiam non avertit.

\*\* *Cel. STOCKAR* *diss. de usu interno cantharid.*

darum efus ✽ & externa earum applicatio laudatur.

3. *sudorifera*. Interne exhibeatur belladonna ✽✽ moschus, alcali volatile, acetum, oleum animale Dippelii, cinnabaris, antimonium, camphora, opium, *externe* Balneum tepidum.
4. — *amaricantium*. Amygdalæ amaræ ✽✽✽ Cortex peruvianus ✽) qui in hydrophobia periodica conducere videtur.
5. — *composita*. Optime forsân medemur si cum methodo mercuriali, diaphoreticam, diureticam, & antispasmodicam conjungamus. *Pilulæ* ex mercurio gummoso, pulvere cantharidum, foliis belladonnæ & camphora atque moscho compositæ in hunc finem exhibeantur. Ab aliis laudatur *Arcanum WERLHOFFII* ✽✽) *Pulvis*

\* *Gazette salutair* 1773. n. 8.

\*\* *Ill. RICHTER Chir. Biblioth.* 5. B. 2. St. p. 377.

\*\*\* *Cel. THEBESII* in N. A. N. C. T. I. p. 181. duodecim exemplis laudat amygdalas amaras mane per unam vel alteram hebdomadem comestas.

\*) *Cel. HOOGWERFF diss. de hydrophobia. Lugd. Patav.* p. 22.

\*\*\*) Est sequens. R. cantharid. gr. i. mercurii dulcis gr. iβ turpethi mineralis gr. β camphoræ gr. x mucilag. gummi tragacanth q. 5. ut fiant pillulæ,



*ehinensis* ✽ *Pulvis antilyffus* ✽✽ MEA-  
DII.

**THERAPIA HYDROPHOBÆ.** Si curatio prophylactica aut non aut frustra adhibita fuit, atque hydrophobia jam revera accedat, tunc

1. *Vulnus clausum caustico vel scarificatione aperiatur & apertum insperfo pulvere cantharidum & unguento mercuriali pulvere cantharidum animato in magnam suppurationem deducatur.*

2. *Interne detur bolus e cortice peruviano, mercurio gummoso, opio, moscho & sale cornu cervi. Simul fiant frictiones mercuriales ad levem salivationem usque. Sic aliqui saltem e multis evasere.*

### VIRUS VARIOLOSUM.

*Est virus sui generis, quod variolas inducit. Pockengift*

*Ex Aegypto, ut communi miasmatum sentina sæculo VI haustum, una cum religione Mahumdana per Asiam & Affricam disseminatum, per*

*quæ fumantur pro dosi & repetantur per sex septimanas singulis diebus. Cel. WICHMANN diss. de insigni venenorum quorundam efficacia.*

\* *Ex 40 cinnabaris & sedecim moschi granis conficitur, quæ dosi per 30 dies exhiberi debet. Philos. Transact. 1750.*

\*\* *Est muscus caninus cum tertia piperis parte. Dosis drachma una, Philosoph. Transact. n. 237.*

milites crucigeros ex terra sancta sæculo XII in Europam & inde per Hyſpanos sæculo XV in Americam translatum, nunc per orbem univ-  
ersum propagatur.

**VIS NOXIA** contagium solo attactu vel inoculatione propagatur. Verum hoc miasma a solis dispositis suscipitur; sunt autem ad hanc susceptionem omnes homines variolas nondum passi, dispositi, exemptis valde paucis, cujus ratio nondum patet. Rari sunt homines, quibus variolis veris laborant.

**ANTIDOTA.** Quæ miasma hoc redderent iners nondum certo cognita. In mercurio, moscho, stibio, camphora a quibusdam quærebatur. *Inoculatio* mitiōres & pauciores ut plurimum generat variolas quam infectio naturalis.

### VIRUS MORBILLOSUM.

Est virus sui generis quod *morbillos* generat. *Maserngift.*

Etiā ex Aegypto nobis adlatum fuisse censetur.

**ANTIDOTA** certa adhucdum nobis non nota.

### VIRUS SCARLATINUM.

Est virus sui generis quod *scarlatinam* causat. *Scharlachgift.*

**VIS NOXIA.** Homines solummodo dispositos & raro bis aggreditur.

**ANTIDOTA** nondum nota.

VIRUS SCABIOSUM.

Est virus sui generis, quod *scabiem* generat. *Kräzengift*.

VIS NOXIA. Homines dispositos sæpius aggredi solet.

ANTIDOTA. Primarum est sulphur, & radix hellebori albi. *Unquentum* ex anaticis partibus florum sulphuris, vitrioli albi & olei laurini *scabiem* humidam certo curat, si fabæ magnitudo quotidie volis manuum bis infricetur. ✽

VIRUS VENEREUM.

Est virus sui generis, quod *morbos venereos* inducit. *Lustseuchgift*.

Classis CHRISTOPHORI COLUMBI anno 1493 hoc virus ex insulis Americanis in Europam tulit. Hominem data occasione sæpius aggreditur. ✽✽

ANTIDOTA. Unicum & certissimum est mercurius ejusque præparata.

VIRUS Plicosum.

Est virus sui generis, quod *Plicam polonicam* causat. *Wichtelzopfgift*.

\* *Cel. JASSER* in *SCHMUKER vermischte Schriften* 3. B. p. 169.

\*\* Vide *Doftrinam meam de morbis venereis*. Vienna 1779. p. 16 & 17.

ANTIDOTA. Specifice laudatur *lycopodium clavatum*. \*

### VIRUS CANCROSUM.

Est virus sui generis, quod in cancro latet. *Krebsgift*. \*\*

ANTIDOTA. Adhuc nullum certum; in conio maculato, in arsenico citrino quidam quæsiwere. \*\*\*

### VIRUS LEPROSUM.

Est virus sui generis, quod lepram generat. *Ausfazgift*.

ANTIDOTA. Specifice laudatur *ledum palustre* seu *Rosmarinus sylvestris*. \*)

### VIRUS PESTILENTIALE.

Est virus sui generis, quod pestem generat. *Pestgift*.

ANTIDOTA. adhuc nulla cognita. *Spiritus sulphuris* & frictiones glaciales carbunculorum comendantur. \*\*)

\* Cel. GABRIEL *diff. de plica polonica*. Buda 1780. p. 76.

\*\* Cel. PEYRIHLE *diff. de cancro*. p. 31.

\*\*\* Cel. RONNOW *in Schwed. Abh. für das Jahr* 1778.

\*) *Schwed. Abh.* 41 Band p. 194.

\*\*\*) Cel. SAMOILOWITZ *Lettre sur les experiences des frictions glaciales pour la guerison*.

## VIRUS MORBORUM PUTRIDORUM.

Est virus sui generis, quod *morbos putridos* generat. *Gift fauler Krankheiten.*

**VIS NOXIA.** Aegroti febre putrida, vulnere gangrænofo, scorbuto putrido, dysenteria putrida, aut phthifi conclamata laborantes tantum exhalant foetorem, ut ægrorum atmosphæra non solum quam maxime foetens observetur, sed etiam ut lecti & omnes res ægrum circumstantes longo tempore miasmate putrido inquinatæ sanos etiam homines inficiant. \*

*Linteum carptum*, quod vulnere gangrænofo jam semel incubuit & elotum iterum vulnere applicatum, aut linteum ab ægratis in nosocomio putrido carptum vel diu in aëre putrido nosocomiali detentum in sanissimo etiam vulnere gangrænam humidam lentam producere dicitur. \*\*

**ANTIDOTA.** Acetum; sed vide *aër putridus* in classe venenorum halituosorum.



*de la peste. a Paris 1781. & ejusdem Memoire sur l'inoculation de la peste avec la description de trois Poudre fumugatives antipestilentielle. a Straspurg 1782. p. 25.*

\* *Cel. EVERS diff. in contagium phthificum inquirens. Göttingæ 1782.*

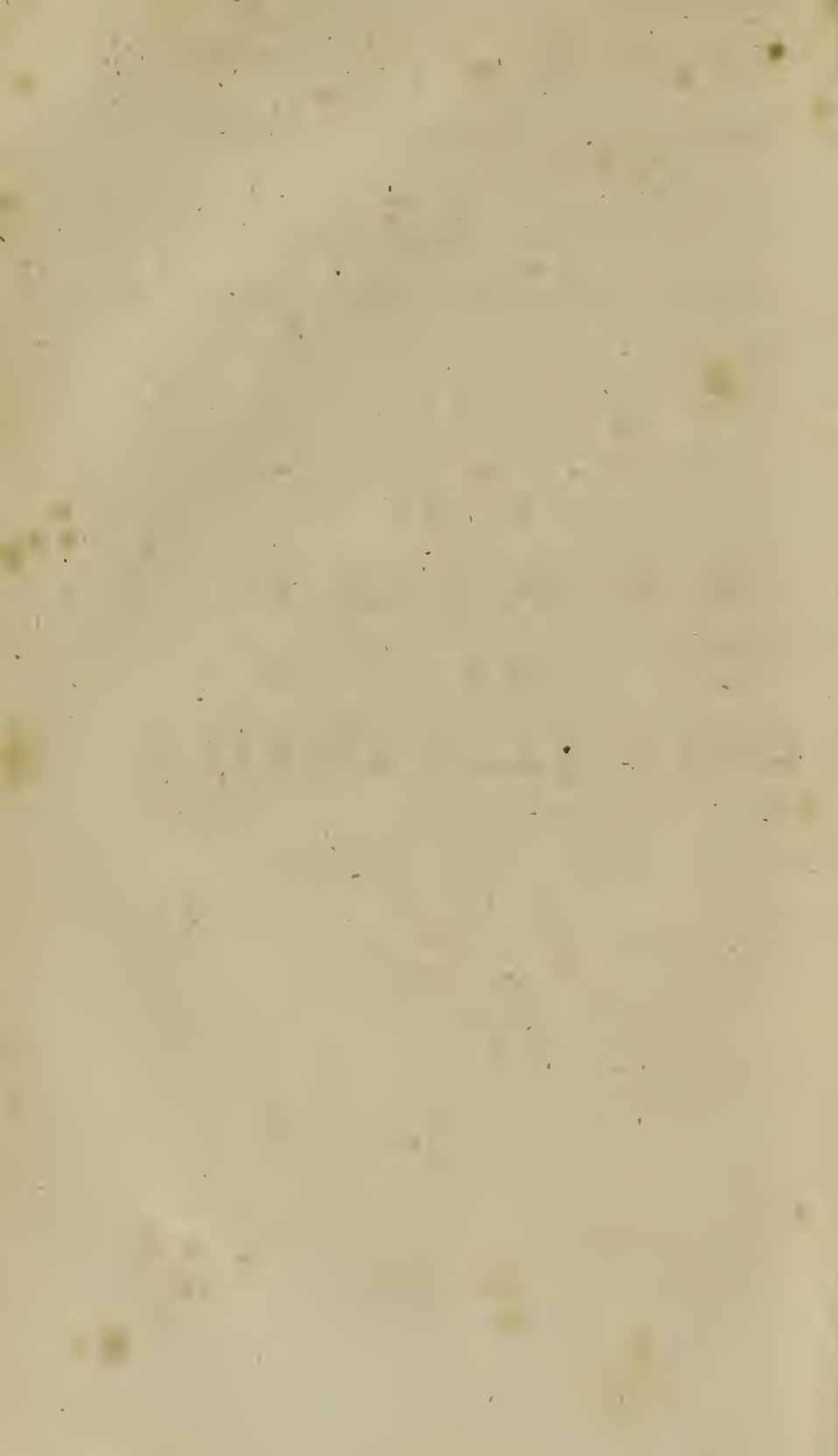
\*\* *Oeures de POUTEAU Tome III. & III, RICHTER chirurg. Biblioth. 7. B. 2. St. p. 385.*

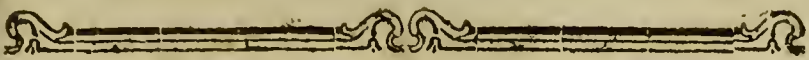


V E N E N A

E X

REGNO VEGETABILI.





# E L E N C H U S

## VENENORUM VEGETABILIIUM.

---

De venenis vegetabilibus generatim.

### VENENA NARCOTICA.

- Papaver somniferum, *schlafmachender Mohn.*  
Opium, *Mohnsaft, Opium.*  
Physalis somnifera, *schlafmachende Judenkirsche.*  
Solanum lycopersicum, *Liebesäpfel.*  
——— mammosum, *Jungfernbrüste.*  
——— insanum, *Tollapfel.*  
——— Dulcamara, *Bittersüß.*  
——— nigrum, *schwarzer Nachtschatten.*  
Atropa Mandragora, *Alraun.*  
Datura Stramonium, *gemeiner Stechapfel.*  
——— Metel, *weißer Stechapfel.*  
——— ferox, *scharfer Stechapfel.*  
——— Tatula *blaulichter Stechapfel.*  
Hyosciamus niger, *schwarzes Bilsenkraut.*  
——— albus, *weißes Bilsenkraut.*  
——— physalodes, *sibirisches Bilsenkraut.*  
——— scopolia, *schlafmachendes Bilsenkraut.*  
Azalea pontica, *gelber Rosenlorbeer.*  
Antirrhinum Orontium, *Oront.*  
Actæa spicata, *Christophskraut.*

Lolium temulentum, *Sommerlolch. Tollkorn.*

Ervum Ervilja, *giftige Erven.*

Lathyrus Cicera, *purpurrothe Platterbse.*

Peganum Harmela, *gemeiner Harmel.*

Chenopodium hybridum, *unächter Gänsefuß.*

Taxus baccata, *Taxbaum.*

Chelidonium glaucium, *eisengraues Schölkraut.*

Lactuca scariola, *wilder Lattich.*

——— virosa, *giftiger Lattich.*

Prunus Laurocerasus, *Kirschlorbeerbaum.*

Paris quadrifolia, *Einbeer.*

### N A R C O T I C O - A C R I A.

Hippomane Mancinella, *gemeiner Manchinelbaum.*

——— biglandulosa, *lorbeerblättricher Manchinelbaum.*

Menispermum Cocculus, *FisCHKörner.*

Coriaria myrtifolia, *myrtenblättricher Gerberstrauch.*

Strychnos Nux vomica, *Krähenaugen.*

——— colubrina, *Schlangenholz.*

Ignatia amara, *Ignatiusbohne.*

Nerium Oleander, *Olsander.*

Atropa Belladonna, *Wolfskirsche.*

Nicotiana Tabacum, *gemeiner Tobak.*

——— rustica, *Bauerntobak.*

——— panicula, *Jungferntobak.*

——— glutinosa, *Soldatentobak.*

Bryonia alba, *Zaunrübe.*

- Chærophyllum fylvestre, *wilder Kälberkropf.*  
 ————— bulbosum, *bolliger Kälberkropf.*  
 ————— temulentum, *berauschender Kälberkropf.*  
 Aethusa Cynapium, *Geisse.*  
 Sium latifolium *breitblättrichter Wassermerk.*  
 Cicuta virofa, *Wasserschierling.*  
 Conium maculatum, *geflekter Schierling.*  
 Mercurialis perennis, *beständiges Bingelkraut.*

F U N G I V E N E N A T I.

- Agaricus muscarius, *Fliegenschwamm.*  
 ————— integer venenatus, *Gifttaubling.*  
 ————— lactifluus venenatus, *Giftbrätling.*  
 ————— viscidus, *Schmerling.*  
 ————— piperatus, *Pfefferschwamm.*  
 ————— fimetarius, *Mistschwamm.*  
 ————— pustulatus, *warziger Schwamm.*  
 ————— Necator, *Mordschwamm.*  
 ————— sanguineus, *blutrother Schwamm.*  
 ————— viscidus, *klebrichter Schwamm.*  
 ————— clypeatus, *schilfförmiger Schwamm.*  
 Boletus versicolor, *der bunte Löcherschwamm.*  
 ————— elegans, *der zierliche Löcherschwamm.*  
 Boleti parasitici, *die schmarozende Löcherschwämme.*  
 Phallus impudicus, *der unverschämte Gichtschwamm.*  
 ————— Mukusin, *die chinesische Morchel.*  
 Lycoperdon carcinomalis, *die Krebsrüfel.*  
 Fungi Venenati nondum determinati.



V E N E N A A C R I A .

- Delphinia Staphisagria, *Laufsfaamen.*  
 Semen Sabadilli, *Sabadillsfaamen.*  
 Rhododendron crysanthum, *sibirische Schneerose.*  
 Fritillaria imperialis, *Kaiserkrone.*  
 Colchicum autumnale, *Zeitlosen.*  
 Pedicularis palustris, *Laufekraut,*  
 Digitalis purpurea, *Fingerhutblume.*  
 Lobelia siphilitica, *Lustfeuchlobelie.*  
 ——— longiflora, *langblümige Lobelie.*  
 Cyclamen europæum, *Schweinsbrod.*  
 Plumbago europæa, *Zahnwurz.*  
 Convolvulus Scamonea, *Purgierwinde.*  
 Cucumis Colocynthis, *Coloquinten.*  
 Momordica Elaterium, *Eselskürbse.*  
 Cambogia Gutta, *Gummiguttabaum.*  
 Cerbera Ahövai, *Schellenbaum.*  
 ——— Manghas, *Herzbaum.*  
 Cynanchum erectum, *aufrechter Hundswürger.*  
 ——— vimiale, *blattloser Hundswürger.*  
 Apocynum Androsæmifolium, *canadischer Hundekohl.*  
 ——— canabinum, *virginischer Hundekohl.*  
 ——— venetum, *venetianischer Hundekohl.*  
 Aesclepias gigantea, *große Aesculapspflanze.*  
 Hydrocotile vulgaris, *Sumpfnabelkraut.*  
 Oenanthe fistulosa, *hohlröhrichte Rebenholde.*  
 ——— crocata, *safrangelbe Rebenholde.*

- Scandix infesta, *schädlicher Kerbel.*  
 Thapsia foetida, *wilder Turbith.*  
 Alisma Plantago aquatica, *Wasserwegerich.*  
 Clematis Vitalba, *gemeine Waldrebe.*  
 ——— Flamula, *Brennwurzel.*  
 ——— erecta, *gerade weiße Waldrebe.*  
 ——— integrifolia, *gerade blaue Waldrebe.*  
 Anemone palmata, *gelbe Anemone.*  
 ——— Pulsatilla, *gemeine Küchenschelle.*  
 ——— pratensis, *schwärzlichte Küchenschelle.*  
 ——— narcissiflora, *Anemone mit Narcissenblumen.*  
 ——— nemorosa, *Waldanemone.*  
 ——— ranunculoides, *Hanenfussartige Anemone.*  
 Helleborus albus, *weiße Nießwurz.*  
 ——— niger, *schwarze Nießwurz.*  
 ——— foetidus, *stinkende Nießwurz.*  
 Veratrum nigrum, *schwarzrothblumige weiße  
 Nießwurz.*  
 Caltha palustris, *Dotterblume.*  
 Aconitum Napellus, *blaues Eisenhütchen.*  
 ——— Cammarum, *Bergsturmhut.*  
 ——— lycoctonum, *gelbes Eisenhütchen.*  
 ——— Anthora, *Gifttheil.*  
 Pastinaca fativa, annosa, *alter Pastinack.*  
 Polygonum Hydropiper, *Wasserpfeffer.*  
 Sælanthus quadragnus, *viereckige arabische Winde.*  
 ——— glandulosus, *arabische Winde mit esbaren  
 Beeren.*  
 ——— Forskalii, *Forskals arabische Winde.*

Jatropha curcas, *americanischer Brechnußbaum.*

—— multifida, *französische Purgiernuß.*

—— manihot, *cassava. Manihot.*

Ricinus communis, *gemeiner Wunderbaum.*

Phytolaca decandra, *virginische Phitolacke. Al-  
kermes.*

Croton Tiglium, *molucanischer Purgierholzbaum.*

Daphne Mezereum, *gemeiner Kellerhals.*

—— Thymelæa, *Seidelbast.*

—— Laureola, *immergrüner Kellerhals.*

—— Cneorum, *schweizerischer Kellerhals.*

—— Gnidium, *italienischer Kellerhals.*

Cneorum tricoccum, *Zeiland.*

Amyris toxicaria, *Giftbaum.*

Rhus Vernix, *Firnbaum.*

—— radicans, *wurzelnder Sumach.*

—— Toxicodendron, *eichenblättrichter Gift-  
baum.*

Scilla maritima, *Meerzwiebel.*

Excæcaria agallocha, *blindmachender Baum.*

Anacardium occidentale, *abendländische Elephan-  
tenlausbaum.*

—— orientale *morgenländische Elephantenlaus.*

Caryota urens, *brennende Palme.*

Arum maculatum, *gemeine Aronswurz.*

—— Dracunculus, *Schlangenkraut.*

—— Dracontium, *americanische Aronswurz.*

—— Colocasia, *ägyptische Aronswurz.*

—— esculentum, *esbare Aronswurz.*

- Arum virginicum, *virginische Aronswurz.*  
 ——— arborefcens, *Aronsbaum.*  
 ——— feguinum, *Aronswurz mit blätterlofen Blumen.*  
 Calla pallustris, *Sumpf-Calla.*  
 Euphorbia officinalis, *gemeines Euphorbium.*  
 ——— antiquorum, *wahre Euphorbie.*  
 ——— canariensis, *canarisches Euphorbium.*  
 ——— Tirucalli, *ostindisches Euphorbium.*  
 ——— Peplus, *runde Wolfsmilch,*  
 ——— lathyris, *Springkörner,*  
 ——— helioscopia, *Sonnenwolfsmilch.*  
 ——— verrucosa, *warzige Wolfsmilch.*  
 ——— platyphyllos, *breitblättrichte Wolfsmilch.*  
 ——— Esula, *kleine Wolfsmilch.*  
 ——— Cyparissias, *Cypressenwolfsmilch.*  
 ——— pallustris, *Sumpfwolfsmilch.*  
 ——— hiberna, *irrländische Wolfsmilch.*  
 ——— characias, *französische Wolfsmilch.*  
 ——— amygdaloides, *kleine Wolfsmilch mit*  
     *Mandelblättern.*  
 ——— fylvatica, *Waldwolfsmilch.*  
 ——— exigua acuta, *kleine Steinwolfsmilch.*  
 ——— mauritanica, *mauritanische Wolfsmilch.*  
 ——— nerifolia, *Wolfsmilch mit Oleanderblätter.*  
 Ranunculus sceleratus, *Gifthahnenfufs.*  
 ——— Thora, *schweizerischer Hahnenfufs.*  
 ——— Flamula, *kleiner Sumpfhahnenfufs.*  
 ——— Lingua, *grosser Sumpfhahnenfufs.*  
 ——— ficaria, *Scharbockskraut.*

- Ranunculus illyricus, *illyrischer Hahnenfuss*.  
 ————— bulbosus, *Rübenhahnenfuss*.  
 ————— alpestris, *Alpenhahnenfuss*.  
 ————— polyanthemos, *blumenreicher Hahnenfuss*.  
 ————— acris, *brennender Hahnenfuss*.  
 ————— arvensis, *Ackerhahnenfuss*.  
 ————— gramineus, *grasartiger Hahnenfuss*.  
 ————— asiaticus, *Ranunkel*.  
 ————— aquatilis, *Wasserhahnenfuss*.  
 ————— platanifolius, *Ahornblätterrichter Hah-*  
*nenfuss*.  
 ————— Breynius, *breynischer Hahnenfuss*.  
 ————— Sardous, *Eppichblätterrichter Hahnenfuss*.  
 Raphanus Raphanistrum, *Ackerrettig*.  
 Secale cornutum, *Mutterkorn*.  
 Ustilago frumenti, *der Kornbrand*.  
 Caries frumenti, *der schwarze Mehlthau*.  
 Rubigo frumenti, *Kornrost*.

VENENA GLUTINOSA.

- Gluten aucuparium, *Vogelleim*.  
 ————— visci querni, *Eichenmistelleim*.  
 Fungus Cynosbatus, *Hagebuttenschwamm*.  
 Spongia marina, *Baadschwamm*.







## DE VENENIS VEGETABILIBUS GENERATIM.

VEGETABILIA, quæ ventriculo ingesta aut corpori externo applicata in dosi exigua gravem morbum vel ipsam mortem inducunt, *venenata* dicuntur.

Respectu eorum *indolis* dividuntur  
in *narcotica*.

— *narcotico - acria*.

— *acria*.

— *glutinosa*.

## DE VENENIS NARCOTICIS GENERATIM.

Vegetabilia, quæ nervos & cerebrum vi narcotica stupefaciunt, somnolentiam, stuporem, fatuitatem, delirium inducunt, *narcotica* dicuntur.

MEDELA exigit, ut venenum adhuc in ventriculo vel in intestinis hærens *emetico* ejiciatur. In hunc finem ilico detur.

*Radix ipecacuanhæ*, vel *tartarus emeticus*, desuper bibatur multum *aquæ tepidæ*, in qua *butyrum* vel *oleum* defluxit. Et irritentur fauces ope digiti vel plumulæ oleo madidæ.

Si vero ventriculus omni sensilitate & irritabilitate jam orbus & *paralyticus* deprehenditur, detur *vitriolum album*, ad grana X vel XV, quod sæpe, dum reliqua fallunt, cito emesim movet.

Si vero pharynx & oesophagus adeo spasmico contractus, ut nihil deglutire possit, inveniatur, tunc vomitorium ope tubi metallici demitti debet.

Demum si cerebrum & facies a sanguine in caput congesto turgeant Venæ sectio, hyrudines collo & temporibus, synapismi plantis pedum applicata proderunt. Tandem dentur.

ANTIDOTA ANTINARCOTICA, qualia sunt.

1. *Acida*. Acetum, succus citri, spiritus vitrioli aqua dilutus.
2. *Coffeæ infusum saturatum*. \*

---

\* *Cel. PERCIVAL med. Essays Vol. 2. p. 128.* Id turcarum & arabum exemplo docet. Medico ex 18 guttis laudani liquidi cum tribus cyathis infusi saturati coffeæ hausti prohibebatur somnus, qui vero sub alio experimento omiſſa coffea rediit. *Idem, phys. & med. Ess. p. 269.*

3. *Ipecacuanha* ; duo grana opii & totidem ipecacuanhæ non alium effectum , quam largum sudorem excitant. ✱
4. *Enemata* ex aceto , castoreo , vel sapone.
5. *Vesicantia* nuchæ applicata.
6. *Vinum*. ✱✱
7. *Sal alcalinum* ✱✱✱ vel *borax*.

## PAP A V E R S O M N I F E R U M.

*PAP A V E R somniferum* L. *Schlafmachender Mohn*.

ODOR foliorum , caulium & capitum debilius narcoticus , opio congruens. SAPOR herbaceus. Capsulæ seu capitula fauciata lac amarum virosi odoris emittunt. Recentia exsiccatis efficaciam narcoticam antecellunt.

VIS NOXIA. Unius capituli esus mortem , ✱ ) potus

\* *Ill. MURRAY app. m. Vol. i. p. 539.* Puella, quæ scrupulum circiter opii ingestit, etiamsi sopore, convulsionibus, spasminisque dirissimis corriperetur, solo ipecacuanhæ usu repetito servata fuit.

\*\* *Cel. LORRY in recuel periodique p. 73.* Recensetur maniaci exemplum, per opii usum in summum furorem delapsi, cui vinum quietem conciliavit.

\*\*\* *Götting. Gel. Nachrichten, 1780. St. 104. p. 844.*

\*) *GROSE Voyage aux Indes orientales, traduit de l'Anglois. Paris 1758. p. 193.*

decocti cum capitulis aliquot papaveris cocti insaniam rixosam, dein cum summo gaudio voluptuosam, quæ stupiditatem mentis relinquebat, induxit. \* Exhalatio papaveris in cubiculo clauso congesti asphyxiam cum facie livescente, qua evanida tremor & tabes remansit, causabat. \*\*

Sed petala florum & semina alba, nigrave capsularum omni vi narcotica destituuntur & absque noxa assumi possunt.

ANTIDOTA. Vomitorium, dein acida & alia antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. In Persia capitula papaveris una cum feminibus decocta in thermopoliis ad gratam inebriationem conciliandam bibuntur. Ex decocto capsularum nondum perfecte maturarum *syrupus papaveris albi* conficitur, qui vi anodyna tussim, pervigilium & morbos spasmodicos ad  $\zeta\beta$  datus sopit.

*Cataplasma* vel *fomentum* e capsulis papaveris paratum ad somnum conciliandum, ad erysipelas & alios tumores inflammatorios discutiendos adhibetur.

\* CHARDIN *Voyage en Perse. Amsterd. 1711. B. II. p. 68.*

\*\* CHARDIN l. c. B. I. p. 12. præsertim sub collectione & coctione succi id contigit.

O P I U M,

Est succus resinoso gummofus ex inciso capite PA-  
PAVERIS *somniferi* L. exstillans, inspissatus.  
*Mohnsaft.*

ODOR opii orientalis validus, narcoticus. SAPOR  
nauseofus, amaricans, acris, caloris sensu la-  
bia, linguam, palatum adficiens.

VIS NOXIA. Opium *minori* dosi exhilarat, inebri-  
at, vires vitales nempe cordis & arteriarum  
motum accelerat, ad venerem cum erectione  
penis stimulat, diaphorhesin cum pruritu cu-  
tis auget, alvi & reliquas excretiones suppri-  
mat. At *majori* dosi vires vitales augendo  
simul sensuum & motuum muscularium orga-  
na stupefacit, ita ut tactus, visus, auditus  
inde sublatis exempla legantur. Sanguinem  
in encephalum congerit, inde delirium, con-  
vulsio, spasmi vel paralyfes, penis erectio \*  
demum sub apoplexia vel lethargo sequi-  
tur mors.

Cadaver juvenis, qui ex drachma una  
opii ingesta obiit; paullo post mortem tumores

\* Erectio etiam in praelio trucidatis militibus Tur-  
cis, qui opium sumserunt perstitit. *Eph. N. C. D. I.*  
*Ann. 2. obs. 69. p. 127.* Nimia contra dosis ad ve-  
neris exercitium viros ineptos reddit.



lividos artuum & intolerabilem foetorem exhibuit.

Gentes orientales, quibus Muhamedis religio vini usum interdicit, quæ in quotidianum delictum opium assumunt adeo, ut sensim a grano ad drachnam quotidie deglutire assuescunt, paulatim emaciantur, deperdunt appetitum, melancholici, languidi, stupidi, somnolenti, taciturni redduntur, Demum memoriæ abolitio, senium præcox & mors præmatura sequuntur.

**VIS NOXIA EXTERNA.** Ab opii grânis iv, clysmati additis æternum dormire visus est æger. \*  
Emplastrum opiatum temporibus applicatum furorem, spasmosque oris creavit. \*\*

**ANTIDOTA.** Eadem, quæ generatim in venenis narcoticis suavisimus

**VIRTUS MEDICATA.** In exigua dosi est egregium remedium anodynum, somniferum, antispasmodicum; antemeticum, antidiarrhæicum, cardiacum. Unde in morbis dolorificis, spasmodicis, evacuatoriis ut vomitu, diarrhæa, &c. in febribus intermittentibus, in agrypnia, in gangræna sicca, in morbis venereis lauda-

\* *Ill. GAUBII de] meth. concin. form. Lugd. Bat. 1767. p. 420.*

\*\* *Cel. MONROO in Essais and. observ. phys. & lit. vol. 3. p. 297.*

tur. Sed plethora, inflammatio, & faburra in mox dictis morbis ablint oportet. Vide *pharmacologiam chirurgicam* & authores qui de materia medica scripserunt. ✽

## PHYSALIS SOMNIFERA.

*PHYSALIS somnifera* L. Schlafmachende Judenkirsche.

**VIS NOXIA.** Radix vi somnifera, opio tamen mitiore pollet. Fructus urinam vehementer movet.

**ANTIDOTA.** Antinarcotica adhibeantur.

**VIRTUS MEDICATA.** Tentetur in hydrope.

## SOLANUM LYCOPERSICUM.

*SOLANUM Lycopersicum* L. Paradeisapfel. Liebesäpfel. Pomum Amoris.

**ODOR** fructus nullus. **SAPOR** acidulus, nauseosus.

**VIS NOXIA.** Fructus liberalius ingurgitatus aphoniam & apoplexiam inducere dicitur. ✽✽

**ANTIDOTA.** Vomitorium, dein antinarcotica.

**VIRTUS MEDICATA.** Fructus ab Italis sale & pipere conditus vel coctus editur. Ego centies fructum in embemma coctum absque noxa comedi.

---

\* Inter quos princeps est *Ill. MURRAY app. med. vol. 2. p. 215.*

\*\* *Cel. BAUCHINUS.*

SOLANUM MAMMOSUM.

*SOLANUM mammosum* L. Jungfernbrüste.

VIS NOXIA. Fructus censentur venenati. At experimenta desiderantur.

VIRTUS MEDICATA non nota

SOLANUM INSANUM.

*SOLANUM insanum* L. Tollapfel.

VIS NOXIA. Etiam hujus solani fructus dicuntur venenati; nulla autem certa observatione evinci id potest.

VIRTUS MEDICATA non nota.

SOLANUM DULCAMARA.

*SOLANUM Dulcamara* L. Bittersüßs. Alpranke.

ODOR foliorum recentium foetidus. SAPOR herbaeus; in stipitibus vero & radice amaricans, postea dulcescens.

VIS NOXIA. Baccæ vomitum movent & violenter purgant. Largior stipitum usus initio antequam ventriculus assuevit, nauseam, vomitum, imo convulsiones, deliria & paralysem linguæ excitavit. \*

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica.

\* Ill. LINNE *diff. de Dulcamara.* p. 9. & 10. & Cel. DE HAEN *rat. med.* V. IV, p. 247.

**VIRTUS MEDICATA.** Decoctum stipitum est resoluens, sanguinem depurans, omnes secretionés augens atque antiscorbutica & antivenerea. Utile fuit deprehensum in rheumatismo, scorbuto, lue venerea inveterata, arthritide, herpete, tophis venereis, tumoribus lacteis, in scabie, oedemate erysipelaceo, in ulceribus crurum. ✱

**DOSIS.** Stipitum ℥j sensim ascendendo ad ℥ij in aquæ  $\frac{1}{2}$  coquantur ad remanentiam ℥viij. Hoc decoctum quotidie cum lacte dilutum vasculatim bibatur.

## S O L A N U M N I G R U M.

*SOLANUM nigrum L. schwarzer Nachtschatten.*

**ODOR** herbæ teter. **SAPOR** herbaceus.

**VIS NOXIA.** Effluvia somnum excitasse dicuntur. ✱✱

Ex baccis comestis tres infantes deliriis, cardialgia, & miris membrorum distorsionibus vexabantur. ✱✱✱ Ex esu foliorum loco oleris matri & 4 infantibus intumuit facies cum artubus sub ardore intolerabili, & accedente gangræna, marito tamen, qui pariter hanc

\* Vide *pharmacologiam chirurgicam* p. 390.

\*\* *Cel. BOCCONE Museo di fis.* p. 284.

\*\*\* *Cel. WEPFER de cicut.* p. 226.

escam ingessit manente sano. ✽ Quidam vero  
 authores succi drachmas tres variis subjectis  
 absque malo effectu dedisse narrant. ✽✽

ANTIDOTA sint antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. In ulceribus cancris. Vid.  
*Pharmacologiam chirurgicam.*

## A T R O P A M A N D R A G O R A.

*A T R O P A* Mandragora L. *Alraun.*

ODOR radice fortis, ingratus. SAPOR amarus,  
 nauseosus.

VIS NOXIA. Radix stuporem, somnum, ingentem  
 lassitudinem & mentis alienationem inducit;  
 in majori dosi est emetico-draffica.

ANTIDOTA. Vomitorium dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Pulvis radice cum melle vel  
 lacte in linimenti consistentiam redactus, est  
 egregium resolvens tumorum induratorum &  
 venereorum. ✽✽✽

## D A T U R A S T R A M O N I U M.

*D A T U R A* Stramonium L. *gemeiner Stechapfel.*

\* *Cel. RUCKER in Commerc. Noric. 1731. p. 372.*

\*\* *Cel. SPIELMANN de vegetab. venen. Alsatiæ*  
 p. 66.

\*\*\* *Cel. HOFBERG in Schwed. Abh. 25. B.*  
 p. 243.



ODOR herbæ recentis virosus, narcoticus, temule-  
tiam inducens. SAPOR amarus.

VIS NOXIA. Inebrians, siccitatem faucium, visus  
obnubilationem cum pupillæ dilatatione ✽ in-  
ducens. *Dosi vero majori delirium ferox,*  
*memoriæ abolitionem, convulsionem, sudorem*  
*frigidum, paralyfin, mortem causat. ✽✽*

ANTIDOTA. Vomitorium, ac dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum stramonii* maniam,  
epilepsiam, convulsiones, spasmos abdomina-  
les & delirium post puerperium persæpe  
sopit. ✽✽✽

DOSIS extracti a grano uno bis de die ad tria sen-  
sim ascendendo datur. Non amplius augenda  
dosis quando pupillæ oculi dilatari observatur.

\* A foliis stramonii ulcusculo ad oculum appo-  
sitis pupillæ midriasmum paralyticam observavit *Cel.*  
DOEDERLIN.

\*\* Decoctum e tribus capsulis seminalibus stra-  
monii in lacte coctis præter mox recensita sympto-  
mata paralyfin apparentem totius corporis, quæ in  
furorem abiit, per 7 horas induxit, tandem ad se  
rediit æger & tranquille per noctem dormivit. *Cel.*  
SWAINE *essays and observat. phys. and litter vol.*  
*2. p. 247.*

\*\*\* *Ill. L. B. de STOERK libellus de stramo-*  
*nio, hyosciamo & aconito. Vindob. 1762.* Idem con-  
firmat *Ill. BERGIUS m. med. p. 122.* præsertim  
dicit: si simul setaceum in nuca applicatur.

D A T U R A M E T E L.

*D A T U R A Metel L. weisser Stechapfel.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

D A T U R A F E R O X.

*D A T U R A ferox L. scharfer Stechapfel.*

VIS NOXIA. Infaniam 24 horarum durantem induxit cerevisia hujus plantæ femine intoxicata. \*

ANTIDOTA. Emeticum, dein antinarcotica.

D A T U R A T A T U L A.

*D A T U R A Tatula L. blauer Stechapfel.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

H Y O S C I A M U S N I G E R.

*H Y O S C I A M U S niger L. schwarzes Nilsenkraut.*

ODOR radice recentis narcoticus. SAPOR narcoticus, submucilagineus. Odor foliorum siccorum debilis; Sapor subinsipidus, vix acriusculus. Carbonibus ignitis immissa folia scintillant & fremunt ut nitrum, atque fumant fumo narcotico, tabacino.

---

\* *Cil. G M E L I N l. c. P. 2. p. 218.*

VIS NOXIA. Integrum monasterium ex coctis præ errore radicibus cum radice cichorei post oris & faucium molestissimum ardorem dementia correptum fuit. \* Ex novem hominibus, qui radices loco pastinacæ in jusculo comederant, quidam loquela orbat, omnes convulsionibus & distortionibus oris & membrorum, risu sardonio, furoreque dirissimo correpti fuere, & postquam commodis remediis resipuerant, primum visu duplicato laborarunt, dein quælibet objecta colore scarlatino tincta sibi repræsentarunt fanati, tam integre fuere. \*\* Ex esu radicum aliquot rustici perierunt. \*\*\* Duæ radices crudæ comestæ pro pastinaca a servo quodam crearunt ardorem ventriculi, sitim intolerabilem, pervigilia, insaniam & visus imminutionem. Postero die copia macularum & vesicularum gangrænosarum in corpore erupit, quas diarrhæa profusa secuta abstulit. \*)

Folia in jusculo cocta septem hominibus præter insaniam & alia symptomata tumorem & rigiditatem manuum induxerunt. \*\*\* Enema quod

\* *Cel. WEPF. Hist. cicut. agnat. p. 230.*

\*\* *Cel. POTOVILLAT in Phil. Trans. Vol. 40. p. 446.*

\*\*\* *SIMON PAULI Quadr. pag. 384. Ed.*

FRIKII.

\*) *Cel. BLOM in Schwed. Abh. 1774.*

\*\* *Phil. Trans. Vol. 47. p. 194.*

hyosciami folia continuit delirium ferox sequatur. \*

De vi noxia odoris hyosciami vide *venena halituoſa*.

ANTIDOTA. Vomitorium, dein purgantia, acetum, oleum.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum hyosciami* in convulsionibus & spasmis internis, in palpitatione cordis, mania, melancholia, expectoratione languente, in tussi pertinaci, in pervigilio, in hæmoptysi, in epilepsia & cephalalgia inveterata a grano uno ad duo de die datum laudatur. \*\* Alvim non constipat ut opium, hinc ei ut narcoticum præferendum. *Folia* cum mica panis & lacte in cataplasma cocta dissipant tumores inflammatorios, & scirrosos mammarum & tumores rheumaticos atque arthriticos.

## HYOSCIAMUS ALBUS.

*HYOSCIAMUS albus* L. *weisses Bilsenkraut*.

ODOR narcoticus, tabacinus. SAPOR narcoticus, submucilagineus.

\* Cel. GRÜNWARD in *Eph. N. C. D.* III. A. 9. *App.* p. 179.

\*\* Ill. Baro STÖRCK *lib. de Stramonio Hyosciamo* &c. p. 26. &c.

**VIS NOXIA**, narcotica, dementans, at mitior hyosciami nigri; femina hyosciami albi ad grana xv exhibita stuporem, convulsiones subsultus tendinum cum pulsu exili atque abolitione sensationis causarunt. Proximo mane expergefactus fuit æger clysmate antimoniali, amploque vesicatorio. ✻

**ANTIDOTA præcedentis.**

**VIRTUS MEDICATA.** *Extractum* in cataracta incipiente laudatur. ✻✻ Alii extractum, cum mercurio dulci combinant. ✻✻✻

**DOSIS.** A medio grano incipiendum & ascendendum, si nulla œsophagi siccitas observatur.

## HYOSCIAMUS PHYSALODES.

*HYOSCIAMUS Physalodes* L. *sibirisches Bilsenkraut.* *Benge Arabum.*

**VIS NOXIA.** Arabes exinde condimentum parant, quod *Benge* vocant, ac quo bellarii loco in conviviiis vesci solent. Major dosis est inebrians, somnifera, phantastica, coma vigil excitans, assuetis adeo familiaris, ut deficienter

\* HAMILTON *Essays and observ.* Vol. p. 243.

\*\* *Cel. SAUVAGES Nosol. meth.* T. I. p. 724. pluribus observationibus se id expertum habere dicit.

\*\*\* *Ill. MURRAY pract. Bibl.* vol. 2. p. 153.



te Benge cibum fastidiant. Abusus totum systema nervosum debile, maxime irritabile reddit, unde tremor corporis, terror ex minimo strepitu, facies leucophlegmatica. \*

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica. Remanens debilitas systematis nervosi cardiacis nervinis & roborantibus curatur.

## HYOSCIAMUS SCOPOLIA.

*HYOSCIAMUS Scopolia L. schlafmachendes Bilfenkraut.*

VIS NOXIA. Demetans, soporifera. Scoti hujus plantæ succo vina & cerevisiam infecerunt, unde Danos, suos hostes ita dementarunt & in soporem adeo profundum induxerunt, ut eorum ducem cum toto exercitu deleverint \*\*

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica.

## AZALEA PONTICA.

*AZALEA pontica L. gelber Rosenlorbeer.*

ODOR florum gratus, at narcoticus, caput temulentum reddens.

VIS NOXIA. Narcotica, temulentiam, insaniam & majori dosi mortem inducens. Mel, quod apes ex floribus azaleæ colligunt nauseam,

\* *Cel. D' ARVIEUX l. c. p. 12.*

\*\* *BUCHANUS histor. scotiæ. B. 2.*

animi deliquia & temulentiam causare dicitur. ✽

ANTIDOTA. Præcedentis.

## ANTIRRHINUM ORONTIUM.

*ANTIRRHINUM Orontium* L. *Orant.*

VIS NOXIA. Venenata dicitur. ✽✽

ANTIDOTA præcedentis.

## ACTÆA SPICATA.

*ACTÆA spicata* L. *Christophskraut.*

ODOR foetidiusculus. SAPOR amaricans.

VIS NOXIA. *Herba* cuti applicata vesicam excitat. *Baccæ* ventriculo ingestæ & tinctura e radice parata summam ægritudinem cum sudoribus frigidis, sine ulteriori tamen molo, induxerunt. ✽✽✽

ANTIDOTA vomitoria & dein antinarcotica.

\* *Cel.* GMELIN *l. c.* p. 242. Mel venenatum ex Heraclea, quo decem millia militum græcorum vomitu, dysenteria, temulentia & infania corripiebantur ex floribus hujus plantæ collectum fuisse videtur.

\*\* *Ill.* LINNÆ *spec. plantar. Edit. III. T. II. Vind.* 1764. p. 860.

\*\*\* *Cel.* COLDEN *Act. Upsal. a.* 1743. p. 132.

VIRTUS MEDICATA. Radix forma cataplasmaticis applicata scirrhus resolvere dicitur.

L O L I U M T E M U L E N T U M.

L O L I U M *temulentum* L. *Sommerlolch, Trespe, Schwindelhaber, Tollkorn.*

ODOR feminis nullus, SAPOR subdulcis non ingratus.

VIS NOXIA. Ex classe graminum hoc unicūm venenatum est. Semen cerevisiæ vel spiritui frumenti additum cito ebrietatem, scotomiam & insaniam causat. Semina in pulmento aut in pane commesta temulentiam, vertiginem, virium lapsum, faciei ruborem, oculorum splendorem, cæcitatem, spasmos, frigus extremorum & non raro mortem inducunt. Semina lolii temulenti cum tritico agris *sata* adeo fertiliter in agris humidis crescunt, ut triticum suffocent, inde plebis fabula triticum quandoque arte magica in lolium temulentum mutari.

ANTIDOTA. Vomitorium ex tartaro emetico, acetum, oleum calide epotum, brassica acidulata,

E R V U M E R V I L J A.

E R V U M *Ervilja* L. *giftige Erven.*

ODOR seminum nullus, SAPOR farinosus, subinsipidus.

**VIS NOXIA.** Semina inter alimenta hominum quondam numerabantur, at panis ex semine vel solo vel cum tritico coctus crurum imbecillitatem adeo vehementem produxit, ut ægri scipionibus binis inniti opus haberent. \* Equos, qui plantam integram devorarunt, tanta crurum imbecillitas corripuit, ut vix pedibus insistere possent & diu contremiscent. Gallinæ distensione ingluviei a semine devorato necabantur. \*\*

**ANTIDOTA.** Vomitorium & antinarcotica.

## LATHYRUS CICERA.

*LATHYRUS Cicera L. purpurrothe Platterbse.*

**VIS NOXIA.** Semina comesta rigiditatem crurum & claudicationem causabant. Ab esu panis ex semine confecti tota familia paralyfi crurum corripiebatur. \*\*\* An sagæ hoc semine clanculum cibis addito homines reddunt paralyticos?

\* *Cel. BINNINGER observ. & curat. med. Cent. 5. obs. 70. p. 571. & Cel. VALISNERI in Galleria di Minerva T. 4, p. 220.*

\*\* *Cel. ROSSI de plant. venen. p. 39.*

\*\*\* *Cel. DIVERNOI diss. de lathyri quadam venenata specie in Comitatu Montbelgardensi culta. Basileæ 1770. vel vide Cel. LINGUET und TISSOT über das Getreid und Brod, p. 129.*

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica.

PEGANUM HARMELA.

PEGANUM *Harmela* L. *gemeiner Harmel.*

VIS NOXIA. Inebrians, exhilarans, idæam volatus per nubes, oblivionem rerum gestarum inducens. \*

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Semina hujus plantæ apud turcas, qui his condimenti instar vescuntur, in foro venalia prostant.

CHÆNOPODIUM HYBRIDUM.

CHÆNOPODIUM *hybridum* L. *unächter Gänsefuß.*

ODOR ingratus, stramonio congruens.

VIS NOXIA, narcotica.

ANTIDOTA præcedentis.

\* *Ill.* LINNÆUS in *amœnit. academ. vol. 6.* p. 183. opinatur ex hoc semine forte bolum fuisse, quem KEMPHERUS apud Persas in convivio assumpsit; unde inexplebili gaudio, risu, joco suffundebatur. Finita cœna, dum ascendisset equum, haud aliter ipsi videbatur, ac si pegaso insidens per nubes & coloratissimos iridis arcus volitasset, cumque Diis cœnasset.



CHELIDONIUM GLAUCIUM.

*CHELIDONIUM Glaucium* L. eifengraues Schölkraut.

VIS NOXIA. Narcotica, infaniens. \*

ANTIDOTA præcedentis.

TAXUS BACCATA.

*TAXUS baccata* L. Taxbaum. — Eibenbaum.

VIS NOXIA: *Folia* equis, vaccis & capris lethalia sunt. *Baccæ rubræ* a puero comestæ post aliquot dies petechias nigerrimas, inappetitiam, vomitum, ingentem debilitatem sine febre & mortem causerunt. \*\*

Tribus infantibus folia recentia taxi quantitate cochlearis in tres partes divisa sub titulo remedii anthelmintici mane hora septima dabantur, desuper potabatur jusculum. Hora nona infantes animi deliquio, frigore, somnolentia, oscitatione, pondiculatione corripientantur. Unus ex infantibus vomebat & tormina sentiebat, reliqui duo nullum doloris signum edebant. Omnes tres adhuc eodem

\* *Philos. Trans. abridg.* II. p. 642. *Cel. Lowthorp* ab ejus usu infaniam observavit.

\*\* *Cel. SELLE neue Beiträge zur Natur- und Arzneiwissenschaft* I. Th. p. I.

die moriebantur at absque anxietate & abdominis meteorismo, mortui videbantur placidissimo detineri somno. \*

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica

## LACTUCA VIROSA.

*LACTUCA virosa* L. giftiger Lattich.

ODOR virasus, vertiginem excitans. SAVOR amaricans. Tota planta lacte scatet amaro.

VIS NOXIA. Narcotica, diuretica.

ANTIDOTA. Præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Extractum est solvens & absque stimulo urinam movet hinc in ascite cum molumento dabatur. \*\*

## LACTUCA SCARIOLOA.

*LACTUCA scariola* L. wilder Lattich.

ODOR ingratus.

VIS NOXIA narcotica.

ANTIDOTA præcedentis.

\* Sammlung zum Gebrauch practischer Aerzte 3. B. 4. St. PERCIVAL von den tödtlichen Wirkungen der Blätter des *Taxus*.

\*\* Cel. COLLIN *lactuca sylvestris contra hydro-  
pem vires* &c. Viennæ 1780.

PARIS QUADRIFOLIA

*PARIS quadrifolia* L. Einbeer.

ODOR radice narcoticus, fumum redolens. SAVOR debilior non ingratus. Baccarum & herbæ odor narcoticus; sapor herbaceus, subdulcis in pisa cruda incidens.

VIS NOXIA narcotica, sublaxans. Nulla observatione constat commestas baccas homini fuisse lethales. \*

ANTIDOTA, si venenati orientur effectus vomitorium & antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Herba in bubone, convulsionibus, tussi convulsiva \*\* & mania comendatur a quibusdam. Dicitur etiam nucis vomicæ esse antidotum. \*\*\*

DOSIS datur ad ℥j bis de die.

\* *Cel. GESNERUS l. epist. med. fol. 53.* sumpsit hujus herbæ ℥j cum vino & aceto, unde sudavit copiose & siccitatem faucium expertus est.

\*\* *Cel. BERGIUS m. m. p. 313.*

\*\*\* *Cel. GESNERUS l. 6.* nucis vomicæ Scrupulum dimidium canibus duobus dedit, quorum alter intra horas 4 periit; alter data herba paridis Drachma dimid. per os admittita, saluus evasit, absque insequenti emesi.

PRUNUS LAUROCERASUS.

*PRUNUS Laurocerasus* L. *Kirschchlorbeerbaum.*

ODOR foliorum vix ullus. SAPOR validus, sub-  
 stipticus, amaricans, ut amygdalæ amaræ, ve-  
 rum fortior.

VIS NOXIA. Narcotica, diuretica, paralyfin cor-  
 dis & arteriarum inducens, occidit enim  
 absque inflammatione vel excoriatione partium,  
 venas omnes præsertim abdominales sanguine  
 turgidas, arterias vero vacuas reddens.

*Folia* mitius agunt, *aqua stillatitia* vero  
 violentius.

Puella sanissima 18 annorum vix duo coch-  
 learia aquæ stillatitiæ hauriebat, elapsa me-  
 dia hora concidebat convulsionibus & spuma  
 oris correpta ac intra breve tempus morieba-  
 tur; cadaver non multum intumuit. \* Lac  
 cum uno vel duobus foliis coctum aliquando  
 turbas insignes excitavit. \*\*

Vir cum uxore sua drachmam unam & al-  
 teram spiritus baccis laurocerasi infusi quoti-  
 die per aliquot annos bibit, sed ambo con-  
 juges post loquendi impotentiam per aliquod

\* *Cel. MORTIMER in Phil. Transf. Vol. 37.*  
 p. 137.

\*\* *Cel. INGENHOUSE Experiences sur les ve-*  
*getaux p. 233. nota.*

tempus prægressam, paralytici perierunt. \*

Dublina femina, cui tanquam cardiacum aqua destillata ad decem drachmas intra horam data, post molestias ventriculi & loquelæ jacturam absque vomitu vel alvi dejectionibus & absque convulsionibus obiit, altera cochlearia duo potavit sed vix fellæ imposita absque ullo planctu & convulsionibus periit. \*)

Aquæ stillatitiæ  $\text{ʒ} \text{ʒ}$  vel una canes necat sive in anum vel ventriculum perforatum ope syringæ injecta fuerit, agit emesi, purgatione alvi & diuresi, excitat convulsiones epilepticas cum subsequente morte. Equum libræ tres simul & semel propinatae enecarunt. Folia deglutita mitius agunt & ad  $\text{ʒ} \text{iiij}$  cani quotidie data non enecarunt. \*\* Ventriculis necatorum animalium nulla signa inflammationis exhibuit, sed mucosissimo obductus inveniebatur. Aqua stillatitia amygdalarum amararum ut aqua laurocerasi animalia necat. Vini no-

\* *Gött. Magazin Ann. 3. P. 6. p. 886. Philos. Transact. for the Year 1739. nr. 452. p. 63.*

\*) *III. MURRAY app. med. vol. III. p. 216.*

\*\* *Cel. FONTANA in Phil. Transf. Vol. 70. P. 1. p. 210. & ejusdem Traité sur le venin de la vipere, sur les poisons Americains, sur le laurier - Cerise &c. T. 2. pagina 125.*



xiam, quæ in amygdalis amaris in nucleo est, posuit natura in lauroceraso in folia.

ANTIDOTA. Vomitorium \* lac, spiritus salis ammoniaci, & oleum. \*\*

VIRTUS MEDICATA. Folia cum lacte cocta saporem amygdalarum dulcium lacti conciliant, lac laurocerasi ex libra lactis cum uno vel duobus foliis parum cocti constat, & pro condimento bibitur. Sed cave ab infida blanditie.

*Infusum* foliorum in obstructione hepatis & *cataplasma* e foliis & farina in tumoribus scirrhosis egregios dicitur effectus præstitisse. Lac laurocerasi pro gargarismate in angina pituitoso-inflammatoria exhibitum profuit. \*\*\*

Imo ipsa *aqua stillatitia* laurocerasi ad guttas 30. ter de die data potentissima vi viscidum tenax sine stimulo attenuandi gaudere fertur, ideo in hæctica a visciditate feri, in me-

\* Mulier biberat aquæ laurocerasi paullulum supra cochleare, at sine ullo damno vomitorio usa.

\*\* *Ill. MURRAY app. med. Vol. 3. p. 222.*

\*\*\* Hortulanus noster *Ramet* pessimam anginam sibi gargarismate ex Libr. lactis cum 4 foliis laurocerasi cocti curavit. Ingens copia mucii viscidi excernebatur a qualibet elutione faucium.

lanchoia a sp̄ilitudine sanguinis, in rheumatismo viscido laudatur. \*

---

## VENENA NARCOTICO - ACRIA.

Sunt vegetabilia, quæ cum vi narcotica acrimoniam quamdam junctam simul habent.

SIGNA sunt odor & sapor acris, & symptomata tum narcotica, tum acrimoniosa, ut vertigo, stupiditas, gastritis sopor, spasmus, hæmorrhagia, sanguis putridus.

ANTIDOTA, sunt vomitoria & purgantia ante inflammationem ventriculi data, enemata emollientia, laxantia, aqua tepida, oleum, mucilaginosæ, lac cum melle.

## HIPPOMANE MANCINELLA.

*HIPPOMANE Mancinella* L. *gemeine Manchinelbaum.*

ODOR fructuum, qui exacte poma sylvestria referunt, pomaceus, dulcescens; SAPOR acidulodulcis. Omnes plantæ partes, præsertim cortex arboris & pulpa pomorum lacte turgent caustico.

VIS NOXIA. Lac causticum cuti instillatum vesicam excitat, oculo autem illapsum ingentem

---

\* *Cel. BAYLAES practical essays on medical Subjects.* p. 37.

inflammationem & cœcitatem aliquot dierum inducit. Succus hicce e foliis vento fractis cum pluvia deciduus idem facit; linteum macula imbuit, quæ lota lacerum relinquit foramen. Sola autem exhalatio arboris innocua est. \*

*Poma* majori copia \*\* ventriculo ingesta ardorem in ventriculo & intestinis, intumescentiam abdominis, sudorem frigidum, animi deliquia, debilitatem ingentem & non raro mortem causant. *Cancer ruricola* impune hoc fructu vescitur, at caro ejus hominibus est noxia.

**ANTIDOTA.** Emetico-purgans, dein lac & oryza. Americani Nigritæ decocto *Jatrophæ multifidæ* emeto-catharsim excitant & decocto aut pulve oryzae dolores simul leniunt. \*\*\*

**VIRTUS MEDICATA.** Non nota.

\* *Cel. JAQUIN* cum sociis, tribus horis sub umbra arboris experimenti causa degens nil mali sentiebat.

\*\* Gravida femina tale pomum, *Götting. Anzeigen von gelehrt. Sachen* 1751. p. 70. & alia femina tria poma talia absque noxa comedit. *Gazette salulaire* 1761. m. vi.

\*\*\* *Philosoph. Transact. vol. I. P. II. p. 277.* Miles robustus 24 circiter poma *Mancinellæ* ob gratum saporem acidum ingurgitabat. Hora elapsa post

HIPPOMANE BIGLANDULOSA.

*HIPPOMANE biglandulosa* L. Lorbeerblättrichter  
Manchinelbaum.

VIS NOXIA præcedentis. \*

COCCULUS INDICUS.

*MENISPERMUM Coccus* L. Fischkörner. Kos-  
koskörner.

ODOR fructuum nullus. SAPOR intense amarus,  
diutissime ori inhærens.

VIS NOXIA. Hi fructus piscibus & aliis animali-  
bus stuporem, felibus & canibus convulsio-  
nes & mortem causant. \*\* Indi ex hisce nu-  
cibus formant pastam admixto subinde ster-  
core humano, quam in aquam injiciunt, cum  
pisces eam delibant, tanto corripuntur stupo-  
re & vertigine, ut manibus capi possint. Sic

---

pastum valde intumescebat abdomen, ingentem ar-  
dorem in eo sentiebat, erigere se non potuit, labia  
erosa erant, sudor frigidus erumpebat. Nigrita po-  
tum e foliis jatrophæ multifidæ præbebat militi ægro-  
to, sic emesi & catharsi excitata remittebant sym-  
ptomata. Pulmentum ex oryza curam absolvebant  
adeo ut post 24 horas sanatus esset miles.

\* *Cel. PLUCKENET almagest. botanicum* p.  
369. succum venenatum continere dicit.

\*\* *WEPFER* p. 184. & 194. *Cel. HILLENFELDER*  
p. 34. & 37.



etiam crocodyli & alia animalia captantur. Non ideo tamen infalubres esui sunt pisces, qui hoc veneno perculsi fuere. Neque alia observatio prostat, quæ hos fructus hominibus esse venenatos probaret.

ANTIDOTA antinarcotica & antacria.

VIRTUS MEDICATA. Radix hujus fruticis apud Indos tanta in æstimatione est, ut *radix omnia sanans* vulgo appelletur. Pulverem radice inspergunt locis pediculosis; vulneribus & ulceribus fordidis, quæ inde detergantur & sanantur. *Interne* radice  $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$  in diarrhæis, indigestione, flatibus, colica, febribus malignis & intermittentibus exhibere solent.

### CORIARIA MYRTIFOLIA.

CORIARIA *myrtifolia* L. *Myrthenblätterichter Gerberstrauch.*

VIS NOXIA. Epileptica, stupefaciens. Homines, qui baccas incaute assumbant, epilepsia non quidem diu durante at sæpius redeunte & mortem brevi inferente corripiebantur. \*

\* Hanc vim epilepticam primus observavit Ill<sup>us</sup> SAUVAGES. vide *Histoire de l'academie royale des sciences a Paris* 1739. p. 473. Puer 10 annorum & ruricola sanus 40 annorum post mediani a baccis comestis horam convulsi periit.



ANTIDOTA. Vomitorium, antinarcotica cum anti-  
acribus.

N U X V O M I C A.

*STRYCHNOS* *Nux vomica*, L. Krähenaugen.

ODOR nucis nullus. SAPOR intensius amarus.

VIS NOXIA. Hominibus magna solummodo dosis deleteria est; vertiginem, pandiculationes, convulsiones, tremores excitans. Perit puella decennis ex nucis hujus granis XV bis ad curandam quartanem ingestis post summas anxietates & vomendi conatus. \* Alia femina ab exhibita nuce vomica periculosis convulsionibus correpta fuit, cum sequente rigore & stupore fere omnium sensuum. \*\*

Non solum animalibus, quæ clausis palpebris in lucem prodeunt sed etiam plurimis aliis, quæ apertis nascuntur oculis, lethale venenum est. Toti canum generi sæpe ad pauca duntaxat grana lethalis est. Venatores nuce vomica utuntur ad interimendos vulpes, lupos, mures. Deglutita hæc nux intra semihoram vires narcoticas deleterias exferit, tametsi in ventriculo vix solvitur, quod sectiones cadaverum demonstrarunt.

---

\* *Cel. HOFFMANN med. system 4. p. 385.*

\*\* *Cel. STEUTER diss. §. II.*

ANTIDOTA. Vomitorium, acetum, antinarcotica,  
herba Paris. ✻

VIRTUS MEDICATA. Anodyna & simul roborans,  
Circa finem diffenteriae evacuatis prius primis  
viis cum rheo ad grana vj vel x laudatur. ✻✻

*Tinctura nucis vomicae* aliquantum ustulata  
ad vermes, febres intermittentes, cancerum, do-  
lorem uterinum commendatur. In Ceylonia nux  
vomica interne ut specificum contra morsum Co-  
lubri Najæ propinatur. Alii in malo hypochon-  
driaco, hysterico, mania, peste & dolore colico  
laudant. ✻✻✻

## LIGNUM COLUBRINUM,

*STRYCHNOS Colubrina* L. Schlangenholz.

ODOR ligni nullus. SAPOR debilius amaricans,  
subacutus.

VIS NOXIA. Recens lignum & radix narcotica  
acris, emetica, tremorem, infensilitatem &  
amentiam causans. ✻) Aetate & siccatione  
maxima pars virulentiae perit.

\* Vide *Paris quadrifolia*,

\*\* *Schwed. Abh.* 35 Band p. 281. Plurimi da-  
to rheo & nucis vomica ad X grana bis de die a  
dysenteria post febrem putridam orta sanati fuere,

\*\*\* *Ill. MURRAY ap. med.* vol. 1. p. 482. autho-  
res hac de re citat.

\* ) *HEIDE observ.* Cent. obs. 7.

ANTIDOTA. Vomitorium cum antinarcoticis & antacribus.

VIRTUS MEDICATA. Ob modicam virtutem emetico-catharticam, anthelminticam & tonicam ad curam febrium intermittentium & vermium adhibetur. Indi hoc lignum ad morsus serpentem commendant.

F A B A I G N A T I I.

*IGNATIA amara L. Ignatiusbohne.*

ODOR fabæ nullus. SAPOR amarissimus.

VIS NOXIA. Scrupulus unus & ultra vertiginem, tremorem totius corporis, animi deliquia & motus convulsivos cum sudoribus frigidis excitat. \*

ANTIDOTA. Præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. A granis v ad x est tonica, narcotica, subemetica, anthelmintica, emmenagoga. Ad curam tertianæ laudatur.

N E R I U M O L E A N D E R.

*NERIUM Oleander L. Oleander.*

ODOR florum dulcescens. SAPOR totius plantæ amarissimus, acris.

VIS NOXIA. Odor florum in clauso cubiculo mortem inferre & qui comederit affaturam in ver-

---

\* *Cel. HEIDE Cent. observ. 7.*

ru ex oleandri ligno exciso pati æstuationem, amentiam, syncopen & mortem dicitur. \*

ANTIDOTA. Emœticum, antinarcotica & antacria.

VIRTUS MEDICATA, non nota.

## ATROPA BELLADONNA.

*ATROPA Belladonna* L. *Wolfskirsche*. Multis *Solanum furiosum* audit.

ODOR foliorum & baccarum vix ullus. SAPOR foliorum herbaceus, acriusculus, subnarcoticus. SAPOR baccarum recentium dulcescens, fatuus, subadstringens.

VIS NOXIA. Ex plantis veneno narcotico deleteriis fere primaria est; Pueris baccæ cum cerafa æmulentur, sæpe imposuerunt, hinc sexcentæ in observatorum scriptis occurrunt observationes de vi deleteria baccarum belladonnæ comestaram. \*\*

Infantes quatuor, qui copiam baccarum ad satietatem deglutiverant, post semihorium circiter invasit inebriatio, delirium, fitis molestissima, nisus vomendi irritus, dein correpti sunt vero furore, cum stridore dentium & convulsivouibus. Pupilla palpebris diductis

---

\* LIBAUTIUS *Comment. de venenis*. SCHENKUIS *de venenis*.

\*\* *Ill. MURRAY app. med. vol. I. p. 430.*

perstitit immobilis. Facies profunde rubra & tumida. Maxillas spasmus compressit, & deglutitio labefactata fuit. Ipsa sensibilitas & irritabilitas ventriculi adeo deleta apparuit, ut nec larga tartari emetici dosis effectum exfereret, quem tandem præstitit titillatio faucium per plumam oleo intinctam, ulterius solutione emetici continuata. Alternis inter emeticum vicibus acetum cum melle aqua mistum exhibebatur. Hisce furor conticuit, sed sopor profundissimus successit, tendinum subsultibus stipatus, compalluit facies, & hæc una cum manibus frigida evasit, cum pulsu duro, parvo, celeri. Clysmata tum ex floribus chamomillæ, aceto, oxymelle & sale applicata copiam baccarum contritarum elicuerunt; Hisce & purgante addito, tertio die resipuerunt & cœcitas quoque diu etsi superstes disparuit. \* Verum alii, quibus tempestivus vomitus non subvenit vel non sufficiens misere perierunt. \*\* A vino belladonna infecto gangræna universalis & mors memoratur. \*\*\*

*Folia* baccas vi narcotica vincunt, si interne majori dosi deglutiantur. Folii recentis

---

\* *Cel. MAY* in *Hann. Magaz.* 1773. n. 97.

\*\* *Cel. BOUCHER* in *Journal de Med.* 1766.

p. 310.

\*\*\* *Cel. MAPP pl. Alsat.* p. 36.



frustulum ulcusculo cancroso subter oculum impositum, pupillam insigniter dilatavit, idque repetito aliquoties in eadem persona experimentum. ✻

ANTIDOTA. Vomitorium, dein acetum, oxym<sup>l</sup>, clysmata acida, purgans, aqua frigida, lac potatum.

VIRTUS MEDICATA. *Usus externus.* Folia recentia scirrhos & cancrascentes mammas discusserunt. ✻✻ In hæmorrhoidibus, ulceribus carcinomatosis, & gangrænosus eadem applicata laudantur. ✻✻✻ Radix lacte in cataplasma cocta tumorem insignem intestini recti, obstructionem alvi creantem, ano & perinæo applicata, dissolvit. ✻)

*Usus foliorum internus* in scirrhis, cancro, ictero obstinato ab infarctu ipsius hepatis in mania & melancholia ✻✻) in epilepsia habituali, demùm in rabie canina hominum & ani-

\* *Cel.* RAYUS *Hist. plant.* T. 1. p. 680.

\*\* *Idem* l. c.

\*\*\* *Cel.* BÖCLER in *HERM. M. m.* T. 2. p. 321.

\*) *Med. & phil. Commentaries* Vol. 1. p. 419.

\*\*\*) *Cel.* EVERS in *Berlin. Samml.* T. 5. p. 565. foliorum grana quinque cum totidem granis rhei semel per diem dat, subjuncto plerumque post duodecim doses purgante salino.

malium, atque variis pecorum morbis utilis fuit sæpe sed non semper deprehensus. \*

**DOSIS** Granum unum *pulveris* saccharo mixti vel *extracti* granum unum & dimidium mane & vesperi in forma pilulari datur.

**DOSIS** in rabidi canis morfu: *Radicis* gr. xv. adulto infanti sexenni grana v. dantur: Idque mane vel in aqua vel cerevisia calida. Repetitio prima fiat post 48 horas, secunda & tertia post idem tempus bis vel ter. Symptomata a belladonna excitata aqua frigida & lacte potio sedantur.

## NICOTIANA TABACUM.

*NICOTIANA Tabacum* L. gemeiner Tobak.

**ODOR** foliorum recentium debilius narcoticus, siccatorum vero fortior. **SAPOR** recentium amaricans, acriusculus.

**VIS NOXIA.** Ventriculo ingesta nicotiana emetocatharsin, vertiginem, stuporem narcoticum inducit; a pulvere nimis copioso assumpto coma somnolentum, tandem apoplexia lethalis nata. \*\* Cerevisia cocta enormes vomitiones, & alvi dejectiones cum anxietate & de-

\* *Ill. MURRAY ap. m. v i. p. 433. & seq.*

\*\* *E. N. C. Dec. 2. Ann. 10. obs. 131. p. 222.*

bilitate summa crearunt subsequente sopore & larga sudatione. \*

**VIS NOXIA EXTERNA.** Fœmina, ad tineam capitis sanandam linimentum ex pulvere tabaci & butyro tribus suis filiolis inunxit, unde mox vertigine & vomitionibus diris correpti æstuarunt, sudarunt, animo deliquerunt; per 24 horas instar temulentorum incedentes, sed quiete & syrupo de citro restituebantur. \* Decoctum foliorum scabiosis partibus applicatum vomitum cruentum & convulsiones creavit. \*\*\* Si acu & filo oleo tabaci madido pars animalis vivi vulneratur, illud mox perit. \*) Etiam si exigua quantitas ab hominibus impune deglutiatur.

**ANTIDOTUM,** acetum, succus citri, aqua cinamomi, oleum cum lacte.

**VIRTUS MEDICATA.** *Infusum* nicotianæ emetici loco in initio febrium putridarum in suæcia adhibetur. *Extractum* in tussi pituitosa ad granum unum in cochleari aquæ cinamomi datum sæpe prodest. *Clysmata* ex infuso vel fumo tabaci alvum potenter solvit, hinc in ileo, & herniâ incarcerata at absente inflammatione

\* *Cel. DIEMERBRÖK Tr. de peste. p. 294.*

\*\* *Eph. N. C. Dec. 2. An. 4. p. 46.*

\*\*\* *VANDERMOND Rec. period. T. 7. p. 67.*

\*) *Cel. RHEDI Experim. nat. p. 50.*

bonum est remedium. *Fumi fustio* obesis, leucophlegmaticis, odontalgia rheumatica laborantibus conducit. *Fomentum* e decocto tabaci paraphymosin chronicam & alios tumores induratos discutit.

### NICOTIANA RUSTICA.

*NICOTIANA rustica* L. *Bauerntobak*.

VIS NOXIA præcedentis at debilior.

### NICOTIANA PANICULATA.

*NICOTIANA paniculata* L. *Jungferntobak*.

VIS NOXIA præcedentis at adhuc debilior.

### NICOTIANA GLUTINOSA.

*NICOTIANA glutinosa* L. *Soldatentobak*.

VIS NOXIA major, quam præcedentium omnium.

### BRYONIA ALBA.

*BRYONIA alba* L. *Zaunrübe*. *Gichtrübe*.

ODOR radiceis narcoticus, nauseosus. SAPOR acris, usculus, substipticus, nauseosus. *Baccarum* sapor fatuus, odor nauseosus.

VIS NOXIA radiceis recentis subemetico-purgans; vi narcotica temulentiam, vertiginem & amentiam inducens.

ANTIDOTUM. Emeticum dein antinarcotica.

**VIRTUS MEDICATA.** Ut purgans hydrogogum in alicite & astmate laudatur.

**CHÆROPHYLLUM SYLVESTRE.**

*CHÆROPHYLLUM sylvestre* L. *wilder Kälberkropf.*  
*Herba cicutariæ.*

**ODOR** herbæ contusæ ingratus. **SAPOR** amaricans, subnauseosus.

**VIS NOXIA.** Radix tempore hyberno effossa delirium ferox, soporem, temulentiam, anxietatem & suffocationem procreare dicitur, nihilominus nullum tamen prostat exemplum mortis inde secutæ.

**ANTIDOTUM** præcedentis.

**CHÆROPHYLLUM BULBOSUM.**

*CHÆROPHYLLUM bulbosum* L. *bolliger Kälkropf. Peperlsalat.*

**ODOR** radices junioris nullus. **SAPOR** subdulcens, instar apii.

**VIS NOXIA.** Semen capitis dolorem, vertiginem & gravedinem inducere dicitur; eadem symptomata esu radices causari putantur. At ego & mea familia multoties his radicibus recentibus in jusculo, tum & acetarii forma sine noxa vescebamur. Forsan radix plantæ adultæ temulenta est.

**VIRTUS MEDICATA.** V. *Bromatologiam.*



CHÆROPHYLLUM TEMULENTUM.

CHÆROPHYLLUM temulentum L. berauscher  
Kälberkropf.

VIS NOXIA. Temulentiam inducit.

ANTIDOTUM. Acida.

AETHUSA CYNAPIUM.

AETHUSA Cynapium L. gleise Hundspetersilge  
der kleine Schierling. Cicut minor.

VIS NOXIA. Radix & herba cardialgiam, chole-  
ram atrocem, furorem, soporem, intumescen-  
tiam lividam totius corporis & non raro mor-  
tem infert.

ANTIDOTUM, promisso vomitorio dentur acida  
& obvolventia.

VIRTUS MEDICATA non nota.

SIUM LATIFOLIUM.

SIUM latifolium L. breitblättrichter Wassermerk.

ODOR gravis fere resinofus. SAPOR subacris.

VIS NOXIA. Radix ante æstatis medietatem absque  
noxa comedi posse dicitur. Post medietatem  
vero effossa & comesta pueris quibusdam fu-  
rorem & mortem intulit. \*

ANTIDOTA. Præcedentis.

\* Schwed. Abh. XI. B. IV. Viert. 9. St.

## C I C U T A V I R O S A .

*CICUTA virosa* L. *Wasserschierling*. *Cicuta aquatica*.

ODOR foliorum recentium contusorum in apium graveolens incidit, at acutior est. SAPOR non ingratus petroselino fere congruens. Radix recens tempore vernali resecta lacte lutescente valde viroso scatet.

VIS NOXIA. Radicis effectus venenati sunt: temulentia, vertigo, cardialgia, vehemens ardor ventriculi, inanis vomendi conatus; meteorismus abdominis, singultus, sitis, spasmus maxillæ, convulsio, inflammatio ventriculi atque intestinorum, gangræna, & mors.

Pueri duo & puellæ sex radicem loco pastinacæ comederant, unde plerique mortui, pauci post vomitum convaluere. \* Alius homo vertiginem, delirium & superstitem diu ardorem summum ventriculi, sitimque intensam, tumorem præterea erysipelaceum ad collum sese propagantem eadem sibi contraxit. \*\*

\* Ill. WEPFERRI *historia cicutæ aquaticæ*. Basil. 1716. & Cel. SPRÖGEL *experimenta circa venena*. Göttingæ 1753. p. 15.

\*\* *Eph. N. C. Cent. 10. obs. 58. p. 355.*

Radix & folia verno tempore magis venenata quam alio esse videntur, herba & radix siccata vix amplius brutis venenum sunt. \*

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIRTUS MEDICATA. Experimenta instituenda loco conii maculati. Radix in pulvem contusa cruda vel cocta ad loca rheumatica vel arthritica & herpetica applicatur.

### CONIUM MACULATUM.

CONIUM maculatum L. gefleckter Schierling.  
*Cicuta terrestris.*

ODOR plantæ totius foetidus, murinus; siccatae fortior. SAPOR recentis leniter aromaticus, herbaceus, subnauseosus.

VIS NOXIA. In subjectis sensilioribus vertiginem, debilitatem, imo & cœcitatem periodicam, delirium, soporem, anxietatem, cardialgiam, vomitum, convulsionem, imo ipsam mortem inducit, quæ vero rarius ex conio contingit quam ex cicuta virofa. \*\*

ANTIDOTUM. Vomitorium.

\* *Schwed. Abhandlung* 35. B. & III. BERGIUS l. c. extractum sensim ad Drachma j. & decoctum foliorum saturatum ad Lib. iv. absque effectû noxio intra 24 horas dedit.

\*\* III. HALLERI *Hist. stirp. helv.* n. 266.

**VIRTUS MEDICATA.** *Ufus externus* cancrum scrophulofum & alios tumores induratos atque ulcera cancrefcentia ✻ quandoque curat, fi *extractum* forma emplaftri applicetur. *Lotiones* ex cicuta fcabiem, tineam ✻✻ aliosque morbos cutaneos, leucorrhæam, ozœnam fanarunt.

*Ufus internus* in iisdem morbis ut & in gonorrhæa, phthylfi fcrophulofa, atrophia infantum, rheumatifmo chronico, impotentia virili, cataracta incipiente, polypo cancrofo &c. laudatur. Vid. *Pharmacologiam chirurgicam.*

### MERCURIALIS PERENNIS.

*MERCURIALIS perennis* L. *beftändiges Binkelkraut.*

**ODOR** graveolens foetidus. **SAPOR** ingratus, amaricans.

**VIS NOXIA** ftupefaciens.

\* *III. L. B. de STÖRCK libelli 2. de cicuta & libelli quo continuantur experimenta.*

\*-*III. MURRAY de medendi tineæ capitis ratione paralipomena Göttingæ 1782. p. 21. puellæ tineæ favofa jam a longo tempore deturpata præter internum cicutæ ufum, qui a granis 2 ad fcrupulos tres de die afcendebat, cucupham herba ficca cicutæ repletam & aqua coctam die noctuque geftari in capite juffit qua methodo tineæ curabatur.*

ANTIDOTA. Antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Non nota.

## F U N G I V E N E N A T I.

Fungi generatim veneno censentur suspecti, qui odore tetro & sapore acri, rodente instruuntur, atque qui sibi relictī cito in liquamen putridum abeunt.

Color fungi *luridus*, stipes *cavus*; superficies *viscida*; *induratio* sub coctura, *nigredo* cepæ cum fungo suspecto coctæ, nil certi de indole venenata fungi designant. \* Unicum certum criterium est exacta fungorum venenatorum notitia botanica.

In quibusdam fungis ut *Agarico integro* & *lactifuo* nec botania prodest, cum Agarici venenati & esculenti perfecte eadem sit facies

\* Agaricus enim *integer* modo *ruber*, modo *lividocæruleus*, modo *sordide virens* est, & tamen *esculentus*. Agarici *mammosi* & agarici *Mouceron* stipes *cavus* est & tamen non *insalubris* &c. demum multi *viscidam* gerunt *superficiem* & tamen *esculenti* sunt, coctura demum fungi *indurescunt omnes*. Ill. FRANK *System einer vollständigen medicinischen Polizey* 3. B. p. 292. & Cel. A. CARTHEUSER *programma de fungorum venenatorum notis*. Gießæ 1777.



externa. At in hoc casu sapor acris venenatum ab esculento sufficienter distinguit. Ideo coqui vel coquæ a singulo agarico, quem pro culina præparant, frustillum dentibus decerpant & manducant, si in eo acritatem deprehendant, illico fungum abjiciant.

ANTIDOTA. Emetica, purgantia, haustus aquæ gelidæ. Nec oleum, nec acetum, nec piper quid profunt, imo acrimoniam fungi augendo nocent.

## AGARICUS MUSCARIUS.

*AGARICUS muscarius* L. *Fliegenchwamm.*

ODOR teter nauseosus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Exigua dosi ventriculo ingestus exhilarat, inebriat, majori dosi vomitum, furorem, tormina, animi deliquia, alvi fluxus dolorificos, convulsiones inducit atque mortem. \* Muscæ aquam cum hoc fungo decoctam bibentes inde stupefiunt, succus cimines necat, si lectorum juncturæ eo illiniuntur.

ANTIDOTA. Præter vomitoria & purgantia haustus aquæ frigidissima, glaciata.

VIRTUS MEDICATA. Pulvis inspergitur ulceribus

\* *Cel. Lösel Flora Pruss. op. Gottsch. Regiomonti 1703. p. 88. Sex homines ab ejus esu moriebantur.*

sanctosis, cancreſcentibus, carioſis, ſcrophuloſis, in nodis exulceratis mammaram. ✱

Uſus internus. In epilepſia ✱✱ ℥j quoti- die in aqua vel quod melius in aceto datur. Radix abjecto ſtipite & pileo menſe auguſti in umbra vel ſuper fornace ſiccatur, dein ra- dula in pulverem raſa pro uſu ſervatur.

Kamſchathali ex agarico muſcario & epi- lobio anguſtifolio potum valde inebriantem ſibi conficiunt, quem magnates illorum in de- liciis habent; ſervi qui urinam magnatum ebriorum bibunt, adhucdum inde ebrii red- duntur, vix vero afficiuntur, qui ſervorum urinam hauriunt. ✱✱✱

## AGARICUS INTEGER VENENATUS.

*AGARICUS integer venenatus* KRAPPIL Gift- taubling. *Agaricus emeticus* SCHÆFERI Spey-

\* *Cel. WHISTLING diſſ. de virtutibus aga- rici muſcarii vulgo Fliegenſchwamm tam internis quam externis, experimentis atque obſervationibus comprobatis. Jenæ 1778.*

\*\* *Cel. BERNHARD chymische Verſuche und Erfahrungen &c. Leipzig 1755. p. 323. plures epi- lepticos dicit ſe pulvere radicis agarici muſcarii cu- raſſe. Idem confirmat, D. WHISTLING l. mox citato §. 7.*

\*\*\* *Cel. KRASCHMINCHOW natural hiſtori of Kamſchatha. p. 209.*

*teufel.* Habitu, figura & colore agarico integro *esculento* perfecte similis est, sed differt ab *esculento*, ODORE tetro, SAPORE acri, nauseoso, fere caustico & *carne* laxa. \*

**VIS NOXIA.** Inducit anxietatem, vertiginem, nauseam, vomituritionem, tormina, alvi fluxum dysentericum, meteorismum, quandoque mortem. Unicus agaricus venenatus cum pluribus *esculentis* coctus omnes reddit venenatos. \*\* Hinc coquæ singuli agarici, quem pro cucina præparant, fustillum manducare, ut acritatem detegant, teneantur.

**ANTIDOTA.** Mox ab ingestis fungis venenatis exhibeatur vomitorium dein purgante intestina eluenda. Tormina, vomituritio & alvi fluxus optime moderantur aqua frigidissima, glacie adhuc magis gelida reddita.

\* *Cel. KRAPP* Beschreibung der in Unterösterreich wachsenden Schwämme, 1. Heft p. 9.

\*\* An ex hac observatione explicari potest, cur quibusdam authoribus visum fuerit, fungos eisdem certis anni temporibus esse *esculentos*, aliis venenatos, aut eisdem fungus pro diversitate soli, quo nutriuntur esse bonos vel malos, prout hoc de plantis quibusdam dicitur, at *Cel. KRAPP* II agaricus integer venenatus in eodem solo cum *esculentis* crescebat.

Nec oleum, nec acetum, nec piper antidota sunt, omnia enim hæc acrimoniam hujus fungi augent. \*

### AGARICUS INTEGER VISCIDUS.

*AGARICUS integer viscidus KRAPFII* \*\* *Schmierling, stinkender Taubling — schleimiger gelber Taubling.*

Fungus agarico similis est, at viscore digitos tangentes inquinat, foetore & sapore tetro, nauseoso.

**VIS NOXIA.** Odore tetro capitis dolorem & temulentiam infert, sapore nauseoso vomiturionem causat. Siccatus & aridus fungus hanc indolem non perdit.

**ANTIDOTA.** Vomitorium, haustus aquæ frigidissimæ, longior coctura in aqua hunc fungum noxia qualitate adeo privat, ut esculentus evadat.

### AGARICUS LACTIFLUUS VENENATUS.

*AGARICUS lactifluus venenatus KRAPFII* \*\*\* *Giftbrädling.*

\* *Cel. KRAPP l. c. 1. Heft p. 14. §. XIV,* hic fungus cum aceto masticatus vel in aceto vel oleo coctus acrior evadit, nec piper, nec satireja nec origanum acrimoniam diminuunt, ut multi opinantur.

\*\* *L. c. 2. Heft p. 11.*

\*\*\* *L. c. 2. Heft p. 11.*



Fungus agarico lactifluo similis, sola lactis acrimonia ab eo differens.

**VIS NOXIA**, anxietatem, cardialgiam, enormes vomitus atque torminosas alvi dejectiones causat. \* Mulier sedato vomitu ab esu hujus fungi orto per integrum annum morboſa, languida, emaciata manſit, tandem cum fere eſſet moribunda copioſiſſimo corripiebatur ſudore, qui in viridem pulverem exſiccabatur, adeo ut magna in copia ex induſio & linreamine excuti poſſet, quo ſudore finiente penitus convaluit. Alia mulier cum ſua 10 annorum filia aliquot agaricos lactifluos venenatos cum aceto, oleo & pipere conditos comedebat. Infelix puella vomiturionibus rapiiebatur, mater vix poſt vomitus & dolen- tiſſima tormina ſervari potuit.

**ANTIDOTA.** Inde iterum patet nec oleum, nec acetum, nec piper eſſe hujus fungi antidotum. Fungus in oleo coctus acrior fere evaſit, in aqua vero per  $\frac{3}{4}$  horæ coctus adeo mitiſcit, ut impune comedi poſſit. \*\* Hauſtus aquæ frigidiffimæ optimæ compoſcuit vomituritionem, tormina & alviſfluxum, qui vero ab initio aptis remediis promoveri debet, ut Ipecacua- na, ſale amaro, manna. Evacuato veneno the-

---

\* *Cel. KRAPP l. c. p. 12.*

\*\* *Cel. KRAPP l. c. p. 14.*



riaca turbæ remanentes sedari & sudor prolici debet.

## AGARICUS PIPERATUS.

*AGARICUS piperatus* L. *Pfefferschwamm.*

ODOR fungosus; SAPOR acris, piperis adinstar causticus.

VIS NOXIA. Fungus crudus lacte croceo valde acri & fere caustico repletur, hinc crudus cardialgiam & alia mala infert imo & mortem.

ANTIDOTA. Coctura fungi indoles acris mitescit. In Russia, ubi fungus hicce in doliis ad tempus quadragesimæ reservatur, comedi solet. Forfan in hoc climate fungi venenum est mitius.

## AGARICUS FIMETARIUS.

*AGARICUS fimetarius* L. *Mistschwamm.*

VIS NOXIA præcedentis.

## AGARICUS PUSTULATUS.

*AGARICUS pustulatus* POLLICHII. *blaterichter Schwamm.*

VIS NOXIA. Pluribus infauſtis casibus innotuit, hunc fungum venenatum esse. \*

---

\* *Cel. POLLICH historia plantarum in palat. Electorali sponte crescent.* T. III. p. 286.

ANTIDOTA præcedentium.

A G A R I C U S N E C A T O R.

*AGARICUS Necator* L. *Mordschwamm.*

VIS NOXIA. Cardialgiam, tormina, vomituritionem caufat.

ANTIDOTA. Vomitorium, purgans.

A G A R I C U S S A N G U I N E U S.

*AGARICUS sanguineus* L. *blutrother Schwamm.*

VIS NOXIA præcedentis, vesicas in lingua excitat masticatus.

A G A R I C U S V I S C I D U S.

*AGARICUS viscidus* L. *klebrichter Blätterschwamm.*

VIS NOXIA. Cenfetur venenatus.

A G A R I C U S C L Y P E A T U S.

*AGARICUS clypeatus* L. *Schildförmiger Blätterschwamm.*

VIS NOXIA præcedentis.

B O L E T U S V E R S I C O L O R.

*BOLETUS versicolor* L. *bunter Löcherschwamm.*

VIS NOXIA; cenfetur fufpectus.

BOLETUS ELEGANS.

*BOLETUS elegans* L. *zierlicher Löcherchwamm.*

VIS NOXIA præcedentis.

BOLETI PARASITICI.

Boleti generatim fere omnes, qui truncis putridis arborum vetustarum accrescunt, suspecti veneno censentur.

PHALLUS IMPUDICUS.

*PHALLUS impudicus* L. *unverschämter Gichtschwamm.*

VIS NOXIA. Fungus adhuc impuber hominibus & animalibus scopo aphrodisiaco ingeritur. ✽

PHALLUS MUKUSIN.

*PHALLUS Mukusin* L. ✽✽ *chinesische Morchel.*

HABITAT in China prope Pekin in mori radicibus putridis.

VIS NOXIA. Chinesibus raro edulis cum sæpe venenatus & verminosus reperiatur.

VIS MEDICATA. Laudant Chineses hunc fungum, ut præstans remedium in ulceribus cancrofis,

\* *Cel. GLEDITSCH method. fung. p. 58.*

\*\* *Ill. LINNÆ supplem. plantar. p. 452. & Asta petropol. v. 19. p. 373. t. 5:*

si tantum externe adhibetur, ob quam efficaciam incolis notissimus est fungus.

LYCOPERDON CARCINOMALIS.

*LYCOPERDON carcinomalis* L. \* *Krebstrufel.*

HABITAT in capite bonæ spei.

VIS FOXIA præcedentis.

VIS MEDICATA. Pulvis in Capite bonæ spei ad ulcera cancrofa in usu est.

FUNGI NONDUM DETERMINATI.

Fungi venenati in systemate Linnæano nondum rite determinati, sunt.

1. *Fungus* mediæ magnitudinis totus albus. \*\*
2. *Agaricus* pileo cocullato, viscido & nigro; petiolo fistulato candido. \*\*\*
3. *Agaricus* pileo plano, viscido citrino & splendente, vertice in conum acutum fastigiato, lamellis rarioribus. \*)
4. *Agaricus* candidus & viscidus ex una basi multiplex, pileolo campanulato, in cen-

\* LINNÆ l. c.

\*\* *Cel.* GMELIN.

\*\*\* *Catalog. plantarum sponte circa Giff. nascent.* p. 185. & *Cel.* CARTHEUSER l. 6.

\*) *L. c.* p. 130.

tro depresso, petiolo cylindraceo, gracili. ✿

5. *Amantia coniformis* viscida, lutea.

6. *Amantia*, globosa, viscida, sordide lutea

DILLENII ✿✿

## V E N E N A A C R I A .

Venena, quæ caustica acritate instruuntur, huc pertinent.

*Noscuntur* sapore acerrimo, cardialgia urente, vomituritione, colica, tenesmo, sanguifluxu, vesicis in cute excitatis si externe applicentur, mens non adeo ab initio saltem ut a venenis narcoticis afficitur.

ANTIDOTA præmissis vomitorio ex vitrioli albi granis decem vel ex rad ipecacuanhæ ʒʒ cum ʒʒ granis boracis, sunt aqua tepida, oleum, mucilago, mel, ovi vitellus & albumen lacte dilutum, mixtura oleoso-mucilaginea, lac, enemata, fomenta, in quibusdam acetum, succus citri, Sal tartari, borax.

## D E L P H I N I A S T A P H I S A G R I A .

*DELPHINIA Staphisagria* L. *Laufsfamen*.

ODOR feminum foetidus. SAPOR intense amarus,

\* L. c.

\*\* GLEDITSCH *meth. fung.* p. 109.



acris, nauseosus, diu inhærens, masticata  
fauces erodens.

VIS NOXIA vomitoria, drastringa, ventriculum in-  
flammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA. Externe adhibetur ad fugandos  
pediculos, ad curandam scabiem & ulcera  
fungosa.

### S E M E N S A B A D I L L I.

An *VERATRUM Sabadilli. Sabadillsaamen.*

ODOR feminum vix ullus, SAPOR capsulæ ipsius  
nullus, sed feminis amarissimus & acerrimus,  
linguam & fauces vi caustica diu inhærente  
afficiens.

VIS NOXIA. Major copia feminis ingesta drastringo-  
emetica, ventriculum & intestina inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA. Hæc semina fungant cimices &  
capillis capitis inspersa vel vestibus insuta,  
pediculos. Nuper interne contra tæniam &  
lumbricos ad ℥℥ quotidie per 15 dies cum  
fructu & absque noxa dabantur. \*

\* *Cel. SCHMUCKER vermischte Schriften 2. B.*  
p. 271.

RHODODENDRON CHRYSANTHUM.

*RHODODENDRON Chrysanthum* L. *Sibirische Schneerose.*

ODOR herbæ siccæ nullus, SAPOR adstringens, amaricans, *decoctum* fauces urens & adstringens.

VIS NOXIA. Draastico - emetica, torminosa, inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA antipodagrica, antarthritica. \*

DOSIS. R. Stipitum & foliorum rhododendri chrysanthi ℥ij, infundantur cum aquæ fontanæ ℥ix, stent in digestionem in vase bene obturato per 24 horas ad ebullitionem usque. Colatura detur.

FRITILLARIA IMPERIALIS.

*FRITILLARIA imperialis* L. *Kayserkrone. Corona imperialis.*

ODOR radicis teter, nauseosus. SAPOR acris, mordax, urens.

\* *Cel. KÖLPIN praktische Bemerkungen über den Gebrauch der sibirischen Schneerose in Gichtkrankheiten. Berlin 1779. & Cel. GRUNER Almanach für das Jahr 1783. p. 171. Pluribus observationibus demonstrant. hi duo viri celeberrimi efficaciam hujus plantæ in podagra.*

**VIS NOXIA.** Radix ventriculo ingesta inflammationem & gangrænam producere dicitur.

**ANTIDOTA.** Emeticum, dein antacria.

## COLCHICUM AUTUMNALE.

*COLCHICUM autumnale* L. *Zeitlose*.

**ODOR** radicis recentis tempore æstivali & autumnali hircinus, irritans, nares faucesque feriens, diu inhærens. **SAPOR** tempore æstivali acris, linguam faucesque fortius rodens, rigidas faciens, diu inhærens. Tempore vero autumnali sapor longe debilior & subfarinosus. Radix *siccata* fere effœta est.

**VIS NOXIA.** Apices digitorum succo radicis illiti stupore afficiuntur. Radix recens ventriculo ingesta fungorum more strangulatione, purgatione torminosa, inflammatione viscerum mortem infert. Cervi a comestis foliis diarrhæa cruenta & gangræna primarum viarum pereunt.

**ANTIDOTA** præcedentis.

**VIRTUS MEDICATA.** *Oxymel colchici* vi solvente & diuretica hydropem curat & viscera obstructa abdominalia referat. ✽

\* Ill. L. B. de STÖRCK libellus, quo demonstratur colchici autumnalis radicem non solum tuto exhiberi posse hominibus, sed & ejus usu interno cu-

Decoctum foliorum fugat animalibus pediculos.

PEDICULARIS PALUSTRIS.

*PEDICULARIS palustris* L. *Laufkraut*.

ODOR nullus. SAPOR acris, urens.

VIS NOXIA. Animalia, quæ hac herba fame coacta vescuntur, mictu cruento pereunt.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA non nota.

DIGITALIS PURPUREA.

*DIGITALIS purpurea* L. *Fingerhutblume*.

ODOR herbæ nullus. SAPOR amarus in omnibus plantæ partibus, acris.

VIS NOXIA. Emeto-catharsim torminosam, singultum, convulsiones, erosionem oris, ventriculi & intestinorum atque mortem causat.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum interne datum strumas & scrophulas curat. \* Alii plantæ

rari quandoque morbos difficillimos. *Vindob.* 1763.  
& *Journal de Medecine* T. XXIII. 1765. Jul. n. 2.  
p. 20 — 27.

\* V. *Pharmacologiam chirurgicam* p. 473.

flores contusos cum axungia porcina in formam unguenti redactam externe scrophulis & ulceribus scrophulosis applicant.

DOSIS. Succus expressi cochleare medium vel, si æger robustus est, integrum in mensura una aquæ dilutum omni die sensim datur.

## CYCLAMEN EUROPÆUM.

*CYCLAMEN europæum* L. Schweinsbrod.

ODOR radice recentis nullus. SAPOR acris, pungens, fervidus, amaricans, ingratus. *Diu servata* fere insipida evadit. Radix *assata* mitis adeo evadit ut esculenta sit.

VIS NOXIA. Radix recens drastice purgat. *Succus* umbilico illitus alvum ducere & abortum procreare fertur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Incertum purgans non amplius adhibetur. Grana duo naribus attracta mucum cum vel sine sternutatione eliciunt, hinc in amaurosi & cephalæa profunt.

## PLUMBAGO EUROPÆA.

*PLUMBAGO europæa* Bleywurzel vel Zahnwurz. *Dentillaria*.

ODOR nullus. SAPOR acris, subcausticus.

VIS NOXIA. Ob insignem acrimoniam habetur suspecta. Infectores, qui decoctum plumbagi-



nis europææ in magnis lebetibus parant, ut colorem paleaceum flavum obtineant, non nisi per sex horas huic operi ineumbere possunt; secus incidunt in earum cephalalgia gravi designatum. ✱

ANTIDOTA antinarcotica & antacria.

VIRTUS MEDICATA. Radix vel herba carpis applicata odontalgia mederi dicitur. ✱✱ Oleum foliorum infusione olei olivarum paratum, sæpiusque illitum in inveteratis cancris valuisse dicitur. Alii folia oleo macerata applicant. ✱✱✱ Folia necant cimices. Oleo infuso plumbaginis membra scabiosa mane & vesperi abluta curantur. ✱)

\* *Ill. SAUVAGES Nosol. T. I. p. 842.*

\*\* *Cel. DALE Pharmacol. p. 121.*

\*\*\* *Cel. CHATELAIN diss. de Corallorhiza, Basil. 1760. p. 13. In cancro mammarum carnes mortuæ a vivis separabantur; laudabilis suppuratio & sanatio sequebantur. Et Ill. SAUVAGES in Histoire de l'Academie de Paris 1739. p. 471.*

\*) *Angestellte Versuche der Wirkung von der Bleywurz in der Heilung der Krize. Vide Auszüge aus den besten französischen periodischen medic. Schriften 5 Band p. 211.*

CONVOLVULUS SCAMONEA.

CONVOLVULUS *Scamonea* L. *Purgierwinde*.

ODOR radiceis nauseofus. SAPOR acris, ingratus. *Scamonium* fuccus crudus inſpiffatus hujus plantæ radiceis eſt.

VIS NOXIA. *Scamonium* majori doſi datum vehementiffime purgat & humorès in putridum liquamen ſolvit. \* Inde foetidiffima excrementa a ſcamonio obſervantur.

▲ANTIDOTA antacria.

▼VIRTUS MEDICATA. A granis v ad 10 qua purgans in morbis chronicis exhibetur.

CUCUMIS COLOCYNTHIS.

CUCUMIS *Colocynthis* L. *Coloquinten*.

ODOR pulpæ, qua poma ſcatent, debilis, ingratus. SAPOR amariffimus, nauseofus, acriſculus.

VIS NOXIA. Pulpa colocynthidis etiam in exigua doſi vehementiffimas torminoſas, quandoque ſanguinolentas diarrhæas cum tenefmo, ſingultu & ſumma ægritudine facit. Doſis major necem infert, gravidis abortum movet.

▲ANTIDOTA antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** *Extractum aquosum* ad 2 vel 4 grana in morbis chronicis; *tinctura* ad 15 guttas purgandi causa præbetur,

**MOMORDICA ELATERIUM.**

*MOMORDICA Elaterium L. Efelskürbse. Cucumis aspinus.*

**ODOR** pomorum nullus. **SAPOR** vix amaricans, acris. Succus lacteus e pomis extractus sub nomine *Elaterii* in officinis prostat.

**VIS NOXIA.** *Elaterium* majori dosi ingestum violentissimum emetocatharsim torminosum & in gravidis abortum sæpe inducit.

**ANTIDOTA** antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** A grano dimidio vel uno ad aquas hydropicorum per alvum educendas commendatur.

**CAMBOGIA GUTTA.**

*CAMBOGIA Gutta L. Gummiguttabaum.* Succus ex arbore fauciata effluens & sponte inspissatus *Gummi gutta* dicitur.

**ODOR** hujus gummi - resinæ nullus. **SAPOR** vix ullus.

**VIS NOXIA.** Emetico - drastica, torminosa, inflammatoria.

**ANTIDOTA** antacria.

VIRTUS MEDICATA. A granis 2. ad 4 datur qua  
purgans hydragogum in hydrope & tænia,  
*Externe* in herpete applicatur.

CERBERA AHOVAI.

CERBERA *Ahovai* L. *Scheelenbaum*.

ODOR ligni teterrimus, ferme alliaceus. SAPOR  
acris.

VIS NOXIA. Nucleus fructu inclusus est maxime  
deleterius. Lignum in stagna injectum pisces  
adeo reddit stupidos, ut manu capi queant.  
Lignum ob deterrimum odorem pro focu  
struendo non est aptum.

ANTIDOTUM. Indi nullum huc usque contra hoc  
venenum notum habent. Tententur antacria.

CERBERA MANGHAS.

CERBERA *Manghas* L. *Herzbaum*.

ODOR nullus. SAPOR acris, amarus; omnes par-  
tēs acri succo lacteo scatent.

VIS NOXIA. Eructus valde sunt emetici & in  
utraque India venenati censentur, licet folia  
hujus arboris in Amboinia pro olere comedi  
soleant.

ANTIDOTA antacria.

CYNANCHUM ERECTUM.

*CYNANCHUM erectum* L. *aufrechter Hundswürger.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Planta succo lacteo acri turgens. Foliorum ꝑ̄ cani dato vehementem vomitum, tremorem, convulsionem & mortem causavit.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Succus loco scamonei quandoque venditur.

LOBELIA SIPHILITICA.

*LOBELIA siphilitica* L. *die Lustfeuchlobelie, die blaue Cardinalsblume.*

ODOR virosus. SAPOR tabacinus, acris, linguæ adhærens.

VIS NOXIA. Draſtice purgans, emetica.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Feri Americæ septentrionalis decocto hujus radicis luem veneream æque feliciter ut Europæi mercurio vincere dicuntur. In pertinaciori malo admiscent radicem *Ranunculi abortivi* L. sed parce ne ejus acrimonia intestina inflammentur. Atque hoc decocto simul ulcera eluunt aut ulcera putrida



conspergunt cortice interiori *Ceanothi americani* L. vel pulvere radicis *Gei rivalis* L.

**DOSIS.** Radicis manipulus unus coquitur in aquæ mensuris tribus & ter de die libra una bibitur vel ultra; si ægrotus vim purgantem amplius ferre nequit, abstineat ab eo per unum vel alterum diem. Sic intra 3 septimanarum spatium lues curari fertur.

## L O B E L I A L O N G I F L O R A,

*LOBELIA longiflora* L. *langblümige Lobelie.*

**ODOR** florum virosus, suffocans. **SAPOR** acris, tabacinus, nauseosus.

**VIS NOXIA.** Interne sumpta hypercatharsim creat, nullis remediis cedentem, tandemque lethalem. Equus hanc si comederit rumpi medius fertur, unde nomen apud Hispanos sortita est, *Rubenta cavallos*, id est equorum disruptor, Succo ejus infecta manus, si oculos labrave fricat, inflammationem inducit urentem. \*

**ANTIDOTA.** antacria,

## C Y N A N C H U M V I M I A L E,

*CYNANCHUM vimiale* L. *blattloser Hundswürger.*

---

\* *Cel. JACQUIN Hist. Americ. stirp. p. 220.*

ODOR foliorum gratus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Succo lacteo caustico turget, quo nocere persuademur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Non nota.

## APOCYMUM ANDROSÆMIFOLIUM.

*APOCYMUM Androsæmifolium* L. canadischer Hundekohl.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Tota planta succo turget lacteo, qui linguam & cutem acrimonia caustica afficit. Hominibus, qui ramos decerpunt, tota manus bullis plurimis afficitur. Cutis succo illita inflammatur & exulceratur. Ex solo halitu hominibus quibusdam facies & manus intumescunt.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

## APOCINUM CANNABINUM.

*APOCINUM cannabinum* L. virginischer Hundekohl.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA succo acri lacteo turget, hinc ut prior species nocet.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Galli ex lana feminum fit; pulvinaria & americani ex caule linteum sibi conficiunt.

APOCYNUM VENETUM.

*APOCYNUM venetum* L. *venetianischer Hundekohl,*

ODOR nullus. SAPOR acris,

VIS NOXIA præcedentis,

ANTIDOTA eadem.

ASCLEPIAS GIGANTEA,

*ASCLEPIAS gigantea* L. *große Aesculapspflanze,*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA Ziß succi deglutita, vehementissima symptomata & lethales sanguifluxus excitare dicitur. \*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Indi hac planta lac coagulare solent. Malabari decoctum foliorum cum oleo mixtum vel folia oleo calido macerata ad tumores arthriticos & podagricos applicant. Decoctum radice in febre intermittente & puerperis intumescensibus interne propinant. Vulnere eodem depurant.

---

\* J. BAUCHIN l. c. p. 132.

HYDROCOTILE VULGARIS.

*HYDROCOTILE vulgaris* L. *Symfnabelkraut.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Oves hac planta vescentes, stomachace, mictu cruento & inflammatione ventriculi afficiuntur; hinc etiam hominibus hæc planta censetur noxia.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

OENANTHE FISTULOSA.

*OENANTHE fistulosa* L. *hohlröhrichte Rebenholde. Wasserfilipendul.*

ODOR ingratus. SAPOR acris, nauseosus.

VIS NOXIA. Radix ventriculo ingesta, inducit synopen, summam debilitatem, omnium sensuum internorum & externorum abolitionem, convulsionem, tetanum, mortem.

Mirum est in cadaveribus demortuorum nec in primis viis, nec in alio viscere, nec in sanguine vitium fuisse deprehensum.

ANTIDOTA. Vomitorium, \* potus copiosus, oleum, lac, mucilago.

---

\* In Corsica ex 17. militibus radice hujus plantæ infectis tres moriebantur, reliqui ope vomitorii servabantur. *Cel. VACHER in Act. helvet. vol. IV.*

VIRTUS MEDICATA non nota.

O E N A N T H E C R O C A T A.

O E N A N T H E *crocata* L. *Safrangelbe Rebenholde.*

ODOR ingratus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Radix vel folia comesta furores, vertiginem, capitis & ventriculi dolorem, anxietatem intolerabilem, ardorem in œsophago & ventriculo, epistaxim & mortem inducunt. \* Imo odor ejusdem in clauso cubili vertiginem & animi deliquia causat. \*\*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

S C A N D I X I N F E S T A.

S C A N D I X *infesta* L. *schädlicher Kerbel.*

ODOR teter. SAPOR acriusculus.

VIS NOXIA. Censetur venenata.

ANTIDOTA, antacria.

art. 2, p. 81. & *Philosoph. Transact.* vol. L<sup>3</sup> P. 2. p. 856. Ex aliis 37 militibus moriebatur unus reliqui vomitorio morti eripiebantur. *Cel. VAN DER MONDE Journal de Medecine* T. X. 1758. *Mois Nov.* p. 430.

\* STALPART VANDER WIEL *Observ. rarior. Cant.* I. 1687. ob. 43. p. 182. & *Cel. SCHREBER Samml. verm. Schriften* 6 Th. p. 263.

\*\* *Phil. Transact.* vol. 44. P. I. p. 239.



VIRTUS MEDICATA non nota.

THAPSIA FOETIDA.

*THAPSIA foetida* L. *wilder Turbith.*

ODOR teter. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Vomitum & sanguifluxum lethalem excitare fertur. ✻

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

ALISMA PLANTAGO AQUATICA.

*ALISMA Plantago aquatica* L. *Wasserwegerich, grosser Froschlöffel.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Ab ejus esu animalia trucidata scribuntur; hinc etiam hominibus funesta censetur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Loco vesicatorii membris oedematosis applicatur. ✻✻

CLEMATIS VITALBA.

*CLEMATIS Vitalba* L. *gemeine Waldrebe.*

ODOR nullus. SAPOR acris, causticus.

VIS NOXIA. Usum internum hujus plantæ fune-

\* *Cel.* BLACKWELL.

\*\* *ETMULLER op. omnia.* T. I. p. 437.

stum esse docet ejus applicatio ad eutem, qua mendici, ut corda hominum ad elemolinas movent, sibi pustulas & ulcera excitant.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Trita planta loco vesicatorii applicari potest. \* Parisiis turiones tenellæ plantæ tempore vernali forma acetarii sapidissimi comeduntur. \*\* Seminis ℥j scōpo purgandi a rusticis quondam adhibebatur.

### C L E M A T I S F L A M M U L A.

*CLEMATIS Flammula L. Brennwurzel.*

ODOR nullus. SAPOR acris, labia masticatione inflammans.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA antacria.

### C L E M A T I S R E C T A.

*CLEMATIS recta L. gerade weiße Waldrebe.  
Est STÖRKII Flamula jovis.*

ODOR nullus. SAPOR acris, causticus, os & labia rubefaciens.

\* *Cel. CHESNEAU observ. medic. lib. IV. obs. 2. p. 421.*

\*\* *Memoires de l'Academie de Paris 1739. p. 473. & Cel. ROHDIVS observ. posterior. Cent. IV. 6.*

**VIS NOXIA.** Externe cuti applicata ruborem, pustulas & excoriations excitat, hinc ingesta majori copia ventriculum inflammare deberet.

**ANTIDOTA** antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** *Infusum* foliorum in morbis venereis, ulceribus mali moris, tumoribus fungosis & scabie chronica, cephalæa chronica utile fuit deprehensum. *Pulvis* externe inspergitur ulceribus fungosis & aliis difficulter sanandis. ✻

**DOSIS.** A grano dimidio ad unum cum scrupulo sacchari datur.

## CLEMATIS INTEGRIFOLIA.

*CLEMATIS integrifolia* L. gerade blaue Waldrebe.

**ODOR** vix ullus. **SAPOR** acris, ardens.

**VIS NOXIA** præcedentis. Equi Principis EUGENII cum vescerentur hac planta, in quodam Hungariæ prato copiosissime crescente, magnam inde stragem patiebantur. ✻✻

\* *Ill. L. B. de STORK libellus, quo demonstratur, flammulam Jovis posse tuto & magna cum utilitate exhiberi agrotantibus. Viennæ 1769. & Cel. PETIT in Memoires de Paris 1733. p. 233.*

\*\* *Cel. TARGIONI TOZZETI ragionamenti sull' agricoltura Toscana. Lucca 1759. p. 196.*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non notā.

A N E M O N E P A L M A T A.

*ANEMONE palmata* L. gelbe *Anemone*, portugiesisches *Anemonröslein*.

ODOR vix ullus. SAPOR acris, ingratus, nauseosus.

VIS NOXIA. Ob dolorem ardentem, quem in ore & constrictionis sensum, quem in faucibus & larynge excitat, venenata censetur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non notā.

A N E M O N E P U L S A T I L L A.

*ANEMONE Pulsatilla* L. gemeine *Küchenscheelle*.

ODOR vix ullus. SAPOR acerrimus, in radice simul dulcescens.

VIS NOXIA. Plantæ hujus partes omnes, cuti impositæ ruborem & vesicas, naribus attracta sternutationem & ardorem excitant, & folis effluviis oculos lædunt. Hinc non possunt non intus sumptæ funestos edere effectos, etsi nulla hæctenus id demonstrari possit observatione. \*

---

\* *Cd. HELWIGII Flora Campana Lips. 1719. p. 86. a floribus in syrūpū redactis productam dicit vidisse tabem pulmonalem.*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Folia ad ulcera inveterata hominum & vulnera equorum laudantur.

A N E M O N E P R A T E N S I S.

*A N E M O N E pratensis* L. schwärzlichte Küchen-scheele. Est *STOERKII Pulsatilla nigricans*.

ODOR herbæ recentis vix ullus. SAPOR acris inhærens, masticata fauces & linguam corrodens, etiamsi fauces aqua frigida eluantur.

VIS NOXIA. Ob acrimoniam ventriculo magna dosi ingesta, funesta produceret symptomata. *Aqua stillatitia* acris & emetica est.

*Vapor* sub inspissatione succi in extractum emanans puero intumescitiam & ruborem palpebrarum cum obnubilatione visus, quæ tamen mala post nonnullos dies sponte evanescebant, causavit. \*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Extracti vis est diuretica, emmenagoga, resolvens, specificè in oculos agens, quos levi rubore afficit. Laudatur in panno, amaurosi, cataracta & aliis inventeratis oculorum vitiis. \*\* Infusum foliorum ex-

\* *Ill. BERGIUS m. med. p. 490.*

\*\* *Ill. STÖRK libellus de usu medico pulsatillæ nigricantis. Viennæ 1771.*



terne & interne in ulceribus mali moris, in  
tophis, condylomatibus applicatur.

DOSIS. Extractum a grano dimidio ad unum cum  
scrupulo sacchari datur.

A N E M O N E N A R C I S S I F L O R A .

*A N E M O N E narcissiflora* L. *Anemone mit Nar-*  
*cissenblumen.*

ODOR nullus. SAPOR dulcescens, acris.

VIS NOXIA. Genus & sapor hanc plantam red-  
dunt suspectam.

A N E M O N E N E M O R O S A .

• *A N E M O N E nemorosa* L. *Waldanemone. Ranun-*  
*culus albus.*

ODOR nullus. SAPOR herbaceus, acris, fauces  
linguamque stimulans.

VIS NOXIA. Folia & flores recentes cuti applica-  
ta ruborem inflammatorium & diutius relictis  
vesicam atque ulcus manans, dolorificum at-  
que difficillimæ sanationis inducunt. Majori  
copia ventriculo ingesta summam angustiam  
& mortem inferunt. ✻

Kamtschatkenses succo hujus plantæ ad sa-  
gittas suas venenandas utuntur. ✻✻

\* *Cel. GMELIN Flora Sibirica* T. IV. p. 199.

\*\* *II. HALLERUS l. c. II. p. 199.*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Herba recens forma epispastici brachio imposita tertianas vernaes sæpe curat. \* Extractum est emmenagogum. Aqua stillatitia censetur cosmetica, at nimis adhibita faciem arodit.

ANEMONE RANUNCULOIDES.

ANEMONE *ranunculoides* L. *Hahnenfußartige Anemone.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. *Sapor & ordo naturalis hujus stirpis vim virosam indicant, licet nulla experimenta pro confirmanda hac probabili opinione adduci possint.*

ANTIDOTA antacria.

HELLEBORUS ALBUS.

VERATRUM *album* L. *weiße Nieswurz.*

ODOR radiceis ingratus. SAPOR nauseosus, acerrimus, fauces adurens, diu inhærens.

VIS NOXIA. Exigua quamvis dose interne propinata, horrenda sæpe excitat symptomata, ut cardialgiam, tormina, singultum, vomitum enormem, sitim, tremorem, convulsiones, leipothymias, sudorem frigidum, inflammatio-

\* III. BERGIUS *m. m. p.* 492.

nem œsophagi, ventriculi, intestinorum, gangrænam, mortem. ✻

Etiam *externa* hellebori albi applicatio funestos quandoque produxit effectus. Pulvis naribus attractus vehementissimam movet sternutationem. Radix abdomini applicata enormem excitavit vomitum. ✻✻ Radix forma suppositorii ano indita idem præstitit. ✻✻✻ Succus cum butyro cuti ovium scabiosarum infricatus mortem attulit. Cuspides telorum hoc succo illiti animalia vulnerata celeriter necant. ✻)

ANTIDOTA. Lac, oleum, oxymel, multus potus aquosus.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum & unguentum *helleboratum* externe applicatum scabiem & tineam sanat. Ad pediculos fugandos in decocto radicis intingitur sæpius pecten, quo

\* Regius princeps a scrupulo hellebori albi assumpto, intra trihorium convulsus periit. HELMONT. A scrupulo convulsiones motæ. *Ephem. N. C.*

\*\* ETTMULLER *in præfatione ad chirurgiam.*

\*\*\* *Cel. SCHRÖDER.*

\*) Venenum esse *pharicum*, quo veteres lethalia sua conficiebant tela censet *Cel. HEUCHER* Vide: *MITHRIDATES opp. omnia* T. I. p. 435. & *CÆSALPINI tract. de venenis* p. 141.

plectuntur capilli; quod remedium efficacissimum in hoc morbo esse dicitur. Au lotio corporis cum hoc decocto remedium in ptyriasi? Decoctum hoc in aures cophosi laborantes cum successu injicitur.\*

**VIRTUS MEDICATA.** *Interne* hæc radix scopo emetico vel purgante vix adhibetur nec unquam ultra grana quædam dari debet. *Oxymel helleboratum* **GESNERI** ad resarandas obstructions exhibetur.

## HELLEBORUS NIGER.

*HELLEBORUS niger* L. *schwarze Nieswurz.*

**ODOR** nauseosus. **SAPOR** radicis, recentis acris, nauseosa, leviter amaricans, inhærens. *Masticata* linguam acrimonia obstupefaciens. *Siccata* mitior, in pharmacopoliis diu asservata vix acris, nisi diutius masticata.

**VIS NOXIA.** Radix *externæ* cuti applicata, rube facit & vesicas instar vesicatorii trahit. Pulvis naribus attractus immanem sternutationem movet, idem sub pulverificatione radicis observatur. Antiquis moris erat cuspides sagittarum succo hujus radicis intingere.

---

\* *Cel. ROTHERAM diff. de remediis purgant.*  
Upsalæ 1775. p. 18.

*Interne data radix multo mitior est quam hellebori albi, at majori quantitate præsertim radicis recentis ingesta hypercatharsim, tormina & animi deliquia imo mortem causare potest. \**

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Radix fetaceum pro pecoribus præbet. Decocti forma ad pediculos fugandos, pulverata radix ad fistularum labia callosa tolenda quondam adhibita fuit. *Tinctura martis helleborata WEDELII* in suppressione menstruorum aut hæmorrhoidum comendatur. *Extractum* in melancholia, mania, hydrope, quartana, in lepra & aliis morbis cutaneis, in vermibus intestinalibus.

## HELLEBORUS FOETIDUS.

*HELLEBORUS foetidus L. stinkende Nießwurz. Helleborastum.*

ODOR herbæ præsertim recentis foetidus, SAPOR acerrimus, amaricans, *masticata* os faucesque corrodens.

VIS NOXIA emetico-purgans, cardialgiam, animi deliquia excitans, quidam perdiderunt pilos & ungues, quin separationem subierunt epidermidis in toto corpore. \*\* Ex radice in

\* *Ill. MURRAY l. c. vol. III. p. 56.*

\*\* *Oxford. Magaz for March. 1779. p. 99.*



pulpa pomi data infans intra biduum Londi-  
ni periit. \*

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Est egregium anthelminthi-  
cum. Foliorum siccatorem grana XV dan-  
tur pueris in decocto. Syrupus ex succo re-  
centi confectus ad unum cochleare mane &  
vesperi propinatur. \*\* Ab aliquibus laudatur  
in nephritide, astmate pituitoso. Miscella  
ex syrupo hellebori foetidi & tinctura rhei  
ad eliminandum viscidum intestinorum, ad  
febres viscidas tollendas valde commendatur.

### V E R A T R U M N I G R U M,

*V E R A T R U M nigrum L. die weiße Nieswurz  
mit schwarzrothen Blumen.*

VIS NOXIA ut hellebori albi,

ANTIDOTA eadem,

### C A L T H A P A L U S T R I S,

*C A L T H A palustris L. Dotterblume.*

ODOR nullus. SAPOR acris, ardens,

\* *Lond. Chronicle* 1768. n. 1760.

\*\* *Cel. BISSET essay on the medical consti-  
tution of grait Britain* p. 329.

**VIS NOXIA.** Ob ardentem acrimoniam venenata cenfetur. \*

**ANTIDOTA** antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** Gemmæ florum immaturorum muria acetoque conditæ quondam ut capparides in cibum adhibebantur.

## A C O N I T U M N A P E L L U S.

*ACONITUM Napellus L. blaues Eisenhütchen, blaue Wolfswurz.*

**ODOR** herbæ recentis fortis, herbaceus. **SAPOR** herbaceus.

**VIS NOXIA.** Quum radix, quæ veneni atrocità reliquis plantæ partibus superior est, quatuor latronibus exhiberetur, horum quidem duo post multos cruciatos & opem præstitam evaserunt, reliqui vero misere perierunt. Horum uni post paucarum horarum inducias imbecillitas insignis, sudor frigidus faciei, asphyxia, spafmi, animi deliquium, involuntaria alvi dejectio, vomitio biliosa & livida, obmutescencia, mors apoplectica nascebatur. \*\* Inter acetaria comesta radix multos necasse traditur. \*\*\* Homo ex ingestis teneris foliis

\* *Ill. HALLER* l. c. p. 82.

\*\* *MATTIOLUS* in *DIOSCORID* et *C. BAUCH.* p. 768.

\*\*\* *DODON. stirp. Pempt.* 3. L. 4. p. 442.

Napelli in aceterio cum aliis herbis maniacus intra nycthemeri spatium moriebatur. \*  
 Vir in acetario foliis Napelli usus, servabatur quidem per vomitiones, antispasmodica & annaleptica sed præcesserant sensus caloris linguam & maxillas, dein reliquum corpus adurentis, intumescencia faciei, debilitas artuum, subsultus tendinum, languens sanguinis motus, post oleum ingestum vomitio, vertigo, caligo oculorum, animi deliquia. \*\*  
 Chirurgus, qui copiam herbæ recentis devoravit, post pertinacissimum soporem moriebatur, relictis post mortem maculis lividis circa collum, dorsum & hinc inde in reliquo corpore. \*\*\* Septem flores Napelli in acetario comesti hominem perimerunt. \*)

**VIS NOXIA EXTERNA.** Succus herbæ per exiguum vulnus pollicis, quum præcideretur stirps, intrans non solum digiti & brachii dolores sed etiam cardialgiam, anxietatem cum metu suffocationis, lipothymiam, æstum, gangrænam atque suppurationem insignem excita-

\* WILLIS *de anima brutor*, p. 289.

\*\* *Philos. Trans.* vol. 38. p. 287.

\*\*\* *Schwed. Abhandl. für das Jahr 1739.*

\*) MATHIOLUS & BRANDLEY,

vit. \* Quæ de intumescencia, anxietete, animi deliquio & debilitate ex gestata unice manu planta aut in sinu a puellis recondita narrantur, hæc vel falsa observatione vel peculiari corpori idiosyncrasia niti videntur \*\* uti attactus toxicodendri aliquos afficit, quibusdam vero non nocet.

ANTIDOTA. Evacuantia cum lacte, oleo, mucilage, ovis mollibus, dein antispasmodica, & analeptica.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum* in rheumatismo arthridide, febre quartana, scrophulis, scirrhis, tumoribus ossis, spina ventosa, tumore rheumatico articulorum, anchylosi, œdematoso tumore crurum post febres remanente, \*\*\* epilepsia, mania, amaurosi; ulceribus obstinatis venereis \*) astmate \*\*) laudatur.

DOSIS. *Extractum* a grano uno ter de die cum

\* *Cel. RÖDDER* in ALBERTI *Jurisp. med.* T. VI. p. 724.

\*\* *Ill. MURRAY app. med.* vol. III. p. 12.

\*\*\* *Schwed. Abhandl. für das Jahr 1776.*

\*) De his omnibus vide *Ill. L. B. A STÖRN lib. de stramonio Hyosciamo Aconito, & Ill. MURRAY app. med. Vol. III. p. 14. &c.*

\*\*) *Cel. GREDING. med. und chirurg. Schriften* Cas. 7. p. 101.

scrupulo sacchari contritum ad grana plura  
sensim datur.

ACONITUM CAMMARUM.

*ACONITUM Cammarum* L. *Bergsturmhut*, *blaue  
Wolfswurze*.

ODOR herbæ recentis herbaceus, fortis. SAPOR  
ardens, inhærens, acrior quam in Napello.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

ACONITUM LYCOCTONUM.

*ACONITUM lycoctonum* L. *gelbes Eisenhütchen*,  
*gelbe Wolfswurze*.

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Radix in acetario comesta universo  
convivio pernitiem intulit. Flores tantummodo  
manducati linguæ tumorem & ardorem atque  
vertiginem excitarunt. \*\* Equi & capræ hac  
planta innocue vescuntur; lupis vero atque  
reliquis animalibus venenum est.

ANTIDOTA, præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Radix aqua vel lixivio co-  
cta dat lotionem pro capite pediculoso. Alii

\* BAUHINUS l. c. p. 653.



pulverem radicis cum oleo in unguentum redigunt, quo caput illiniunt. \*

## A C O N I T U M   A N T H O R A .

*ACONITUM Anthora* L. Giftheil.

ODOR radicis vix ullus. SAPOR amarus, acris, *masficata* fauces corrodit, diuque inhæret.

VIS NOXIA. Ob acritatem suspecta.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Veteres radicem anthoræ pro antidoto aconitorum reliquorum habebant, at defunt experimenta, quæ id confirmarent.

## P A S T I N A C A   S A T I V A   A N N O S A .

*PASTINACA sativa annosa* L. alter *Pastinak*, hoc est, quæ post anni spatium hyeme evellitur.

VIS NOXIA. Pastinacæ annosæ radix delirium, vertiginem, ardorem ingentem ventriculi & oris uti & oculorum, labiorumque intumescen-  
tiam creat, hinc aliquibus *Pastinaca insana* audit. \*\* Pecora hanc plantam intactam relinquunt.

\* *Cel. GEORGI Bemerkungen einer Reise im russischen Reiche, im Jahr 1772.*

\*\* *Cel. MURRAY app. med. vol. I. p. 285. & N. A. N. C. vol. I. p. 247.*

ANTIDOTA, evacuantiâ, antacria.

POLYGONUM HYDROPIPER.

*POLYGONUM* *Hydropiper* L. *Wasserpfeffer*.

ODOR nullus. SAPOR acris, planta *siccata* mitior.

VIS NOXIA. Herba recens ob rodentem acrimoniâ suspecta est.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Ad ulcera equorum sananda laudatur.

SÆLANTHUS QUADRAGONUS.

*SÆLANTHUS* *quadragnus* L. *viereckige arabischẽ Winde*.

ODOR vix ullus. SAPOR acris, ardens.

VIS NOXIA. Ob acrimoniâ ardentem, quam linguæ, si masticetur, & manui, si tangatur, imprimit, venenata in Arabia censetur.

ANTIDOTA præcedentis.

SÆLANTUS FORSKALII.

*SÆLANTHUS* *Forskalii*. *Arabische Winde*.

VIS NOXIA præcedentis.

SÆLANTHUS GLANDULOSUS.

*SÆLANTHUS* *glandulosus* FORSKALII. *Arabische Winde mit essbaren Beeren*.

ODOR radices nullus. SAPOR dulcescens, dein acris, ardens.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Baccæ absque noxa comedi possunt.

## J A T R O P H A C U R C A S.

✻ *JATROPHA Curcas* L. *amerikanischer Brechnussbaum*. *Semina Rieini majoris*.

ODOR femininum nullus. SAPOR gratus, amygdalinus, subdulcescens, tum acriusculus, postea fauces mordens.

VIS NOXIA. Semen comestum vehementissimam emeto-catharsim, tormina, inflammationem & erosionem ventriculi atque intestinorum excitat.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Semina sine noxa comedi possunt, si duo illa foliola, quæ medietatem nuclei dividunt (plumula nempe & dissepimentum) antea probe auferantur. \* Oleum

\* *Cel. BANCROFTS natural history of Gujana London 1779. p. 34. & 35. proprio in corpore experimentum instituit Cel. IVES Reise nach Indien 2 Th. 1775.*

e seminibus expressum vocatur *oleum ricinum*.  
 Dosi cochlearis unius datum ut purgans va-  
 lidum in omnibus hydropis speciebus, iliaca  
 passione, arthritide, pfora & ulceribus ma-  
 nantibus laudatur \* Hoc oleum purgandi  
 vim exferit, sive deglutiatur, sive in anum  
 injiciatur, sive denique extus ventri illi-  
 niatur.

### J A T R O P H A M U L T I F I D A .

✿ *J A T R O P H A multifida* L. *französische Purgiernuss*.

ODOR nullus. SAPOR foliorum amarus, acris.

VIS NOXIA. Nuclei seminum comesti periculosam  
 emeto-catharsim cum vehementissimis tormini-  
 bus & intestinorum inflammationem excitant.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum foliorum, quod  
 etiam emeto-catharticum est, antidotum man-  
 cinellæ esse fertur.

### J A T R O P H A M A N I H O T .

✿ *J A T R O P H A Manihot* L. *Cassavã - Manihot*.  
*Manipuera*.

ODOR radiceis nullus. SAPOR subdulcis, minime  
 acris.

---

\* *Cel. CLUSII* T. I. p. 299.

**VIS NOXIA.** Radix cruda & recens comesta cito perimens venenum est, quod convulsiones, meteorismum abdominis & demum abolitionem virium vitalium causat. Eadem symptomata succus recens expressus excitat. Succo illo intus hausto corpus inflatur, ventriculus dolet cum ructu, nausea, tenesmo, oculi obfuscantur, vertigines, perpetuique dolores capitis accedunt, tandemque extremorum frigus, animi deliquium & ipsa mors succedit. ✽

**ANTIDOTA** sunt prægresso emetico sal alcalinus (ut sal absynthii cum aqua menthæ) piper, taffia seu spiritus sacchari. Mirum denique est radicem in farinam pulverisatam sola *coctione* & succum expressum sola *coctione* aut sola *fermentatione* innocuum reddi.

**VIRTUS MEDICATA.** Radix siccata est panis americanorum. Americani e radice in aqua macerata, dein rastro in farinam redacta succum venenatum torcularis ope exprimunt; tum farinam in lamina ferrea igne moderato torrent. Ex hac farina panem candidissimi coloris & delicati saporis sibi conficiunt, quem absque omni noxa comedunt. Farina Manihot per sæcula sine corruptione servari posse dicitur.

---

\* PISO *Hist. natur.* l. 5. cap. 17.



Ex succo expresso & fermentato potus valde inebrians ab Americanis paratur & succum recentum cum pipere pro embemmate gratissimi saporis ad carnes ferinas coquunt. Animalia hac radice vel succo perempta tuto manducari possunt. ✽

## R I C I N U S C O M M U N I S.

*RICINUS communis* L. *gemeiner Wunderbaum*.  
*Cataputia major*, ad differentiam *Euphorbiæ lathyris*, quæ *Cataputia minor* etiam audit.

ODOR feminis nullus. SAPOR debilis, vix dulcescens, acriusculus, masticata semina fauces rodunt.

VIS NOXIA feminis emetico-purgans, inflammans. Semen unicum tempore vespertino, a viro sano & vegeto masticatum & deglutitum, sensationem mordentem in faucibus reliquit. Nox tranquilla fuit, sed sequenti die mane expergefactus, emesi violenta correptus fuit & per totam diem sustinuit nisus alternantes vomitionis & purgationes alvi etsiamsi parum dejiciebat. ✽✽ Acrimonia draustica in testa

\* *Cel. BANCROTT'S* l. c. p. 41. & *Cel. FERMIN description historique de la colonie de Surinam*. Vol. I. 1769.

\*\* *Ill. BERGIUS* l. c. p. 773. & 774.

& membrana nucleum obvelante refidet; matrona nobilis semen unicum testa abjecta comedit & nullam noxam inde sensit.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Oleum e seminibus pressum, *Oleum ricini* seu *Oleum Palmæ Christi* vocatur. Recens & non rancidum vix acre & blandum est atque ut tutum purgans in colica, volvulo, nephritide, hernia incarcerata, colica pittonum, gonorrhæa, febribus biliosis & inflammatoriis atque in tænia & aliis vermibus intestinorum impense laudatur. \*

In volvulo & calculo felleo, ubi vomitiones frequentes cum singultibus urgent & ubi alia purgantia communiter fallunt ob vomitus insequentes, insigni cum emolumento hoc oleum datum fuit. \*\* Spasmi scilicet relaxati & alvus soluta fuere, inde non solum levamen sed & plenaria curatio secuta. \*\*\*

DOSIS. Ad unum cochlear singulis horis exhiberi

\* *Medical observations and inquiries. vol. 2. p. 235. & Cel. CAVANE on the oleum palmæ Christi seu oleum ricini or, as it is commonly called, Castor-oil &c. London 1769.*

\*\* *Ill. BERGIUS l. c. p. 773.*

\*\*\* *De usu externo vide pharmacologiam chirurgicam. p. 83.*

folet, usque dum alvus duci incipiat. Infantibus ad unam vel duas drachmas propinatur.

PHYTOLACCA DECANDRA.

*PHYTOLACCA decandra* L. *Alkermes. Virginische Phytoläcke.*

ODOR herbæ nullus. SAPOR herbæ teneræ mitis, herbæ adultæ acris.

VIS NOXIA. Succus radicum & foliorum adultorum vehementem emeto-catharsim excitare dicitur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Tenella planta primo vere a Virginie incolis in olera eduntur. Baccæ in autumno ab infantibus impune sæpe comeduntur. Succus expressus jam adultorum foliorum in sole ad unguenti consistentiam inspissatus contra cancerum & ulcera antiqua profunda laudatur. \* Ego in cancro faciei nullum inde vidi effectum.

CROTON TIGLIUM.

*CROTON Tiglium* L. *Molucanische Purgierkörner, Grana Tiglia vel Tilli. Pineæ purgantes.*

ODOR seminum vix ullus. SAPOR acris, urens, nauseosus.

---

\* *Acta suecica de anno 1743 & 1744.*

**VIS NOXIA.** Draſtico-emetica, ventriculum inflammans. Horum nucleorum granum unum valide purgat, doſis major emeto-catharſim excitat; nuces quatuor deglutitæ enecant. *Oleum e nucleis expreſſum* pariter acerrimum eſt, & lignum arboris, quod *lignum Pavanae* vel *Moluccanum* dicitur, majori doſi idem præſtat.

**ANTIDOTA** antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** Grana duo *granorum Tiglicæ* cum ſacchari albi ꝑꝑ in tænia laudatur. \* *Oleum* externe ſcopo purgandi umbilico illinitur. Decoctum *ligni Pavanae* ob vim purgantem & diureticam in hydrope commendatur. Moluccenſes, dum purgare volunt, nucem unam pro doſi deglutiunt. Hiſce nucibus etiam piſces captare ſolent.

## D A P H N E M E Z E R E U M.

*DAPHNE Mezereum* L. *Kellerhalsi*. *Coccumgnidium*.

**ODOR** baccarum nullus. **SAPOR** acerrimus, linguam & fauces deurens, inflammans.

**VIS NOXIA.** Emetico-draſtica, cardialgica, ventriculum inflammans. *Baccæ* recentes preſſæ *oleum* ſudant, quod deguſtatum mox linguam & fauces inflammât, atque ſuffocationem in-

---

\* *Cel. COHAUSEN.*

ducit. \* Empyrici & mulierculæ ruri bac-  
cas Coccumgnidii deleterio sæpe effectū in,  
morbis chronicispropinant, \*\*

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Cortex radicis in decocto  
datus, laudatur ut specificum in tophis vene-  
reis & doloribus osteo-copis. \*\*\*

### D A P H N E T H Y M E L Æ A.

*D A P H N E* *Thymelæa* L. Seidelbast. Cortex me-  
zerei officinarum.

ODOR corticis nullus. SAPOR corticis ficci vix  
nullus, sed si diutius in ore retineatur, valde  
acris, fauces excandefaciens, ardore diu in-  
hærente, etiamsi fauces cum aqua frigida be-  
ne elutæ fuerint. Recens cortex acerrimus,  
inflamman.

VIS NOXIA emetico-drastringa, cardialgica, ventricu-  
lum inflamman, deurens,

ANTIDOTA præcedentis.

\* *Ill. VAN SWIETEN Comment. T. 1. p. 638.*

\*\* Puella febre intermittente laborans, cui ma-  
ter 12 baccas scopo purgandi propinavit, hæmoptoi-  
ca misere periit. *Ill. LINNÆI Flora suecica. n. 338.*

\*\*\* *Cel. RUSSEL medical observat. and inquir.*  
*T. 3. p. 189. id sedecim casibus præcticis compro-*  
*bat. V. Pharmacologiam chirurgicam.*



**VIRTUS MEDICATA.** Cortex in aqua emollitus & cuti applicatus, illam epidermide derasa leviter exculcerat, serum allicit, hinc sub forma cauterii, quod *Exutorium* vocant, adhibetur. V. *Pharmacologiam chirurgicam.*

**D A P H N E L A U R E O L A.**

*DAPHNE laureola* L. Immergrüner Kellerhals.

ODOR nullus. SAPOR acerrimus,

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem,

**D A P H N E C N E O R U M.**

*DAPHNE Cneorum* L. Schweizerischer Kellerhals.

VIS NOXIA præcedentis.

**D A P H N E G N I D I U M.**

*DAPHNE Gnidium* L. Italienischer Kellerhals.

VIS NOXIA præcedentis.

**C N E O R U M T R I C O C C U M.**

*CNEORUM tricoccum* L. Zeiland.

ODOR nullus. SAPOR acerrimus,

VIS NOXIA convenit cum Daphnide laureola,

**A M Y R I S T O X I F E R A.**

*AMTRIS toxifera* L. Giftbaum.

**VIS NOXIA.** E trunco arboris succus nigerrimus effluit, qui ab incolis Carolinæ venenatus censetur.

**R H U S V E R N I X.**

*R H U S vernix L. Firnisbaum.*

**ODOR** plantæ fauciatae, succum lacteum stillantis ingratiſſimus.

**VIS NOXIA.** Sola evaporatio præſertim calidis æſtatis diebus, & fumus ligni recentis præſertim vero ad tactus ligai, vel ejus succi oculorum pruritum, parvas urentes puſtulas, tumores dolorificos faciei, manuum & sæpe totius corporis excitat. Operarii, qui vernicem ex hac arbore extrahunt, eryſipelate univerſali intra diem afficiuntur, facies deformatur, corpus intumescit, quasi lepra infectum videtur, cutis ubique crepat, unde multum feri effluit, demum cutis exſiccatur, decidit & nova ſuccreſcit.

Nihilominus tamen ſunt nonnulli, quibus arborem hanc manibus contrectare, excorticare, lignum inter digitos terere, succo inungi impune licet.

**ANTIDOTA.** Cura petitur ex hydragogo vehementi, dein balnea in decocto cimarum abietis, & corticis caſtanearum cum nitro & baſella,

strophæ hujus decocti adhibentur & cinis ba-  
fellæ vulneribus inspergitur. \*

R H U S R A D I C A N S.

*RHUS radicans* L. *wurzelnder Sumach.*

**VIS NOXIA** at multo debilior quam præcedentis.

R H U S T O X I C O D E N D R O N.

*RHUS Toxicodendron* L. *Eichenblätterraucher Gift-*  
*baum.*

**VIS NOXIA** præcedentis. Succus ejus in nonnullorum  
corpus nullas exerit vires; cum aliorum cutim  
adeo afficiat, ut desquamari debeat. Idem succus  
in vulnus canis vel gallinæ immixtus, aut cum  
carne illis exhibitus, nil præter leves spa-  
smos contractionesque produxit.

**ANTIDOTA.** Applicetur lac cum herbis emollienti-  
bus in quo camphora soluta.

S C I L L A M A R I T I M A.

*SCILLA maritima* L. *Meerzwiebel.*

**ODOR** bulbi recentis vix ullus. **SAPOR** intensius  
amarus, acris, nauseosus, diu inhærens. *Sic-*  
*catione* manet amarities, perditur acris.

**VIS NOXIA.** Largior dosis ventriculum valde of-  
fendit, appetitum dejicit, non raro vomitum

---

\* *Cel. DU HALDE Histoire de la Chine* p. 317.

movet, in quibusdam alvum torminosam & speciem dysenteriae producit, imo in subjectis sensibilibus alvi tormina in convulsiones, ut in infante vidi, transeunt. Sanguinis crassim dissolvit, hinc in hydropicis quandoque ab ejus largiori usu, intensior quandoque sanguineus urinae color, faeces alvinæ & serum hydropicum sanguine conspurcata. Scilla muribus venenum est.

ANTIDOTA mucilaginea, oleosa, lac., nervina.

VIRTUS MEDICATA. *Oxymel scilliticum* est præstantissimum solvens, expectorans & diureticum in astmate pituitoso & hydrope. Sed in ascitide, ubi ardor viscerum, pulsus durus, heparque infarctum est, nocet, scirrhus viscerum irritat.

## EXCOECARIA AGALLOCHA.

*EXCOECARIA Agallocha* L. *blindmachender Baum*,

VIS NOXIA. Magnam quantitatem succi lactei acerrimi maxime in ramis hæc arbor continet; adeo ut vulnerata planta succus vi maxima exsiliat, qui cutim immediate attingens, non tantum dolores vehementissimos excitat, sed etiam maxime si ad oculos pervenerit, inflammationem, tumorem & nisi citam adferas opem, cœcitatem causat. ✽

---

\* RUMPF. l. c. p. 237.

ANTIDOTA. Applicetur cataplasma e lacte, emollientibus & anodynis.

### ANACARDIUM OCCIDENTALE.

*ANACARDIUM* - occidentale L. abendländische Elephantenlaus.

ODOR receptaculi maturi suavis. SAPOR testæ causticus, os inflammans, at sapor nuclei gratus ut amygdalæ dulcis.

VIS NOXIA fructus recens cum testa deglutitus nocuus.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Incolæ Jamaicæ fabas has carbonibus injiciunt, donec exterius putamen, quod acre est, dehiscat & separari possit, atque nucleum dein comedunt. Oleum acre sub fructus tostione transfudans ad verucas & clavos delendos adhibent.

### ANACARDIUM ORIENTALE.

*ANACARDIUM* orientale. \* Morgenländische Elephantenlaus.

VIS NOXIA. Succus diploes oleosus, ater, acerrimus, hinc venenatus.

\* III. BERGII *m. m.* p. 887. Statuunt quidam, nucas has ab *Avicennia tomentosa* L. esse. Sed *Cel. JACQUIN*, qui *Avicenniam* in solo natali examinavit, id negat.



**VIRTUS MEDICATA.** Succus diploes potissimum ab Indis usurpatur ad lintea litterarum notis insignienda, hæc nigrities nec salibus lixiviosis nec sapone deleri se finit; & succus utut valde causticus est, lintea tamen non corrodit.

C A R Y O T A U R E N S.

*CARYOTA urens* L. *brennende Palme.*

**ODOR** baccarum nullus. **SAPOR** ardens, causticus.

**VIS NOXIA.** Baccæ ob acrimoniam causticam ventriculo sine inflammationis metu ingeri nequeunt.

**ANTIDOTA** antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** Apices foliorum ab Indis forma oleris præparantur & comeduntur. E medula caulium speciem Sagu conficiunt.

A R U M M A C U L A T U M.

*ARUM maculatum* L. *gemeine Aronswurz.*

**ODOR** radicis recentis nullus. **SAPOR** primum insipidus, mox vero pungens, qui sensus punctorius paullatim increfcit haud aliter ac mille acus pungerent, sensatio diu inhæret etiam si os eluatur aqua pura; oleosis vero mitigatur. *Diu siccata* vero radicis sapor mitis, farinaceus est & iners.

**VIS NOXIA.** A majore recentis radicis dosi cardialgia lethalis, \* vomitus cruentus, inflammatio ventriculi.

**ANTIDOTA.** Radix exsiccata, aut in vino vel aceto macerata mitior evadit.

**VIRUS MEDICATA.** Radix magno cum successu ad fundendam pituitam, ad erigendas atoni ventriculi vires, & obstructiones hypochondriacorum solvendas adhibetur in anorexia a coluvie pituitosa, in cephalæa sympatica, \*\* astmate pituitoso, cachexia, febribus intermittentibus, subito ingruente aponia, \*\*\* & paralyfi debellanda. Folia iisdem at minoribus quam radix, pollent viribus. Usus externus ad ulcera inveterata & cariosa forma cataplasmatibus adhibetur.

Expressio radicis succo radix in nonnullis regionibus in escam cedit.

\* *Ill. L. B. DE STÖRK* juvenem cardialgia rapit vidit. Ab infuso foliorum recentium cardialgia lethalis, *Ill. HALLER* l. c. p. 160. Ab infuso foliorum vomitum cruentum adnotavit *STEHELINUS*.

\*\* *Ill. BERGIUS* l. c. p. 723. Pulvis ari compositis dicit, pertinacissimas cephalæas sympaticas, quæ omnes eludunt in edelas, curat.

\*\*\* *Cel. BURGGRAF Lexic. univers. med.* 1, p. 1092.

A R U M D R A C U N C U L U S .

*ARUM Dracunculus* L. *Schlangenkraut.*

VIS NOXIA. Radicis sapor urens analogiam cum priori monstrat.

A R U M D R A C O N T I U M .

*ARUM Dracontium* L. *amerikanische Aronswurz.*

VIS NOXIA præcedentis.

A R U M C O L O C A S I A .

*ARUM Colocasia* L. *Colocasia. Egyptische Aronswurz.*

VIS NOXIA. Totius plantæ sapor ardens, acerrimus.

VIRTUS MEDICATA. Acerrima hæc radix cocta vel affata nutriens & sapidissimus fertur esse cibus; hinc etiam radix cruda dicitur esculenta esse, ideo in Aegypto toti agri hac planta sunt confiti. Tenella folia & caules forma acetarii comeduntur.

A R U M E S C U L E N T U M .

*ARUM esculentum* L. *esbare Aronswurz.*

VIS NOXIA. Arum hoc crudum acerrimum, corrosivum & lethale est.

VIRTUS MEDICATA. Hoc arum in Africa & Ame-

merica editur coctum in duplici aqua vel affatum.

ARUM VIRGINICUM.

*ARUM virginicum* L. *virginische Aronswurz.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

**VIRTUS MEDICATA.** Radix, quæ quandoque crassitiem hominis adulti obtinet, ab Americanis vel affata vel cocta editur, saporem solani tuberosi vel convolvuli Batatas referre dicitur cocta. \*

ARUM ARBORESCENS.

*ARUM arborescens* L. *Aronsbaum.*

**VIS NOXIA.** Tota planta succo acerrimo turget. Caules cocti tamen pro olere eduntur ab Americanis.

ARUM SEGUINUM.

*ARUM seguinum* L. *Aronswurzel mit Blumen ohne Blätter.*

**VIS NOXIA.** Succo turget acerrimo, qui sola lingua gustatus aphoniam inducere dicitur.

---

\* *Cel. KALMS Reise nach dem nördlichen Amerika. Göttingen II Theil p. 273. & 426. III Th. 1764. p. 67.*

CALLA PALUSTRIS.

*CALLA palustris* L. Sumpf-Calla.

ODOR radice recentis debilis, subaphrodisiacus.

SAPOR acris; masticata primum insipida dein pungens, qui sensus punctorius sensim increfcit etiam abjecta radice & post vehemens fit, manifestans se in toto ore cum affluente saliva copiosa & tenaci molestissimus, inhærens, durans, labiis ipsis pallefcientibus, exsanguibus quasi, obtupescantibus & velut aqua fervida adustis, tandem sponte evanescent hæ sequelæ. ✽

VIS NOXIA. Radix saporem habet urentem fere causticum ignis adinstar, attamen, quod mirum est; ex ea panem conficere norunt Westrobothinenses, Ostrobothinenses & Novaculæ lapponiæ. ✽✽

EUPHORBIA OFFICINARUM.

*EUPHORBIA officinarum* L. gemeines Euphorbium. Gummi Euphorbii.

ODOR gummi debilis. SAPOR primum nullus, deinde valde punctorius, calidus, nauseosus,

\* III. BERGIUS m. m. p. 724.

\*\* Cel. KALM l. c. III Th. p. 68. & LINNÉ *flora lapponica* n. 320.



inhærens. *Masticata* hæc gummi-resia inter dentes friabilis, solvitur in ore, linguam & fauces pungit uti mille acus, fere ut radix ari, sed fervida simul sentitur & dintissime inhæret, quamvis fauces aqua frigida sæpius eluantur.

**VIS NOXIA.** Interne data vi sua caustica inflammationem oris, ventriculi, intestinorum, emeto-catharsim, dysenteriam dolentissimam altero die lethalem, convulsiones periodicas cum gravissimis doloribus, sitim, singultum, animi deliquia, sudorem frigidum, mortem, inducit.

Euphorbium *externe* cuti applicatum ruborem inflammatorium, vesicas, erosionem partium mollium & ipsorum ossium.

*Naribus* forma pulveris attractum vehementissimam sternutationem, ingentem capitis, faciei & oris intumescenciam inflammatoriam cum dysuria causat.

**ANTIDOTA.** Obvolventia oleosa, mucilaginosæ, lac, antacria.

**VIRTUS MEDICATA.** Ob vim summe causticam, & inflammantem nunquam interne tuto datur. Nec vis sternutatoria tuto adhibetur. *Tinctura* in carie ossium, & decoctum in scabie equorum laudatur.

EUPHORBIA ANTIQUORUM.

*EUPHORBIA antiquorum* L. seu *Tithymalus*,  
wahre Euphorbie.

**VIS NOXIA.** Omnes Euphorbiæ seu Tithymali in  
eo conveniunt, ut sint valde acres, causticæ  
hinc interne propinatæ volentissime sursum &  
deorsum purgant, atque intestina inflammant.

EUPHORBIA CANARIENSIS.

*EUPHORBIA canariensis* L. canarisches Euphor-  
bium.

**VIS NOXIA** præcedentis.

EUPHORBIA TIRUCALLI.

*EUPHORBIA Tirucalli* L. ostindisches Euphor-  
bium.

**VIS NOXIA** præcedentis.

EUPHORBIA PEPLUS.

*EUPHORBIA Peplus* L. runde Wolfsmilch.

**VIS NOXIA** præcedentis.

EUPHORBIA LATHYRIS.

*EUPHORBIA Lathyris* L. Springkörner. Cata-  
putia minor.

**ODOR** nullus. **SAPOR** vix ullus. *Masticati* se-

minum nuclei teneri sunt, postea acres, linguam  
& fauces rodunt, diu inhærent.

**VIS NOXIA** drastice purgans.

### EUPHORBIA HELIOSCOPIA.

*EUPHORBIA helioscopia* L. *Sonnenwolfsmilch.*

**ODOR** debilis, herbaceus. **SAPOR** acris. Tota  
planta lactescens, lacte albo e corticali parte  
plantæ promanante.

**VIS NOXIA** rubefaciens, drastice purgans. Capræ  
& vaccæ hac planta absque ulla noxa præter  
ventris fluxum vescuntur. At caro illorum  
pessimi & nauseosi saporis evadit.

**VIRTUS MEDICATA** in tinea & verrucis lac illi-  
nitur.

### EUPHORBIA VERRUCOSA.

*EUPHORBIA verrucosa* L. *warzige Wolfs-  
milch.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

### EUPHORBIA PLATYPHYLLOS.

*EUPHORBIA platyphyllos* L. *breitblättrichte  
Wolfsmilch.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

EUPHORBIA ESULA.

EUPHORBIA *Esula* L. *kleine Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA CYPARISSIAS.

EUPHORBIA *Cyparissias* L. *Cypressenwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA PALLÜSTRIS.

EUPHORBIA *pallüstris* L. *Sumpfwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA HIBERNA.

EUPHORBIA *hiberna* L. *Irländische Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA CHARACIAS.

EUPHORBIA *Characias* L. *französische Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA AMYGDALOIDES.

EUPHORBIA *amygdaloides* L. *kleine Wolfsmilch  
mit Mandelblättern.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA SYLVATICA.

*EUPHORBIA sylvatica* L. *Waldwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA EXIGUA ACUTA.

*EUPHORBIA exigua acuta* L. *kleine Steinwolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA MAURITANICA.

*EUPHORBIA mauritanica* L. *Mauritanische Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA NERIFOLIA.

*EUPHORBIA nerifolia* L. *Wolfsmilch mit Oleander Blättern.*

VIS NOXIA præcedentis.

RANUNCULUS ACRIS SEU PRATENSIS.

*RANUNCULUS acris* L. *brennender Hahnenfuß. Schmalzblümlein.*

VIS NOXIA. Acris est tota planta, at germina florum urentius feriunt linguam, pertinaciorum dolorem & citius se manifestantem inducunt. Applicatio externa intolerabilem, urentissimum dolorem, & profunda ulcera, si diu



super cute relinquatur, atque animi deliquia causat. Copiose in pascuis crescens epidemix pecudum sæpe sæpius est causa. In articulis, quibus applicabatur, immobilitatem genuit.

**ANTIDOTA.** Augent acrimoniam acetum, mel, saccharum; vinum ejusque spiritus, acida mineralia, oleum tartari per deliquium, aliaque sapida. Nec minuit eandem vinum dulce, castoreum, Melissa vel Melissophyllum. Inter plantas septingentas exploratas unice folia acetosæ manducata vel contusa acrimoniam enervant, incassum vero succus ejusdem tentabatur. Proxime vi acetosæ accedunt *baccæ immaturæ ribium rubrorum*. *Aqua* vero frigida omnibus antidotis antecellit in veneno ranunculorum mitigando. \* Ulcera pertinacia a ranunculis excitata *balsamus peruvianus* optime curat.

**VIRTUS MEDICATA.** Medici antiqui cantharidum loco ranunculos applicabant. Folia ranunculi in mortario ligneo vel marmoreo contusa & multo succo madentia per emplastrum denarii amplitudinis foramine perforatum applicantur, superimposito emplastro non perforato, & duarum horarum spatio totus apparatus reliquitur, tandem aufertur, in tenero & depilato loco cutis aperitur, in capitis

\* *Cel.* KRAPP l. c. p. 101.

parte capillata mora trium vel quatuor horarum relinqui potest. Hoc epispasticum in hemiplegia atroci, medio loco dolenti impostum; in malo ischiadico, in podagra, in inveteratis articularum doloribus quandoque profuit. \* Demum forma epicarpii in intermittibus laudatur.

Sed hæc epicarpia nimis diu relicta profunda & pessima ulcera excitant, aut febrem intempestive fugant, unde hydrops & alia mala sæpe sequuntur. Puer octennis tali epicarpio a febre liberatus mox in ascitem cum hydrocele incidit, & ulcus sibi contraxit ligamentum annulare & tendines flexorum digitorum afficiens.

## RANUNCULUS SCLELERATUS.

*RANUNCULUS sceleratus* L. *Gifshahnenfuss*. \*\*  
*Ranunculus palustris*.

ODOR. Planta recens in mortario contusa, spiritum inodorum spargit, acrem, nares oculosque ferientem, qui mucum e naribus & lacrimas ex oculis prolicat. SAPOR. Succus expres-

\* *III. MURRAY l. c. vol. III, p. 79.*

\*\* *Cel. KRAPP experimenta de Ranunculorum nonnullorum venenata qualitate, horumque externo & interno usu. Vindob. 1766.*

fus apici linguæ in paucissima tantum quantitate applicatus excitat dolorem urentem.

**VIS NOXIA.** Folioli recentis medietas vel & floſculus unus parum percontuſus a prandio lauto deglutitus, mox in diverſis abdominis partibus produxit dolores ingratiffimos cum le- vibus animi deliquiis & internarum abdomi- nis partium agitationibus quaſi convulſivis, diu perſeſerantibus. Eoſdem effectus edidere duæ guttulæ ſucci expreſſi foliorum.

Canis poſt deglutitum ſuccum reddebatur anxius, vomebat, ſe agitabat, ejulabat; obla- ta dein aqua & magna licet quantitate pota- ta nihil melius habuit. Vomitus, contorſio- nes & inquietudo ingens per noctem perſi- tere. Cadaver canis ſclopeto occiſi exhibuit ventriculum contractum, in variis locis in- flammatum, ruberrimum, in interna ſuperficie eroſum: Pylorus tumidus, rubro-liveſcens, ar- ctatus ita fuit, ut vix pervius permaneret.

**VIS NOXIA EXTERNA.** Mendici aſtuti nundinas petentes ranunculo exulcerant pedes, ut miſe- rationem in ſe convertant. \* Applicatio ex- terna in Centurione ad os uſque cum immani- bus doloribus penetrans ſævum ulcus per plu- res meſes reliquit. Auriga inde inter pau- cas horas imenſam veſicam per totum bra-

\* III, L. I. N. H. Æ. I. Flor. Suec. n. 499.

chium cum febre, delirio, phrenitide, rabiei specie, imo gangrænam sibi contraxit. \*

**ANTIDOTA.** Haustus aquæ frigidæ. Acetosæ folia, bæccæ ribesiorum rubrorum immaturorum, minus tamen quam acetosa folia, atque balsamus peruvianus, acrimoniam mitigant. Coctura longior adeo domat acritatem, ut oleris instar a pastoribus Murlachiæ cum debito condimento ranunculus hicce comedi soleat. Ulcera a ranunculo excitata balsamo peruviano curantur.

**VIRTUS MEDICATA.** Succî Drachma dimidia cum unciis sex aquæ fontanæ diluta tuto deglutitur. Hæc forma vel in decocto sine noxa tentari poterit in morbis, qui solvente, stimulante & diuretica medicina opus habent. In tussi ab acri stimulo, ab excoriatione vel catarrho incipiente profuit, in sene decrepito sic dysuriam sanavit, ulcera pulmonum depuravit, venerem effœtam restituit. \*\*

Plantæ herba & flores, ad manipulos duos per bihorium decocti innocuum cibum præprimis in annonæ difficultate præbet. Demum incipiente catarrho & tussi ab acri vel erosione ut remedium leniens laudatur. *Succus expressus* cum centupla aquæ vel frigidæ vel

\* *Ill. TISSOT epist. med. pr. 317.*

\*\* *Cel. KRARF l. c. p. 22 & p. 103.*



tepidæ debilitatus tuto ut remedium solvens  
& penetrans in morbis cutaneis comendatur.

RANUNCULUS FLAMULA.

*RANUNCULUS Flamula* L. *kleiner Sumpfhah-*  
*nenfuss.*

**VIS NOXIA.** Scelerato haud inferior est acrimonia caustica. Externe applicata planta vesicatorii vices agit. Mendicantes sibi crura & lacertos hac ipsa planta dilaniant, quo possunt impudentius stipem a transeuntibus aucupari. Quam fraudem vesiculæ parvæ circa ulcera præsentis forte detegunt. Matrona quædam, ut tolleret obstinatum febrem, prope carpum sinistro antibrachio Flammulam imposuit. Quum per nychthemerum integrum effectu destitueretur, ei adhuc per dimidium diem moram concessit, sed die post locus applicationis albus, insensibilis, durus exstitit, doluitque intense brachium & locus dictus postea in sphacelum transiit, ita ut tendines musculorum & ipsum os in conspectum prodirent, antiseptis tamen sanitas pristina restituebatur. \*

*Interne* assumpta planta eosdem tristes facit effectus ac de scelerato dixi. Animalia hanc plantam non attingunt, quamdiu in statu sano versantur aut non ingenti compellan-

---

\* *Ill. MURRAY app. med. vol. III. p. 87.*



tur fame, ovibus comesta phthisim purulentam, equis vero morbum hepatis hydatidosum procreant.

**ANTIDOTA** præcedentis. Siccata planta viribus causticis orba est & pecudibus impune in pabulum cedit.

**VIRTUS MEDICATA.** Antiquis jam ad extirpandos pedum clavos & verrucas in auxilium vocata est, item tumoribus induratis discutendis applicabatur. Imponi solet carpis appropinquante paroxysmo febris intermittentis.

## RANUNCULUS BULBOSUS.

*RANUNCULUS bulbosus* L. *Rübenhahnenfuß.*

**VIS NOXIA.** Hæc species ranunculo scelerato acrior est & eadem symptomata creat, sed majori longe gradu.

**ANTIDOTA** ranunculi scelerati.

**VIRTUS MEDICATA.** Bulbi virides sub sabulo per integram hiemem recentes fervari possunt pro scopo vesicante. Taleolus ejus digito interiorius applicatus jam post duo minuta prima unctionis sensum causat, sensum vesica generatur sero plena, quam excipit ulcus dolens, tardius pus coeipiens & tardius consolidandum.

## RANUNCULUS FICARIA.

*RANUNCULUS Ficaria* L. *Scharbockskraut,*

*klein Schölkraut , Schmalzsternblume. Chelidonium minus.*

**ODOR** herbæ recentis contusæ debilis nasturcinus.

**SAPOR** acriusculus, fauces irritans. Inter ranunculos hæc species minus acris, forte quia planta vernalis est. Radix recens, si ante florescentiæ tempus effodiatur, acris est ita, ut fortiter linguam vellicet & simul ingrato styptico, primum acido, dein amarescente nauseoso sapore prædita.

**VIS NOXIA.** Recens contusa cuti applicata vesicantis vices agit, si diutius super cutim relinquatur.

**VIRTUS MEDICATA.** Folia verno tempore lecta in Uplandia inter olera coquuntur. Coctione enim mitescit sapor acriusculus. Decoctum ad hæmorrhoides & scorbutum curandum laudatur. Alii succum expressum cum axungia coctum unguenti forma externe ad hæmorrhoides applicant.

## R A N U N C U L U S T H O R A .

*RANUNCULUS Thora L. schweizerischer Hahnenfuß.*

**ODOR** nullus. Radix *massicata* fere insipida: at folia linguæ igneum imprimunt saporem.

**VIS NOXIA.** Hæc planta excepta radice, scelerato non mitior est. Folia tamen maximam

acrimoniam partem amittunt, dum semina maturefcere incipiunt, ac totius plantæ evanescit acredo, si exsiccat, aut coquitur. Externe applicata vel interne sumpta eosdem edit præter invincibilem pigritiam effectus, quos de ranunculo scelerato memoravi. Populi antiqui succo hujus ranunculi tela imbuiffe dicuntur, quo possint magis lethale vulnus infligere.

ANTIDOTA præcedentis.

## RANUNCULUS ARVENSIS.

*RANUNCULUS arvensis* L. *Ackerhahnenfuß*.

**VIS NOXIA.** Quamvis radix & semina nocivos in humano corpore non edant effectus; foliis tamen eadem acrimonia inest ac bulbofo, qui in germinibus florum urentior adhuc.

**ANTIDOTA.** Drachma semis succi mixta ꝑ iij aquæ ita mitis fit, ut in ore detineri & tolerari acritas queat. Unciæ vero octo aquæ totam acrimoniam adeo delent, ut impune ægris absque noxa fuerint ingesta. Imo functionum animalium major observabatur agilitas. \*

## RANUNCULUS LINGUA.

*RANUNCULUS Lingua* L. *grosser Sumpfhahnenfuß*.

---

\* *Cel. KARPF. I.* ✻

VIRTUS NOXIA prioris. Vis caustica in foliis præ-  
primis & seminibus sita.

RANUNCULUS ALPESTRIS.

RANUNCULUS *alpestris* L. *Alpenhahnenfuß*.  
*Jägerkraut*.

VIS NOXIA. Planta acerrima & vesicans. Aqua  
destillata drastice purgat.

ANTIDOTA eadem; nempe aqua, acetosæ folia, bac-  
cæ ribium ruborem immaturæ.

VIRTUS MEDICATA. Venatores in alpibus hunc  
ranunculum contra vertiginem masticare solent.

RANUNCULUS POLYANTHEMOS.

RANUNCULUS *polyanthemos* L. *blumenreicher*  
*Hahnenfuß*.

VIS NOXIA acris, vesicans.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS MEDICATA quondam vices vesicatorii  
gerebat. \*

RANUNCULUS ILLYRICUS.

RANUNCULUS *Illyricus* L. *Illyrischer Hah-*  
*nenfuß*.

VIS NOXIA congruit cum ranunculo bulboso.

---

\* *Cel. BAUHIN histor. plant. III Th. 416.*

RANUNCULUS GRAMINEUS.

*RANUNCULUS gramineus* L. *grasartiger Hahnenfuß.*

**VIS NOXIA.** Radix, præsertim vero flos valde acris.

RANUNCULUS ASIATICUS.

*RANUNCULUS asiaticus* L. *Ranunkel. Gartenranunkel.*

**VIS NOXIA.** Foliorum sapor nauseosus & acris. Observata practica de illorum indole venenata non prostant.

RANUNCULUS AQUATILIS.

*RANUNCULUS aquatilis*, L. *Wasserhahnenfuß.*

**VIS NOXIA.** Acrimonia hujus plantæ ut etiam præcedentis speciei differt pro diversitate folii, ubi crescit. Herba antequam flores prodierunt, longe magis vero ipsi flores cuti applicati vesicas attolunt.

**ANTIDOTA** præcedentium.

**VIRTUS MEDICATA.** Hæc planta ad usus medicos necdum adhibita fuit.

RANUNCULUS PLATANIFOLIUS.

*RANUNCULUS platanifolius* L. *Ahornblätterichter Hahnenfuß.*



**VIS NOXIA.** Foliorum acritas minor est, quam in reliquis huic usque recensitis ranunculorum speciebus. <sup>12</sup>

**RANUNCULUS BREYNIUS.**

*RANUNCULUS Breynius* L. *Breynischer Hahnenfuß.*

**VIS NOXIA.** Flores acritate urente pollent majore quam ranunculus sceleratus & bulbosus. At horticultura multum hanc acrimoniam mitigat.

**RANUNCULUS SARDOUS.**

*RANUNCULUS Sardous* L. *Eppichblättrichter Hahnenfuß. Apium risus.*

**VIS NOXIA** pistilla florum lingnæ ardorem dolen-  
tissimum & cuti per 12 horas applicata vesi-  
cam inducunt. Usus internus risum sardonium  
& mortem causare dicitur. Reliquæ plantæ  
partes mites sunt.

*Ranunculus auricomus, repens, lanuginosus*  
& *pyreneus* acrimonia caustica carent.

**RAPHANUS RAPHANISTRUM.**

*RAPHANUS Raphanistrum* L. *Ackerrettig, Acker-  
kal, Hederich.*

---

\* BAUHIN l. c. III. p. 859.

ODOR debilis nasturcius. SAPOR similis.

VIS NOXIA. Semina hujus plantæ cum farina hordeacea in panem cocta, in quibusdam Sueciæ regionibus morbum funestum convulsioni cereali simillimum, *raphania* nuncupatum, produxisse dicuntur. \* At recentiora experimenta docuere talem panem nec animalibus, nec infantibus nec adultis hominibus in cibum adhibitum attulisse ullum damnum. \*\*

VIRTUS MEDICATA. Herba forma acetarii vel oleis in succia adhibetur. \*\*\*

### S E C A L E C O R N U T U M.

*SECALE cornutum* seu *corniculatum*. Mutterkorn, Kornzapfen. *Clavus secalinus*. Ergot. Seigle ergotè.

Est *SECALIS cerealis* L. morbosa excrescentia, qua spicæ secalinæ evadunt nigrae, incurvatae, ut gallinarum gralli, longiores, atque parenchyma continent livescens, subfarinosum, rancidum, combustibile.

ODOR seminum sub pulverisatione assurgens nares titilat tabaci adinstar. SAPOR farinosus, dein

\* *Ill. LINNE amœnitas academica* T. VI. p. 430.

\*\* *Schwedische Abhandl.* 33 Band p. 30. Hinc Linnæi *Raphania* ab alia causa quam a *raphanistri* semine originem habuisse opinor.

\*\*\* *l. c.* p. 29.

rancidus, nauseosus, mordax, siccitatem ardentem ori & faucibus imprimens, diuque adhærens, nec aqua pura nec aqua calcis nec aceto delenda, solo lacte mitiganda. Aqua stillatitia degustata ardorem & siccitatem in ore relinquit.

Est vero secale cornutum *venenatum* a secali *luxuriante* seu cornuto *sano*, quod parenchyma farinaceum sanum recondit & venenatum non est, bene distinguendum. Innocui clavi secalini *foraminulo* carent, quo foraminulo ab insectis forsan inflictio clavi infecti notantur. Semina infecta terræ commissa non germinant. *Culmus infectus* minor manet & citius straminefcit quam culmi sani.

*Causa disponens* ad cornutionem secalis videtur anni tempus humidum cum subsequenti solis vehementiori ardore esse.

*Causa intoxicans* clavos seu cornicula secalina, videtur infectum esse, quod amyllum consumit & gluten remanens in semine veneno inficit, inde foraminulum in clavis infectis. Non videtur feminum corruptio a rore venenato fieri, cum nunquam omnia semina sed solummodo quædam in uuo eodemque culmo infecta deprehendantur. Hinc hypothesis, quæ ab insecto quodam hoc venenum feminibus inferri opinatur, non improbabilis.

VIS NOXIA. Panis e fecali corrupto confectus nec bene fermentat, nec bene coqui se sinit, sed glutinosus & nauseosus manet. Farina fecalis corrupti vulnere inspersus sanguinem spissat, initio ardorem, dein stuporem in vulnere & digitis causat. Panis talis ventriculo ingestus ebrietatem, lassitudinem, stuporem artuum & cutis sensum formicationis, tandem articulorum contractionem spasticam cum agitatione convulsiva & dolore vehementissimo periodice recurrente, causat, hicce morbus *Raphania* dicitur. Horum quidam simul evadunt orthopnoeici, maniaci, epileptici, catarractosi, tabidi, multi laborant simul siti, bulimia, exanthematibus purpureis, ulceribus cutaneis. Durat morbus a 10 diebus ad 3 menses & ultra. Multi post integrum annum mense Januario & Februario recidivam patiuntur. \* Aliis prægressa fornicatione, dolore & stupore pedes ad tibiam; manus ad brachia usque ita exsiccantur & nigrescunt ac si fumo essent induratæ, partes mortuæ, siccæ, indolentes, corrugatæ deprehenduntur. Hoc symptoma *Necrosis cerealis* audit. *Necrosis* demum sistitur in tarso, tibia, genu &c.

---

\* *Cel. TAUBE Geschichte der Kriebelkrankheit. Götting. p. 97. qui optimus de raphania author est.*

& tunc linea humida, putridi artus integri aut partes mortuæ per frusta a vivis sine hæmorrhagia segregantur, aliquamdiu ligamentis, tendinibusque nondum dissolutis adhærentes. Sanguis est niger, viscidus & veluti siccus & caro est carbonis instar nigra, indurata, tenax.

Videtur fecale cornuta in *climate frigidiori* raphaniam *spasmodicam*, in *calidiori* raphaniam *necroticam* producere.

ANTIDOTA. Panis, cujus pars decima nona fecale corruptum fuit hominibus & fecale corruptum cum lacte cani datum non nocuit. Ergo lac antidotum est. \*

MEDELA raphaniæ cerealis exigit, ut vomitoriis reiteratis \*\* ventriculus a saburra glu-

\* Ill. TISSOT von *Nervenkrankh.* 4 B. p. 236. Cel. POLUCHE dicit. non solum animalia, quibus experimenti causa fecale cornutum dabatur, sed etiam rusticos, qui panem ex hoc fecali manducabant; diæta lactea restituebat. *Journal Encyclopedique* 1772. T. II. *Fevrier.* p. 122. Infantes a matre raphania laborante lactati, morbo non inficiebantur.

\*\* Nempe ex 10 grauis tartari emetici in lib. aquæ solutis, difficulter enim tales ægroti ob irritabilitatem ventriculi quasi deletam vomunt, & actio tartari emetici per alvum nihil juvat.



tinosa evacuetur, dein intestina ope salis amari ad ℥ij dati depurentur. Verminosis simul inane ac vesperi 10 grana mercurii dulcis per aliquot dies exhibeantur. Tandem fudor promoveatur ope aceti camphorati cum radice ari & oleo animali DUPPELLII, vel ope salis cornu cervi & landani liq. \* cochleatim ingesti. Spasmus pertinax crurum *vesicatoria* ad ea exigit, in orthopnoea dorso, in strangulatione colli nuchæ applicentur.

*Venæsectio*, nisi plethora valde urgeat, semper in hoc morbo noxia fuit. Stupiditas & dolor topicus fixus *hirudinibus* vel *scarificatione* optime tolluntur. Frictiones & extensiones membrorum spasmum & formicationem sublevant, præsertim vero balnea calida, electrificatio, & *linimentum* ex butyro, spiritu vini & camphora.

*Medela necroseos* exigit, ut evacuatis primis viis, membra stupore affecta illico *oleo terebinthinæ* sæpius laventur, quo remedio sæpe necrosis impeditur. \*\* Si sola cutis exulce-

\* *Schwed. Abhandl.* 33 Band p. 161.

\*\* *Cel. TAUBE* l. c. p. 152.

rata fecedit, atque ulcus gangrænescens relinquit, *unguentum saturninum* opem tulit. \*  
 Cortex peruvianus externe & interne cum lacte datus in ipsa gangræna sicca profuit. \*\*  
 Cortex peruvianus in aqua calcis coctus addito sale ammoniaco fomentum sistit egregium, quo altero vel tertio die sphacelus siccus sistitur. \*\*\* Alii in hac gangræna laudant fomentum ex aluminis calcinati  $\bar{z}$ iv. vitrioli romani & salis culinaris  $\bar{a}\bar{a}$   $\bar{z}$ ij in  $\mathbb{H}$ ij ad remanentiam  $\mathbb{H}$ iß coctis. Hoc brevi format crustam, qua decidua sequens *unguentum* applicetur. R. Olei olivarum  $\mathbb{H}$ ij vini boni mensura semis, terebinthinæ crudæ  $\mathbb{H}$ j ceræ flavæ  $\mathbb{H}$ ß, ligni santali rubri  $\bar{z}$ ij \*) Amputatio in parte sana ex 20 necroticis ægrotis vix unum servavit. \*\*)

\* *Idem* p. 153.

\*\* *Idem* p. 197.

\*\*\* *Idem* p. 219.

\*) *Sammlung der Aufsätze und Beobacht. aus den Schriften, der medicinisch. Gesellschaft zu Paris* p. 403.

\*\* ) *Idem* l. c. p. 402.

U S T I L A G O F R U M E N T I .

*USTILAGO FRUMENTI*, der Kornbrand,  
Est degeneratio substantiæ farinacæ seminum  
in massam nigram vel fuscam pulverulento-  
glutinofam, instar halecis infumati foetentem:  
Reliquæ plantæ partes sanæ permanent, se-  
mina infecta exterius rotundiora & crassiora  
videntur.

Hæc degeneratio rarissime aggreditur seca-  
le sed ut plurimum hordeum, triticum, ave-  
nam, speltam & frumentum turcicum.

**VIS NOXIA.** Exigua quantitas frumenti ustilagi-  
nei non censeatur noxia. \* Major vero dosis  
certo nocet.

Panis inde confectus non bene fermentat nec  
suffICIENTER coqui se sinit, manet glutinosus,  
gravis, nigricans & inassuetis nauseosus. Mor-  
bos chronicos abdominis & cutis inducens.  
Semina ustilaginea a viro quodam deglutita  
dolores artuum causabant, qui non nisi subor-  
ta diarrhæa cessabant. \*\*

---

\* *Cel. CAMERER de ustilagine frumenti. Tu-  
bing. 1709.*

\*\* *III. TISSOT Abh. von den Nervenkrankh.  
Editio WEBERI 4 B. p. 204.*

ANTIDÓTA. Vomitoria, purgantia, solventia.

## C A R I E S F R U M E N T I.

*CARIES frumenti seu Carbunculus frumenti, der schwarze Mehlthau.* Est glutinoso-pulverulenta nigredo, quæ non solum semina ut ustilago sed etiam omnes reliquas culmorum ce-realium partes corrumpit.

ODOR & SAPOR hujus pulveris vix perceptibiles sunt.

VIS NOXIA præcedentis.

## R U B I G O F R U M E N T I.

*RUBIGO frumenti, der Kornrost.* Est glutinosa fusco-rubens pulverulenta substantia, quæ culmis & glumis graminum frumentaceorum adhærens farinam seminum adeo corrumpit, ut nuclei vix farinam contineant.

VIS NOXIA præcedentis.

## V E N E N A G L U T I N O S A.

Venena, quæ glutine suo ventriculum infarciunt, obturant.

VISCUM AUCUPARIUM.

*ILEX Aquifolium* L. *Vogelleim*. Est massa resinosa tenacissima, plastica; valde adhærens.

ODOR visci est terebinthinatus, SAPOR consimilis.

VIS NOXIA. Viscus hoc masticatum labiis adglutinatur, in ore non solvitur, nec ullo modo cum saliva miscetur. Hinc si quis hoc viscus majori copia deglutiret, sensatio ponderis, cardialgia & alia symptomata expectanda forent.

ANTIDOTA. Optimum esset vomitorium. Solvitur hoc gluten in oleis expressis & stillatitiis, minime vero in aqua simplici.

VIRTUS MEDICATA non nota.

BACCÆ VISCII QUERNI.

*VISCUM album* L. *Eichenmistelbeere*.

VIS NOXIA. Baccæ succo viscoso turgidæ ventriculo ingestæ visci aucuparii adinstar agerent.

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIS MEDICATA non nota.

SPONGIA MARINA.

*SPONGIA officinalis* L. *Badeschwamm*. Est domicilium zoophyti vel polypi cellulosum, in mari mediteraneo copiose obvium.



SAPOR & ODOR nullus.

**VIS NOXIA.** Ventriculo frustutatim ingesta spongia turgescendo, putrescendo & pylorum obstruendo nocet. Puellam 14 annorum a sua matre severius tractata in eum melancholiæ gradum incidit, ut intra biduum integrum manipulum spongiæ vulgaris in minuta frusta disceptam sensim deglutiret. Intumuit ventriculus, inanes vomendi experiebatur conatus, omnem fastidiebat cibum, anxia & subdeliroso fuit; dedi ilico vomitorium & evomit gluten putridum una cum integris frustis spongiosis ac convaluit.

**ANTIDOTA.** Vomitorium.

**VIS MEDICATA.** Spongia usta contra strumas laudatur sæpius de die cochleare parvum in ore diu volvitur, & dein deglutitur, quod efficacius est quam si statim deglutiatur. Spongia præparata pro dilatandis fistulis, coercenda hæmorrhogia & nimia suppuratione vulnorum, demum pro retinendo prolapsu vaginæ & uteri inservit. *V. Pharmacologiam chirurgicam.*

F U N G U S   C Y N O S B A T O S .

Est spongia in *ROSA canina* L. ab insecto formata. *Hagebuttenschwamm.*

ODOR nullus; SAPOR adstringens.

VIS NOXIA præcedentis.

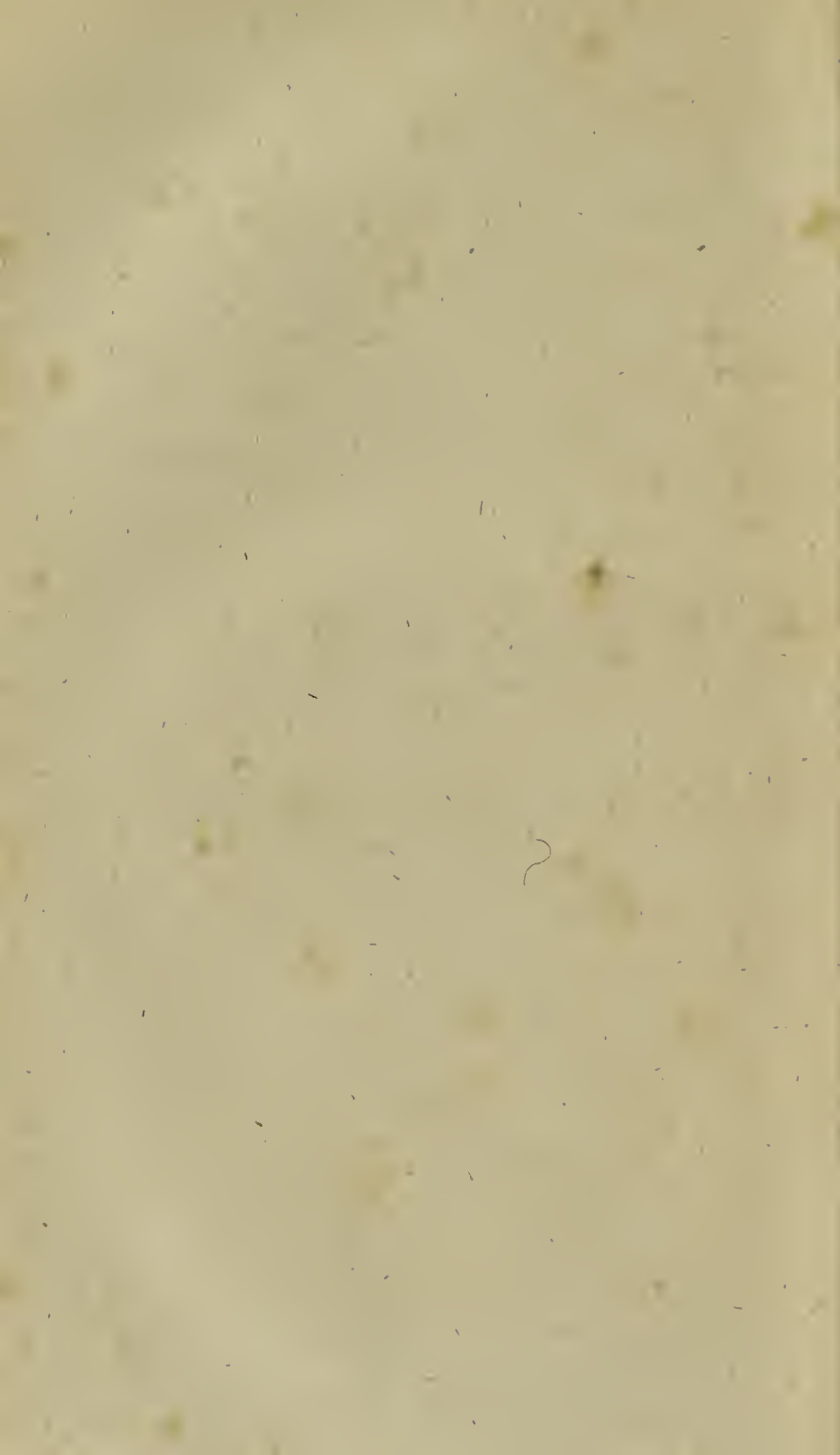
ANTIDOTA eadem.



V E N E N A

E X

REGNO MINERALI.





# E L E N C H U S

## VENENORUM EX REGNO MINERALI.

---

De venenis mineralibus generatim.

### V E N E N A M E C H A N I C A.

Vitrum contusum, *Glas.*

Smalta, *Schmalte.*

Adamas, *Diamant.*

Alumen plumosum, *Federweiss.*

Lapis lazuli, *Lasurstein.*

Fuligo camini anglicana, *englischer Caminruß.*

### V E N E N A T E R R E A.

Gypsum, *Gips.*

Glacies Mariæ, *Marienglas.*

CrySTALLUS montana, *Bergkrystall.*

### V E N E N A A C I D A.

Acidum vitrioli concentratum, *Vitriolsaure.*

—— salis concentratum, *Salzsaure.*

—— nitri concentratum, *Salpetersaure.*

Aqua fortis, *Scheidewasser.*

—— regia, *Königswasser.*



- Vitriolum album, *weißer Vitriol.*  
 ———— coeruleum, *blauer Vitriol.*  
 ———— viride tabernarum, *Grüner Vitriol.*  
 ———— vulgare Goslariense, *gemeiner Goslari-*  
*scher Vitriol.*

## VENENA ALCALINA CAUSTICA.

- Sal alcalinus vegetabilis causticus, *kaustisches*  
*Pflanzenlaugensalz.*  
 — — mineralis causticus, *kaustisches Mine-*  
*rallaugensalz.*  
 — — volatilis causticus, *flüchtiges kaustisches*  
*Laugensalz.*  
 Lapis causticus, *Aetzstein.*  
 Lixivium causticum saponariorum, *äzende Seifen-*  
*sieder Lauge.*  
 Calx viva, *ungelöschter Kalk.*

## V E N E N A M E T A L L I C A.

### *Auri* præparata.

Aurum monetarium, *Münzgold.*

Aurum fulminans, *Knallgold.*

### *Argenti* præparata.

Argentum monetarium, *Münzsilber.*

Lapis infernalis, *Höllenstein.*

Argentum hydragogum Boylei, *Boyles Sil-*  
*berarzney.*

### *Bismuthi* præparata.

Magisterium bismuthi, *Wismuthweiß.*

*Cuprum*, ejusque præparata.

Cibus cupratus, *Kupferhaltige Speise.*

Aqua cuprata, *kupferhaltiges Wasser.*

Vinum cupratum, *kupferhaltiger Wein.*

Spiritus vini cupratus, *kupferhaltiger Wein-*  
*geist.*

Medicamenta cuprata, *kupferhaltige Arzneyen.*

*Plumbum*, ejusque præparata.

Cibus plumbatus, *bleyhaltige Speis.*

Aqua plumbata, *bleyhaltiges Wasser.*

Vinum plumbatum, *bleyhaltiger Wein.*

Medicamenta saturnina, *bleyhaltige Arzneyen.*

*Stanni* præparata.

Stannum plumbatum, *bleyhaltiges Zinn.*

*Mercurius*, ejusque præparata.

Mercuris vivus. *Lebendiges Quecksilber.*

— sublimatus corrosivus, *æzender Sublimat.*

— dulcis, *versüßstes Quecksilber.*

— præcipitatus ruber, *rother Quecksilber*  
*Præcipitat.*

— — albus, *weißer Quecksilber Präci-*  
*pitat.*

Turpethum minerale, *mineralischer Turbith.*

*Antimonii* præparata.

Regulus antimonii, *Spießglaskönig.*

Flores antimonii, *Spießglasblumen.*

Butyrum antimonii, *Spießglasbutter.*

Mercurius vitæ, *Algarothisches Pulver.*

Tartarus emeticus, *Brechweinstein.*

Hepar antimonii, *Spießglasleber.*

Vitrum antimonii, *Glass des Spießglases.*

Crocus metallorum, *Metallsafran, Spießglas-  
safran.*

Sulphur auratum antimonii, *Spießglasgold-  
schwefel.*

*Arsenicum*, ejusque præparata

*Arsenicum album*, *weißer Arsenik.*

—— citrinum, *gelber Arsenik.*

—— rubrum, *rother Arsenik.*

*Auripigmentum*, *Operment, Goldgelb.*

*Regulus arsenici*, *Arsenik - König.*

*Arsenicum porosum*, *Fliegenstein.*

*Cobaltum arsenicale*, *Arsenik-Cobalt.*



DE VENENIS MINERALIBUS GENERATIVIS.

Venena ex regno minerali petita frequenter admodum in perniciem hominum, ob parvam, qua necant & ingeri possunt molem, ab hominibus sceleratis adhiberi solent.

*Dividuntur* in venena mechanica, terrea, acida, alcalina & metallica. Hæc iterum *subdividuntur* in cuprea, plumbata, mercurialia, antimonialia & arsenicalia.

*Antidota* venenorum mineralium in generalia & specialia dividuntur.

*Generalia* sunt

1. *Emetica*, si venenum adhuc in ventriculo vel purgans, si jam in intestinis hæret, atque gastritis aut enteritis abest.
2. *Involventia*; ut Oleum; lac, mucilago, pinguedo, pulmentum farinosum, potio oleoso-mucilaginea \* ova mollia. Potus diluens copiosus.
3. *Antispasmodica*, si spasmi valde urgent.

*Specialia Antidota.* Præter generalia adhibeantur alcalina & terræ absorbentes in venenis acidis. Acida diluta in venenis alcalinis. In venenis metallicis ut plurimum sola generalia antidota conveniunt.

---

\* Ex mucilaginis gummi arabici parte una, olei expressi partibus duabus, & aquæ, vel lactis partibus octo.



## VENÈNA MECHANICA.

---

Sic illa vocantur mineralia, quæ duris & acutis spiculis terreis in primas vias agunt.

### VITRUM CONTUSUM.

*VITRUM commune, Glass.* Est corpus diaphanum ex terra silicea & alcali fixo productum.

ODOR & SAPOR nullus.

*VIS NOXIA.* In pulverem contusum & ventriculo ingestum cardialgiam, colicam, spasmos, vomitum cruentum, inflammationem ventriculi & mortem inferre valet. Vitrum contusum saccharo admixtum muribus, ut pereant, exponitur.

*ANTIDOTA.* Oleum, butyrum, pinguedo vervecina, pulmentum farinaceum lacteum, desuper ipecacuanhâ, ac dein purgans.

*VIRTUS MEDICATA.* Ad leucoma corneæ defri-cendum.



S M A L T A.

*S M A L T A.* *Schmalte.* Est vitrum cæruleum, ex cobalto calcinato, silice & aleali fixo vegetabili confectum.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Suis spiculis duris ac scindentibus ut vitrum contusum agit.

ANTIDOTA hinc eadem.

VIRTUS MEDICATA nulla. Pictoribus, lotricibus, ac figulis pro coloratione infervit.

A D A M A S.

*G E M M A* *Adamas* L. *Diamant.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Integer deglutitus adamas nullum infert malum; at contusus ventriculo ingestus acuminatis & rigidis suis superficiebus, quas in pulverem etiam tenuissimum tritus, habere amat, cardialgiam, vomitum cruentum, inflammationem, gangrænam ventriculi, spasmos & mortem causare valet.

*HYACINTHUS, GRANATUS, SMARAGDUS, SAPHIRUS, CARNEOLUS* & omnes reliquæ gemmæ in pulverem contusæ, ut vitrum contusum agunt & ventriculo ingestæ nocivos exerunt effectus.

ANTIDOTA eadem ac in vitro contuso.

VIRTUS MEDICATA nulla.

## A L U M E N P L U M O S U M.

*AMIANTHUS plumosus* L. *Federweifs.* — *Federalaun.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Ventriculo ingestum alumen plumosum sua figura pungente iritat & rubefacit ventriculum. *Externe* cuti applicatum intolerabilem inducit cuti pruritus.

ANTIDOTA. Pinguia, oleosa cum emetico. Venæsectio si gastritis jam adesset.

VIRTUS MEDICATA. Ad revocandam scabiem re-tropressam linteaminibus qua iritans & rubefaciens cutis inspergitur.

## L A P I S L A Z U L I.

*CUPRUM Lapis lazuli* L. *Lafurstein.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Cupro non scatet, ut vulgo putatur. Hinc ventriculo ingestus duritie mechanica nocere videtur. *Ultramarinum* e lapide lazuli paratum ejusdem indolis est.

ANTIDOTA ut in alumine plumoso.

VIRTUS MEDICATA nulla.

FULIGO CAMINI ANGLICANA.

*FULIGO splendens Caminorum in Anglia. Eng-  
lischer Ofenrus.*

**VIS NOXIA.** Ulcus cancriforme scrotale, caminorum purgatoribus in Anglia familiare, ex fuligine scroti plicis adhærescente nascens, labem insanabilem in partes genitales, inque ipsa imi ventris viscera transmittens inducit.

**ANTIDOTUM.** Excisio loci cancriformis in scroto. \*

---

V E N E N A T E R R E A.

Quæ terra tenui in primas vias agunt.

G Y P S U M.

*G Y P S U M usuale L. Gips.* Est terra calcarea acido vitrioli imbuta.

**ODOR & SAVOR nullus.**

**VIS NOXIA.** Gypsum *crudum* & magis adhuc *ustum* ventriculo ingestum causat gravitatem, cardialgiam, vomituritiones, pertinacissimam alvi obstructionem & mortem. \*\*

---

\* *Cel. POTT Abhandl. über verschiedene Gegenstände der Wundarzneykunst, 2 Theil.*

\*\* *Perfidia Emanuelis, Imperatoris Bizantini nota est, qui gypso pulverato farinæ triticæ admixta*

**ANTIDOTUM.** Potus cum aceto, vomitorium, purgans.

**VIRTUS MEDICATA.** Externe ad massam ceraceam pro obducendis pessariis adhibetur.

**GLACIES MARIÆ, seu SELENITES.**

**NATRUM** glaciale L. *Marienglas* — *Frauenglas*, *Lapis specularis*, Est terra calcarea acido vitrioli penitus in sal terreum mutata,

**ODOR** nullus; & **SAPOR** terreus.

**VIS NOXIA.** Stimulo mechanico agit quidem in ventriculum & intestina, at simul symptomata gypsi inducit.

**ANTIDOTUM** præcedentis.

**VIRTUS MEDICATA** nulla.

**CRYSTALLUS MONTANA,**

**NITRUM** *Crystallus montana* L. *Bergkrystall*.

**ODOR** nullus. **SAPOR** terreus.

**VIS NOXIA.** In pollinem tenuissimum redacta cum mucro ventriculi & intestinorum concrefcens, irresolubilem constituit gluten terreum, latera ventriculi & intestinorum obducens, vasa

to, magnam Imperatoris CONRADI III. exercitus partem necaverat, & sic hujus expeditionem belligam irritam reddiderat.

excretoria & absorbentia obstruens. Hinc appetitus, ciborum digestio & chyli absorptio impeditur. Unde atrophïa & mors ni malo succurratur.

ANTIDOTUM præcedentis.

---

## V E N E N A A C I D A .

Quæ suo acore minerali in primas vias agunt.

### ACIDUM VITRIOLI CONCENTRATUM.

*OLEUM vitrioli glaciale. Vitriolöhl.*

Est acidum sui generis ex vitriolo, alumine vel sulphure elicatum.

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus, causticus.

VIS NOXIA. Ventriculo ingestum, os, linguam, fauces, œsophagum, ventriculum & intestina inflamat, arrodit, spasmo constringit, humores coagulat, tussim, motus epilepticos excitat, & non raro gangræna ventriculi necat.

ANTIDOTUM. Potio oleoso-mucilaginosâ, oleum, butyrum, alcali, terræ absorbentes.

VIRTUS MEDICATA. Ob vim antisepticam & roborantem in morbis putridis, quibusdam nervosis, scabie convenit, at aqua dilutum, externe in epulide seu excrescentia gingivarum carnosa guttatim applicatum prodest.



## ACIDUM SALIS CONCENTRATUM.

*Spiritus salis marini concentratus, concentrirter Salzgeist.* Est acidum e sale culinari elicatum.

ODOR croceus. SAPOR acidissimus, causticus.

VIS NOXIA præcedentis. \*

ANTIDOTA eadem ut in acido vitrioli.

VIRTUS MEDICATA. Guttæ quædam cum decocto corticis peruviani in febribus putridis, in ischuria renali laudatur. Externe cum melle rosaceo mixtum in angina gangrænosa & ulceribus scorbuticis atque in tinea convenit.

## ACIDUM NITRI CONCENTRATUM.

*Spiritus nitri fumans,* est acidum sui generis, quod e nitro elicatur. *Salpetersaure, rauchender Salpetergeist.*

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus,

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Qua causticum in excrescentiis externe ope penicilli caute illinitum, laudatur.

## A Q U A F O R T I S.

Est acidum nitri aqua dilutum. *Scheidewasser.*

---

\* N. A. N. C. T. vi. p. 383. ossa solvit.

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus.

VIS NOXIA præcedentis. Est autem acido nitri multo debilior. V. *halitus nitrosus*.

ANTIDOTUM præcedentium.

VIRTUS MEDICATA præcedentis.

### A Q U A R E G I A.

Est acidum falis cum acido nitri. *Königswasser*.

ODOR peculiaris. SAPOR acidissimus.

VIS NOXIA præcedentium acidorum.

ANTIDOTUM præcedentium.

USUS MEDICUS, causticus, externus.

### V I T R I O L U M A L B U M.

VITRIOLUM album L. *weißer Vitriol, weißer Galizenstein*. Est sal metallicus ex acido vitrioli & zinco constans, si purum est, at nativum & venale simul ferrum & cuprum continet.

ODOR nullus; SAPOR nauseosus, stipticus, acidus.

VIS NOXIA, vomitum enormem, cardialgiam, tormina excitat si majori dosi ingeratur.

ANTIDOTUM. Lapidescerorum, \* oleoso-mucilaginea, alcalina.

---

\* *Sammlung für prakt. Aerzte* 7. B. 1. St. p. 183.

**USUS MEDICUS.** Interne pro vomitorio, ad  $\Theta\beta$  cito agente laudatur; ad gr. ij vel iij in epilepsia, diarrhæa chronica, in arthritide, \*  
Externe pro *aqua ophthalmica* adhibetur, quæ aqua cum melle rosaceo mixta egregium remedium in aphthis oris est.

## VITRIOLUM COERULEUM.

*VITRIOLUM cyprium* L. *blauer oder Cyprischer Vitriol.* Est sal metallicus ex acido vitrioli & cupro constans.

**ODOR** nullus. **SAPOR** nauseosus, metallicus.

**VIS NOXIA.** Ingenti vi stiptica & caustica ventriculum afficit, hinc vomitus enormis, \*\*  
cardialgia, tormina, inflammatio & gangræna primarum viarum.

**ANTIDOTA** præcedentis.

**USUS MEDICUS.** Externe qua causticum adhibetur, in ulceribus fungosis ingreditur etiam *lapidem divinum*. Interne qua vomitorium in peste, in hydrope \*\*\* quandoque datur.

\* *Cel. PETR. WIEL de usu interno nucis vomice & vitrioli albi in pertinacibus morbis curandis conspicuo. Vitembergæ 1771.*

\*\* A granis seu interne datis ingentes auxietas & enormes oriebantur vomitus. *Ill. HOFFMANN med. rat. syst. II. p. 290.*

\*\*\* *Sammlung für Aerzte 7 B. I. St. p. 188.*

VITRIOLUM VIRIDE TABERNARUM.

*VITRIOLUM martis* L. *grüner Vitriol*. Est sal metallicus ex acido vitrioli & ferro constans. At nativum vitriolum viride fere semper cupro nonnihil contaminatum est.

ODOR nullus ; SAPOR stipticus , acidus.

VIS NOXIA , aliquantum minor quam præcedentis.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. *Vitriolum martis arte factum* ut roborans , anthelminthicum & emmenagogum adhibetur.

VITRIOLUM VULGARE GOSLARIENSE.

Est vitriolum ferrum & cuprum acido vitrioli junctum gerens. *Gemeiner Goslarischer Vitriol. Kupferwasser*. Cupri præsentiam immissa solutioni vitrioli lamina ferrea prodit.

ODOR nullus. SAPOR nauseosus , stipticus , acidus.

VIS NOXIA , aliquantum minor quam vitrioli cœrulei.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Ad varia medicamenta vitriolica paranda in officinis pharmaceuticis adhibetur.

VENENA ALCALINA.

Quæ sale alcalino caustico in primas vias agunt, si interne assumantur.

SAL ALCALINUS VEGETABILIS CAUSTICUS.

Est sal alcalinus vegetabilis causticus ut *Sal tartari causticus*. *Aezendes Pflanzenlaugensalz*.

ODOR nullus; SAPOR lixiviosus, causticus.

VIS NOXIA. Vomitum, alvifluxum & inflammationem ventriculi causat, si majori copia ingeratur. Ægrotus robustæ constitutionis unciam unam salis tartari hauriebat, inde vomitus enormis 48 horarum, qui ventriculi simul inflammationem excitabat, quæ mortem vix non attulit. \*

ANTIDOTA involventia & acida diluta, emulsio, lac, oleosa, pinguis, mucilaginea.

VIRTUS MEDICATA. In acrimonia acida, in indurationibus lacteis, in rachitide.

SAL ALCALINUS MINERALIS CAUSTICUS.

Sal alcalinus fixus mineralis cum calce viva paratus. *Aezendes Minerallaugensalz*.

---

\* *Sammlung für Aerzte*, 7 B. 1 St.



ODOR nullus; SAPOR amaricans, lixiviosus, blandior tamen, quam in priore.

VIS NOXIA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA præcedentis.

SAL ALCALINUS VOLATILIS CAUSTICUS.

Sal alcalinus volatilis causticus cum calce paratus, ut *spiritus salis ammoniaci causticus* est, *stüchtiges äzendes Laugensalz*.

ODOR penetrantissimus alcalinus, nares horrende ferrens & irritans; SAPOR causticus, lixiviosus.

VIS NOXIA. Majori copia ori & ventriculo ingestus spiritus salis ammoniaci causticus inflammationem & gangrænam harum partium inducit. Hominis a cane rabido demorsæ integra lageuula spiritus salis ammoniaci oris cavo infundebatur; labia, lingua & palatum ilico nigricabant ex combustione & æger intra quatuor minuta moriebatur. \* Abusus salium volatilium, quos juvenis majori copia adsueverat esitare, hæmorrhagias de intestinis, naribus, gingivis pruritus, intolerabilem, febrem hecticam, mortemque intulit. \*\*

---

\* *Cel. MARTINET Experiences nouvelles sur les propriétés de l'alcali volatil fluor. 1780.*

\*\* HUXHAM of the malignant Sore-throat. p. 68. III. HALLERI de partium fabrica & functionib. T. 3. p. 152.

**ANTIDOTA.** Multus potus cum acido vegetabili,  
lac, oleum, butyrum:

**USUS MEDICUS** in tumoribus arthriticis, in mor-  
su viperæ gallicæ. Est optimum remedium  
excitans in asphyxiis a mephitide acida.

### L A P I S C A U S T I C U S.

Est sal alcalinus fixus materia caustica calcis val-  
de imbutus. *Aetzstein.*

**ODOR** nullus; **SAPOR** igneus, lixiviosus, causticus.

**VIS NOXIA.** Partes animales in escharam & ta-  
bum corrodit, hinc interne majori dosi da-  
tus eandem stragem ventriculo & intestinis in-  
duceret.

**ANTIDOTA** præcedentium.

**VIRTUS MEDICATA.** Pro caustico ad aperiendos  
tumores infervit.

### LIXIVIUM CAUSTICUM SAPONARIORUM.

Est liquidum ex alcali vegetabili fixo & materia  
caustica calcis vivæ constans. *Aezende Seifen-  
siederlauge.*

**ODOR** nullus; **SAPOR** lixiviosus, causticus.

**VIS NOXIA** præcedentium.

**VIRTUS MEDICATA** ad aliquot guttas calculosis  
datur.

CALX VIVA.

*LAPIS CALCAREUS ustus, ungelöschter Kalch.* Est terra calcarea materie caustica imbuta.

ODOR nullus; SAVOR causticus, acris.

VIS NOXIA. Calx viva ventriculo ingesta vi caustica ejus inflammationem & arrosionem inducit. Inde ardor & sitis inexplebilis, cardialgia, tormina, spasmus, convulsio, mors.

ANTIDOTA, oleum, mucilago, aer fixus, acidula.

VIRTUS MEDICATA. Pro paranda aqua calcis, & pro linimento ad naevos v. auripigmentum.

VENENA METALLICA.

Venena quæ indole metallica nocent, dividi solent

in venena cuprea

———— plumbata

———— mercurialia

———— antimonialia &

———— arsenicalia.

AURUM.

*AURUM nativum L. Gold.* Est metallum perfectum ex calce auri & phlogisto constans.

VIS NOXIA. Aurum perfecte purum non est venenum, sed corpus in nostro ventriculo inge-

stum iterum immutatum e primis viis eliminatur. \* Aurum vero in aqua regia solutum vim venenatam hujus aquæ adauget.

ANTIDOTUM. Solutio auri in aqua regia exigeret antidota mineralium acidorum.

USUS MEDICUS nullus. Si pretium non obfaret pro affervandis cibis & medicamentis fecurififfima præberet vafa. Denique paupertatis optimum est antidotum.

## A U R U M M O N E T A R I U M .

Est aurum plus minus cupro commixtum, ex quo monetæ aureæ, vafa aurea, aliaque fuppellex aurea confici folent. *Münzgold.*

VIS NOXIA ab admifto cupro dependet, hinc cupri fymptomata venenata caufat. Vide *Cuprum.*

ANTIDOTA etiam fub confideratione cupri dicentur.

\* D. VAILLANT medicinae Dôctor & Regis Galliaë Atiquarius, quem prædones navigantem infequebantur, timens ne in rapaces eorum manus incideret, numifmata aurea viginti, quæ fecum habebat, deglutivit, exque iis quædam in Galliam redux fumpta spinachia feliciter reddidit alvo. *Cel. CÆLSI ratio occurendi morbis a mineralium abufu productis folitis* 1783. p. 8.

A U R U M F U L M I N A N S.

Est calx auri cum alcali volatili intime juncta.  
*Knallgold.*

ODOR nullus; SĀPOR insipidus.

VIS NOXIA. Interne majori dosi assumptum exci-  
tat tormina, anxietatem, spasmos, convulsio-  
nes, vomitum, diarrhæam, profusissimam sa-  
livationem, \* animi deliquia & non raro mor-  
tem. \*\*

VIS NOXIA EXTERNA: A fricitione vel accedente  
calore etiam sine flamma admota cum horren-  
do strepitu exploditur. Juvenis 22 annorum  
lagunculæ vitreæ aurum fulminans injecit, non  
attendens infelix unam alteramve particulam  
collo adhærere; eam clausurus epistomium  
vitreum vertendo intrudebat; eodem momen-  
to cum ingenti tonitru in innumeras moleculas  
dissilit lagenula; homuncio inter furnos labo-  
ratorii magnò impetu projicitur, facie dissi-  
lientis lagenulæ frustulis tota vulnerata, & ocu-  
lis ambobus deperditis. \*\*\*

---

\* In duobus ægrotis a tribus granis auri fulmi-  
nantis tormina, ingentem debilitatem & profusissimam  
vidi salivationem.

\*\* Ill. HOFMANN *med. rat. system* II. p. 287.  
& Cel. GMELIN T. III. p. 98.

\*\*\* Cel. MACQUER *Chymisch. Wörterb. Leip-  
zig* 1781. p. 186.



**ANTIDOTA.** Oleosis, mucilaginosi, sulphuris vel salis marini spiritu enervatur.

**VIRTUS MEDICATA.** Quondam ut catharticum ad grana IV in ileo ✻ dabatur; at abstinendum ab infido remedio.

## ARGENTI PRÆPARATA.

**ARGENTUM nativum L. Silber.** Est metallum perfectum ex calce argenti & phlogisto constans.

**ODOR & SAPOR nullus.**

**VIS NOXIA.** Argentum perfecte purum non est venenum. At argentum in aqua forti solutum, reddit aquam fortem multo acriorem, hæc acerrima est, ac omnes partes molles corrodit.

**ANTIDOTA** antacida & obvolventia, si argenti solutio in aqua forti ventriculo ingereretur.

**VIRTUS MEDICATA.** Externe solutio argenti pro caustico inservit, cuti maculam obscure rubram inducit, cum plurima aqua diluta solutio ad capillos nigro colore imbuendos inservit.

## ARGENTUM MONETARIUM.

Est argentum plus minus cupro vel plumbo contaminatum, ex quo monetæ, vasa & multi-

---

\* Cel. MACQUEL Chymisch. Wörterb. p. 187.

plex alia suppellex argentea confici solet.  
*Münzsilber.*

**VIS NOXIA.** Vinum vel alia acida in vasis argenteis conservata hinc vomitum, tormina & alios noxios effectus producebant. \*

**ANTIDOTA** cupri vel plumbi:

**VIRTUS MEDICATA** nulla, nisi pro instrumentis quibusdam chirurgicis:

## L A P I S I N F E R N A L I S:

**LAPIS infernalis.** *Höllenstein.* Est argentum acido nitroso junctum.

**ODOR** nullus; **SAPOR** deterrimus, causticus:

**VIS NOXIA:** Destruit vi corrosiva partes molles, epidermidi maculam nigram cum solo epidermidis secessu evanidam inurit. Hinc ventriculo ingestum est atrocissimum venenum corrosivum.

**ANTIDOTA:** Oleosa, pinguis, aquosa, mucilaginosae, alcalinae, ut sapo venetus, absorbentes terrae:

\* *III. VAN SWIETEN Comment. T. IV. p. 703.* novi dicit optimum & sincerum vinum in phiala argentea clausa servatum, pessima mala produxisse, dum potaretur. Illud autem non ab argento factum fuit, sed a cupro, quod in utensilibus ex argento paratis semper adest. Phialae enim illius argenteae superficies interna aeternae obducta inveniebatur, dum in causam horum malorum inquirebatur.

**VIRTUS MEDICATA.** Externe pro consumenda & siccanda carne fungosa ulcerum epuloticorum infervit.

**ARGENTUM HYDRAGOGUM BOYLEI.**

Sal metallicus ex argento & acido nitri confectus.  
*Boyles Silberarzney.*

**ODOR** nullus, **SAPOR** amarissimus.

**VIS NOXIA.** Caustica, drastringica, valde hydragoga, debilitatem ventriculi diu reliquens.

**ANTIDOTA** præcedentis. Debilitatem ventriculi remanentem rob bæcorum juniperi sanat.

**VIRTUS MEDICATA.** Ad grana duo in hydropè & vermibus laudatur, sed cave a periculoso remedio.

**BISMUTHI PRÆPARATA.**

*BISMUTHUM nativum L. Wismuth. Marcasta.*

**VIS NOXIA.** An hoc metallum per se venenum sit, non patet.

**MAGISTERIUM BISMUTHI.**

Est calx bismuthi. *Wismuthweiss.*

**VIS NOXIA.** Interne assumptum intolerabiles anxietates causavit. \*

**ANTIDOTUM** lac, oleosa cum ipecacuanha.

---

\* *Memoires de l'academie de Berlin, 1753.*

USUS MEDICUS nullus. Externe pro cosmetico albo adhibetur.

C U P R U M.

CUPRUM nativum L. Kupfer.

ODOR proprius, si manu teratur. SAPOR valde nauseosus.

VIS NOXIA. Cuprum purissimum & non æruginosum est innocuum, at quocunque humore solutum veneni atrocissimi edit effectus. Solvitur vero ab omnibus salibus acidis, alcalinis & neutris nec non a pinguibus.

Cuprum vel ex eo parata intus sumpta, horrenda sequuntur symptomata, nempe sapor valde nauseosus seu æruginosus, ariditas linguæ ac faucium, sitis ingens, ventriculi & intestinorum dolores acerbissimi, enormes vomitus ac alvi fluxus, aut inanes & frequentissimi nifus reddendi alvum, urinæ suppressio pertinax, anxietas summa, spirandi difficultas, vertigo, capitis dolor, phrenitis, inflammatio ac ulcera ventriculi & intestinorum, intumescencia totius corporis, convulsiones, mors. \*

Potest cuprum forma cibi, potus, vel medicamenti corpori nostro ingeri

---

\* Cel. CAELSI ratio occurendi morbis a mineral. abusu. p. 18.

1. *Cibus cupratus.* Integras familias a cibis in *vasis cupreis* præparatis & conservatis fuisse extinctas frequens docuit experientia. Huc pertinent *cucumeres* \* *Gemma caparidum*, \*\* *phaseoli* in *vasis cupreis* conditi. *Carpiones* in ahenis cupreo cum aceto cocti & reservati, *legumina*, *butyrum* in iisdem diu retentum, \*\*\* *Vasa* ex ære campano, vel *auricalcho* aut metallo principis vel cupro albo confecta minus sunt nociva, quia minus cupri continent, non tamen absque noxa adhiberi possunt.
2. *Aqua cuprata.* Aqua fontana in vase cupreo diu reservata. *Aqua Neusoliensis* maxime huc pertinet.
3. *Vinum cupratum.* Vinum, quod diu in amphora cuprea stabat.
4. *Spiritus vini cupratus.* Spiritus vini ex alembico cupreo destillatus prodit quidem pellucidus & coloris expers at ta-

---

\* FALCONET observations and experiments on the poison of copper, London 1724. & Götting. Gel. Anzeigen 34 St. 1776 p. 88.

\*\* Journal de medecine 1766. T. 24. Febr. P. 150.

\*\*\* Cel. GMEIN Geschichte der mineralischen Gifte p. 63.



men cuprum in se continet. *Criterionum* optimum est sapo spiritui immixtus, hic enim forma striarum viridescentium in spiritu vini cuprato solvitur, nam a solo spiritu salis ammoniaci spiritus vini cupratus non viridescit. \*

Optimum & securissimum remedium spiritum vini a cupro liberandi est immixtio calcis extinctæ, quæ cuprum e spiritu vini præcipitat.

5. *Medicamentum cupratum.* Medicamenta in mortariis æneis trita vel præparata & ipsa medicamenta ex cupro præparata huc spectant, ut *cuprum ustum, cuprum ammoniacum, ærugo. Ens veneris, crocus veneris. Lapis armenus, cæruleum montanum, Vitriolum cæruleum.*

**VIS NOXIA EXTERNA.** A. pollicis punctura ope acus cuprei æruginosi ingens inflammatio, gangræna brachii & mors oriebatur. \*\*

**CRITERIUM CUPRI** est spiritus salis ammoniaci, qui cuprato cibo vel medicamento infillatus saphirino colore cuprum prodit.

\* *Cel. PLOUQUET* *Warnung an das Publikum für einem in manchen Brandweinen enthaltenen Gift, sammt den Mitteln es zu entdecken und auszuscheiden. Tübingen 1780.*

\*\* *MISSA* in *Recueil periodique* II, Art. 1755. p. 284.

**ANTIDOTA.** Ubi quis cibum cupro infectum vel æruginem asumpsit, vomitus si non sponte succedat, irritatione faucium mechanica protinus concitandus. Dein

Aqua tepida pura, mucilagines, lac vaccinum, amygdalarum aut olivarum oleum recens pressum, butyrum non falsum, una cum putaminibus ovorum vel creta aliisque acidum absorbentibus affatim haurienda. Cuprum *sale alcalino* solutum mere oleosa & mucilaginosa exigit. *Externe* cataplasmata emollientia & balnea calida admoveantur.

*Tremorem* post alia remedia adhibita remanentem, potus thermarum sulphurearum & balnea ex iis tollunt.

**VIRTUS MEDICATA.** Ab interno usu cupri plane in praxi abstinere consultissimum est. *Externe* viride æris in *unguento ægyptiaco* ad ulcera sordida depuranda adhibetur. *Aqua ophthalmica saphirina* in morbis oculorum quibusdam adhuc in usu est.

## P L U M B U M.

**PLUMBUM** *nativum* L. Bley.

**ODOR** nullus. **SAPOR** dulcescens.

**VIS NOXIA.** Plumbum ventriculo ingestum varios morbos, quos *saturninos* appellant, inducit. Inde oriebatur sapor dulcis, siccitas oris, con-

Strictio gulæ, ponderis sensatio in ventriculo, appetitus ac virium dejectio; corporis pallor & macor, anxietas præcordiorum, vertigo, animi deliquium, tussis, asthma siccum; singultus, nausæa, vomitus, vigiliæ perpetuæ, cachexia, febris lenta, icterus, tremor, palpitatio cordis, dolores artuum nec non cardialgici ac colici intolerabiles, inflammatio lenta viscerum abdominalium; fæces alvinæ, ovillis stercoribus similes, introductio abdominis, alvus ita stricta ut enema injici nequeat, ischuria, dysuria, aphonia, paralytis extremorum, sudores frigidi, tandem convulsiones & mors.

Symptoma in variis morbi saturnini gradibus præ ceteris constans est *pulsus durus ligneus* seu chordæ ad instar densus. Hic præter cognitam plumbi tractationem præ aliis signis certius labem saturniam subesse arguit. Sunt, qui *ventrem durum & ligneum* pro signo pathognomico adsignant, sed hoc signum vel in gravissimis colicis pictonum nonnunquam desideratur. Alvus pertinacissime clausa, umbilici introtractio & assiduus materiæ æruginosæ vomitus ferme tantum in graviore colica pictonum spectatur. \* Possunt autem saturnina

---

\* *Cel. HÆBERL de febribus annuis. Monach. 1784. p. 70. & Cel. STOLL rat. medendi, T. II.*

1) cibo, potui, medicamentis fraudulenter vel ex ignorantia admixta ventriculo ingeri; vel 2) forma halitus cum saliva deglutiri aut una cum aëre ad pulmones deferri vel 3) externæ cuidam corporis parti applicata in vasa absorberi.

**CIBUS PLUMBATUS.** Periculosum est cibos acidos, acescentes, aut oleosos in *vasis plumbeis* vel *ex stanno plumbato* confectis aut in *stibilibus vitro plumbato coloratis* coquere vel diutius fervare. Agricolaë in Belgio butyrum augendi ponderis causa tempore annonæ *cerussa* miscebant. Alii panem eadem mangonizabant. Mercatores fraudulentè oleis rancidis *cerussam* addebant, ut ea pro olivarum oleo recens presso incautis venderent. ✻

**AQUA PLUMBATA.** Integra familia paralyfi vexabatur, dum ad culinares usus adhibebatur aqua in magno *receptaculo plumbeo* reservata diu hærens. ✻✻ Integra familia, quæ aquam ex puteo, cujus *embolus plumbeus* ab aqua felenitica corrosus erat, hauserat, ægrotabat. Pater jam a longo tempore paralyfi afficiebatur; mater colica & ictero diu laborans moriebatur. Ex 21 infantibus 8 in infantia moriebantur, reliqui ægrotabant toto tempo-

---

\* *Cel. CÆLSI l. c. p. 30.*

\* \* *Ill. VAN SWIETEN Comment. T.*



re, quo in domo paterna habitabant. \* Eadem mala & ab aqua per plumbeos aquæductos advecta, ab aqua pluvia e tectis plumbo obductis in receptaculum suppositum depluente, oriebantur.

**VINUM PLUMBATUM.** Lucripeti & turpes cœnopolæ vina immatura & acida plumbo raso, aut lithargyrio, minio, cerussa vel saccharo saturni dulcificare solent. Vinum in vasis ex stanno plumbato confectis vel cerevisia aut mustum vini vel pomacei in receptaculis plumbeis diu relictum, colicam saturninam & paralyses epidemice totas familias, vel cœtus hominum corripientes induxit. \*\*

**PRÆPARATA SATURNINA,** quæ sæpe scopo medicandi dantur, ut *Cerussa plumbi, Minium, Lithargyrium, Saccharum saturni, Magisterium saturni, Extractum saturni, Aqua vegeto-mineralis, Plumbum ustum, Plumbum corneum, Tinctura saturnina* &c. atrocissimos morbos saturninos procreant. Iidem oriuntur a medicamentis aliis in vasis plumbeis trita aut alio modo parata, nec non a medicamentis plum-

\* *Cel. WALL in medical traetis.*

\*\* *Ephem. N. C. Dec. III. A. 4. obs. 100. & Cel. BAKER. Medical Transact. Vol. I. p. 175. & Vol. II. p. 240. & Cel. ZELLER de vinis lithargyrio mangonifatis.*



plumbo adulteratis, ut a cinnabari, quæ minio, a mercurio vel stanno quæ plumbo adulterari solent.

**HALITUS PLUMBATUS**, qui a multis artificibus cum saliva deglutitus aut cum aëre in pulmones respiratus eosdem producit morbos. Vide inter venena halitiosa *halitum plumbatum*.

**VIS NOXIA EXTERNA.** Nocent saturnina particulis venenatis ad interiora corporis a cute absorptis; quandoque simul materiam acrem criticè ad cutim depositam ad interiora corporis repellendo. A *Fuco saturnino* diu adhibito tabes pulmonalis, \* contractura paralytoidæ, & colica saturnina fuit visa. \*\* Homo, qui, quum in ollam braxatoriam incidisset & a chirurgo quodam empyrico *emplastro saturnino* obvolutus esset, colica pictonum dein laborare cepit. \*\*\* A *cataplasmate seposito fomento ex saccharo saturni* soluto spasmodicæ contractura, cardialgia, vomitus & colica orie

---

\* *M. BOERHAAVIUS* in *Elem. chym.* T. II p. 309. sex vel septem nobiles puellas hujus fuci usu mortuas novit,

\*\* *Nuper M. DE BRAMBILLA* puellam colicæ pictonum a fuci saturnini usu laborantem oleo d'laudano servavit, cujus mater ab eadem causa contractura extemitatum superiorum laboravit & ejus altera filia convulsionibus atque colica jam mortua fuit.

\*\*\* *Cel. HÆBERL* de *febris annuis* p. 68.

bantur, \* Etiamſi ꝑ ſolum diebus ſaturninum remedium applicabatur. Ab aqua vegeto-minerali & emplaſtro ſaturnino quo ulcus cruris quadriduo deligabatur, colica ſaturnina & paralyſis oriebatur, quæ ſymptomata omiſſis remediis ſaturninis & uſu interno olei ricini brevi evaneſcebant. \*\* Canis qui ſuper laminis plumbeis dormire & vir qui juxta caninum plantas pedum laminis plumbeis imponere longo tempore conſuevit, paralyſi crurum afficiebantur. \*\*\* Puer biennis ſaniffimus, qui nudatis pedibus ſuper laminas plumbeas adhuc a fuſione calentes incedere amabat, ſubito doloribus colicis, febre & convuſionibus corripiebatur \*) a ceruſſa, qua intertrigo genitalium infantis inſpergebatur colicam & paralyſim femorum vidi.

DIAGNOSIS MORBI SATURNINI. Vinum v. g. lithargyro mangoniſatum noſcitur

1. Ex ſapore dulceſcenti.
2. — cardialgia, capitis dolore, paralyſi colica pictonum aut alio morbo poſt vini uſum ſuperveniente.

---

\* Cel. PERCIVAL. on the poiſon of lead. p. 12. & 15.

\*\* PERCIVAL. l. c. p. 13.

\*\*\* Idem p. 77.

\*) Cel. WALL apud PERCIVAL p. 126.

- 3 — *præcipitato nigro*, si vino liquoris probatorii, recenter parati \* vel tincturæ sulphuris volatilis exigua portio instilletur. Minus certa criteria acidum falis vel vitrioli & sal alcali sunt.
4. — *Particulis metallicis griseis & splendentibus*, quæ in fundo vasis, quo vinum continebatur, oculo nudo vel armato, quandoque conspicitur.
5. — *regulo plumbi*, qui ex residuo post 8 librarum evaporatarum per ignem fuso re-

\* *Liquor probatorius* sequenti modo conficitur. ℞. pulv. auripigmenti drachma dimid. calcis vivæ drachma ij. misce & coque in aquæ pluvialis purissimæ drachma XII. dimidiæ horæ spatio, decoctum refrigeratum percoletur & in phialis rite obturatis servetur usui. Jubent authores ut vini uncis duabus vel tribus guttæ aliquot liquoris probatorii instillentur; si hoc fiat rubrum vel fuscum vel nigrum atque turbidum, vinum saturninis adulteratum esse contendunt; ubi vero lactei coloris nubecula apparet, vinum asserunt meracum esse. At cum stannum, cuprum, mercurius & aurum simili modo & colore ex acido vegetabili per liquorem probatorium præcipitentur, hinc hicce solus liquor non sufficit ad detegendum plumbum in vino, nisi cetera criteria simul adhibeamus. *Cel. WOLLIN* *Verfälschung des Weins mit Bleyglätte* p. 70. & *Cel. DELII* *Revision der Weinprobe auf Bley*. Erlang. 1779. Nullum vero aliud metallum dulcificat vinum quam saturnus.

manet. Hoc ex omnibus signis *infallibile* solum est.

6. *Aqua plumbata*, noscitur ex colore liliaceo, seu violaceo-roseo, si aquæ hujus ℥iv guttæ seu solutionis argenti in acido nitri confectæ instillentur. \*

**MEDELA MORBORUM SATURNINORUM.** In ipso colicæ saturninæ *paroxysmo* omni hora uncia una olei amygdali cum aliquot guttulis laudani liquidi præbeatur. Efficacissimum remedium vero est oleum ricini, quod præter vim obvolventem & spasmos sopientem insimul alvum movet. Externe enemata oleosa, balneum tepidum, fomentum oleosum conveniunt.

*Paroxysmo remittente* illico detur purgans sum opio vel extracto hyosciami, ut plumbum cum alvo evacuetur. Opium vel extractum hyosciami idcirco purganti additur, ut solvat spasmus alvi obstinatæ causam. Fortissima purgantia & enemata alvum non movent sed aucto ventris cruciatu vomitus enormes excitant, non præmissio opio. Opium solum quandoque sine addito purgante alvum movet.

*Mixtura* ex salis amari & mannæ ℥iſſ cum uno grano opii & syrupo quodam in ℥iv

---

\* Cel. SAGE *Untersuchung verschiedener Mineralien.* Götting. p. 23.



aquæ solutis. Vel *Pilulæ* ex resina jallapæ & pilulis pacificis Edinb. aa gr. viij atque oleo sacchari aurantiorum ☉ pro una dosi, valde conveniunt. Alii rheum cum lapidibus cancerorum vel magnesia aut quod efficacius cum sale sodæ laudant. \* Alii denique aluminis crudi grana xv. omni quadrîhorio in ipso paroxysmo dant. \*\*

Reliqui morbi saturnini ut paralytis, contracturâ &c. sæpius purgatis primis viis sanantur remediis *nervinis*, e quibus camphora, castoreum, asa foetida, electricitas, decoctum valerianæ sylvestr. vel cort. peruviani, ligni sassafras, \*\*\* cum antimonio crudo maxime conferunt. Nec non lacticina, balnea frigida, opium in refracta dosi, sal alcali, sapo venetus cum rheo diu continuata. Aquæ alcalinæ & mar-

\* *Cel. WEBER Physik. Chem. Magaz. I Th. p. 18.* ter de die drachmam rhei & totidem lapidum cancerorum vel salis sodæ enixe comendat. *Cel. MALOUIN in medic. Chymic. Altenb. 1764. Th. II. p. 37.* Sal tartari ut antidotum plumbi laudat.

\*\* Tertia dosis colicam jam mitigabat. *Gesammlete Schriften zur Erkenntniß und Behandlung der Bleykolik p. 335.*

\*\*\* POTERIUS figulum paralyti saturnina affectum decocto ligni sassafras & baccarum lauri brevi pristinae salutis restituit.



tiales ; diætâ lactea. \* Mercurius vi-  
vius. \*\*

Quandoque colica saturnina tempore æstivo cum  
*faburra biliosa*, quæ emetico purgans exigit &  
tempore hyemali cum *plethora* vel *phlogosi abdo-*  
*minali*, quæ venæ sectionem & antiphlogi-  
stica poscunt, antequam opiata porrigi que-  
unt ; complicatur.

VIRTUS MEDICATA. Ab interno ex plumbo præ-  
paratorum remediorum usu in praxi medica  
plane abstinendum est, sunt quidem non in-  
fimi subfelli medici, qui usum internum plum-  
bi, ut *tincturam saturninam*, quæ in phthisi  
laudatur \*\*\* salutarem esse male crediderunt.  
At remedium quod centies detrimentum at-  
tulit, & semel iterumve forte fortuna aut

\* *Ill. WERLHOFIUS* podagricos duos partim  
ex materia arthritica, partim ex colica saturnina vi-  
nosa omnium membrorum paralyfi affectos, lentaque  
tabefactos febre, in integrum restituit lactea diætâ.

\*\* *Cel. CAELSI ratio occurrendi morbis a mi-  
neralium abusu produci solitis. Romæ 1780. p. 39.*  
scire etiam oportet dicit: mercurium vivum per os  
ingestum pessima nonnunquam symptomata debellasse  
a salis saturni abusu producta.

\*\*\* *Cel. VOGEL Versuch einiger Beobachtun-  
gen. Gött. 1777. p. 12. & Cel. WHITE in medicis.*  
*Eminent: von Edimburg 3 B. I St. p. 79.*

benignæ naturæ industria non nocuit aut etiam profuisse solummodo videtur, fugiendum est.

USUS EXTERNUS plumbatorum, etsi non omni periculo careat, in exigua dosi facilius tamen fertur. *Oleum* cum *minio* coctum variorum emplastrorum basis est. *Lamella plumbea*, vel succus dauci cum aliquot guttis aceti lithargyrii mixtus in scirrho cancroso coercendo laudatur.

## STANNI PRÆPARATA.

STANNUM *crystallinum* L. *Zinn*.

ODOR ingratus, si calefiat; SAPOR metallicus.

VIS NOXIA. Stannum perfecte purum interne exhibitum non est venenum. Neque stannum, cujus uncia unum *arsenici* granum continuit, interne in rasura cani datum vim noxiam intulit, ut experientia docuit. Arsenicum enim non forma salina sed regulina & intime comixta stanno adhæret. \* Neque *cuprum*, quo stanni molities ad vasa culinaria paranda adaptatur, in exigua dosi, (nempe  $\frac{1}{100}$  cupri  $\frac{1}{100}$  Bismuthi & 97  $\frac{1}{100}$  stanni) malos inducit effectus.

---

\* *Cel. BAYEN chym. Untersuchung über das Zinn und Beantwortung der Frage: ob man sich ohne Gefahr zu oekonomischen Gebrauche der zinnernen Gefäße bedienen könne?* Leipzig 1784. p. 176. & 179.

Cuprum enim nisi ærugine infectum non nocet. \* Sed stannum *valde arsenicatum* vel *valde cupratum* noxas sanitati infert.

Pessima vero stanni mangonifatio est miscella cum *plumbo*.

ANTIDOTA cupri & plumbi.

VIS MEDICATA. Rasura stanni ad tæniam expellendam laudatur.

### STANNUM PLUMBATUM.

Stannum, quod ad stannanda vasa cuprea adhibetur, quandoque a lucripetis stannatoribus ex una parte stanni & sex vel septem partibus plumbi conficitur. \*\*

VIS NOXIA hinc a plumbo. Stannum purum nimis molle est, quam ut vasa culinaria inde confici possent, ideo a multis plumbo miscetur. Noscitur stannum plumbatum si ovum recens coctum dimidio dissectum imponatur cum adfuso aceto patinæ e stanno plumbato confectæ. Sic acetum dulcescit & ovi superficies livescit fat profunde, si stannum valde plumbatum.

ANTIDOTA plumbi.

\* BAYEN l. c. p. 191.

\*\* *Cel. PLOUQUET* l. c. p. 40.

# VENENA MERCURIALIA.

---

## MERCURIUS VIVUS.

*HYDRARGYRUM virgineum* L. *Quecksilber*. Est semimetallum in atmosphææ calore fluidum, coloris argentei.

ODOR nullus. SAPOR metallicus.

**VIS NOXIA.** Mercurii vivi magnam copiam absque noxa deglutiri posse, multiplici experientia constat. Diuturnus tamen ejus usus inducit varios morbos, *mercuriales* dictos, nempe tremorem artuum & impotentiam crurum.

**VIS NOXIA EXTERNA.** Imprudenter aut nimis diu adhibita *frictio mercurialis* non raro inducit anorexiam, sitim, oris foetorem peculiarem, febrim, gingivarum, linguæ, palati, tonsillarum, labiorum, genarum tumorem, dolorem, calorem, inflammationem, ulcera alba dolentissima, gangrænam sphacelumque; copiosum diu noctuque viscidæ salivæ effluxum, tumorem capitis immanem una cum oculis turgidis, prominentibus, sanguineis; dentium antea sanissimorum dolorem, cariem, lapsum; totius sanguinis dissolutionem, debilitatem summam, animi deliquia, stuporem, paralyfin, claudicationem perpetuam, œdema crurum, sævissimam cardialgiam, vomitum, alvi fluxum aquo-

sum,olidissimum cum acerbissimis torminibus, aneurysmata, hæmoptisin, aliasque hæmorrhagias, atrophiam, maxillarum aliorumque oris ac nasi ossium cariem, diras anxietates, respirandi difficultatem, suffocationem aut convulsiones lethales. Luctuosissima exempla mortis ab innunctione mercuriali inductæ apud authores prostant.

Quandoque mercurius per inunctionem corpus ingressus in majores globulos coit, ac in ossium cellulosis recessibus, nec non in aliis corporis partibus sub nativa forma sua reperitur. \*

**ANTIDOTA.** Quam primum hydrargyrosis aliquem morbum causat, a frictione illico abstinendum, tibialia, femoralia, indusia, lecti linteamina, unguento mercuriali conspurcata, statim removenda, partes inunctæ spongia saponis lixivio madente detergendæ, totum corpus balneo calido abluendum.

Morbi mercuriales sequenti medela curandi; nempe *plethora, febris cum inflammatorio oris & capitis tumore* venæsectiones, alvi ductiones refrigerantes & potus emollientes mucilaginosos cum nitro exigit.

*Linguae tumor* suffocationem minatus, simul ut hirudines ei affigantur aut scarificetur, poscit.

---

\* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 43.



*Ptyalismus* leniora clysmata, purgantia miltiora, flores sulphuris, atmosphære calorem moderatum, balnea tepida postulat. Docuit observatio camphoram ptyalismum minime compefcere etsi ab aliquibus commendetur.

*Alvi fluxus dysentericus* nullo remedio tam efficaciter curatur quam opio cum mucilaginosi per os anumque ingestis nec non sudore stragulorum.

*Tremori* a mercurialibus orto infusum vel essentia radici enulæ; efficacius adhuc reperitur cortex peruvianus cum floribus sulphuris.

*Paralyfi* medentur flores arnicæ, frictiones, vis electrica &c.

*Cachexiam, tussim* cum febre purisque sputo ac sudoribus colliquativis, nec non hæmorrhagias varias, oris ulcera mercurialia, aliaque mala chronica a mercurialium abusu inducta, cortex peruvianus, decoctum turionum pini, infusum malti diuturno usu tutissime curat.

**VIRTUS MEDICATA.** Internus *mercurii gummosi* usus in omnibus morbis venereis, in vermibus, in tetano, in morsu canis rabidi, in morsu viperæ italicæ laudatur. Vide *Pharmacologiam chirurgicam*.

MERCURIUS SUBLIMATUS CORROSIVUS.

Est sal metallicus ex mercurio & acido salis constans. *Aezender Quecksilbersublimat.*

ODOR nullus. SAPOR metallicus, austerus, ingrattissimus.

*Criterion* mercurii sublimati in liquore quodam soluti, est præter saporem metallicum pulvis lateritii coloris, ab aqua calcis recenti affusa præcipitatus, & mercurius ex hoc pulvere sublimatus.

**VIS NOXIA.** Ultra unum alterumve granum ventriculo ingestus est deterrimum venenum, quod vomitu enormi, alvi fluxu dysenterico, inflammatione & gangræna ventriculi atque intestinorum, convulsionibus &c. celeriter necat.

Minima vero copia, nimisque diuturno usu ingestus, tabem, hæmoptoen, tussim inducit atque eodem modo ac immoderata hydrargyrosis nocet.

**VIS NOXIA EXTERNA.** Nec externa mercurii sublimati applicatio sine summa circumspectione adhibenda est. Nam matrona, cui mercurius sublimatus ope emplastri applicabatur, doloribus intolerabilibus, convulsionibus, vomitionibus, faucium ingenti tumore, salivatione miserrime excruciatâ obiit. Cuidam puellæ contra pediculos capitis unguentum ex mer-

curio sublimato illinebatur; inde caput adeo intumuit, ut brevi infanti pereundum fuisset, nisi forte lixivium e cineribus ope linteorum applicatum fuisset, quo remedio brevi convalluit, ita tamen ut capilli deciderent.

**ANTIDOTA.** Copiosus potus mucilaginosus, emulsiō, lac, oleum, butyrum, adeps. Urina vaccina vel equina. \*

Antidota *specialia* sunt sales alcalini & terræ absorbentes, hinc lapides cancerorum, putamina ovorum, aqua calcis, lixivium cinerum.

Mercurius sublimatus *externe applicatus* lixivio alcalino abluatur eoque locus affectus fomentetur.

**VIRTUS MEDICATA.** Ab interno usu plane abstinendum esse opinor.

## M E R C U R I U S D U L C I S.

Est mercurius sublimatus mercurio vivo valde dulcificatus. *Versüßtes Quecksilber.*

**ODOR** nullus. **SAPOR** terreus fere insipidus. Aqua fere insolubilis.

**VIS NOXIA.** Mercurius dulcis male præparatus seu non bene dulcificatus eadem fere ac mercurius sublimatus corrosivus excitat sympto-

---

\* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 51.

mata. Mercurii dulcis etiamſi bene præparati uſus diuturnus ac copioſior eodem morboſo ac inunctionum mercurialium abuſus producit.

ANTIDOTA hinc eadem quæ ſublimatus corroſivus exigit.

VIRTUS MEDICATA. Vide *Pharmacologiam chirurgicam*,

### MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS.

Eſt calx mercurii ex acido nitri ope acidi falis præcipitata. *Weißer Queckſilber-Præcipitat.*

ODOR & SAPOR nullus. Aqua fere inſolubilis.

VIS NOXIA. Eſt mercurio dulci acrior hinc majori doſi ac minor ſublimati agit. Quandoque *céruffa* mangoniſatus eſt.

ANTIDOTA eadem ut in ſublimato corroſivo.

VIRTUS MEDICATA. Granum unum diu cum granis decem ſacchari albi puriſſimi in mortario vitreo triti, omni trihorio datum in morboſo venereis præſertim oſſium laudatur. \* Unguentum e mercurio præcipitato in malis cutaneis eſt efficax.

\* *Ill. VAN SWIETEN Comment. T. v. p. 532.*

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER.

Est calx mercurii ex acido nitri abstracto: *rother Quecksilber-Præcipitat.*

ODOR & SAVOR nullus.

VIS NOXIA. Majori dosi ingestus, cum præcipitato albo sit magis causticus, eadem mala ac exigua dosi sublimati inducit.

ANTIDOTA mercurii sublimati corrosivi.

VIRTUS MEDICATA præcedentis, de usu externo vide *Pharmacologiam chirurgicam.*

TURPETHUM MINERALE.

Est calx mercurii, acido vitrioli imprægnata. *Mineralischer Turbith.*

ODOR nullus, SAVOR nauseosus.

VIS NOXIA. Mercurii sublimati corrosivi. Turpethum minerale naribus tantummodo attractum sudores, vomitum, alvi fluxum, urinas, ptyalismum, lacrymas una cum capitis ingenti tumore movisse dicitur. \*

ANTIDOTA ejusdem.

USUS MEDICUS. Scopo vomitorio ad gr. ij laudatur in morfu canis rabidi.

\* BOYLEUS id refert.



## VENENA ANTIMONIALIA.

---

*ANTIMONIUM striatum* L. *Spießglas* seu *Spießglanz*. Est semimetallum ex regulo proprio & sulphure constans; Odore & sapore carens.

Antimonium crudum olim pro veneno habitum fuit, experientia autem docuit præstantissimum hoc esse remedium quod tuto interne dari sine noxa possit. Sed antimonii præparata regulina noxia sunt, ut

### REGULUS ANTIMONII.

Est antimonii pars semimetallica, a sulphure separata. *Spießglaskönig*.

**VIS NOXIA.** Incaute assumptus vomitum & alvi fluxum enormem, ventris tormina intolerabilia, diras anxietates ac corporis jactationes, hæmorrhagias, convulsiones, ventris inflationem summam; ventriculi & intestinorum inflammationem, erosionem, gangrænam, mortem etiam hominum robustissimorum causat.

**ANTIDOTA.** Ceusentur sulphur, oleosa, mucilaginososa, ceracea absorbentia, ori & ano ingesta. *Acida* non conveniunt.

### FLORES ANTIMONII.

Est antimonium tostione desulphuratum & sublimatum. *Spießglasblumen*.

**VIS NOXIA** præcedentis.

**ANTIDOTA** præcedentis.

**B U T Y R U M A N T I M O N I I .**

Est regulus antimonii acido falis solutus. *Spießglasbutter.*

**ODOR** croceus. **SAPOR** acidus, causticus.

**VIS NOXIA.** Vi corrosiva partes corporis vivi, quas tangit, celerrime destruit ac in escharam convertit; acrimonia sua longe superat quæcunque alia sibi præparata.

**ANTIDOTA.** Præter oleosa & mucilaginosas dentur terræ absorbentes & sales alcalini.

**VIRTUS MEDICATA.** Ad callos ulcerum & staphyloma corneæ dissipandum ope penicilli corneæ quotidie illinitur & statim iterum injectione lactis tepidi ablutur. \*

**V I T R U M A N T I M O N I I .**

Est antimonium in crucibilo per se fusum. *Spießglas.*

**VIS NOXIA.** Violentius agit quam regulus antimonii & crocus metallorum. Grana octo vitri antimonii in substantia exhibitæ post vomitus ingentes, dolores intolerabiles, ventricu-

---

\* *Cel. JANIN Beobacht. über das Auge.* p. 348.

li inflammationem atque convulsiones, mortem intulerunt. ✻

Inde patet, quid *vitrum antimonii ceratum*, ac *Vinum antimoniatum Huxhami* majori do-  
si præstent.

ANTIDOTA reguli antimonialis.

### CROCUS METALLORUM SEU ANTIMONII.

Est regulus antimonii, phlogisti sui parte aliqua spoliatus. *Spiesglas safran*; *Metallsafran*.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA, emetico-drastringa, diarrhæam chronicam cum humorum putrida solutione inducens. ✻✻

ANTIDOTA. Præcedentis nempe oleosa, mucilagino-  
sa, syrupus ceratus.

VIRTUS MEDICATA. Pro præparatione *aquæ benedictæ Rulandi*. Equi crocum metallorum ad  $\bar{z}$ j absque noxa ferunt.

### TARTARUS EMETICUS.

Est sal metallicus ex regulo antimonii & acido tartari constans. *Brechweinstein*.

ODOR nullus; SAPOR metallicus.

\* HOFFMANN *Med. rat. & system.* T. II.

p. 238.

\* \* *Gel. LINDESTOLPE* p. 81.

**VIS NOXIA.** Majori dosi ingestus hyperemesim & hypercatharsim, ventriculi & intestinorum inflammationem, gangrænam atque mortem inducit. \*

**ANTIDOTA.** Oleosa, mucilaginosa, lac, alcalina, cera.

**VIS MEDICATA.** Ad tria grana scopo emetico aqua solutus cochleatim datur.

### M E R C U R I U S V I T Æ.

Est regulus antimonii ope aquæ e butyro antimonii præcipitatus. *Pulvis ALGAROTI. Algarots-Pulver.*

**ODOR** nullus. **SAPOR** insipidus.

**VIS NOXIA.** Emetico-drastringa, inflammationem & gangrænam ventriculi inducens, hinc potius *Mercurius mortis* dicendus.

**ANTIDOTA** præcedentium.

### H E P A R A N T I M O N I I.

Est antimonium sale alcalino fusum. *Spießsglas-leber.*

**VIS NOXIA** præcedentium.

### S U L P H U R A U R A T U M A N T I M O N I I.

Est antimonii regulus minus sulphuratus quam in

---

\* *Ill. HOFMANN Med. rat. & system. T. II. p. 238.*

antimonio crudo, ope aceti ex lixivio antimonii præcipitatus. *Spießglas-Goldschwefel.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Majori dosi ingestum hyperemesim, hyperchatarisim atque inflammationem excitat; præsertim sulphur auratum primæ præcipitationis.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Resolvens, diaphoretica, expectorans.

## VENENA ARSENICALIA.

### ARSENICUM ALBUM.

*ARSENICUM nudum L. weißer Arsenik. Rازengift.* Est semimetallum ex phlogisto & calce acida propriæ indoles constans. \*

ODOR nullus, accensi vero alliaceus; SAPOR nullus.

Criteria arsenici albi sunt, quod

1. Saccharo pulverisato haud sit abfimile at multo gravius.

\* Arsenicum quatenus in aqua solvitur & crystallifatur, *salibus*; quatenus acido constat & phlogisto, *sulphuribus*; quatenus cum multo phlogisto regulum dat, *metallis* adnumerari potest, dicit *Cel. SCHREBER* in *LINNEI mat. med.* p. 288.



- 2: *Alliaceus odor*, quem carbonibus ardentibus injectum cum fumo albo spiret.
- 3: *Lamina cuprea* ab hoc albo fumo maculas nigras vel albas contrahat.
- 4: A solutione *hepatis sulphuris* aquæ arsenicali instillatâ, flavum decidat præcipitatum; quod auripigmenti seu arsenici sulphurati est species. \*

**VIS NOXIA.** Arsenicum deglutatum sequuntur sapor austerus, exspuitio frequens, vertigo; labiorum, linguæ, palati, faucium, œsophagi, ventriculi & intestinorum ardor, dolor acerbissimus; rosio ac inflammatio; febris; sitis inextinguibilis, nausea, vomitus assumptorum, crebri singultus, palpitiō cordis, virium defectio ingens; respirandi difficultas, anxietates summæ; delirium, circulus lividus circa os & oculos; repentina corporis intumescencia; manuum ac pedum stupor; his accedunt priapismus, totius corporis convulsiones, pulsus tardus, inæqualis, cutis pruritus ingens, icterus, maculæ rubræ, fœtor oris, suspiria, mictus cruentus; sudores frigidi; gangræna aut sphacelus ventriculi & intestinorum ac nonnunquam etiam genitalium; ventriculi & intestinorum perforatio aut etiam

---

\* *Cel. BERGMAN opuse. chemi. Vol. 1. p. 131. Erolio*

erosio seu extenuatio talis, ut eorum membranæ quandoque folium pāpaveris vix superent crassitie; vomitus & alvi fluxus nigri fœtidi, cadaverosi; capillorum defluvium, lypothymix; horum malorum omnium horrendum agmen plerumque claudit mors, quam epidermidis secessus & totius corporis putredo subito sequuntur;

Verum qui letho eripiuntur valetudinem deinceps vitream, nonnunquam febre hectica; paralyfi, aliorumve malorum serie exasperatam, trahere solent. \*

**VIS NOXIA EXTERNA.** Haud minora pericula circumstant illos, qui arsenicum extrinsecus variis admovent partibus. Sic amuletum arsenicale pectori applicatum ardorem & anxietatem præcordiorum ac pustulas nigricantes in medio pectore producebat. Vi tam corrosiva pollet arsenicum, ut fossorum manus ac pedes nudatos exulceret. Arsenicum butyro mixtum & capiti illitum, febrem, delirium, syncopen, totius capitis intumescenciam ac celerem mortem intulit. Decocto arsenici duobus militibus corpus scabiosum abluebatur; scabies quidem hac abluitione evanuit, sed utriusque genitalia inflammatio atque intume-

scientia invasit, quæ cum ingentibus doloribus, febre & vigiliis in gangrænam scroti abiit.

**ANTIDOTA** generalia sunt multus potus aquæ tepidæ, olei, butyri insuli, axungiaë porciæ, adipis non rancidi, gummi tragacanthi, aut arabici aqua soluti. His palman præripit lac merum vel quod melius butyro sociatum. *Oleum ricini. Balnea tepida aquosa vel oleosa. Hepar sulphuris; oleum essentialè anisi, ad ℞j cum ovi vitello & gum. arabico datum. \* Salia alcalina. Terræ absorbentes. Flores sulphuris. Extractum martis. Thermæ sulphuræ & jus pulorum* se commendant, ubi ægri qui mortis discrimen evasere, stupore, paralyfi aut convulsionibus vexantur.

**VIRTUS MEDICATA.** Usus *internus* arsenici in febribus intermittentibus atque in cancro commendatur, at præstat arsenico interne non uti. Usus *externus* in cancro verrucoso faciei laudatur. Nempe *Pulvis anticancrosus BERNARDI*, \*\* qui ex arsenico crystallino, cineribus calceorum antiquorum combustorum, sanguine draconis, & cinnabari constat, ulceri applicatur, sic trium dierum dolor vehemens & œdema calidum faciei atque totius fere capitis sequitur;

---

\* *Sammlung für pract. Aerzte* 5 B. 2 St. p. 539.

\*\* *Sammlung für pract. Aerzte* 7 B. 3 St. p.

ulcus cancrosum laudabili supuratione depuratur & emplastro Norimbergensi sanatur.

ARSENICUM CITRINUM, SEU FLAVUM.

*ARSENICUM citrinum.* Gelber Arsenik. Ex una sulphuris & decem arsenici albi partibus intime mixtis ope sublimationis paratur.

ODOR nullus, accensi vero sulphureo - alliaceus:  
SAPOR nullus.

VIS NOXIA, arsenici albi, at ob admixtum sulphur aliquantum debilior.

ANTIDOTA arsenici albi:

VIRTUS MEDICATA in carcinomate: \* Exiguæ lamellæ ex arsenico flavo ulceri cancroso imponuntur, donec omne cancrosum confumatur:

ARSENICUM RUBRUM SEU SANDARACA.

*ARSENICUM Sandaraca L.* rother Arsenik. Realgar; ex duabus sulphuris & novem arsenici albi partibus conficitur. *Arsenicum rubinum*

*Wundärzte, 5 Jahrgang. 3 Quartal p. 444.* duæ prostant observationes de cancro faciei hac methodo feliciter sanato.

\* *Schwed. Abhandl. für das Jahr 1778. Cel: RÖNNOW* hac methodo viginti ægrotos, cancro tum in labiis tum in laborantes mammis feliciter curasse ait: Arsenicum acrimoniæ cancrose verum esse antidotum & non solum vi caustica cancerum destruere opinatur:

ex anatica sulphuris & arsenici albi parte conflatur.

ODOR nullus; SAPOR vix ullus.

VIS NOXIA arsenici, arsenico citrino vix debilior. Mulier, quæ cum brassica rubra hujus veneni portionem comedebat intra aliquot horas prægressis vehementissimis torminibus moriebatur. \*

ANTIDOTA arsenici.

### AURIPIGMENTUM.

*PRITES Auripigmentum L. Operment; Goldgelb.*

Est arsenicum plurimo sulphure mineralisatum.

ODOR nullus, SAPOR sulphureus.

VIS NOXIA arsenici, at ob copiam sulphuris admixti minor, adeo ut animalibus ad drachmam unam absque noxa ingereretur. Sed mulier ab uncia semis in cerevisia cocti auripigmenti torminibus, convulsionibus, animi deliquiis, vomitu, dysenteria, polydipsia, & inexplicabili anxietate in alterum usque diem corripiebatur. Alia mulier a paucis granis ad curandam febrem deglutitis 30 dies convellebatur. \*\*

ANTIDOTA arsenici.

\* *Ephem. N. C. vol. V. obs. 102. p. 355.*

\*\* *Cel. GMELIN l. 6. T. 3. p. 136.*



**VIRTUS MEDICATA.** *Linimentum depilatorium*, quod ex auripigmento & calce viva constat, ad pilos extirpandos adhibetur. *Collyrium LANFRANCI*, quod auripigmentum continet, ad ulcera cancroidea faucium laudatur. *Unguentum terebinthinatum* cum auripigmento in tineâ unguium & rhagadibus chronicis manuum atque pedum vidi utile. Ingreditur etiam liquorem probatorum vini plumbati.

## REGULUS ARSENICI.

Est arsenicum ope phlogisti in formam metalli reductum. *Arsenik-König.*

**VIS NOXIA** arsenici at debilior.

**ANTIDOTA** arsenici.

## ARSENICUM POROSUM.

*ARSENICUM* porosum L. *Fliegenstein.* *Schwarzer Arsenik.* *Cobaltum officinarum.*

**VIS NOXIA** arsenici at debilior. Aqua cum melle vel saccharo & arsenico poroso infusa ad mufcas necandas exponitur; infantes inde bibentes quandoque vomitu, cardialgia, & aliis symptomatibus imo ipsa morte fuere affecti.

**ANTIDOTA** arsenici.

COBALTUM ARSENICALE.

COBALTUM *arsenicale* L. *Arsenik-Kobolt*. Est cobalti arsenicum continens species. Cobaltum autem *non arsenicale* venenum non est.

VIS NOXIA arsenici sed multo debilior,

ANTIDOTA arsenici.



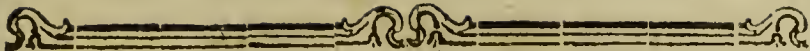
V E N E N A

H A L I T U O S A

S E U

M E P H I T I C A.





# E L E N C H U S

## VENENORUM HALITUOSORUM.

---

De venenis halituosis generatim.

### HALITUS ACIDORUM MINERALIUM.

Halitus sulphuris accensi, *Schwefeldunst.*

Aer vitriolicus, *Vitriolsauerluft.*

— muriaticus, *Salzsauerluft.*

— nitrosus, *Salpetersauerluft.*

### HALITUS AERIS FIXI.

Aer fixus artefactus, *fixe Luft.*

Aura cavernæ caninæ, *Luft der Hundes-Grotte.*

— multi fermentantis, *Luft des gährenden Mosts.*



- Aura cerevisiæ fermentantis, *Luft des gährenden Biers.*  
 — aquarum acidularum, *Luft der Sauerbrunnen.*  
 — salium effervescentium, *Luft aufbrausender Salze.*  
 — ædificiorum recentium, *Luft frisch getünchter Zimmer.*  
 — usturæ calcis, *Luft der Kalchbrennerei.*

### HALITUS ALCALINI.

- Aer alcalinus, *alkalische Luft.*  
 Halitus urinæ, *Harndunst.*  
 — cloacarum, *Kloakenkothluft.*

### HALITUS PHLOGISTICI.

- Aer phlogisticatus, *phlogisizirte Luft.*  
 — inflammabilis, *brennbare Luft.*  
 — igne corruptus, *durch Feuer verdorbene Luft.*  
 — carbonum ardentium, *Kohlenluft.*  
 — paludosus, *Sumpfluft.*  
 — luti platealis, *Gassenkothluft.*  
 — fodinarum metallicarum, *Metallgrubenluft.*  
 — ——— carbonariarum, *Kohlengrubenluft.*  
 — ——— salinarum, *Salzgrubenluft.*  
 — hepaticus, *Schwefelleberluft.*  
 Halitus rancidus, *ranziger Fettdunst.*  
 Fumus ignis inclusus, *eingeschlossener Rauch.*

HALITUS PUTRIDI.

- Aura animalium putrescentium, *faule Thierluft.*  
 — vegetabilium putrescentium, *faule Pflanzenluft.*  
 — respiratione animali corrupta, *durch thierischen Aushauch verdorbene Luft.*  
 — transpiratione animali corrupta, *durch thierische Ausdünstungen verdorbene Luft.*  
 — multitudinē hominum corrupta, *von Menge der Menschen verdorbene Luft.*  
 — aëris diu inclusi, *langverschlossene Luft.*  
 Aura aquæ corruptæ, *verdorbene Wasserluft.*  
 — cœmeteriorum, *Leichenackerluft.*  
 — nosocomiorum, *Spitalluft.*  
 — carcerum, *Kerkerluft.*  
 — navium, *Schiffluft.*  
 Ventus Samu-el, *Giftwind.*

HALITUS METALLICI.

- Halitus arsenicalis, *Arsenikdunst.*  
 — plumbatus, *Bleydunst.*  
 — cupratus, *Kupferdunst.*  
 — mercurialis, *Quecksilberdunst.*  
 Fumus cinnabarinus, *Zinnoberrauch.*

HALITUS TERREI.

Halitus gypsi, *Gipsstaub.*

HALITUS VEGETABILES.

Aer vegetabilium mephiticus, *giftige Pflanzenluft,*

Halitus peculiaris quorundam vegetabilium.

———— Anagyridis, *Stinkbaum.*

———— Dracunculi, *Schlangenwurz,*

———— Juglandis, *Wallnussbaum.*

———— Sambuci, *Hollunder.*

———— Santali albi, *weisser Santelbaum.*

———— Alceæ moscatæ, *Muskatellerkraut.*

———— Mancinellæ, *Manchinelbaum.*

———— Cannabis, *Hanf.*

———— Lini, *Lein.*

———— Toxicodendri, *Giftbaum.*

———— Vernicis, *Fiernisbaum.*

———— Dracontii polyphylli, *vielblättriche Zehrwurz.*

———— ——— foetidi, *stinkende Zehrwurz.*

———— Hellebori albi, *weiße Nießwurz.*

Odor florum quorundam.

—— violarum, *Violen.*

—— rosarum, *Rosen.*

—— Liliorum alborum, *weiße Lilie.*

—— Caprifolii, *Geißblattblumen.*

- Odor *Polyanthes*, *Tuberosen*.  
 — Phaeoli, *Bohnenblütthe*.  
 — Fœni recentis *frisches Heu*.  
 — Oleandri, *Oleanderblütthe*.  
 Odor *aromatum vegetabilium*.  
 — caryophyllorum, *Gewürznelkens*.  
 — Asæ foetidæ, *Teufelsdrek*.  
 — Ambraë, *Ambra*.  
 Odor *aromatum animalium*.  
 — Moschi, *Bisam*.  
 — Castorei, *Bibergeil*.  
 — Zibethi, *Zibeth*.  
 — Cantharidum, *spanische Mücken*.  
 Odor *plantarum narcoticarum*.  
 — Hyosciami, *Bilsenkraut*.  
 — Stramonii, *Stechapfel*.  
 — Opii, *Mohnsaft*.  
 — Croci, *Safran*.  
 — Tabaci, *Toback*.  
 — Lolii temulenti, *Lolch*.  
 — Cicutæ, *Wütherich*.  
 — Conii maculati, *Schierling*.  
 — Fungorum venenatorum, *giftiger Schwämme*.

A P P E N D I X.

*Venena, quorum indoles non nota.*

Aqua Toffana, *Toffanisches Giftwasser.*

Pulvis Successionis, *Successionspulver.*

Venenum Macassarientse, *Macassarisches Gift.*

—— Americanum Ticunas, *amerikanisches Tikunegift.*







## DE VENENIS HALITUOSIS GENERATIM.

---

Venena, quæ sub halitus, vaporis vel aëris forma in corpus nostrum agunt, *halitiosa* seu *mephitica* dicuntur.

DIVIDUNTUR in acida, alcalina, phlogificata, putrida metallica terrea, vegetabilia & incognita.

VIS NOXIA. Agunt maximam partem in pulmones, asphyxiam vel suffocationem inducendo. Quædam simul nervos olfactorios afficiendo in cerebrum.

Noscuntur ut plurimum odore ingrato, sensatione oppressionis & difficilioris respirationis.

MEDELA exigit transportationem ægroti in aërem *atmosphæricum*, eluitionem narrium & faciei cum *aqua frigida*, applicationem *remedii antimephitici* & excitationem systematis nervosi.

REMEDIA ANTIMEPHITICA dividuntur

in *acida* ut acetum vini, quæ in halitibus alcalinis, putridis, narcoticis, & phlogisticis;

— *alcalina* ut spiritus falis ammoniaci, quæ in halitibus acidis.

— *antiphlogistica* ut aër atmosphæricus, aër dephlogisticatus, aqua frigida, quæ in halitibus phlogisticatis conveniunt.

## HALITUS ACIDORUM MINERALIUM.

### HALITUS SULPHURIS ACCENSI.

Est fluidum aëriforme ex sulphure accenso evaporans. *Schwefeldunst.*

**ODOR** sulphureus, suffocans. **SAPOR** aquæ immixti halitus, sulphureus. *Flama* coerulei coloris.

**VIS NOXIA.** Majori copia pulmonibus haustus hominem & reliqua animantia, canibus forte exceptis \* celerrime suffocat, ut incruenta mors phasianorum docet; quorum ori vapor accensi sulphuris admovetur. Ubi vero is mi-

\* *Cel.* BROWNE LANGRISCH in *physical experiments upon brutes*. Lond. 1746. Canibus vapor sulphuris non nocuit. Sed elephantem necabat, LINDESTOLPE *liber de venenis* 1739. p. 102.

norī copia inīpiratur, tussim, sternutationem, ✻  
 raucedinem, capitis dolorem, lippitudinem,  
 diarrhæam, dysenteriam, astma, \*\* peripneu-  
 moniam, hæmoptilim, & phthysim inducit.

*Vina multum sulphurata morbos fere eosdem pro-  
 ducunt. Vide Bromatologiam.*

ANTIDOTA sint antialcalina.

VIRTUS MEDICATA: Vestimenta fumio sulphuris  
 imbuuntur ad curandam pestem, scabiem, ar-  
 thritidem. Dolia sulphuris fumo replentur,  
 ut vina a fermentatione arceantur. Fumus  
 sulphuris est fortissimum excitans in asphyctis:

\* *Cel. RAMAZZINI* historiam refert mœchæ  
 inulieris, quæ cum amasium suum, marito superve-  
 niente, sub lecto abscondisset, superimposito velami-  
 ne sulphurato, se ipsam prodidit; ille enim sulphu-  
 ris odore percitus non potuit, quin alte tussiret &  
 sternutaret.

\*\* *III. VAN SWIETEN* insanabili astmate labo-  
 rantem vidit civem; qui in juventute apud œnopo-  
 lam habitans jubebatur aperto ingentis dolii sulphu-  
 ris vapore repleti spiraculo, olfacere: miser ille va-  
 lide natibus attraxit infestum hunc vaporem; mox  
 concidit, atque aliquot horis cum morte luctatus  
 evasit quidem, verum tota vita mansit astmaticus, &  
 nunquam somnum capere potuit; nisi erecto corpo-  
 re in sedili hæreret.

A E R V I T R I O L I C U S .

Aëriforme fluidum ex acido vitrioli volatilifato constans. *Vitriolfauerluft.*

ODOR sulphureus, suffocans. SAPOR aquæ immiffi halitus, acidus.

VIS NOXIA. Chemici, quibus vasa sub destillatione acidi vitriolici distillant aut qui ejus vaporem incaute inspirant, hoc halitu inficiuntur. Inducit suffocationem & mala accensæ sulphuris.

ANTIDOTA alcalina. ✻

VIRTUS MEDICATA. Corrigit aërem putridum.

A E R M U R I A T I C U S .

Fluidum aëriforme ex acido salis volatilifato constans. *Salzfauerluft.*

ODOR croceus ; SAPOR halitus aquæ immiffi acidus.

VIS NOXIA præcedentis. Quibus vasa sub acidi muriatici destillatione rumpuntur, hoc halitu afficiuntur.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA antiseptica.

\* *Ill.* BOERHAAVE vix non suffocatus periisset ex hoc vapore, si ipsi spiritus salis ammoniaci ad manus non fuisset.

## A È R N I T R O S U S.

Fluidum aëriforme ex *acido nitri volatilifato*  
*Salpeterfauerluft.*

ODOR acidi nitrosi. SAPOR halitus aquæ commif-  
fi acidus, nitrosus.

VIS NOXIA. Inducit tussim, suffocationem, cata-  
ractam. ✽ Chemici & artifices, quibus sub  
destillatione spiritus nitri vel aquæ fortis va-  
sa dissiliunt hoc halitu afficiuntur.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA antiseptica.

## HALITUS AERIS FIXI.

### A È R F I X U S.

Fluidum aëriforme ex specifico acido constans, ex  
creta vel spatho calcareo ope adfusi spiritus  
vitrioli diluti expulsum. *Fixe Luft. Acidum*  
*aëreum. Luftsaure.*

ODOR nullus. SAPOR aquæ immiffi aëris acidu-  
lus. Aquam calcis præcipitat, flammam can-  
delæ extinguit.

\* *Cel. SZEN diff. de cataracta ab effluviis aquæ  
fortis orta 1774. Jenæ.*



VIS NOXIA. Dum animal vasi vitreo includitur, & vitrum dein aëre fixo impletur, sequentia phœnomena in morituro animali observantur. \*

1. Dum fatalis irruit aura mox animal anxie circumspicit, exitum quærens, dein incipit anhelare, bulbi oculorum expanduntur, tremit, omnes hebescunt sensus, tandemque quasi obdormiens expirat.
2. *Aves* plerumque prius quam *canes* & hincitius quam *felles* succumbunt, diutius vero *amphibia* & pertinacissime *insecta* resistunt. Respectu ætatis animalia juniora paullo segnius enecantur; præsertim paulatim adsuefacta; nam quæ in ipso agone, libero exposita aëri pluries vitam recuperarunt, dein tardius hoc fluido pereunt, quam quæ illud prima vice hauriunt.
3. Post mortem *pulmones* parum collapsi reperiuntur, in aqua non subsident, uti in vacuo pereuntium, sed natant, & sæpe plura monstrant loca inflammata.
4. Truncus *arteriæ pulmonalis*, *cordis ventriculus dexter* cum sua auricula, vena ca-

---

\* III. BERGMAN *opusc. chem. & physie. Vol. I. p. 65.*

ya, jugulares & vasa cerebri sanguine turgent, isque in ventriculo dextro polypi instar non semel concretus fuit visus. Venæ pulmonales, aorta, ventriculus cordis sinister cum sua auricula plerumque flaccescunt.

5. *Fibrarum muscularium* in toto corpore deleta reperitur *irritabilitas*. Ipsum cor ex animalis adhuc calente extractum, nec halitu, nec scalpello, nec acido vitrioli concentratissimo ad motum excitari potuit.

6. Eadem phænomena in hominibus aëre fixo mortuis observantur. Mirum est aërem huncce pulmonibus esse atrocissimum venenum, impune tamen hocce cum musto fermentante vel aqua acidula ventriculo posse ingeri.

ANTIDOTA. Expositio ægroti in aërem atmosphaericum; applicatio spiritus salis ammoniaci, cujus odor penetrans naribus & ori ut pulmones intret, admovetur.

VIRTUS MEDICATA, antiseptica, irritabilitatem minuens. \* Acidulæ maximam virtutem ab hoc aëre habent.

---

\* Vide *Pharmacologiam chirurgicam* p. 265. & *Cel. DOBSON. Abhandl. über die Kräfte der Fixen Luft. Leipzig 1781.*

AURA CAVERNÆ CANINÆ.

Est aër fixus, qui fundum famosæ cavernæ, *Grotta dei cani* dictæ, quæ in Italia Neapolim inter & Puteolum invenitur, ad aliquot pedum altitudinem replet. *Hundsgrottenluft*, quia in canibus frequentissime explorata fuit ejus necandi vis.

**VIS NOXIA.** Canes & cuncta animalia fundo hujus cavernæ immissa illico necantur, adeo ut vel mortui vel saltem asphycti ex ea extrahuntur.

**ANTIDOTA** aëris fixi.

AURA MUSTI FERMENTANTIS.

Est aër fixus, qui e doliis musti fermentantis extrahatur & celaria tempore vindemiarum replet. *Mostgährungsluft*.

Noscitur aëris fixi in celari præsentia, si flamma candelæ ope perticæ celari immissæ extinguatur.

**VIS NOXIA** præcedentis

**ANTIDOTA** aëris fixi, asphycti ope hamorum ligneorum e celaribus caute extrahantur.

AURA CEREVISIÆ FERMENTANTIS.

Est aër fixus, qui superficiem cerevisiæ in receptaculo aperto fermentantis ad pedis altitudinem tegit. *Biergährungsluft*.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS MEDICATA. Aqua ope vasorum in atmosphæra aëris fixi refusione repetita agitata, potest reddi *acidula*.

### AURA AQUARUM ACIDULARUM.

Est aër fixus, qui e superficie aquarum acidularum exhalat. *Sauerbrunnenluft*.

VIS NOXIA. Fossa *Pyrmontana* vapore adeo funesto repletur, ut anates innatantes aquæ & supra fontes oberrantes interficiantur & animalia majora in suffocationis periculum inducuntur.

ANTIDOTA aëris fixi.

VIRTUS MEDICATA aquarum acidularum maximam partem a contento in illis aëre fixo pendet.

### AURA SALIUM EFFERVESCENTIUM.

Est aër fixus, qui sub effervescentiâ salium extricatur. *Luft aufbrausender Salze*,

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VIRTUS MEDICATA. Sal absynthii cum succo citri sub actu effervescentiæ haustum est antiemeticum.

AURA ÆDIFICIORUM RECENTIUM.

Aer, qui in ædificiis noviter exstructis aut recen-  
ter dealbatis, reclusa præsertim atmosphæræ  
communicatione, cubilia implet, *Luft neuge-  
tünchter Zimmer.*

VIS NOXIA. Inducit anginam \* capitis dolorem,  
anxietatem, aphoniam, \*\* debilitatem paraly-  
toideam, quandoque mortem.

ANTIDOTA. Fuga e cubiculo noxio, spiritus falis  
ammoniaci, irritatio faucium ad vomitum.

AURA USTURÆ CALCIS.

Est aër fixus ignifer, qui e furno ustulatorio cal-  
cis emanat. *Kalchbrennereyluft.*

VIS NOXIA. Mater atque duæ proles suffocaban-  
tur, cum aër fixus per apertam angusti cubi-  
culi portam de nocte ex vicina calcis ustura

\* III. HOFFMANN *med. rat. system.* T. II. p.  
297. Tres infantes, qui in cubiculo ante aliquot  
dies noviter dealbato aliquot noctibus dormiebant,  
angina intra biduum rapiebantur.

\*\* *Cel. STENZEL de venenis* 1739. p. 93. Duo  
fratres in cubiculo, quod prima vice calefiebat, dor-  
mientes, capitis dolore, aphoniam & tanta corripie-  
bantur debilitate crurum, ut se lecto movere non  
valerent, at subsecuto vomitu spontaneo sani eva-  
debant.



penetraret. \* Duæ feminæ quæ juxta cal-  
cis ulturam dormiebant suffocatæ invenie-  
bantur.

ANTIDOTA præcedentiſ.

---

## HALITUS ALCALINI.

### AER ALCALINUS.

Est aër, qui evolvitur e ſalibus alcalinis volatili-  
bus, dum caleſcunt, vel e ſale ammoniaco, ſi  
cum calce viva vel minio deſtillatur. *Alkali-  
ſche Luſt,*

VIS NOXIA. Animalia huic aëri incluſa pereunt.  
Odor hominibus ſternutationem & oculorum  
pruritus inducit, pulmones minus afficit, quam  
aëres acidi. Chemici ſub deſtillatione ſpiri-  
tuum urinoſorum, ſi vaſa diſſiliunt, hoc hali-  
tu alcalino afficiuntur.

ANTIDOTA. Acetum vini, quod ſummum eſt an-  
timephiticum antialcalinum, naribus & ven-  
triculo applicatum.

### HALITUS URINÆ.

Est halitus alcalino-phlogiſticatus, ex urina putre-  
ſcente exhalans. *Harndunſt,*

---

\* *Cel. PLENCIZ Acta & obſervata medica p. 183.*

**VIS NOXIA.** Aër in cubilibus orphanotrophiorum a siccatione linteorum ab urina infantum conspurcatorum, teterrimam spargit odorem urinosum qui oculos rubefacit & tussim inducit. An inde infantum febris miliaris, aphthosa & necrosis buccarum atque genitalium? qui morbi in orphanotrophis sordidis tot neonatos rapiunt.

**ANTIDOTA.** Mundities cubilium, irroratio pavimentorum & linteorum cum aceto vini, cujus pars una cum quatuor aquæ miscetur. Hoc antidotum momento citius odorem urinosum delet.

### HALITUS CLOACARUM.

Est halitus alcalino-phlogisticatus, qui e fœcibus cloacarum seu latrinarum exhalat. *Kloakenkothluft.*

**VIS NOXIA.** Teter cloacarum odor oculos rubore afficit & obnubilat. Foricarii si per quatuor horas latrinis expurgandis incumbunt, nisi per 24 horas oculos a luce avertant & aqua tepida abluant, cœci evadunt. \* Alii in latrinarum cavernis intra pauca minuta asphycti vel mortui concidunt.

**ANTIDOTA.** Primarium est acetum vini. *Antime-*

\* *Cel. RAMAZZINI morbi artificum c. 13.*

*phitigum* JANINI \* quod ex uncis sex aceti vini & uncia una spiritus lavendulae constat, latrinæ infusum momentaneam & ad aliquot dies durantem foetoris stercoracei cessionem efficit. Asphyctis ex cloacarum foetore nares cum aceto vini eluantur, unum vel alterum cochleare ejusdem ventriculo ingeratur, facies, & totum corpus aceto abluatur. Aër *castrensis* a patulis latrinis infectus infuso in latrinas aceto, multum emendari potest.

## HALITUS PHLOGISTICI.

### AER PHLOGISTICATUS.

Est fluidum aëriforme maximam partem ex phlogisto constans. *Phlogistizirte Luft.*

**VIS NOXIA.** Flammam extinguit, & animalia huic aëri inclusa necantur.

**ANTIDOTA.** Transportatio in atmosphæram frigidam, ablutio faciei, narium & totius cor-

\* Cel. JANIN *Vorschlag, die schädlichen und tödtlichen Ausdünstungen und Dünste der Kloake, den verderbten Geruch der Gassen, der Krankenhäuser, der Kriegsschiffe unschädlich zu machen.* Vide Cel. SCHERF *Archiv der medicinischen Polizey* I. Band p. 203.

poris cum aqua frigida. Inflatio aëris dephlogisticati, applicatio aceti.

### AER INFLAMMABILIS.

Est aër, qui admota candela flammam concipit.  
*Brennbare Luft.*

VIS NOXIA, Animalia huic aëri inclusa moriuntur.  
ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Vide *Balneum ferri granulati* in Pharmacologia chirurgica.

### AER IGNE CORRUPTUS.

Est aër, in quo candela deflagavit, partim phlogisticatus, partim fixus est. *Durch Feuer verdorbene Luft.*

Relinquitur denique ex accensa miscela aëris inflammabilis & respirabilis, atque ex aëre, qui fulmine & electricitate & deflagratione phosphori corrumpitur. Ejusdem indolis est aër, qui cavernam *Vesuvii* circumfluit.

VIS NOXIA, Animalia huic aëri inclusa suffocantur, vel asphycta redduntur.

ANTIDOTA, Ab initio alcalina dein antimephitica antiphlogistica.

### AER CARBONUM ARDENTIUM.

Est aër fixo-phlogisticatus, qui e carbonibus vel lithantracibus exhalat. *Kohlenluft. Steinkohlenluft.*

**VIS NOXIA.** Inducit capitis dolorem, asphyxiam vel mortem.

**ANTIDOTA.** Transportatio in aërem atmosphæricum, lavatio totius corporis cum aqua frigida. Applicatio spiritus salis ammoniaci \* ad nares, & guttulæ quædam ad os.

A E R P A L U D O S U S.

Est aër maximam partem inflammabilis, qui e paludum fundo lutofo, si bacculo perfodiatur, bullarum forma allurgit. *Sumpflust.*

**VIS NOXIA.** Febres inducit intermittentes vel remittentes putridas, malignas. \*\*

**ANTIDOTA.** Acetum vini. Infusum florum arnicæ cum cortice peruv. in febre paludosa valde proficuum inveni. Exsiccatio vel procuratio motus aquæ paludosæ.

\* *Cel. SAGE Erfahrungen dass der flüchtige Salmiak-Geist das wirksamste Mittel sey, Erstickte wieder zu erwecken, p. 27.*

\*\* *Cel. LANCISIUS de noxiis palud. effluviis l. II. quinque distinctas epidemias perniciosarum, castrensiùm febrium, quæ diversas Pontificiæ ditionis urbes pene vastarunt describit, omnes a stagnante aquoso latice, æstivis caloribus corrupto & putido reddito exclusas. Vide Cel. TRALLES vera patrem patriæ sanum & longævum præstandi methodus p. 106. &c.*



## AER LUTI PLATEARUM.

Est aër, qui e luto platearum in acervos congesto emanat. *Gassenkothluft.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA. Calx viva in cremorem ope aquæ diluta acervis luti adfundatur. Sic fœtor luti cessat. Lutum hocce calce mixtum agros valde fœcundat. \*

## AER FODINARUM METALLICARUM.

Est aër noxius, qui in fodinis metallicis subito quandoque erumpit. *Metallgrubenluft. Mephitis fodinarum. Giftschwaden böser Wetter* a metallifossoribus dicitur.

Est quandoque *inflammabilis & tonitruans*. Quandoque vero *flamman* extinguit, hinc aër fixus vel phlogisticatus. Quandoque *arsenicalis* est.

VIS NOXIA. Aëris phlogisticati vel fixi vel inflammabilis.

ANTIDOTA varia pro diversitate mephitidis.

## AER FODINARUM CARBONARIARUM.

Est aër, qui in fundo minerarum lithantracum, si hæ ignem concipiant, observatur. *Kohlengrubenluft.*

\* *Ccl. JANIN l. c. p. 231.*

**VIS NOXIA.** Alphycti vel mortui extrahuntur, qui in tales fodinas descendunt.

**ANTIDOTA** carbonum ardentium.

### AER FODINARUM SALINARUM.

Est aër, qui fodinas salinarum quandoque replet.  
*Salzgrubenluft.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

**ANTIDOTA** præcedentis.

### AER HEPATICUS.

Est aër, qui ex hepate sulphuris affusis acidis, præter nitrosum, quibuslibet, obtinetur. *Schwefelleberluft.*

Hospitatur præterea in aquarum mineralium sulphuriferarum effluviis, odorem habet ovi putridi. *Constat* ex sulphure per phlogiston & materiam caloris volatilifato.

**VIS NOXIA.** Animalia huic aëri inclusa suffocantur.

**ANTIDOTA** aëris phlogificati.

### HALITUS RANCIDUS.

Est halitus qui ex oleo vel pinguedine rancida vel igni imposita emanat. *Ranziger Fettdunst.*  
**Constat** ex phlogisto & acido pinguedinis.

**VIS NOXIA:** Oculorum ruborem in aëre libero inducit. Animalia huic halitui inclusa pereunt. Oleum napi in usum lampadum a plebe adhibitum, ardens fuligine sua gravat peccus & suppellestem inquinat, stupaque dum exstinguitur, graviter foetet. Puer moriebatur, dum ipsius naribus a petulanti suo focio fumus exstinctæ candelæ inflaretur.

**ANTIDOTA** præcedentis.

### FUMUS IGNIS INCLUSUS.

Fumus e ligno ardenté emanans, maximam partem ex aqua, phlogisto & acido ligni constans, in cubiculo quodam inclusus. *Eingeschlossener Holzrauch.*

**VIS NOXIA** oculis inducit ruborem. Homines & animalia suffocat.

**ANTIDOTA.** Renovatio aëris, antidota aëris phlogificati.

**VIRTUS MEDICATA.** Ad pisces & carnes infundendas.

### HALITUS PUTRIDÏ.

#### AURA ANIMALIUM PUTRESCENTIUM.

Est halitus, qui ex animali putrescente exit. *Fau-le Thierlyft.*

**VIS NOXIA.** Vapores foetidi cadaverum malignas excitant febres putridas. Sola cadaverum nimia consuetudo multos ante diem abstulit anatomicos. ✻ Si cadavera militum post praelia non cito inhumentur, febres putridæ pagorum vicinorum incolas epidemice devastant.

**ANTIDOTA.** Acetum vini & antiseptica.

**AURA VEGETABILIIUM PUTRESCENTIUM:**

Est aër putridus, qui e vegetabilibus putrescentibus emanat. *Faule Pflanzenluft.*

**VIS NOXIA.** Acervi brassicæ putrescentis & tabescentes cumuli muscorum margaritiferosum putridas fere excitarunt febres.

**ANTIDOTA** præcedentis.

**AURA RESPIRATIONE ANIMALI  
CORRUPTA:**

Aër e pulmonibus hominis vel animalis respirantis exhalans. *Ausgeathmete Luft.*

*Constat* aër expiratus ex aëre phlogistico, aëre fixo & aëre putrido.

**VIS NOXIA.** Animalia aëri expirato inclusa perirent. Flamma extinguitur. Caro diu aspi-

\* *III. HALLER de præcip: corp. hum. part. T. III. p. 155. dicit: memini proprii morbi miliaris & innumerabilium fere febrium continuarum, quas Göttingæ passus sum, cum inter cadavera sex fere mensibus in annum viverem:*

ratâ citius putrefcit. Halitu phtifîci hominis mufcæ interemptæ fuere. Fœtidiffima rachiticæ puellæ anima aviculam occidit. \*

ANTIDOTA præcedentis.

## AURA TRANSPIRATIONE ANIMALI CORRUPTA.

Est aër e cute hominis vel animalis exhalans. *Lucht der Hautausdünſtung.*

**VIS NOXIA.** Aqua cadi in quo homo etiam faniffimus balneavit, intra aliquot horas fœtebat, quod designat aërem putridum aquæ communicari. Aer e superficie corporis noſtri egrediens flammam candelæ exſtinguit & animalia in eo vix uno momento ſupervivunt. \*\*

ANTIDOTA præcedentis.

## AURA AB HOMINUM MULTITUDINE CORRUPTA.

Est aër, a nimia hominum copia in cubiculo anguſto concluſorum corruptus.

**VIS NOXIA.** Nimius hominum numerus in eodem cubiculo aërem dephlogiſicatum ſeu *principium vitale* in aëre latens, pulmonibus perpetuo abſorbet & aërem atmofphæræ phlo-

\* *III. HALLER l. c. p. 155.*

\*\* *Perill. INGEN - HOUSZE experiences ſur les vegetaux.*



gisticatum relinquit. Inde anxietas, respiratio difficilis, languor; animi deliquium; asphyxia; mors. Nota est anglorum in nigra caverna inclusorum fors, in quo ex 146 in exiguo atque ubique clauso carcere intra unicam noctem tempestate calida existente 123 moriebantur. Oxfordii 300 homines, qui in exiguo cubiculo iudicio criminali auscultabant, subita mortē rapiiebantur. Ovium magnus numerus in nimis exiguo stabulo inclusarum cito peribant. \*

ANTID. Admissio aëris atmosphærici dephlogisticati.

### AURA AERIS DIU INCLUSI.

Est aër atmosphæricus diu in loco quodam recluso stagnans. *Lang verschlossene Luft.*

Aer diu in cubilibus, granariis, puteis, fodinis, carceribus, cistis aliisque receptaculis inclusus huc pertinet.

VIS NOXIA: Aer ut aqua diu stagnans corrumpitur. Homines hunc aërem subito haurientes anxii, difficulter respirantes redduntur, & asphycti vel mortui in eo concidunt.

ANTIDOTA. Aeris inclusi expulsio ope admissi aëris atmosphærici. Acetum vini.

### AURA AQUÆ CORRUPTÆ.

Est aër, qui ex aqua diu stagnante exhalat. *Verdorbene Wasserluft.*

---

\* *Cel.* GMELIN l. c. I. Th. p. 239.

**VIS NOXIA.** Inducit febres putridas, petechiales, quæ post domuum inundationes, si non cito & bene purgentur, sæpius observantur. Quandoque ex solo vapore aquæ putridæ mors adnotata. \*

**ANTIDOTA.** Acetum vini. Exsiccatio & purgatio cubilium. Aqua fontana, quæ in doliis affer-  
vatur ut in navigationibus ad duos annos a putredine præservatur, si cuilibet mensuræ aquæ 14 guttæ olei vitrioli addantur. \*\*

## A U R A C O E M E T E R I O R U M

Est aër, qui e cadaveribus hominum vel animalium non bene sepulorum in cœmeteriis & cata-  
cumbis exhalat. *Leichenackerluft.*

**VIS NOXIA.** Nauseam, vomitum, capitis dolorem, animi deliquium, asphyxiam, febrem putridam \*\*\* morbos epidemicos quibus sepulti

\* *III. SAUVAGES Effets de l'air p. 54. & Cel. PLATNERI diss. de pestiferis aquarum putrescentium exhalationibus.* Ex itagnationibus aquarum post copiosas pluvias & inundationes superstitibus pertinacissimas tertianas enatas observavit RAMAZZINI *Misc. N. C. Dec. II. anno IX.*

\*\* *Neue Schwed. Abhandl. 2 B. p. 234. Cel. FAXE Versuch, Wasser auf der See durch Vitriolsäure vor Faulniss zu bewahren.*

\*\*\* In *Gazette salulaire* N. 25. & 26. plures funesti hujus rei narrantur casus. In urbe *Talento* vespillones fossam pro defuncto non satis profundam

moriebantur ut variolas, pestem & mortem inducit. \*

---

fecerunt; feretrum itaque obtegebant terra, quam pedibus comprimebant. Paucis diebus post exhalationes cadaverosæ ex sepulchro emanantes templum sensim ita adimplebant, ut illud derelinqui deberet. Consilium capiebatur corpus exhumandi. E tribus vespillonibus, qui hanc translationem in se suscipiebant, duo insigniter vomebant, tertius in febrem incidit & 10 vel 12 diebus post moriebatur.

In vico *Saulieu* in templo aperiiebatur sepulchrum pro sepelienda muliere febris putrida defuncta. Vespillones detegebant feretrum cadaveris, quod ante sex hebdomadas sepeliebatur. Cum femina fossa inandaretur, ipsius & alterum feretrum aperiiebatur, illico odor adeo fœtidus oriebatur, ut omnes, qui assistebant, exire cogerentur. Inter 190 homines, 114 graviter ægrotabant, sicuti etiam prædicator, vicarius & vespillones. Interim ultra 18 ex toto hoc numero mortui non sunt, inter quos prædicator & vicarius primi e medio tollebantur.

\* In Diario anglicano seu *London Magazine* mensis Sept. 1752 memorabilis prostat historia: Vespillo aperiibat sepulchrum in quo ante 30 annos vir quidam variolis defunctus sepultus erat, percussio operculo feretri extemplo odor fœtidus exiit. Paucis diebus post 14 ex adstantibus variolis corripiebantur & omnes incolæ hujus pagi hunc morbum nondum passi duobus exceptis decubuerunt. Notabile est variolas omnia oppida, quorum incolæ sepultura adfuerunt, invasisse.

**ANTIDOTA.** Sepultura mortuorum non tantum in ecclesiis sed etiam in cœmeteriis circa muros civitatis plane prohibeatur. Et locus pro cœmeterio ad quadrantem horæ a civitate distans, sat amplus, aëre perflatus, arboribusque, quæ miasma putridum absorbent, hinc inde circumvalatus assignetur.

Cadavera in feretro ad sex pedum profunditatem inhumentur & feretrorum apertura atque ossium corruptorum exemptio & dispositio in ossilegium ad 50 annos plane interdicitur. Si vero locus quidam revera jam odore cadaveroso impletus esset, aëris atmosphærici perflatio, effusio & evaporatio aceti & aëris vitriolici vel muriatici adhibeatur.

### A U R A N O S O C O M I O R U M.

Est aër, qui in nosocomiis fordidis observatur. \*  
*Spitalluft.*

*Causæ* aërem in nosocomiis noxium reddentes in producentes & adjuvantes dividuntur.

*Producentes* sunt

- I. *Transpiratio aërorum morbosa seu putrida febricitantium.*

\* *Cel. NAHUYs diss. de qualitate noxia aeris in nosocomiis & carceribus ejusque remediis, Harlemi 1779.*

2. *Alvi excrementa*, præsertim disentericorum, feбри putrido biliosa, aut diarrhæa colliquativa laborantium, in cubilibus diu relicta. Idem fit si januæ latrinarum in cubilia ægrorum se aperiant.
3. *Ulcera fœtenta, vulnera multum suppurantia*, præsertim partes gangrænosa, *urina, sanguis corruptus, sputa phthisicorum, imundities lectorum, cortinarum, indusiorum, apparatus purulentus ulcerosorum &c.* quæ causæ aërem putridum exhalant.
4. *Nimius ægrorum numerus* in eodem cubiculo, qui perpetuo aërem dephlogisticatum seu *principium vitale* in aëre latens pulmonibus absorbent & aërem phlogisticatum relinquunt.
5. *Nimius calor cubiculorum*, qui aërem putridum activum reddit

ad causas adjuvantes refertur

1. *Nosocomii situs* aliis undique domibus vel magnis ædificiis arboribusve dense locatis circumdatus, ita ut venti & aëris liber accessus impediatur. Vel nosocomii situs ad pedem montis, quo aëris accessus denegatur,



2. *Cubicula ægrorum nimis angusta nec alta satis. Inde idem fit, ac si nimius ægrorum numerus in cubiculo majori locetur.*
3. *Januarum & fenestrarum cubiculi nimia parvitas, quo aëris renovatio satis libere fieri nequit.*
4. *Rara nimis pavementorum lavatio, qua sordes putridæ in pavementis remanent.*
5. *Rara nimis lectorum & stragulorum renovatio. Aut ægroti depositio in lectum, super quo ægrotus febre putrida laborans mortuus est vel decubuit. Etiam cortinæ lectorum aërem putridum retinendo valde in nosocomiis nocent.*

**VIS NOXIA.** Aer putridus nosocomialis

1. *Morbos leviores sæpe in gravissimos imo lethales mutat. Variolæ benignissimæ, alvi fluxus innocui, febres leviores in civitate cito & faciles curatu in aëre nosocomico iisdem remediis & ab iisdem medicis tractati in malignas febres petichiales cum diarrhæa colliquativa stipatas abeunt. \* Ulcera leviora, quæ aliis in locis facillime curantur in nosocomiis sæpe incurabilia manent. Quoties non ulcera & vulnera ab aëre putrido nosocomii in gangrænam abeunt.*

---

\* *Cel. NABUYS l. c. p.*

2. *Novos producit morbos, Aer nosocomialis fanillimos homines diu in nosocomio degentes febre putrida nosocomiali vel diarrhæa putrida afficit. Quandoque contingit, si unus & alter febre putrida vel dysenteria decumbens nosocomio inferatur, ut ex improvifo hi morbi in nosocomio grassari incipiant.*
3. *Longam reddit ægrorum convalescentiam, ægroti enim debiles in aëre putrido diu adhuc languent vel a levissima causa accedente sæpe pejus quam ante decumbunt.*

**ANTIDOTA,** *Excrementa morbosa adfuso vini aceto vel antimephitico* *ȚANINI* cito auferantur. Aegroti morbo putrido laborantes a reliquis ægris in peculiaria & dissita cubilia separantur. Evitentur, quantum fieri potest, causæ aërem putridum producentes, adjuvantes vel retinentes. Ventilatoribus, & machina *SUTTONIANA* correcta aër cubiculorum aliquoties de die renovetur. Singulis diebus pavimentum aliqua aceti portione irroretur, vel ollæ aliquot aceto plenæ prunis imponantur ardentibus, ut sic aceti vapor assiduo per nosocomium dispergatur.

### A U R A C A R C E R U M.

Est aër atmosphæricus a squallore carceris corruptus. *Kerkerluft.*

*Causæ* aërem in carceribus depravantes sunt perspirationis captivorum, excrementorum & urinæ depositio in ipso carceris cubiculo. Sordes putridæ pavimenti, carcerum situs profundus sub terra, quo situ omnis aëris renovatio prohibetur; humiditas parietum, qui carcerem constituunt; nimia carceris angustia, fenestris lateralibus destituta; vel nimia copia captivorum, qui principium vitale ex aëre absorbent; neglecta mundatio carcerum, neglecta renovatio vestium & stramentorum.

**VIS NOXIA.** Mórbi, quibus captivi ab aëre putrido, humido, & frigido carceris vexantur, sunt febres malignæ \* pessimis stipatæ symptomatibus & dysenterix putridæ. Captivi vero, qui acutis his non corripiuntur morbis, febre lenta; hydrope & scorbuto perirent.

**ANTIDOTA.** Constructio carcerum supra solum elevatorum, dein adhibeantur, quæ in aëre nosocomiali laudavimus.

### A U R A N A V I U M.

Est aër atmosphæricus a sorditie navium corruptus. *Verdorbene Schifflust.*

---

\* Aer ventilatoris, qui carcerem repurgabat propius receptus & haustus perniciosissimam febrem citavit. *Ill. PRINGLE phil. Trans. n. 48.*

**VIS NOXIA.** Etiamſi aër marinus multo purior & ſalubrior ſit aëre rurali, in cubiculis tamen navium majorum a diuturna aëris ſtagnatione, ab exhalatione putrida aquæ ſtagnantis, a tranſpiratione & reſpiratione copioſorum hominum in anguſtis cubilibus recluſorum putridus evadit, inde febris putrida *navalis*, ſcorbutis & alii morbi putridi navigantium.

**ANTIDOTA.** Aeris perpetua renovatio ope *machinæ SUTTONIANÆ*, \* Mundatio loculamentorum & cubilium, irroratio cum aceto vel antimephitico *JANINI*.

### V E N T U S   S A M U - E L.

Eſt ventus venenatus, qui in Perſia, Arabia, Aegypto quandoque obſervatur & homines ſubito necat. *Der Giftwind.*

---

\* Hujus machinæ effectus tantus fuit, ut in illa nave, in qua prima vice hæc machina tentabatur, duo tantummodo morerentur homines, dum antea in ſimili itinere fere dimidium nautarum peribat, vel ſaltem periculoſiſſime decumbebat; atque egregius ille effectus poſtea ſemper conſtans repertus eſt, ita quidem ut Hollandi atque Sueci ſimiles ſuis in navibus conſtruentes machinas longe minorem habuerint ægrorum atque mortuorum numerum, & totus navis aër ejus ope tam bene depuratus fuit, ut vix aliquem odorem ingratum etiam in profundiffima navis parte, ubi alias vix per momentum morari licuit animadverterint nautæ. *Cel. NAUUY S. l. c. p. 150*

VIS NOXIA. Continuo putrescunt viatores, quos ventus Samu-el percussit, adeo ut membra tracta manum sequantur \* nisi se humi prosterant aut domibus bene includant.

---

## HALITUS METALLICI.

### HALITUS ARSENICALIS.

Est halitus arsenicum volatilifatum continens. *Arsenikdunst*.

Qui in *fodinis* arsenicalibus laborant, aut arsenicum e suis mineris sublimant, vel arsenici diu inclusi halitum *naricus* attrahunt, halitu arsenicali afficiuntur.

VIS NOXIA. Animi deliquium, suffocationem, asthma, cardialgiam, vomituritionem, vertiginem, capitis dolorem, crurum dolorem, anxietatem inducit. E *fodinis* promontorii bonæ spei halitus arsenicalis *Giftschwaden* exhalans omnia, quæ propinquant animalia, interficit.

*Prophylaxis.* In *fodinis* arsenicalibus aëris bona perflatio procuretur. *Labores* arsenicales in laboratoriis bono camino instructis peragantur. *Diæta* sit pinguis ex butyro, pingue-

---

\* *Cel.* CHARDIN *voy. en Perse* T. IV. p. 22.  
 & *Cel.* THEVENOT *voy.* T. III. L. 1. p. 10. &  
 T. II. L. 1. p. 12.



dine auferina , lardo, lacte. \* Spiritus alcalinus sæpius ori & naribus admoveatur & guttulæ aliquot deglutiantur.

ANTIDOTA lac , alcalina, oleum blandum & oleum essenziale anisi. V. *arsenicum*.

## HALITUS PLUMBATUS.

Est halitus plumbum volatilifatum continens. *Bleydunst*.

Vapore plumbeo afficiuntur, qui in *fodinis* minerarum plumbiferarum laborant, aut plumbum e *mineris* excoquunt. \*\* Vel in cubilibus co-

\* *Cel. GMÉLIN de venenis* T. I. p. 190. *TACHÉNIUS* quum vas aperiebat, in quo aliquoties sublimaverat arsenicum, percipiebat odorem suavem, sed ab eo oriebatur cardialgia, syncope, fudor algidus, nausea, vomitus, miæctus cruentus & contractura totius corporis nec potuit nisi longo tempore lactis usu restitui. *Cel. BOERHAAVE de morbis nervorum* T. I. p. 244. Homines, qui cuprum arsenico dealbare in clauso cubiculo tentabant, fere suffocabantur; linguam ex ore protendebant, capitis dolor, vertigo, lassitudo & maculæ flavæ circa thoracem erumpentes aliquot dies remanebant.

\*\* Vapores plumbi *Freybergæ* homines metallarios potissimum enecant, ideo 17 anno uxores ducunt & 30 annum vix superant. *Ill. HALLER Elem. physiol.* T. VIII. p. 103. in *addendis*: & *Cel. STOCKHAUSE N libellus de lithargyrii fumo noxio, vulgo dicto Hüttenkaze.* Gosl. 1656.

lore plumbeo recenter illinitis habitant, præsertim janna & fenestris clausis, aut plumbum in igne fundant; vel præparata plumbata parant, ut

*Tritores pigmentorum plumbeorum.*

*Decoloratores rhedarum,*

*Pictores,* qui imagines coloribus plumbeis simulant.

*Deauratores,* qui ad ignem vel absque igne deaurant, qui mercurialia plumbo adulterata adhibent.

*Stannatores vasorum,* qui stannum plumbo mala fraude ad ulceratum tractant.

*Figuli,* qui vasa terrea incrustant, maxime qui lithargyrium, quo ad incrustandum utuntur, in pulverem terunt.

*Politores,* qui mediante rota plumbea vel stanneo plumbo mixta opus faciunt.

*Fibularii,* qui compositione ex stanno & plumbo confecta utuntur, præcipue autem ii; qui hæc artefacta iterum in pulverem conterunt.

*Apothecarii,* qui plumbata in pollinem terunt, emplastraque saturnina parant.

**VIS NOXIA.** Plumbi halitus varios & multiplices inducit morbos: Est ubi unus vel duo tantum digiti fiunt paralytici; quandoque manus vel integrum brachium resolvitur; alias

sub larva rheumatismi vagi, arthritidis vagæ, podagræ anomalæ latitat, alias sub larva morbi nervosi, hypochondriacæ, melancholiæ, manîæ, fatuitatis, epilepsiæ, constrictionis thoracicæ cum plenariâ lotii retentione, palpitationis cordis &c. ludit: altior & manifestior gradus is est, quando immani ventrem dolore excruciat cum vomitu enormi materie æruginosæ, porraceæ, alvo pertinaciter clausa. Vide *Plumbum*.

*Phrophylaxis*. Fodinarum & laboratorii, in quo labores plumbati instituuntur bona aëris persflatio. *Diætâ pinguis*. Denique *alumen* ad grana XV cum gummi arabico aliquoties in septimana deglutitum.

**ANTIDOTA.** Morbi saturnini jam præsentis medela exigit, ut purgante remedio plumbum expellatur V. *Plumbum*.

## HALITUS CUPRATUS.

Est halitus cuprum volatilifatum continens. *Kupferdunst*.

**VIS NOXIA.** Artifices cuprum frequenter tractantes capillos non raro virides habent, vertigine, nausæa, vomitu, tussi sicca, ulceribusque pulmonum laborant, & excrementa viridia nonnunquam alvo reddunt.

**ANTIDOTA** oleosa, mucilaginosâ, purgantia. V. *Cuprum*.

## HALITUS MERCURIALIS;

Est halitus mercurium volatilizatum continens:  
*Quecksilberdunst.*

Qui e fodinis hydrargyrum vel cinnabarim eruunt:  
Artifices, qui *præparata mercurialia* cõficiunt:  
Qui in cubiculis; cujus *atmosphæra* atomis mercurialibus scatet; degunt, halitu mercuriali afficiuntur.

**VIS NOXIA.** Inducit vertiginem, tremorem præfertim manuum, faciei pallorem cachecticum; astma; ptyalismum; dentium nigredinem, vacillationem; lapsus; ulcera putrida oris: Quandoque furditatem; aphoniam; stupiditatem; cui apoplexia sæpe finem imponit. Nocet præcipue scorbuticis. \* Dum mercurium sublimatum cõficiunt chemici, ab ejus vapore graviter nonnunquam læduntur; oculis naribusque receptus pessimas ophthalmias, vo-

\* *Cel. GOULARD* duos milites scorbuticos in quo venerei quidam mercurio curabantur, locatos, a sola atmosphæra salivantium, in capitis intumescen-  
tiam, ingentem salivationem & pessima ulcera oris intidisse vidit.

Venetis in lazaretto, quando per salivationem multi agrosi lue venerea liberantur, adeo vehementer aër inficitur, ut sanissimo homini intra paucas horas pustulæ efflorescant. *Cel. TISTING cypriæ*: p. 169.

lentosque sternutationes inducit, ubi vero fauces, asperam arteriam, pulmone: que tangit, tullim, respirandi difficultatem summam, phthisim affert, aut suffocatione subito necat. ✽

PROPHYLAXIS: *Perflatio aëris fodinarum & laboratorii. Diæta pinguis. Purgantia eccoprotica sæpius assumpta.*

ANTIDOTA. Mucilaginosæ & diaphoreticæ. V: *Mercurius.*

## F U M U S C I N N A B A R I N U S.

Est fumus e cinnabari prunis ardentibus adsperfa ascendens: *Zinnoberrauch.*

VIS NOXIA: Cum ignis cinnabarim in vaporem mercurialem & vaporem sulphureum resolvat; hinc duplici halitu noxius est. Sulphureus halitus pulmonibus incaute haustus suffocationem & halitus mercurialis cito salivationem causat.

ANTIDOTA, quæ in halitu sulphureo & halitu mercuriali laudavimus:

VIRTUS MEDICATA: Fumus cinnabarinus caute ope infundibuli applicatus in ozœniâ venerea; ulceribus, tophis & condylomatibus venereis obstinatis quandoque egregium præstat effectum V. *Pharmacologia chirurgica.*

---

\* *Cel: CÆLSI l: c: p: 47:*



# HALITUS TERREI.

---

## HALITUS GYPSI.

Halitus, qui gypsum pulveratum continet. *Gipsstaub.*

**VIS NOXIA.** Gypsi pulvis una cum aëre ad pulmones delatus in lapillos concrefcit, linguæ & faucium ariditatem, fingultum, tuffim ficcam, anxietatem, fyncope[m], cachexiam, peripneumoniam, phthifim inducit. Hinc gypfoplattæ fere femper debiles incedunt, gypfataque facie referunt fimulacra.

**ANTIDOTA.** Evitata atmôfphæra gypfata, aceti vapor pulmonibus infpiratus gypfum folvit & tuffi excitata educit. \*

---

## HALITUS VEGETABILIIUM.

### AER VEGETABILIIUM MEPHITICUS.

Est aër, qui e vegetabilibus in locis umbrofis de die, atque de nocte exhalat. *Verdorbene Pflanzenluft.*

Folia viridia luci folari expofita aërem falubrem feu dephlogifticatum exhalant, at eadem fo-

---

\* *Cel. CÆLSI* l. c. p. 88.

lia in locis umbrosis de die & nocte aërem infalubrem, noxium exhalant. Idem aër noxius e floribus, fructibus & radicibus etiam de die irradiante quamvis sole exit. \*

**VIS NOXIA.** Animalia huic aëri inclusa necantur: Flammam extinguit. Qui fummo mane caldarium plantarum adeunt, fummam experiuntur pectoris oppressionem. Hinc patet, quid valeat consilium, quod suadet, ut arbuscula aut frondes virides in conclavi ægrotorum locentur. Si pleno id die irradiante sole fiat, aliqua haurietur inde utilitas, humiditate earum refrigerationem conciliante. Sed non idem sequentur eventus, si frondes numerosi virides in parvo & umbroso conclavi locentur: Minus tamen pertimescendum est a plantis quam a floribus & fructibus.

**ANTIDOTA.** Aër atmosphæricus, dephlogisticatus; acëtum:

## HALITUS PECULIARES QUORUNDAM VEGETABILIIUM.

### HALITUS ANAGYRIDIS.

*ANAGYRIS* fœtida L. Stinkbaum.

\* Ill. INGEN-HOUSZ *Experiences sur les vegetaux:*

**VIS NOXIA.** Fœtor in Creta gravedinem capitis  
-infert.

**HALITUS DRACUNCULI.**

*ARUM* *Dracunculus* L. *Schlangekraut.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

**HALITUS JUGLANDIS.**

*JUGLANS regia* L. *Wallnussbaum.*

**VIS NOXIA.** Umbra ejus suspecta censetur, ac fe-  
brem inducere dicitur. \*

**HALITUS SAMBUCI.**

*SAMBUCUS nigra* L. *Hollunder.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

**HALITUS SANTALI ALBI.**

*SANTALUM album* L. *weißer Santelbaum.*

**VIS NOXIA.** Arbor recens concisa halitum vene-  
natum spirat, qui febrem synocham delirio-  
sam causat, \*\* quam Indi radice mungos  
curant.

\* *Ill. LINNE* *diff. de odoribus medicamentorum.*  
*In amœnit. acad. vol. III. p. 200.*

\*\* *PONTIUS* *hist. nat. & med. Ind. Orient.*  
*p. 46.*

HALITUS ALCEÆ MOSCATÆ.

*ALCEA moscata* L. *Muskatellerkraut*.

VIS NOXIA. Odor hystericas, viduas, prostibula suffocare dicitur. \*

HALITUS MANCINELLÆ.

*HIPPOMANE Mancinella* L. *Manchinelbaum*.

VIS NOXIA. Europæos quam plurimos Surinamum appellentes solo halitu occidisse dicitur. \*\*

At id alii negant. \*\*\*

HALITUS CANNABIS.

*CANNABIS sativa* L. *Hanf*.

VIS NOXIA. Effluvia cannabis macerati noxia censentur.

\* LINNE l. c.

\*\* LINNE l. c.

\*\*\* Ill. JACQUIN *Select. stirp. amer. hist.* p. 251. dicit: fertur etiam arboris umbram noxam inferre subtus recumbenti; sed per trihorium ipsi mihi cum fociis periculum facienti, nihil mali evenit. Tum etiam pluviam trans hanc arborem cadentem, corporeque nudo exceptam, innocuam sum expertus. Noxia fortasse fuit ubi rupti ventis vel imbribus rami foliave lac suum venenatum simul destilaverint pluviae immixtum.

HALITUS LINE

*LINUM usitatissimum* L. *Lein.*

**VIS NOXIA.** Linum in aqua ut fieri solet, maceratum, odorem & saporem habet piscibus lethalem, hominibus noxium. \*

HALITUS TOXICODENDRI.

*RHUS Toxicodendron* L. *eichenblättrichter Giftbaum.*

**VIS NOXIA.** Halitus censetur suspectus.

HALITUS RHUS VERNICIS.

*RHUS Vernix* L. *Firnissbaum.*

**VIS NOXIA** præcedentis. \*\*

HALITUS HELLEBORI ALBI.

*VERATRUM album* L. *weiße Nieswurz.*

**VIS NOXIA.** Radix incaute effossa horrendum vomitum causavit.

HALITUS DRACONTII POLYPHYLLI.

*DRACONTIUM polyphyllum* L. *vielblättrichte Zehrwurz.*

**VIS NOXIA.** Spatha longitudinaliter dehiscens,

\* *Cel. RITTER* in *Acad. N. C.* vol. 10.

\*\* *Cel. MONTI* in *Institut. Bonon. Ast.* T. III.



tantum fœtorem putridissimi cadaveris spargit, ut olfacientes, adtonitos reddat & catalepticos; sed quod mirum, cum post aliquot dies pollinem ejaculare incipiunt antheræ una eademque hora venenatus iste fœtor, totus quantus penitus abolitur. \*

### HALITUS DRACONTII FOETIDI.

*DRACONTIUM fœtidum* L. *stinkende Zehrwurz*.

**VIS NOXIA.** Flos teterrimum odorem spargit, qui capitis dolorem causat.

**VIRTUS MEDICATA.** Radix virtutem ari maculati possidet ac præcipue in scorbuto laudatur. \*\*\*

## ODORES FLORUM QUORUMDAM.

### ODOR VIOLARUM.

*VIOLA odorata* L. *Violen*.

**VIS NOXIA.** Corollæ recentes odorem gratissimum spirant at adeo fragrantem, ut virgo nobilis ex patina, violis repleta & per noctem in cubiculo servata, apoplexia interierit. \*\*\*

\* *Hort. Clif.* p. 434.

\*\* *Cel. KALM in suo itin.* p. 59.

\*\*\* *Cel. TRILLER diss. de morte subita ex nimio violarum odore, in opusc. vol. I. p. 240.*

Omnia odora valde fragrantia halitibus angustiori spatio oclusis, caput tentant, sensus denique omnes supprimunt.

## ODOR ROSARUM,

*ROSA centifolia* L. *Rosen.*

**VIS NOXIA.** Etsi florum horum odor vix non omnibus hominibus gratissimus sit, quibusdam tamen solo olfactu sternutationem, catarrhum, inflammationem oculorum, animi deliquia, hystericas affectiones, alvi dejectiones excitant, imo abortus mortisque inde orta exempla leguntur. Facile patet ejusmodi effectus vitio idiosyncrasiae maxime oriri. \*

## ODOR LILIORUM ALBORUM,

*LILIUM candidum* L. *weiße Lilie.*

**VIS NOXIA** præcedentis.

## ODOR CAPRIFOLII,

*LONICERA periclymenum* L. *Geißblut;*

**VIS NOXIA.** A florum recentium odore vomitum, lassitudo & linguæ paralysis animadvertantur. \*\*

\* *Ill. MURRAY apparatus medicam. Vol. III. p. 160.*

\*\* *Cel. GMELIN über die Entdeckungen in der Lehre von der Luft p. 93.*

ODOR POLIANTHES.

*POLIANTHES tuberosa* L. *Tuberosa*.

VIS NOXIA præcedentis.

ODOR PHASEOLI.

*PHASEOLUS vulgaris* L. *Bohne*.

VIS NOXIA florum ut præcedentium.

ODOR OLEANDRI.

*NERIUM Oleander* L. *Oleander*.

VIS NOXIA. Florum odor intra conclave inclusus occidit æpe dormientes. \*

ODOR FOENI RECENTIS.

*FOENUM recen.* *Frisches Heu*.

VIS NOXIA. Momi inveniebantur, qui super acervo foeni recatis in loco ocluso dormiebant.

ODORES AROMATUM  
VEGETABILIIUM.

ODOR CAROPHYLI AROMATICI.

*CAROPHYLLUS aromaticus* L. *Gewürznelke*.

VIS NOXIA. Homines, qui in camera, ubi acer-

\* Ill. LINNÆ in *diff.* citata.

vus caryophyllorum congestus erat, per unicam solum noctem dormiebat, nausea, vomituritione, anxietate & ingenti capitis dolore afficiebantur. \*

O D O R C A M P H O R Æ.

Resina volatilis ex *LAURO Camphora* L. *Kampfer*.

VIS NOXIA. Aromatarii, qui magas farcinas, camphora, croco, asa foetida similibusque aromatis repletas, resignabant inuperabili somnolentia corripiebantur. Vir illustris Amstelodami penurium, aromatum odoribus refertum ingressus, vertigine, sensum stupore correptus, pectoreque oppressus, nisi protinus pedem titubantem retraxisset, sine dubio concidisset. \*\*

O D O R A S Æ F O E T I D Æ.

Gummi-resina ex *FERULA Asa foetida* L. *Asand*, *Teufelsdrek*.

VIS NOXIA præcedentis.

O D O R A M B Æ.

*AMBRA ambrosiaca* L. *Ambra*.

VIS NOXIA præcedentis.

\* RUMPPIUS.

\*\* Ill. TRILLER in *diff. cita*.

ODORES AROMATUM  
ANIMALIUM.

---

ODOR MOSCHI.

*MOSCHUS Moschifer L. Bisam.*

**VIS NOXIA.** Moschi odor multis mulieribus animi deliquium, vertiginem, vomitum & affectiones hystericas movet. Vesica animalis moschiferi naribus alicujus hominis admota sanguinem ex illis provocabat; \* in aliis menstrua movebat.

ODOR CASTOREI.

*CASTOR Fiber L. Bibergeil.*

**VIS NOXIA** præcedentis at mitior.

ODOR ZIBETHI.

*VIVERRA Zibetha L. Zibeth.*

**VIS NOXIA.** Qui cameram, in quo animal zibethinum conservabatur, primi intrabant, fere inebriabantur. Fæminæ teneriores ab hoc odore animi deliquio afficiuntur. \*\*

---

\* *Cel. TRALLIES de limitandis laudibus & abusu moschi in medela morborum dissertatio. Vratisl. 1783. §. 3 & 4.*

\*\* *Ul. BOERHAAVE prælect. inst. §. 1112.*



## O D O R E S P L A N T A R U M N A R C O T I C A R U M.

---

### O D O R H Y O S C I A M I,

*H Y O S C I A M U S niger L. schwarzes Bilsenkraut.*

**VIS NOXIA.** Inducit temulentiam & vertiginem. \*

A fumo feminum combustorum mentis alienatio cum furore & altercatione, imo etiam ab effluviis feminum eadem mala fuere visa. \*

Hæc femina videntur esse artificium, cujus vapore sagæ ad altercationes inter homines excitandas utuntur.

### O D O R S T R A M O N I I,

*D A T U R A Stramonium, L. Stechapsel.*

**VIS NOXIA.** Odor foliorum coniminatorum post somnum in eodem cubiculo captum, capitis dolorem obtusum paullo post evanidum causavit. \*\*\*

### O D O R O P I I.

*P A P A V E R somniferum L. Mohnsaft.*

---

\* *Ill. BOERHAAVIUS* cum suo amico dum emplastrum de hyosciamo pararent a solo vapore temulenti fiebant.

\*\* *Ephem. N. C.*

\*\*\* *Ill. STORCK libellus de stramonio p. 5.*

**VIS NOXIA.** Homines, qui in colligendo opio occupantur, luridimarcidi & tremuli comparent. Sola translatio opii crudi recentioris in alia vasa mentis emotionem excitavit, fomno dimidiæ horæ dissipatam. \*

**O D O R C R O C I.**

*CROCUS sativus L. Safran.*

**VIS NOXIA.** Immoderatus ejus odor caput gravat, mentem turbat, apoplexiam risum fardonium inducit. \*\*

**O D O R T A B A C I.**

*NICOTIANA Tabacum L. Toback.*

**VIS NOXIA.** Inassueti, dum fumum ore hauriunt, vertigine, cephalalgia, anxietate, somnolentia, vomitu, alvi solutione corripiuntur. \*\*\*

\* *Cel. LORRY in VANDERMONDE Recueil period. T. 4. p. 70.*

\*\* *Uxor aromatarii, quæ in conclavi parvulo calefacto crocum pulverisatum in minutas portiones dividebat, subito in terram prolapsa instar apoplectica jacuit. Cel. TRALLES de limitandis laudibus moschi p. 40. Judæus qui sacco, croco repleto incumbens dormiebat, mortuus inveniebatur. Mulier, qui crocum transportant sæpe ab ejus odore pereunt. Cel. GMELIN Entdeckungen von der Luft, p. 93.*

\*\*\* *Ill. MURRAY app. m. V. I. p. 468.*

Excessus in assuetis idem facit. Homō, qui 25 fistulas post meridiem exhauserat, stupidus inde evasit cum jactura sensuum, quos recuperavit vomitionibus violentis. ✱ Duo fratres quorum unus 17 alter 18 fistulas evacuarunt more apoplectico expirarunt. ✱✱

ANDITOTA sunt irritatio faucium ut vomitus ciatur. Acetum vini

VIRTUS MEDICATA. V. *Pharmacologiam chirurg:*

### ODOR LOLII TEMULENTI.

*LOLIUM temulentum* L. *Lolch.*

VIS NOXIA. Halitus, qui sub feminis tostione, projectione ad prunas ardentes aut sub fermentatione feminum in cubiculo clauso emanat, stupiditatem & cephalalgiam causat. ✱✱✱

### ODOR CICUTÆ.

*CICUTA virosa* L. giftiger Wüterich. Wasser-schierling:

VIS NOXIA. Odor in loco clauso inducit somnolentiam. ✱)

\* VANDERMOND *Rec. period.* T. VII. p. 68:

\*\* HELLWIG *obs. phys. med.* p. 45:

\*\*\* *Cel: GMELIN Geschichte der Gifte* I Th. p. 187:

\*) *Cel. TREW in Commerc. Litt. Nro. 1740:* p. 395. Pharmacopœi tiro, qui aestate calida sudans plantam domum tulit, stupore & somnolentia afficiebatur:

ODOR CONII MACULATI

*CONIUM maculatum* L. Schierling.

VIS NOXIA. Ab odore murino plantæ inter digitos tritæ vertigo inducebatur. \*

ODOR FUNGORUM VENENATORUM.

*FUNGI venenati.* Giftige Schwämme.

VIS NOXIA. Solus odor nauseam movit. \*\*

A P P E N D I X.

DE VENENIS, QUORUM INDOLES  
ADHUC IGNOTA

A Q U A T O F F A N A.

Est liquor venenatus, qui scelleratæ feminae italæ, *TOFFANIA* dictæ, malignum inventum est. *Toffanisches Giftwasser.* *Aquetta Italarum.*

Vera compositio hujus veneni medicos adhuc fugit, at arsenicum crystallinum in larga aquæ copia per simplicem decoctionem solutum esse videtur. \*\*\*

\* *Ill.* BOERHAAVE *de morbis nervorum* p. 236.

\*\* *Ill.* LINNE *de viribus plant.* in *Amæ. acad.* p. 451.

\*\*\* *Ill.* HOFFMANN *Med. rat. system.* T. II. p. 185. & *Cel.* GMELIN *mineralische Gifte* p. 131.

**VIS NOXIA.** Homines, quibus hæc aqua ingeritur, febre ardentissima ut plurimum diu durante, vomita chronico, fiti inexplibili corripuntur, cui tabes hæctica & mors finem imponit. Cadavera mortuorum valde rubebant: Hoc veneno præsertim in Italia ingens maritorum numerus a nefariis uxoribus sub regimine Pontificis *ALEXANDRI VII.* interficiebatur. Malitiosas has mulieres artem cito aut tarde mortem hac aqua accersendi calluisse legitur. \*

**ANTIDOTA.** Succis citri magna copia ingestus valde proficius fuit: Sed tentur sal alcalinum, lac, oleum & reliqua antidota, quæ contra arsenicum laudavimus:

### P U L V I S   S U C C E S S I O N I S .

Est venenum pulveris forma, quod priori sæculo præprimis in Gallia consuetum erat: \*\*

Teterrimum hoc venenum fæminæ cujusdam Parisiensis *Madame DE BRIAVILLIERS* dictæ inventum esse, censetur: Ob dulcem saporem, & lentam, quam ejus ingestio causat mortem,

\* *Cel. LEBRET Magazin zum Gebrauch der Staaten und Kirchengeschichte IV. Th. p. 141.*

\*\* *Cel. ERNDT diss. med. ex veneno salutem sistente: Giesl. 1691. Thes. 21.*



ex faccharo saturni & paucō arsenico constare videtur. ✽

ANTIDOTA. Certa non constant; hinc quæ contra venena plumbata & arsenicalia laudantur, adhibe.

## VENENUM MACASSARIENSE.

*VENENUM Macassarische, das Macassarische Gift.*

VIS NOXIA. Dirissimum hoc venenum est succus lacteus ignotæ nobis adhuc arboris, fauciatione per arundinem acuminatam prolicitus, tam virosus, ut halitus vulneratæ arboris suffocet, nisi eminus vulneretur, & ventus a facie aversus spiraret: unde etiam collectio capitis damnatis modo committitur.

ANTIDOTUM est radix mungos, quæ ad drachmam cum aqua hauritur. ✽✽

## VENENUM AMERICANUM TICUNAS.

Est venenum incognitum, quod ab Indis Ticunensibus in America ad sua tela intoxicanda præparatur. *Amerikanisches Tikunasgift.* ✽✽✽

\* *Cel. WEPFER hist. sicut. aquat. Cap. 20<sup>o</sup> Schol. 4.*

\*\* *Ill. MURRAY ap. med. T. I. p. 376.*

\*\*\* *Cel. FONTANA traité sur le venin de la vipere, sur les poisons américains &c. p. 83. Philos. Transact. vol. 47. N. 12.*

**VIS NOXIA.** ODOR nauseosus; SAVOR amarissimus. VAPOR e veneno ficcato emanans & veneni applicatio ad cutem sanam vel corneam oculi nihil nocuerunt. At tela hoc veneno intoxicata cutem hominis vel animalis vulnerantia celerrime necant, si venenum recens. Caro horum animalium impune comedi solere dicitur. Veneni major dosis & ventriculo vacuo ingesta animalia intra aliquot minuta interimit. Mera excitat symptomata nervosa, subitaneum virium lapsum, insensibilitatem, convolutionem, lethargum &c.

**ANTIDOTA.** Nulla adhuc cognita, nec acida mineralia nec acetum, nec alcali, nec spiritus sacchari, nec Sal, nec Saccharum \* vulneri inditum, quidquam profuere.




---

\* Ut III. LA CONDAMINE proposuit.

# I N D E X.

## A.

Acidum vitriolum . . . . .	230
—— falis . . . . .	232
—— nitri . . . . .	232
Aconitum Napellus . . . . .	168
—— Commarum . . . . .	171
—— lycoctonum . . . . .	171
—— anthora . . . . .	172
Actæa spicata . . . . .	103
Adamas . . . . .	227
Aer alcalinus . . . . .	291
Aer fixus artefactus . . . . .	291
—— vitriolicus . . . . .	290
—— muriaticus . . . . .	290
—— nitrosus . . . . .	297
—— phlogisticatus . . . . .	299
—— inflammabilis . . . . .	300
—— igne corruptus . . . . .	300
—— carbonum ardentium . . . . .	300
—— paludosus . . . . .	301
—— luti platealis . . . . .	302
—— fodinarum metallicarum . . . . .	302
—— carbonariarum . . . . .	302
—— salinarum . . . . .	303
—— hepaticus . . . . .	303
—— vegetabilium mephiticus . . . . .	322
Aerugo . . . . .	247
Aethusa Cynapium . . . . .	127
Agaricus integer venenatus . . . . .	133
—— muscarius . . . . .	134
—— integer viscidus . . . . .	135
—— lactifluus venenatus . . . . .	135
—— piperatus . . . . .	137
—— fimetarius . . . . .	137
—— pustulatus . . . . .	137

I N D E X.

Agaricus Necator . . . . .	138
———— sanguineus . . . . .	138
———— viscidus . . . . .	138
———— clypeatus . . . . .	138
Ahovai . . . . .	150
Algaroti pulvis . . . . .	220
Alumen plumosum . . . . .	228
Amianthus plumosus . . . . .	228
Amyris toxifera . . . . .	182
Anacardium occidentale . . . . .	186
———— orientale . . . . .	186
Anemone palmata . . . . .	160
Anemone Pulsatilla . . . . .	160
———— ranunculoides . . . . .	161
———— pratensis . . . . .	161
———— narcissifolia . . . . .	162
———— nemorosa . . . . .	162
Animal putridum . . . . .	59
Anthora . . . . .	172
Antimonii hepar . . . . .	270
———— sulphur auratum . . . . .	270
Antirrhinum Orontium . . . . .	103
Apis mellifica . . . . .	49
Apocynum Androsamifolium . . . . .	153
———— cannabinum . . . . .	153
———— venetum . . . . .	154
Aqua fortis . . . . .	232
———— regia . . . . .	233
———— Toffana . . . . .	335
Aquetta . . . . .	335
Aranea comestica . . . . .	46
———— Tarantula . . . . .	47
Arbor excoecans . . . . .	185
Argentī præparata . . . . .	242
Argentum hydragogum Boylei . . . . .	244
Argentum monetarium . . . . .	242
Arsenicum porosum . . . . .	277
Arsenicum regulus . . . . .	277
Arsenici crystallinum . . . . .	271
Arsenicum album . . . . .	271
———— citrinum . . . . .	275

I N D E X.

Arsenicum rubrum . . . . .	275
----- rubinum . . . . .	275
Asclepias Gigantea . . . . .	154
Afpis . . . . .	34-38
Atropa Belladonna . . . . .	120
----- Mandragora . . . . .	96
Arum maculatum . . . . .	187
----- Dracunculus . . . . .	189
----- Dracontium . . . . .	189
----- Colocasia . . . . .	189
----- esculentum . . . . .	189
----- virginicum . . . . .	190
----- arborefcens . . . . .	190
----- seguinum . . . . .	190
Aura Cavernæ caninæ . . . . .	294
----- musti fermentantis . . . . .	294
----- cerevisiæ fermentantis . . . . .	294
----- aquarum acidularum . . . . .	295
----- salium effervescentium . . . . .	295
----- ædificiorum recentium . . . . .	295
----- usinæ calcis . . . . .	296
----- animalium putrescentium . . . . .	304
----- vegetabilium putrescentium . . . . .	305
----- respiratione animali corrupta . . . . .	305
----- transpiratione animali corrupta . . . . .	306
----- multitudine hominum corrupta . . . . .	306
----- aëris diu inclusi . . . . .	307
----- aquæ corruptæ . . . . .	307
----- cœmeteriorum . . . . .	308
----- nosocomiorum . . . . .	310
----- carcerum . . . . .	313
----- navium . . . . .	314
Auripigmentum . . . . .	276
Aurum . . . . .	239
----- monetarium . . . . .	240
----- fulminans . . . . .	241
Azalea Pontica . . . . .	102



I N D E X.

B.

Belladonna . . . . .	120
Benge arabum . . . . .	101
Berus . . . . .	35
Bismuthi Magisterium . . . . .	244
Boletus elegans . . . . .	139
——— vericolor . . . . .	138
Boleti parasitici . . . . .	139
Bryonia alba . . . . .	125
Buffo . . . . .	53
Butyrum antimonii . . . . .	268

C.

Calla palustris . . . . .	191
Caltha palustris . . . . .	167
Calx viva . . . . .	259
Cambogia Gutta . . . . .	149
Cannabis balitus . . . . .	325
Cantharis . . . . .	40
Carbunculus frumenti . . . . .	215
Caries frumenti . . . . .	215
Carneolus . . . . .	227
Caryota urens . . . . .	187
Callava . . . . .	175
Cataputia major . . . . .	117
——— minor . . . . .	193
Cerbera Ahovai . . . . .	150
——— Manghas . . . . .	150
Cerussa . . . . .	251
Cherophyllum sylvestre . . . . .	126
——— bulbosum . . . . .	126
——— temulentum . . . . .	127
Chelidonium glaucium . . . . .	107
——— minus . . . . .	203
Chenopodium hybridum . . . . .	106
Chersea . . . . .	36
Cicera . . . . .	105
Cicuta minor . . . . .	127
——— virifosa . . . . .	128

# I N D E X.

Cicuta aquatica . . . . .	128
———— terrestris . . . . .	119
Cicutaria . . . . .	126
Clavus secalinus . . . . .	208
Clematis Vitalba . . . . .	157
———— Flammula . . . . .	158
———— recta . . . . .	158
———— integrifolia . . . . .	159
Cneorum tricorum . . . . .	182
Cobaltum officinatum . . . . .	277
———— arsenicale . . . . .	278
Coccinguidium . . . . .	180
Coculus indicus . . . . .	175
Cœruleum montanum . . . . .	247
Colchicum autumnale . . . . .	144
Colocasia . . . . .	189
Colocynthis . . . . .	148
Coluber Atropos . . . . .	32
———— leberis . . . . .	32
———— Dipfas . . . . .	32
———— Myctericans . . . . .	32
———— lacteus . . . . .	32
———— Naja . . . . .	33
———— severus . . . . .	33
———— stolatus . . . . .	34
———— atrox . . . . .	34
———— corallinus . . . . .	34
———— Ammodytes . . . . .	34
———— leberinus. . . . .	34
———— Vipera . . . . .	34
———— niveus . . . . .	35
———— Haje . . . . .	35
———— Berus . . . . .	35
———— Prester . . . . .	36
———— Chersea . . . . .	36
———— Aspis . . . . .	38
———— illyricus . . . . .	39
Conium maculatum . . . . .	129
Convolvulus scamonea . . . . .	148
Coriaria myrtifolia . . . . .	116
Corona imperialis . . . . .	143.

I N D E X.

Crabro . . . . .	50
Crocus antimonii . . . . .	269
———— metallorum . . . . .	269
———— Veneris . . . . .	247
Crotalus horridus . . . . .	30
———— miliaris . . . . .	31
———— Drynias . . . . .	31
———— Durissus . . . . .	31
———— mutus . . . . .	31
Croton Tiglium . . . . .	179
Cryſtallus montana . . . . .	230
Cucumis Colocynthis . . . . .	148
Culex lanio . . . . .	45
———— pipiens . . . . .	49
———— pulicaris . . . . .	49
Cuprum . . . . .	245
Cyclamen europæum . . . . .	146
Cynanchum erectum . . . . .	151
———— vimiale . . . . .	152
Cynapium . . . . .	127

D.

Daphne Mezereum . . . . .	180
———— Thymelæa . . . . .	181
———— laureola . . . . .	182
———— Cneorum . . . . .	182
———— Gnidium . . . . .	182
Datura ſtramonium . . . . .	96
———— Metel . . . . .	98
———— ferox . . . . .	98
———— Tatula . . . . .	98
Delphinia ſtaphiſagria . . . . .	141
Dentillaria . . . . .	146
Digitalis purpurea . . . . .	145
Draco . . . . .	55
Dracontium . . . . .	189
Dracunculus . . . . .	189
Dulcamara . . . . .	94

I N D E X.

E.

Blaterium . . . . .	149
Eus veneris . . . . .	247
Ervum ervilja . . . . .	104
Esula . . . . .	194
Euphorbium Gummi . . . . .	191
Extractum saturni . . . . .	251
Excæcaria Agallocha . . . . .	185
Euphorbia officinarum . . . . .	141
———— antiquorum . . . . .	193
———— canariensis . . . . .	193
———— Tirucalli . . . . .	193
———— Peplus . . . . .	193
———— lathyris . . . . .	193
———— helioscopia . . . . .	194
———— verrucosa . . . . .	194
———— platyphyllos . . . . .	194
———— Esula . . . . .	195
———— Cyparissias . . . . .	195
———— palustris . . . . .	195
———— hiberua . . . . .	195
———— Characias . . . . .	195
———— amygdaloides . . . . .	195
———— sylvatica . . . . .	196
———— exigua acuta . . . . .	196
———— mauritanica . . . . .	196
———— nerifolia . . . . .	196

F.

Faba Ignatii . . . . .	119
Ficaria . . . . .	202
Flammula . . . . .	158
———— jovis . . . . .	158
Flores antimonii . . . . .	267
Fritillaria imperialis . . . . .	143
Fuligo camini anglicana . . . . .	229
Fumus cinnabarinus . . . . .	321
———— ignis inclusus . . . . .	304
Fungi venenati . . . . .	135

I N D E X.

Fungi nondum determinati . . . . .	140
Fungus cynosbatus . . . . .	218
Furia infernalis . . . . .	39

G.

Geko . . . . .	54
Glacies mariæ . . . . .	230
Gordius medinensis . . . . .	50
——— marinus . . . . .	52
Granatus . . . . .	227
Gutta Gummi . . . . .	149
Gymnotus electricus . . . . .	56
Gypsum usuale . . . . .	229

H.

Halitus sulphuris accensi . . . . .	288
——— urinæ . . . . .	297
——— cloacarum . . . . .	298
——— rancidus . . . . .	303
——— arsenicalis . . . . .	316
——— plumbatus . . . . .	317
——— cupratus . . . . .	319
——— mercurialis . . . . .	320
——— gypsi . . . . .	322
——— anagyridis . . . . .	323
——— dracunculi . . . . .	324
——— juglandis . . . . .	324
——— sambuci . . . . .	324
——— fantali albi . . . . .	324
——— alceæ moscatæ . . . . .	325
——— mancinellæ . . . . .	325
——— cannabis . . . . .	325
——— lini . . . . .	326
——— toxicodendri . . . . .	326
——— Rhus vernicis . . . . .	326
——— draconii polyphyli . . . . .	326
——— ———— fœtidi . . . . .	327
——— hellebori albi . . . . .	326
Harmela . . . . .	106
Helleborastrum . . . . .	166



I N D E X.

Helleborus albus . . . . .	163
———— niger . . . . .	165
———— fœtidus . . . . .	166
Hepar antimonii . . . . .	270
Hippomane Mancinella . . . . .	113
———— biglandulosa . . . . .	115
Hirudo venenatus . . . . .	52
Hyacinthus . . . . .	227
Hydrocotile vulgaris . . . . .	155
Hydropiper . . . . .	173
Hyosciamus niger . . . . .	98
———— albus . . . . .	100
———— phyfalodes . . . . .	100
———— scopolia . . . . .	102

I.

Jatropha Curcas . . . . .	174
———— multifida . . . . .	175
———— Manihot . . . . .	175
Ignatia amara . . . . .	119

L.

Lacerta Geko . . . . .	54
———— Salamandra . . . . .	54
Lapis infernalis . . . . .	243
———— causticus . . . . .	238
———— lazuli . . . . .	228
———— specularis . . . . .	230
———— armenus . . . . .	247
Lactuca virofa . . . . .	108
———— scariola . . . . .	108
Lathyris . . . . .	193
———— Cicera . . . . .	105
Laureola . . . . .	182
Laurocerafus . . . . .	110
Lepus marinus . . . . .	53
Lignum colubrium . . . . .	118
———— Pavane . . . . .	180
———— moluccanum . . . . .	180

I N D E X.

Lithargyrium . . . . .	251
Lixivium causticum faponariorum . . . . .	238
Lobelia siphilitica . . . . .	151
—— longiflora . . . . .	152
Lolium temulentum . . . . .	104
Lycoperdon carcinomalis . . . . .	140
Lycopersicum . . . . .	93

M.

Mancinella . . . . .	117
Mandragora . . . . .	96
Manghas . . . . .	150
Manihot . . . . .	175
Manipuera . . . . .	175
Meloe visicatorius . . . . .	40
—— majalis . . . . .	43
—— proscarabæus . . . . .	43
Menispermum Cocculus . . . . .	115
Mercurialis perennis . . . . .	130
Mercurius vivus . . . . .	260
—— dulcis . . . . .	264
—— præcipitatus albus . . . . .	265
—— ——— ruber . . . . .	266
—— ——— sublimatus corrosivus . . . . .	263
—— ——— vitæ . . . . .	270
Metel . . . . .	98
Mezereum . . . . .	180-181
Miasma luis bovillæ . . . . .	60
Minium . . . . .	257
Momordica Elaterium . . . . .	149
Mytilus edulis . . . . .	57

N.

Naja . . . . .	33
Napellus . . . . .	168
Natrum glaciale . . . . .	230
Nerium Oleander . . . . .	119
Nicotiana Tabacum . . . . .	123
—— rustica . . . . .	125

I N D E X.

Nicotiana paniculata . . . . .	125
Nicotiana glutinosa . . . . .	125
Nitri spiritus fumans . . . . .	232
Nux vomica . . . . .	117

O.

Odor violarum . . . . .	327
— rofarum . . . . .	328
— liliorum alborum . . . . .	328
— caprifolii . . . . .	328
— polyanthes . . . . .	329
— phaeoli . . . . .	329
— fœni recentis . . . . .	329
— oleandri . . . . .	329
— caryophyllorum . . . . .	329
— asa fœtida . . . . .	330
— ambræ . . . . .	330
— camphoræ . . . . .	330
— moschi . . . . .	331
— Castorei . . . . .	331
— Zibethi . . . . .	331
— hyosciami . . . . .	332
— stramonii . . . . .	332
— opii . . . . .	332
— croci . . . . .	332
— tabaci . . . . .	333
— lolii temulenti . . . . .	334
— cicuta . . . . .	334
— conii maculati . . . . .	335
— fungorum venenatorum . . . . .	335
Oenanthe fistulosa . . . . .	155
— crocata . . . . .	156
Oleander . . . . .	119
Opium . . . . .	91
Orontium . . . . .	103
Ostrea venenata . . . . .	58
Ovum putridum . . . . .	58

I N D E X.

P.

Papaver somniferum . . . . .	89
Paris quadrifolia . . . . .	109
Pastinaca venenata . . . . .	172
Pedicularis palustris . . . . .	145
Peganum harmela . . . . .	106
Perca venenosa . . . . .	56
Pinea purgantes . . . . .	119
Pinguedo rancida . . . . .	59
Phalangium araneodes . . . . .	45
Phallus impudicus . . . . .	139
-----Mukufin . . . . .	139
Physalis somnifera . . . . .	93
Phytolacca decandra . . . . .	179
Plantago aquatica . . . . .	157
Plumbago europæa . . . . .	146
Plumbum . . . . .	248
Polygomum hydropiper . . . . .	173
Pomum amoris . . . . .	93
Prunus laurocerasus . . . . .	110
Pulex penetrans . . . . .	48
-----americanus . . . . .	48
Pulsatilla nigricans . . . . .	165
Pulvis successioneis . . . . .	336
Luprestis . . . . .	46

R.

Raja Pastinaca . . . . .	56
-----Torpedo . . . . .	56
Rana Bulo . . . . .	53
Ranunculus acris . . . . .	196
-----pratensis . . . . .	196
-----palustris . . . . .	198
-----sceleratus . . . . .	198
-----flammula . . . . .	201
-----bulbotus . . . . .	202
-----Ficaria . . . . .	201
-----Thora . . . . .	203
-----arvensis . . . . .	204

I N D E X.

Ranunculus lingua . . . . .	204
----- alpestris . . . . .	205
----- polyanthemus . . . . .	205
----- gramineus . . . . .	206
----- Illyriens . . . . .	206
----- asiaticus . . . . .	206
----- platanifolius . . . . .	206
----- aquatilis . . . . .	207
----- Sardous . . . . .	207
Ranunculus albus . . . . .	162
Raphanistrum . . . . .	207
Realgar . . . . .	275
Regulus antimonii . . . . .	267
----- arsenici . . . . .	227
Rhododendron Chrysanthum . . . . .	143
Rhus radicans . . . . .	184
----- Toxicodendron . . . . .	184
Rhus vernix . . . . .	183
Ricinus major . . . . .	174
----- communis . . . . .	177
Rubigo frumenti . . . . .	215

S.

Sabadilli semen . . . . .	142
Sælanthus Forskalii . . . . .	173
----- glandulosus . . . . .	173
Sælanthus quadrangus . . . . .	173
Salamandra . . . . .	54
Sal alcalinus vegetabilis causticus . . . . .	236
----- mineralis causticus . . . . .	236
----- volatilis causticus . . . . .	237
Salis marini spiritus concentratus . . . . .	232
Samu-el ventus . . . . .	315
Sandaraca . . . . .	275
Saphirus . . . . .	227
Saturni saccharum . . . . .	251
----- magisterium . . . . .	251
----- extractum . . . . .	251
----- tinctura . . . . .	251
Scamonea . . . . .	148



I N D E X:

Scandix infesta . . . . .	156
Scorpio africanus . . . . .	44
Scilla maritima . . . . .	184
Secale cornutum . . . . .	208
Selenites . . . . .	230
Sirex gigas . . . . .	46
Sium latifolium . . . . .	127
Smalta . . . . .	227
Smaragdus . . . . .	227
Solanum lycopersicum . . . . .	93
——— mammosum . . . . .	94
——— infantum . . . . .	94
——— Dulcamara . . . . .	94
——— furiosum . . . . .	120
——— nigrum . . . . .	95
Sparis pagurus . . . . .	57
Spongia marina . . . . .	216
Stannum . . . . .	258
——— plumbatum . . . . .	259
Staphisagria . . . . .	141
Stramonium . . . . .	96
Strychnos nux vomica . . . . .	117
——— colubrina . . . . .	118
Successionis pulvis . . . . .	336
Sulphur auratum antimonii . . . . .	270
Sulphuris accensi halitus . . . . .	288

T.

Tabacum . . . . .	123
Tarantula . . . . .	41
Tartarus emeticus . . . . .	269
Tatula . . . . .	98
Taxus baccata . . . . .	107
Tethys marina . . . . .	53
Tetradon ocellatus . . . . .	55
——— lineatus . . . . .	55
Thapsia foetida . . . . .	157
Thora . . . . .	203
Tiglium . . . . .	179
Tilli grana . . . . .	179

I N D E X.

Tinctura faturnina . . . . .	251
Tithymallus . . . . .	193
Toffania . . . . .	335
Torpedo . . . . .	56
Toxicodendron . . . . .	184
Trachinus draco . . . . .	55
Turpethum minerale . . . . .	266

V.

Venenum macassarense . . . . .	337
———— americanum Ticunas . . . . .	337
Ventus Samu-el . . . . .	315
Veratum album . . . . .	163
———— nigrum . . . . .	167
Vespa vulgaris . . . . .	50
———— Crabro . . . . .	50
Vipera . . . . .	34. 35. 36. 38-39
Virus rabiosum . . . . .	60
———— variolosum . . . . .	72
———— morbiliosum . . . . .	73
———— scarlatinum . . . . .	73
———— scabiosum . . . . .	74
———— venenerum . . . . .	74
———— plicosum . . . . .	74
———— canerosum . . . . .	75
———— leprofum . . . . .	75
———— pestilentiale . . . . .	75
———— morborum putridorum . . . . .	76
Visci querni baccæ . . . . .	216
Viscum aucuparium . . . . .	216
Vitalba . . . . .	157
Vitriolicus aer . . . . .	290
Vitrioli, acidum concentratum . . . . .	230
———— oleum . . . . .	230
Vitriolum album . . . . .	233
———— cœruleum . . . . .	234
———— cyprinum . . . . .	234
Vitriolum viride tabernarum . . . . .	235
———— martis . . . . .	235
———— vulgare goslariense . . . . .	235

I N D E X.

Vitrum contusum . . . . . 226

----- antimonii . . . . . 263

U.

Urinæ halitus . . . . . 297

Urtica marina : : : . . . . . 53

Ustilago frumenti . . . . . 214











